

Taalkundig handboekje

J.H. van Dale

editie A. Hoffstädt

bron

J.H. van Dale, *Taalkundig handboekje* (ed. A. Hoffstädt). Van Dale Lexicografie, Utrecht / Antwerpen
1995 (facsimile-uitgave)

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/dale003taal01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

[Woord vooraf]

1995 zal de geschiedenis ingaan als het jaar waarin de Vlaamse en Nederlandse overheden een nieuwe spelling van het Nederlands hebben vastgesteld. Dankzij een enorme krachtsinspanning heeft dit nog in 1995 geleid tot een editie van de Grote Van Dale in de nieuwe spelling. In het nieuwe jaar 1996 zullen ook andere uitgaven van Van Dale en Wolters' Woordenboeken volgen.

Dat de spelling de gemoederen al langer bezighoudt, blijkt uit het voorwoord bij deze uitgave: Albert Hoffstädt is voor u in stoffige archieven gedoken en verhaalt over de totstandkoming van de eerste officiële spelling van het Nederlands en de problemen die de samenstellers hierbij ondervonden.

Tot welke spelling dit destijds heeft geleid en hoe deze afwijkt van de huidige en de nieuwe spelling kunt u vervolgens lezen in een facsimile-uitgave van het *Taalkundig handboekje of alphabetische Lijst van alle Nederlandsche Woorden die wegens spelling of taalkundig Gebruik aan eenige Bedenking onderhevig zijn*.

Directie en medewerkers van Van Dale en Wolters' Woordenboeken wensen u een voorspoedig 1996, het liefst natuurlijk zonder spelfouten...

[De totstandkoming van de eerste officiële spelling van het Nederlands]

‘Allen, die zich eenigermate met taalstudie onledig hadden gehouden, gevoelden zich afkeerig van het voortsukkelen in de oude sleur, waartegen hunne betere overtuiging op zoo menig punt in verzet kwam. Maar ook het groote publiek, dat zich weinig om taalkunde bekommerde en zich van de gebreken der spelling geene rekenschap gaf, kon toch op den duur geen vrede hebben bij den bestaanden toestand, omdat de regeling van 1804 slechts een deel der spelquaestiën had beantwoord, en de lastigste vraagstukken, die telkens te pas kwamen, onaangeroerd had gelaten, als b.v. het al of niet aaneen schrijven van woorden en uitdrukkingen, de keuze der verbindingsklanken tusschen de twee leden eener samenstelling, het gebruik van het koppelteken, de scheiding der woorden bij het afbreken, de spelling der bastaardwoorden, enz.’

Het bovenstaande is een citaat uit het Voorbericht bij de eerste ‘Woordenlijst voor de spelling der Nederlandsche taal’ uit 1866. De woordkeuze en de schrijfwijze mogen hier en daar verouderd zijn, maar de boodschap is duidelijk: anno 1866 was er behoefte aan een nieuwe spelling.

De ‘oude sleur’ waarover de auteurs, M. de Vries en L.A. te Winkel, spreken, is de spelling van M. Siegenbeek. In 1804 had professor Siegenbeek, in opdracht van koning Lodewijk Napoleon, voor het eerst vaste regels ontworpen voor de schrijfwijze van het Nederlands. In de jaren daarna had de praktijk zich echter geleidelijk verwijderd van ‘Siegenbeek’. Voor- en tegenstanders beten elkaar de oren af in de hernieuwde spellingoorlog, ‘en [deze] werd jaren lang met eenen ijver gevoerd, alsof de taalwetenschap geen hooger belang kende dan over het uiterlijk en de kleedij der woorden te twisten’¹. De belangrijkste tegenstander van Siegenbeek was de gevreesde Willem Bilderdijk. Hij had zijn eigen spellingsysteem ontworpen en verdedigde dit met het nodige geweld.

Voor de meeste mensen valt goed te leven met verwarring over de spelling. Voor ten minste één bevolkingsgroep is het echter een ramp: woordenboekenmakers. En Matthias de Vries had de opdracht een groot Nederlands woordenboek te maken, net zoals men daar bijvoorbeeld in Duitsland, Frankrijk en Engeland aan werkte.

Het eerste plan dateerde van 1773.² Tussen 1797 en 1811 was er weliswaar één verschenen³, maar men was het erover eens dat dit niet het ultieme woordenboek was. Bovendien was het alweer verouderd. Nee, M. de Vries c.s. waren nu aan het échte Woordenboek begonnen. In congres na congres was alles voorbesproken, het plan lag er, maar... de spelling. Welke spelling moesten zij gebruiken? De Vries en Te Winkel zagen in dat er niets anders op zat dan een eigen spelling voor het Woordenboek te ontwerpen. Ze zullen er slecht van geslapen hebben. Iedere zichzelf respecterende taalgeleerde had wel een Mening en wie daaraan voorbijging, kreeg te maken met een onherstelbaar beschadigd ego, met alle gevolgen van dien. Om maar te zwijgen van schrijvers en dichters, die hun hoogst eigen-aardige spelling bedreven. De gevreesde Bilderdijk ('Bulderdijk') was allang dood en begraven, maar zijn geest leefde voort.

Het duo De Vries en Te Winkel deed er alles aan om de eieren niet te breken; Siegenbeek werd het nodige respect betoond; van veel belangrijke heren namen zij meningen over; het Woordenboek lieten zij voorafgaan door twee citaten van belangrijke heren⁴; bovendien was het hen er toch alleen om begonnen, zo zeiden zij, om de spelling voor het nieuwe Woordenboek vast te leggen.

In 1863 presenteerden zij zich aan de wolven met 'De grondbeginselen van de Nederlandsche spelling. Ontwerp der spelling voor het aanstaande Nederlandsch Woordenboek'. In 1866 volgde de 'Woordenlijst voor de spelling der Nederlandsche Taal (met aanwijzing van de geslachten der naamwoorden en de vervoeging der werkwoorden)'. In Vlaanderen werd bij Koninklijk Besluit meteen al in 1864 de nieuwe spelling aangenomen als richtinggevend voor onderwijs en bestuur. De eenheid leek binnen handbereik. Maar Nederland aarzelde. De liberaal Thorbecke wees nog in 1866 een verzoek af van het Nederlandsch Onderwijzers-Genootschap om De Vries en Te Winkel op de lagere scholen in te voeren. Een en ander werd er niet gemakkelijker op, doordat De Vries en Te Winkel achteraf nog kleine wijzigingen aanbrachten.

Toch won de nieuwe spelling in de praktijk vlug terrein. 'Thans is zij allen tegenstand te boven gekomen.', schrijft De Vries in 1882 in zijn Inleiding bij het Woordenboek, 'Door den voortgang onzer taalkundigen en schrijvers aanbevolen, in de voornaamste dagbladen gevolgd, in alle scholen van hooger, middelbaar en lager onderwijs voorgoed gevestigd, en nu eindelijk ook door de Regeering - in het nieuwe Wetboek van Strafrecht - erkend, heeft zij niets meer te duchten van de weinigen, die gemakshalve nog voortdommelen in de oude sleur.'

Wie zou De Vries met deze voortdømmelaars bedoeld hebben? Zeker zal dr. Arie de Jager hem even door het hoofd zijn geschoten. Weliswaar was deze bekende taalgeleerde even daarvoor, in 1877, overleden, maar hij had zich luid verzet tegen onderdelen van de nieuwe spelling.

De Jager werd op 10 april 1806 geboren in Delfshaven. Met alleen de papieren van hoofdonderwijzer schreef hij een ontzagwekkende reeks boeken, artikelen en besprekingen op het gebied van de talen letterkunde. De autodidact De Jager groeide uit tot een invloedrijk taalkundige en in 1850 beloonde de Groningse Hogeschool zijn verdiensten voor de taalkunde met een eredoctoraat in de letteren. Dr. M. de Vries had hem voorgedragen.

Natuurlijk was ook hij betrokken bij het nieuwe Woordenboek der Nederlandsche Taal. Zo had hij zitting in diverse voorbereidende commissies voor het Woordenboek⁵ en verzamelde onder andere materiaal uit vaderlandse dichters.

De Vries en Te Winkel hadden in De Jager weliswaar een medestander, maar geen gemakkelijke. De Jager volgde de verschijning van de eerste afleveringen van het Woordenboek kritisch. Keer op keer liet hij ‘aanmerkingen en toevoegselen’ publiceren en daarop volgde zelfs een rubriek ‘ontbrekende artikelen’. Ook rekende hij uit dat de totstandkoming van het Woordenboek geen 24 jaar, maar wel 48 jaar in beslag zou nemen, als dit zo doorging.⁶ Als je de necrologieën mag geloven, heeft het de vriendschap niet opgeblazen.

Voor de spelling echter had De Jagers warme aandacht. Ook hij had een duidelijke Mening over de spelling. Toen De Vries en Te Winkel hun nieuwe ‘Ontwerp’ presenteerden, was De Jager dan ook ontstemd. Zo ontstemd, dat hij kort daarna, in 1865, bij Ter Gunne in Deventer een boekje liet verschijnen met de titel ‘Bezwaren tegen de Spelregeling voor het Woordenboek der Nederlandsche Taal’. Hij voelde zich zwaar gepasseerd en, wat het ergste was, de spelling was nu op een aantal punten gewoon fout, vond De Jager. Onder andere bepleit hij de schrijfwijze **hemelling**, die van **zaaijen**, **hooijen**, **vleijen** en van een tussen-e in **moeijelijk** en **verfoeijelijk**. Ook over de verwarring direct na het Ontwerp maakte hij zich grote zorgen: ‘Wij zijn op het gebied der spelling in grooter oneenparigheid dan vroeger’⁷, schreef hij.

De oude De Jager was consequent in zijn strijd. In 1865 had hij de tweede druk verzorgd van een ‘Taalkundig handboekje’.⁸ In 1866 moet zijn uitgever, A. ter Gunne uit Deventer, wel brood gezien heb-

ben in de spellinghause. Hij vroeg dr. De Jager ook de derde druk voor zijn rekening te nemen, die bewerkt moest worden naar de spelling van het ‘Woordenboek der Nederlandsche Taal’. De Jager weigerde, ‘daar hij tegen de spelling van genoemd woordenboek [het WNT] eene menigte bezwaren had’⁹, een duidelijke toespeling op zijn eerder verschenen boekje. Wel was hij zo genadig om zijn vriend vriend Johan Hendrik van Dale aan te bevelen in de aandacht van de uitgever. De Jager correspondeerde regelmatig met Van Dale en kende diens kwaliteiten.

Van Dale accepteerde de opdracht - en de nieuwe spelling - wél. Het zou zijn eerste lexicografische werk worden. Het verscheen in juli 1867. Ook in zijn latere woordenboek zou hij consequent alleen de nieuwe spelling geven, waarmee hij een belangrijke factor werd bij de acceptatie van De Vries en Te Winkel.

In dit eerdere werkje was zijn belangrijkste taak natuurlijk eveneens de omzetting naar de nieuwe spelling. Bij twijfel verzekerde hij zich van de steun van zijn ‘hooggeschatten vriend Te Winkel’.

Minstens evenveel energie moet Van Dale gestoken hebben in de toevoeging van wetenswaardigheden. Hij schrijft hierover in zijn Voorbericht: ‘Bij eene vergelijking van den 2den met den 3den druk zal, vlei ik mij, blijken, dat ik geene moeite heb ontzien, om het boekske zoo bruikbaar, geriefelijk en nuttig mogelijk te maken. Bedrieg ik mij niet geheel, dan zal niet alleen de leerling, maar ook de aankomende onderwijzer het Handboekje met nut en genoegen doorbladeren en raadplegen en met welgevallen kennis maken met menige aantekening, opmerking, afleiding, verklaring of aanhaling, welke ik, zonder daarbij een bepaald plan te volgen, doch nimmer zonder een bepaald doel. zoo ter leering, als ter herinnering en veraangenaming, als tusschen de woorden der dorre lijst in heb uitgezaaid’¹⁰.

Niet alleen blijkt uit deze aanhaling dat men vroeger beter lange zinnen kon schrijven én lezen, ook wordt duidelijk wat Johan Hendrik van Dale voor ogen stond: een sappig spellingboekje.

Dezelfde zin voor het aardige en wetenswaardige detail zou hij gebruiken in zijn grote werk: de bewerking van het woordenboek van Calisch en Calisch¹¹, het latere ‘Groot Woordenboek der Nederlandse Taal’, oftewel de Grote Van Dale. Datzelfde jaar nog werd Van Dale gevraagd dit werk op zich te nemen. De laatste aflevering van Calisch en Calisch (1864) had namelijk niet op een ongelukkiger moment kunnen verschijnen: kort na het ‘Ontwerp’ van De Vries en Te Winkel (1863), en vlak vóór de ‘Woordenlijst’. Een kopersstaking was

het gevolg en de arme uitgever bleef met een respectabele voorraad zitten.¹² De voorraad én de rechten werden in 1867 overgenomen door Martinus Nijhoff e.a., waar de Grote Van Dale ruim 100 jaar zou blijven.

Inmiddels haalde De Jager bakzeil. Twee jaar na de ‘Bezwaren’ en in hetzelfde jaar als Van Dale's spellingboekje, verscheen er een volgende titel van zijn hand bij Ter Gunne: ‘Mijne Toetreding tot de Spelling der Nederlandsche Taal’ (1867). Ter wille van de ook door hem zo vurig gewenste ‘eenparigheid’ van de spelling strijkt hij over zijn hart. Hij volgde, maar niet helemaal. En daarvoor had hij goede gronden, vond hij. De Hervormde Kerk zou binnenkort een nieuwe bijbelvertaling uitbrengen. Besloten was ‘in dat werk de spelling te volgen van het Woordenboek der Nederlandsche Taal, met uitzondering echter van enkele punten, tegen welke door haren Taalrevisor en andere deskundigen bezwaar was ingebracht’. De Taalrevisor in kwestie was dr. A. de Jager. Als er een hemel is, dan schrijft De Jager daar nog steeds **hemelling**.

In het jaar 1867 deed de uitgever echter twee derde drukken van het Taalkundig handboekje het licht zien. De eerste was het door Van Dale bewerkte boekje, maar daarnaast verscheen er een tweede versie, en wel bewerkt door dr. A. de Jager.¹³ Wellicht rook Ter Gunne geld en wedde hij zo lang mogelijk op twee paarden.

Johan Hendrik van Dale zelf zou de uitkomst niet meer meemaken. Op 19 mei 1872 overleed hij aan de pokken, vijf jaar na verschijning van zijn Taalkundig handboekje, en nog vóór die van zijn levenswerk, het woordenboek.

Het werk van Van Dale werd voortgezet door zijn leerling, Jan Manhave. Deze laatste moet als een bezetene gewerkt hebben. Direct na onder meer de voltooiing van Van Dale's woordenboek (1874), bezorgde hij in datzelfde jaar nog de vierde druk van diens Taalkundig handboekje. De afwijkingen van de door Van Dale trouw gevolgde De Vries en Te Winkel hadden het nu definitief gewonnen van de afwijkingen van De Jager. Inmiddels was het kopijrecht overgegaan op uitgever S.E. Nooten te Schoonhoven. In 1881 volgde bij deze zelfde uitgever nog de vijfde druk, die nu in facsimile is uitgegeven.

Snel daarna verdwijnt Manhave uit het lexicografische beeld. Vermoedelijk¹⁴ heeft kwaadaardige kritiek op zijn bewerking van de derde druk van de Grote Van Dale (1884)¹⁵ hem de das omgedaan. Dit

facsimile van de vijfde druk van het Taalkundig handboekje is een postuum eerbetoon aan Jan Manhave.

Het is een plezier om in het boekje te lezen. Van Dale en Manhave hebben er inderdaad alles aan gedaan om het boekje én bruikbaar én amusant te maken.

De trefwoordselectie is duidelijk afgestemd op woorden met spellingproblemen. Er staat bijvoorbeeld menige tip in over het al dan niet aaneenschrijven van werkwoorden (zie bijvoorbeeld bij **fijnkauwen**). Praktisch moet in die dagen de weergave van het geslacht zijn geweest, want dat werd toen al niet meer zuiver ‘aangevoeld’: op school leerde men nog schrijven ‘iemand met eenen grooten mond’ (‘mond’ is mannelijk). De behandeling van de trefwoorden is erg gevarieerd. Regelmatig duiken etymologieën op (aardige voorbeelden zijn te vinden bij **aarzelen, baker, boha, elf-en-dertigst, goedendag, kweesten**). Hier en daar wordt de uitspraak genoemd (zie onder **eel**, waar menig purist nu een toeval van zou krijgen); het Zuid-Nederlands kreeg ook toen al regelmatig speciale aandacht van de auteurs (zie o.a. **gedachte, goedendag**); taalfouten werden aan de kaak gesteld (zie bij **heug**, helaas heeft de verloedering het daar gewonnen); zowel mannelijke, als vrouwelijke (beroeps)namen worden trouw gegeven, haast tot in het absurde (zie bijvoorbeeld **makelaar, huichelaar, flikflooiër**); het wemelt van de mooie voorbeeldzinnen (zie bij **fondament, geschicht** (Wie kent niet heel uw treurgeschiede / Den omvang van uw naamloos leed?), **gijpen** (De snorker lag, zoo lang hij was, / Te gijpen in een modderplas), **goeder, grootmaken, heer, lijs, morgen**). Bij sommige voorbeeldzinnen sta je versteld: wat wordt bedoeld onder **bijslaap** met ‘mijn broer is mijn bijslaap’?

Ook lijken hier en daar persoonlijke berichten te staan. Het voorbeeld onder **kopij** is in elk geval goed te begrijpen van een lexicograaf. En ‘Het Zwin vormde weleer de haven van Sluis’ (onder **Zwin**) misstaat de Sluizenaren Van Dale en Manhave ook niet.

Het boekje is ook (onbedoeld) amusant geworden door zijn ouderdom. Al lezend zie je een oude wereld opdoemen met dito gebruiken en woorden: veel woorden uit de akkerbouw (bijvoorbeeld **blouwel, blouwen, gijlen**), de scheepvaart (**aanberen, bark, bram, dagge, durk, eiker, harpluis, marlen**), de visserij (**bolk, hang**), de veeteelt (**belderom, holworm, gildos, hot, houw, lumme**), talloze woorden voor vrouwenkledingstukken (**bouwen, karolijntje, keuvel, kornet, krasgat**), vreemde stoffen (**borat, karsaai, kastoor**), enzovoort.

Ook de middelen van vervoer verschilden. Het woord **blikaars** gebruikte men als iemand zich door het paardrijden het vel had opengereten.

Sommige woorden uit het ‘Handboekje’ zou je nu echt niet meer gebruiken, terwijl de zaak zelf nog wel in gebruik is: **wieler**, **schietgeweer**, **aardaker**, **aardeikel**, **baarblijkelijk**, **dorperheid**, **flerecijn**, **ijzeren spoorwegen**. Daarnaast betekenden baarblijkelijk veel woorden juist iets anders: **ambulance**, **blauwbekken**, **brons** (ook van vogels), **drop**, **generen**. Heel verrassend zijn de woorden waarvan je nooit verwacht had dat ze al zo oud zouden zijn: **hacbée**, **mail**.

Bedroefd worden we natuurlijk, met Arie de Jager, van spelfouten. Ik heb er een gevonden en ik ben bang dat hij van Manhave komt, want in de derde druk stond hij niet: ‘verassing’, onder **surprise**. De vergissing doet me denken aan een universitair instituut in Utrecht, waar een enquête onder het opstandige studentenvolk was gehouden. Eindelijk verscheen de langverwachte uitwerking, voorafgegaan door een ingewikkelde tekst waarin werd aangekondigd dat het studentendom zou worden ‘verast’ met de uitslag van de enquête.

Helemaal schieten je de tranen in de oogen als je de moeite ziet die de auteurs gestoken hebben in de tussenletters van samenstellingen. Kijk eens bij **bes**, **druif**, **gans**, **geit**, **gems**, **kers**, **os**, **paard**, etc. Waarom is het **paardebek**, maar **paardenbloem**, om maar eens een voorbeeld te noemen?

De spelling van de tussenklank in samenstellingen was juist een van de punten waarover De Vries en Te Winkel dachten het verlossende woord gesproken te hebben. In de praktijk viel het niet mee, want de ontevredenheid bleef. De tussenletter is ook een van de onderwerpen van de derde officiële spellingwijziging sindsdien, die van 1995.

Voor de derde keer is nu *alles éindelijk volkomen* duidelijk. Mensen die het weten kunnen, beweren echter dat de door De Vries en Te Winkel opgesomde problemen in de toekomst nog wel vaker aangehaald kunnen worden: ‘[...] het al of niet aaneen schrijven van woorden en uitdrukkingen, [...], het gebruik van het koppelteken, de scheiding der woorden bij het afbreken, de spelling der bastaardwoorden, enz.’ Het wachten is op de volgende definitieve oplossing.

Albert Hoffstädt

Eindnoten:

1. M. de Vries in zijn *Inleiding* bij het *Woordenboek der Nederlandsche Taal*, eerste deel (1882), p. XXI.
2. *Beredeneerd Plan tot het vervaerdigen van een Algemeen Omschryvend Woordenboek der Nederlandsche Tale*, P. van den Bosch, Hinlopen, Kluit, Kreet, Van Lelyveld, Vackenaer e.a.
3. *Taalkundig Woordenboek*, P. Weiland (in afleveringen van 1797-1811).

4. De taal is de ziel der natie, zij is de natie zelve. (Halbertsma). Bataven! kent uw spraak en heel haar overvloed. (Bilderdijk).
5. Zie o.a. *Inleiding* op het *Woordenboek der Nederlandsche Taal*, p. XIV.
6. Men verwacht nu (1995) dat het woordenboek aan het eind van dit decennium (1998) gereed zal komen (AH).
7. G.M. Az, in *Dr. A. de Jager. In Memoriam* (Rotterdam, 1877).
8. De auteur van de eerste druk is onbekend, al zijn er berichten dat dit De Jager zelf was (AH).
9. Uit het voorwoord bij de vierde en de vijfde druk van het *Taalkundig handboekje*. Het voorwoord bij de derde druk maakt met zoveel woorden melding van het boekje 'bezwaren etc'.
10. *Taalkundig handboekje of alphabetische Lijst van alle Nederlandsche Woorden die wegens spelling of taalkundig Gebruik aan eenige Bedenking onderhevig zijn*. J.H. van Dale, Deventer, 1867. Voorbericht, p. VII.
11. *Nieuw woordenboek der Nederlandsche taal*, van I.M. Calisch en N.S. Calisch.
12. Inleiding door Ewoud Sanders bij het *Nieuw woordenboek der Nederlandsche taal* door J.H. van Dale, facsimile-uitgave 1992, Verba, Hoevelaken.
13. In '*Huis-bibliotheek. Lectuur voor den beschaafden stand*'. dl. 3, Deventer, 1867, p. 363.
14. In *Trefwoord* 9 (oktober 1994), pp. 7-25 doet Ewoud Sanders verslag van zijn onderzoek naar de 'verdwijning' van Jan Manhave.
15. Er is nogal wat verwarring over de eerste drukken van de Grote Van Dale. J.H. van Dale noemde zijn bewerking van Calisch & Calisch de tweede druk. Voor Manhave was zijn bewerking daarom de derde druk. Later is de uitgever Van Dales bewerking de eerste druk van de Grote Van Dale gaan noemen.

[Taalkundig handboekje]

[Woord vooraf]

Toen vóór eenige jaren de lust ter beoefening onzer moedertaal meer en meer toenam en men ook meer prijs begon te stellen om onze taal zuiver te schrijven, besloot Dr. A. DE JAGER, na daartoe van verschillende zijden te zijn aangezocht, tot de uitgave van een Taalkundig Handboekje, dat het volgende bevatte:

- 1o. Al de *zelfstandige naamwoorden*, met aanwijzing van het geslacht, en, waar hieromtrent twijfel konde zijn, vorming van het meervoud.
- 2o. De *bijvoeglijke naamwoorden* met hunne trappen van vergelijking, mede voor zoover omtrent een of ander eenige onzekerheid kon bestaan.
- 3o. De aan bedenking onderhevige *werkwoorden*, met aanwijzing van den eersten persoon van den tegenwoordigen, onvolmaakt en volmaakt verleden tijd der aantoonende wijs, waaruit de geheele vervoeging gemakkelijk kan afgeleid worden.
- 4o. Alle woorden, welke met *e* en *ee*, of *o* en *oo* (òf een zacht-, òf een scherplang geluid hebbende), alsmede die met *ei* of *ij* moeten geschreven worden;

terwijl voorts alle woorden werden opgenomen, welke ten opzichte van spelling, gebruik, beteekenis, enz. eenige onzekerheid opleverden.

Die arbeid van dezen kundigen taalgeleerde werd met blijdschap ontvangen en in betrekkelijk korten tijd waren de twee eerste oplagen uitverkocht. Dr. DE JAGER, door den heer TER GUNNE, den uitgever van genoemd boekje, nu aangezocht om een d e r d e n d r u k van zijn boekske te bewerken, gewijzigd naar de spelling van het *Woordenboek der Nederlandsche taal*, verklaarde daartoe niet te kunnen besluiten, daar hij tegen de spelling van genoemd Woordenboek eene menigte bezwaren had.

Hij raadde evenwel den heer TER GUNNE aan zich met zijn verzoek tot mijn ontslapen leermeester en vriend, den heer J.H. VAN DALE, te wenden. En hier vond de heer TER GUNNE gehoor. Nadat de bekende *Woordenlijst voor de spelling der Nederlandsche taal* verschenen was, nam de heer VAN DALE

IV.

volgaarne de taak op zich het boekje te herzien en de spelling te wijzigen naar die van het *Woordenboek der Nederlandsche taal*. In Maart '67 zag die druk het licht. Jaren zijn nu sinds dien tijd verlopen en thans is een vierde druk noodzakelijk geworden.

Op vereerend verzoek van den heer S.E. VAN NOOTEN, in wiens handen nu het kopijrecht van dit boekje is overgegaan, heb ik mij met de nieuwe uitgave belast. Zooals de gebruiker merken zal, heb ik het boekje met zorg en nauwkeurigheid herzien. De 2e druk der *Woordenlijst voor de spelling der Nederlandsche taal* en VAN DALE'S *Nieuw Woordenboek der Nederlandsche taal* hebben mij daarbij tot vraagbaak gediend. Ik heb nu ook hierin zooveel mogelijk de woorden opgenomen, wier spelling of geslacht na de verschijning van den eersten druk der *Woordenlijst* veranderd is. Heeft de heer VAN DALE bij de bewerking van den derden druk bij menig woord een aanteekening, verklaring of afleiding gevoegd, om de dorheid der lijst zooveel mogelijk weg te nemen, ik heb daarin zijn voorbeeld gevolgd en die aanteekeningen en verklaringen met verscheidene vermeerderd. Kortom, ik heb moeite noch tijd ontzien om het boekje zooveel mogelijk in volledigheid en degelijkheid te doen winnen. Ik vlei mij dan ook, dat deze druk met evenveel belangstelling zal ontvangen worden als de vorige.

Ten slotte nog mijn dank aan den Hooggeleerden Heer Dr. M. DE VRIES voor zijne welwillende hulp, die hij mij hier bij een paar moeilijkheden heeft betoond.

Tot zoover het bericht voor den vierden druk, die in 1874 verscheen.

Aan dezen vijfden druk, waarbij ik nu de 3e uitgave van de *Woordenlijst voor de spelling der Ned. taal* kon raadplegen, heb ik dezelfde zorgen besteed als aan den vorigen en dien met verscheidene woorden vermeerderd, waardoor ongetwijfeld dit Handwoordenboekje in waarde zal gewonnen hebben. Dat nu ook deze uitgave bijdrage om onze moedertaal zuiver en regelmatig te schrijven, is de wensch van
J. MANHAVE.

HAAG, Maart '81.

A.

A, V., a's¹⁾.

A, voorz.: *twee a drie gulden, drie a vier stuivers*; doch niet: *twee a drie schepen*.

In dezen laatsten volzin moet *a* door *of* vervangen worden.

Aafsch, b.n., aafscher, aafsch. *Verkeerd, slinksch: aafsche trekken*.

Aagt, V. Ook aagtappel, aagt-jesappel; eigenlijk Agatha's-appel.

Aaien, b.w. *Streelen, strooken*. Ik aai, aaide, heb geaaid.

Aak, V. *Een platbodemd vaartuig*²⁾.

Aak, M.³⁾ *Spaansche aak*, ook *Spaansche eik* genoemd: *een inlandsche boom*.

Aaks, aakse, aks, akse, soms ook akst, V. In sommige streken *eene zware bijl, die tot het vellen van boomen gebezigt wordt*.

Aakster, Ekster, V.

Aal, Aalt, in sommige streken *ale, meststof*, V.

Aal (spreek uit *eel*), O. *Eene soort van Engelsch bier*.

Aal, M. *als voorwerpsnaam*, V. *als stofnaam: Hier heb ik een vetten aal. Geef mij wat van die vette aal*. Aalshuid, -vel.

Aalbes, Aalbezie, V., aalbessen, aalbeziën⁴⁾. Aalbesseblad, aalbezieblad, -boompje, -struik. Aalbessenjenever, aalbeziënjenever, -nat, -rist, -sap, -saus, -tros, -vla, -wijn.

Aalgeer, M., aalgeeren. In plaats van dit verouderde woord bezigt men tegenwoordig *elger, aalschaar, palingschaar* enz.

Aalmoes, V., aalmoezen.

Aalmoezenier, M., aalmoezenieren en aalmoezeniers. Aalmoezeniershuis, -kamer.

Aam, O., amen. - Met *zooveel, hoeveel* en *een bepaald telwoord*, wanneer de gansche hoeveelheid als een geheel beschouwd wordt, is het meerv. ook *aam*. *Een aam jenever is gelijk aan 1,552 Ned. vat en een aam olie aan 1,455 Ned. vat*.

Aambeeld. Zie *Aanbeeld*.

Aambeï, V., aambeïen⁵⁾.

Aamborstig, b.n. *Aamborstig is ontstaan uit angborstig, d.i. engborstig, eene nauwe, beklemdede borst hebbende*.

Aanaarden, b.w. Ik aard aan, aardde aan, heb aangeaard.

Aanbaffen, b.w. Ik baf aan, bafte aan, heb aangebaf.

Aanbassen, b.w. Ik bas aan, baste aan, heb aangebast.

Aanbeeld, O. Aanbeeldsblok.

- 1) De namen der letters zijn alle V.: Datis eene groote a.
- 2) Van de namen van vaartuigen zijn die welke op -er eindigen M., als *driemaster, uitlegger, boeier*; O. zijn *fregat, galjoen en jacht*; M. zijn *marsiliaan* en *driemast*; de overige zijn V.
- 3) De namen van boomen zijn M., met uitzondering van *linde, spar, tamarisk* en *tamarinde*, welke V. zijn.
- 4) De woorden, welke op -ie eindigen, zijn alle V., met uitzondering van het M. *kanarie*, de O. *concilie, evangelie* en *genie* (vernunft, vernuftig mensch) en het V. *genie* (een wapen in het leger).
- 5) Met uitzondering van de M. woorden *Mei, kei* en *rei* (koor) zijn alle woorden, welke op -ie eindigen, V.

Aanbelangen, b.w. *Betreffen*.

Alleen gebruikelijk in: *wat aanbelangt*.

Aanbelangend, b.n. *Zij handelden over een aanbelangend onderwerp*.

Aanbelangend is minder sterk dan *belangrijk*, *gewichtig* en *belangwekkend*.

Aanberen, o.w. *Verouderde scheepsterm: alle zeilen bijzetten*. Ik beer aan, beerde aan, heb aangebeerd.

Aanberg, M. *Heuvel*.

Aanbesteden, b.w. Ik besteed aan, besteedde aan, heb aanbesteed.

Aanbevelen, b.w. Ik beveel aan, beval aan, heb aanbevolen.

Aanbevelenswaardig, aanbevelingswaardig, b.n. -waardiger, -waardigst, of meer en meest -waardig. Er is geen onderscheid in betekenis tussen *aanbevelenswaardig* en *aanbevelingswaardig*, *bewonderenswaardig* en *bewonderingswaardig* enz.

Aanbevelingsbrief, M.

Aanbidden, b.w. Ik aanbid of bid aan, aanbad of bad aan, heb aanbeden, of, liever en gewoonlijk, heb aangebeden.

Aanbiddenswaardig, b.n. -waardiger, -waardigst, of meer en meest -waardig.

Aanbieden, b.w. Ik bied aan, bood aan, heb aangeboden.

Aanblik, M.

Aanbod, O., aanbiedingen, V.

Aanboeten, b.w. *Het vuur aanboeten*, d.i. *opstoken, feller doen branden*. Ik boet aan, boette aan, heb aangeboet.

Aanbouw, M.

Aandacht, V.

Aandeel, O., aandeelen.

Aandisschen, b.w. Ik disch aan, dischte aan, heb aangedischt.

Aandoenlijk, b.n.

Aandrang, M.

Aandrift, V.

Aandruischen, o.w. Het druischt aan, druischte aan, heeft aangedruischt tegen de waarheid.

Aanduiden, b.w. Ik duid aan, duidde aan, heb aangeduid.

Aaneen, bijw. *Aaneen vormt met werkwoorden samenstellingen, als:*

aaneenbehooren, -binden, -groeien, -knoopen, enz.

Aangang, M., aangangen.

Aangeboren, v.d. en b.n.

Aangedaan, b.n. sterker, heviger aangedaan; het sterkst, hevigst aangedaan.

Aangeërfd, v.d. en b.n.

Aangelegen, v.d. en b.n.

Aangetogen, v.d. en b.n.

Aangezicht, O. Aangezichtspijn.

Aangift, Aangifte, V. - *Aangave* in de betekenis van *aangifte*, dient vermeden te worden.

Aangorden, b.w. Ik gord aan, gordde aan, heb aangegord.

Aangrinniken, b.w. Ik grinnik aan, grinnikte aan, heb aangegrinnikt. - Niet *aangreniken*. - *Iemand tergen door een half onderdrukt spottend gelach*.

Aangroei, M.

Aanhalingsteeken, O.

Aanhang, M.

Aanhangeling, M. en V.¹⁾

Aanhangsel, O.,²⁾ aanhangsels en aanhangselen.

Aanhebben, b.w. Ik heb aan, had aan, heb aangehad.

Aanhef, M.

Aanheffen, b.w. Ik hef aan, hief aan, heb aangeheven.

Aanhinniken, b.w. Hinnik aan, hinnikte aan, heb aangehin-

- 1) Wanneer gemeenslachtige woorden vrouwelijke wezens aanduiden, verdient het aanbeveling er eene toonlooze e aan toe te voegen: e e n a a n h a n g e l i n g e e n e a a n h a n g e l i n g e e n z.
- 2) Met uitzondering van het V. s t i j f s e l zijn alle woorden met het achter, voegsel -s e l O.: b a k s e l, b r o u w s e l e n z.

nikt. *Hinnikende groeten (van paarden).*

Aanhitsen, b.w. Ik hits aan, hitste aan, heb aangehitst.

Aanhoogen, b.w. Ik hoog aan, hoogde aan, heb aangehoogd.

Aanhooren, b.w. Ik hoor aan, hoorde aan, heb aangehoord. *Eene enkele maal is aan onscheidbaar*, b.v. in: *Men aanhoore de conditiën. Komt, lieve vrienden! aanhoort mijn verhaal.* Men schrijve ten *aanhooren* en niet *ten aanhoore*.

Aanhoorig, b.n. Aanhoorigheid, V.

Aankanten (zich), terugw. w. Ik kant mij aan, kantte mij aan, heb mij aangekant.

Aanklacht, Aanklachte, V. - Niet: *Aanklage*.

Aankleef, M. - Alleen in de uitdrukking: *Met den aankleve van dien*, d.i. *met alles wat er toe behoort of er betrekking op heeft*.

Aanknoopen, b.w. Ik knoop aan, knoopte aan, heb aangeknoopt.

Aankomeling, M. en V. Zie bij *Aanhangeling*.

Aankomelingschap, O.

Aankomst, V.

Aankondigen, b.w. Ik kondig aan, kondigde aan, heb aangekondigd.

Aankoop, M., aankopen.

Aanlanden, o.w. Ik land aan, landde aan, ben aangeland.

Aanlangen, b.w. *Aanreiken*. Ik lang aan, langde aan, heb aangelangd.

Aanleg, M.

Aanleggen, b. en o.w. Ik leg aan, legde (leide, lei) aan, heb aangelegd (aangeleid).

Aanlenen (aanleunen), o.w. Ik leen (leun) aan, leende (leunde) aan, heb aangeleend (aangeleund).

Aanloksel, O., aanloksels en aanlokselen. Zie *Aanhangsel*.

Aanloop, M., aanlopen.

Aanloten, o.w. Ik loot aan, lootte aan, ben aangeloot. *Bij het loten voor de militie een dienstplichtig nommer trekken*.

Aanmaak, M. *Het vervaardigen van iets in voorraad*.

Aanmarcheeren, o.w. Ik marcheer aan, marcheerde aan, heb en ben aangemarcheerd.

Aanmarsch, M.

Aanmerkenswaardig, b.n. -waardiger, -waardigst, of meer en meest -waardig.

Aanminlijk, Aanminnelijk, b.n. en bijw.

Aanminlijkheid, V.

Aanminnig, b.n. en bijw.

Aannemelijk, b.n.

Aanneming, V. Niet: *Aanneme*.

Aannemingssom, V.

Aannopen, b.w. *Dringend nopen, aanzetten*. Ik noop aan, noopte aan, heb aangenoopt.

Aanranden, b.w. Ik rand aan, randde aan, heb aangerand.

Aanransen, b.w., hetzelfde beteekenende als aanranden. Ik rans aan, ranste aan, heb aangeranst.

Aanrechtbank (rechtbank), V.

Aanrechten, b.w. *Opdisschen*. Ik recht aan, rechtte aan, heb aangerecht.

Aanrechtkeuken, V.

Aanrechttafel, V.

Aanrichten, b.w. *Veroorzaken*. Ik richt aan, richtte aan, heb aangericht.

Aanrit, M. *Snelle voorwaartsche beweging der ruitery om met den vijand handgemeen te worden*.

Aanritsen, b.w. *Aanporren*. Ik rits aan, ritste aan, heb aangeritst.

Aanschenden, Aanschennen, b.w. *Met geweld, schendig aanvallen, aantasten*.

Ik schend of schen aan, schond of schon

aan, heb aangeschonden of aangeschonnen.
 Aanschijn, O.
 Aanschouw, M. - Komt alleen voor in: *In aanschouw* (in oogenschouw) *nemen*.
 Aanschouwelijk of aanschouwlijk, b.n.
 Aanschouwelijkheid, V.
 Aanschouwingsvermogen, O.
 Aansijfelen, o.w. *Ook* aanschuifelen. *Sijfelend*, d.i. *fluitend*, *sissend naderen*.
 Ik sijfel aan, sijfelde aan, ben aangesijfeld.
 Aanslag, M., aanslagen.
 Aanslagbiljet, O.
 Aanslepen, b.w. *Voorttrekken*. Ik sleep aan, sleepte aan, heb aangesleept.
 Aanslenteren, o.w. Ik slenter aan, slenterde aan, ben aangeslenterd.
 Aanslepen, o.w. *Slepend*, *sleepvoetend naderen*. Ik sleep aan, sleepte aan, ben aangesleept.
 Aanslibben, o.w. Ik slib aan, slibde aan, ben aangeslibd.
 Aanspeling, V. *Verouderd*: *toespeling*, *zinspeling*.
 Aanspeten, b.w. *Aan het spit steken*. Ik speet aan, speette aan, heb aangespeet.
 Aanspieën, Aanspijen, h.w. *Door het aandrijven der spieën de deelen van een werktuig vaster doen aansluiten*. Ik spie (spij) aan, spiede (spijde) aan, heb aangespied (aangespijd).
 Aansporen, b.w. *Opwekken*. Ik spoor aan, spoorde aan, heb aangespoord.
 Aansporen, o.w. *Met den spoorwagen aankomen*. Ik spoor aan, spoorde aan, ben en heb aangespoord.
 Aanspraak, V., aanspraken.
 Aansprakelijk, Aanspraaklijk, b.n.
 Aansprakelijkheid, V.
 Aanspugen, b.w. Ik spuug aan, spoog aan, heb aangespogen.
 Aanspuwen, b.w. Ik spuw aan, spuwde aan, heb aangespuwd.
 Aanstaand, b n.
 Aanstaande, M. en V.
 Aanstalte, V. *Toebereidselen*. Dit woord wordt gewoonlijk in het meervoud gebruikt.¹⁾
 Aanstekelijk, b.n. Aanstekelijkheid, V.
 Aansteken, b.w. Ik steek aan, stak aan, heb aangestoken.
 Aanstekend, b.n. *Besmettelijk: eene aanstekende ziekte*.
 Aanstijven, o.w. *Stijver worden*. Stijf aan, stijfde aan, is aangestijfd.
 Aanstijven, b.w. *Stijver maken*, t.w. *linnen*. Ik stijf aan, steef aan, heb aangesteven.
 Aanstonds, bijw.
 Aanstoot, M.
 Aanstootelijk, b.n.
 Aanstouwen, b.w. *Samenpakken (van goederen)*. Ik stouw aan, stouwde aan, heb aangestouwd.
 Aanstuwen, b.w. *Aanduwen*. Ik stuw aan, stuwde aan, heb aangestuwd.

1) Met uitzondering van de O. verzamelwoorden, als: *gebergte*, *gedierte*, *geboomte* enz. zijn alle woorden, welke op te eindigen, V.: *diepte*, *duurte*, *gifte*, *klachte* enz.

Aantaal, V. *Aanspraak in rechten*. [Het woord is verouderd.]

Aantal, O.

Aanteekenboek, O.

Aanteekenen, b.w. Ik teeken aan, teekende aan, heb aangeteekend.

Aanteekening, V. Aanteekeningetje, O.

Aanteekeningspartij, V. *Eene partij ter eere van een verloofd paar, bij gelegenheid*

van hunne aanteekening als bruid en bruidegom.

Aantelen, b.w. Ik teel aan, teelde aan, heb aangeteeld.

Aantijgen, b.w. *Te laste leggen.* Ik tijd aan, teeg of tijdde aan, heb aangetegen of aangetijd.

Aantocht, M.

Aantoonen, b.w. Ik toon aan, toonde aan, heb aangetoond.

Aantoonend, b.n. *Aantoonende wijs.*

Aantrekkingskracht, V.

Aanvaarden, b.w. Ik aanvaard, aanvaardde, heb aanvaard. Deze vervoeging verdient de voorkeur boven: Ik vaard aan, vaardde aan, heb aangevaard.

Aanval, M., aanvallen.

Aanvallenderwijs, Aanvallenderwijze, bijw.

Aanvalskreet, M., -kreten.

Aanvalssein, O.

Aanvang, M. Aanvangspunt, O.

Aanvangen, b. en o.w. Ik vang aan, ving aan, heb en ben aangevangen.

Aanvankelijk, b.n. en bijw.

Aanvaren, b. en o.w. Ik vaar aan, voer aan, heb of ben aangevaren.

Aanverwant, M.

Aanverwante, V.

Aanverwantschap, V.

Aanvlotten, o.w. Ik vlot aan, vlotte aan, ben aangevlot. *Aandrijven.*

Aanvlotten, b.w. Ik vlot aan, vlotte aan, heb aangevlot. *In vlotten vervoeren.*

Aanvoegsel, O., -voegsels en -voegselen. *Zie Aanhangsel.*

Aanvoer, M.

Aanvraag, Aanvraag, V.¹⁾

Aanvullingstroepen, M.

Aanwas, M.

Aanwenden, b.w. Ik wend aan, wendde aan, heb aangewend.

Aanwennen, b.w. Ik wen aan, wende aan, heb aangewend.

Aanwensel, O., aanwensels en aanwenselen. *Zie Aanhangsel.*

Aanwenst, V. Hetzelfde als *aanwensel*, doch minder gebruikelijk.

Aanwezen, Aanzijn, O.

Aanwezend, b.n. *Dit woord is, behalve in de samenstelling eerstaanwezend, bijna geheel door aanwezig verdrongen.*

Aanwezig, b.n.

Aanwezigheid, V.

Aanwijsster, V.

Aanwinst, V.

Aanzicht, Aangezicht, O.

Aanzien, O. Aanzienlijk, b.n.

Aanzoek, O.

Aap, M., apen. Samenstellingen: Apenbakhuis of apenbakkes, -bek, -gezicht, -kop, -kuur, -liefde, -spel.

1) Alle woorden, welke op eene toonlooze -e eindigen, of vroeger daarop eindigden, zijn V.: vrees of vreeze, baat of bate, reis of reize, tarw of tarwe, wijs of wijze, smarte, hope enz.

Apin, V.

Aar, V., aren. *Korenaar*. Ook *Vaart*.

Aâr, M., âren. Samentrekking van *ader*.

Aar, *Samentrekking van ander*. 't *Komt enkel in dichtmaat voor: Ik ben coquet gelijk een aar, somtijds een beetje vinnig*.

Aard, M. *Natuurlijke gesteldheid*.

Aardje, O. In: *Een aardje hebben naar zijn vaartje*.

Aard, Aarde, V. Zie *Aanvraag*. De *grond*. Ook onze *aardbol*.

Aardaker, Aardeikel, M. In sommige streken *aardmuis*, in andere weder *aardnoot* geheeten. Zie *Appel*.

Aardbei, Aardbezie, V., aardbeien, aardbeziën. - Aardbezieblad, -boom, -loof, -plant, -struik.
 Aardbeziënbed, -tuin, -veld.
 Aardbeiblad, -loof, -plant, -struik. Aardbeienbed, -tuin, -veld.
 Aardebaan, V.
 Aardewerk, O. *Vaatwerk van aarde.*
 Aardewerksschuit, V. Aardewerkswinkel, M.
 Aardsch, b.n.
 Aardschgezind, b.n. *Niet: aardsgezind. Aardschgezindheid, V.*
 Aardveil, O. *Zeker onkruid, ook hondsdrif geheeten.* Het heet *aardveil* in tegenoverstelling van *boomveil* of *klimop*.
 Aardwerk, O. *Het verwerken van aarde of grond; de opgeworpen grond.*
 Aardworm, Aardwurm, M.
 Aars, M., aarzen.
 Aars. *Samentrekking van anders. Zie Aar.*
 Aarts, in aartsbisschop, aartsengel, aartsschelm, aartsvijand enz.
 Aarzelen, o.w. Ik aarzel, aarzelde, heb geaarzeld. *Aarzelen* komt van *Aarzen: gaan in de richting van den aars, achteruitgaan zonder zich om te keeren.*
 Aas, O. in alle beteekenissen, azen.
 Abberdaan, V. *Deze visch is aldus genoemd geworden naar de landstreek (Le) Labourd: dat gedeelte van het Baskenland, waarvan Bayonne de hoofdstad is. De uitspraak eischt de spelling Labberdaan.*
 AB of ABC, O., AB's of ABC's.
 AB-boek, O.
 AB-bord, O.
 Abdij, V., abdijen. *Zie Babbelarij.*
 Abdis, V., abdissen.
 Abeel, M., abeelen. *Zie Aak.*
 Abrikoos, V. voor de vrucht, M. voor den boom.¹⁾
 Abrikozeboom, M.²⁾ - Samenstellingen: abrikozeblad, -stam, -loof, -schors, -bast, -tak, -schel, -kern, -pit.
 Abrikozentaart, V.
 Abt, M.
 Abuis, O., abuizen.
 Abusief, b.n.
 Acacia, M., acacia's.³⁾ *Zie Aak.*
 Academie, V., academiën en academies.

- 1) De vrouwelijke namen van vruchten worden mannelijk, als zij moeten dienen om de boomen aan te duiden, die de vruchten voortbrengen. Geef mij eene lekkere abrikoos van dien jongen abrikoos (abrikozeboom).
- 2) De samenstellingen op -boom, wier eerste lid ook op zich zelf als de benaming van den boom gebezigd wordt, worden zonder verbindings-*n* geschreven. Waar de welluidendheid het eischt, ontvangen zij eene verbindings-*e*, b.v. beukeboom, eikeboom, perzikboom of perzikeboom enz.
- 3) Het meervoud der vreemde woorden en eigennamen met heldere sluitklinkers wordt, evenals hun 2de naamval enkelvoud, gevormd door *s*, voorafgegaan door een weglatingsteeken, b.v.: Maria'sboek. Cicero'swelsprekendheid. Er waren drie Maria's in het gezelschap. Zij waren de Cicero's van hunne eeuw.

Academisch, b.n.

Accijns, M., accijnzen.

Ach, tussenw.

Acht, V. *Zorg, toezicht*. Weleer ook *ban*.

Acht, telw., als z.n., evenals de namen der overige cijfers, V. *Hij zette eene groote acht*.

Achtbaar, b.n., achtbaarder, achtbaarst.

Achtehalf, telw. *Zeven en een half*.

Achteling, M. *Het achtste gedeelte van eene andere maat, die als eenheid beschouwd wordt.*

Achteloos, b.n., achteloozer, achteloost.

Achten, b.w. Ik acht, achtte, heb geacht.

Achtendeel, O., achtendeelen.

Achtentwintig, M.¹⁾ *Een geldstuk ter waarde van 28 stuivers.*

Achter, voorz. en bijw.

Achteraan, achteraf, achterin enz. bijw.

Achteraankomen, o.w. Ik kom achteraan, kwam achteraan, ben achteraangekomen.

Achterafbrengen, b.w. Ik breng achteraf, bracht achteraf, heb achterafgebracht.

Achterbaks, bijw. Beteekenis: *achter den rug*, dat is: *geheim, verborgen: Hij hield het achterbaks.*

Achterbaksch, b.n.: *Achterbaksche briefwisseling.*

Achterdocht, V. Achterdochtig, b.n.

Achterelkander, bijw.

Achterhande, soortgetal. *Van acht soorten.* - 't Woord is eene koppeling van het verouderde z.n. *hande*, dat *aard* beteekent, en den 2en nv. van het telw. *acht*.

Achterklap, M.

Achterlei, soortgetal. *Van acht soorten.* - 't Woord is eene koppeling van het verouderde *lei*, dat *soort* beteekent en den tweeden naamv. van het telw. *acht*.

- Daar *lei soort* beteekent is de uitdrukking *allerlei soort* af te keuren. Zelfs *allerlei wijzen*, voor *alle wijzen*, is niet volkomen juist.

Achterlijk, b.n. Achterlijkheid, V.

Achterna, bijw. *Achterna vormt met werkwoorden samenstellingen, als:*

Achternagaan, -loopen, -rijden, -sturen, -zenden enz.

Achterom, bijw. *Met werkw. vormt achterom samenstellingen, als:*

Achteromhalen, -komen, -loopen, -zien, enz.

Achterop, bijw.

Achteropkomen, o.w. Ik kom achterop, kwam achterop, ben achteropgekomen.

Achterover, bijw. *Met werkw. vormt het woord samenstellingen, als:*

Achteroverhellen, -gaan, -liggen, -vallen enz.

Achterstal, M. *Achterstallige schuld.*

Achteruit, bijw. *Met werkwoorden vormt het samenstellingen, als:*

Achteruitboeren, -deinzen, -leeren, -loopen, -rijden, -treden, -zeilen enz.

Achtersvolgen, b. en o.w. Ik achtervolg, achtervolgde, heb en ben achtervolgd.

Achterwege, bijw.

Achting, V.²⁾

Achtingswaard, b.n. -waarder, -waardst.

Achtingswaardig, achtenswaardig, b.n. -waardiger, -waardigst of meer en meest -waardig. Zie *Aanbevelenswaardig*.

Achttien, telw.

1) De namen van munten zijn M., met uitzondering van *g u i n j e* en *p i s t o o l*, welke V. zijn.

2) De woorden op -i n g, welke van werkwoorden gevormd zijn, zijn V: *b e l o o n i n g*, *v o l d o e n i n g*, *v e r t o o n i n g*, *v e r z o e n i n g*, *h a n t e e r i n g*, *n e r i n g* enz.

Achtzaam, b.n. en bijw. *Zorgvuldig, oplettend.*
 Aconiet, O. *Eene zeer vergiftige plant, ook wolfswortel of monnikskap geheeten.*
 Acteur, M.
 Actie, V., acties en actiën.
 Adder, V., adders en adderen.
 Adderengebrouwsel, O.
 Adel, M. Adellijk, b.n.
 Adelaar, M., adelaars en adelaren. - Het woord is samengesteld uit a d e l = *edel* en aar, de verouderde benaming van arend. A d e l a a r beteekent dus *edele arend.*
 Adelaarsnest, O.
 Adelborst, M. - Het woord is samengesteld uit a d e l = *edel* en borst [Hd. *Bursch, Bursche*] = knaap, jongeling. A d e l b o r s t beteekent dus woordelijk *edelknaap.*
 Adeldom, M.
 Adelen, b.w. Ik adel, adelde, heb geadeld.
 Adem, Asem, M.¹⁾ Ademen, Amen, o.w.
 Ader, Aâr, V.
 Aderlaten, b.w. Aderlaten is alleen gebruikelijk in die gevallen, waarin de deelen vereenigd blijven: *ik zal u aderlaten, heb adergelaten; sta toe dat hij u aderlaat.* Uitdrukkingen als *hij laat hem ader, liet hem ader* enz. zijn niet in gebruik.
 Adjutant, M.
 Adjunct, M., adjuncten.
 Adjunct-commies, M.
 Admiraal, M., admiraals en admiralen.
 Admiraal-generaal, M., Admiraals-generaal, Admiralen-generaal.
 Admiraalschap, O. *Ambt van admiraal.*
 Admiraalschap, V. *Maatschap van reeders.*
 Admiraalsschip, O.
 Admiraliteit, V.²⁾
 Admiraliteitskamer, V.
 Adspirant, M. Adspirante, V.
 Adspirant-ingenieur, M., adspirant-ingenieurs.
 Advies, O., adviezen.
 Advocaat, M. Advocatenborrel, V. Wordt in sommige streken ook *Oudemansmelk* geheeten.
 Advocaat-generaal, M., Advocaten-generaal.
 Afbeelden, b.w. Ik beeld af, beeldde af, heb afgebeeld.
 Afbraak, V.
 Afbreuk, V.
 Afdak, O., afdaken.
 Afdeeling, V. Afdeelingje, O.
 Afdruk, M. Afdrukje, O.

- 1) De woorden op -e m (-s e m, -z e m), -l m en r m zijn M.: a d e m, a s e m, b e z e m, h e l m, a r m enz. Uitzond.: S c h e r m is O., u n i f o r m, e n p a l m, i n d e b e t. v a n v l a k k e h a n d, l e n g t e m a a t e n k r u i d, zijn V.
- 2) Alle woorden, die op t e i t eindigen, zijn V.: s o c i ë t e i t, r a r i t e i t, s e c u r i t e i t, s o l i d i t e i t enz.

Affuit, V. *Stel, waarop een kanon rust.*
Afgang, M.
Afgezant, M., afgezanten.
Afgezante, V.
Afgift, Afgifte, V. Niet: *Afgave.*
Afgod, M., afgoden. Afgoderij, V.
Afgodentempel, M. *Tempel aan twee of meer afgoden gewijd.*
Afgodisch, b.n.
Afgodstempel, M. *Tempel aan één afgod gewijd.*
Afgrauw, M. Afgrauwen, b.w.
Afgrijselijk, Afgrijslijk, b.n. en bijw.
Afgrijselijkheid, Afgrijslijkheid, V.
Afgrijzen, O.
Afgrond, M.
Afgunst, V.
Afhangeling, M. en V. Zie *Aanhangeling.*

Afhankelijk, Afhankelijk, b.n. en bijw.
 Afhankelijkheid Afhankelijkheid, V.
 Afhebben, b.w. Ik heb af, had af, heb afgehad.
 Afheining, V. Afheininkje, O.
 Afkappingsteeken, O.
 Afkeer, M. Afkeerig, b.n.
 Afkerven, b.w. Ik kerf af, korf (kerfde) af, heb afgekorven.
 Afkluiven, b.w. In sommige streken *afknuiven*. Ik kluif af, kloof af, heb afgekloven.
 Afkomeling, M. en V. Zie *Aanhangeling*.
 Afkomst, V.
 Afkooksel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Afkoop, M., afkopen.
 Aflaat, M.
 Afleggen, o. en b.w. legde (leide) af, heb afgelegd (afgeleid). Het verl. deelw. *afgeleid*, in de spreektaal zeer gewoon, is in de schrijftaal niet aan te bevelen om verwarring te voorkomen met het verl. deelw. van *afleiden*.
 Afleiden, b.w. Ik leid af, leidde af, heb afgeleid.
 Afleiding, V. Afleidinkje, O.
 Afleider, M.
 Afleidkundige, M. en V.
 Afleken, o.w., wordt inzonderheid van tranen gezegd: *De tranen leekten van zijne wangen af*. Hij leekt af, leekte af, is afgeleekt.
 Aflekken, o.w. *Het water lekte van het dak af*.
 Aflichten, b.w. Ik licht af, lichtte af, heb afgelicht.
 Aflikken, b.w., waarvoor men in sommige streken hoort *aflekken*. *De kat likte het bord af*.
 Afloop, M., aflopen.
 Afmalen, b.w. *Geheel malen, ten einde malen*. Ik maal af, maalde af, heb afgemalen.
 Afmalen, b.w. *Afschilderen*. Ik maal af, maalde af, heb afgemaakt.
 Afmatten, b.w. Ik mat af; matte af, mattede af, matt'e af; heb afgemat.
 Afmoeten, o.w. Het moet af, moest af, heeft afgemoeten.
 Afploten, b.w. Ik plood af, ploodte af, heb afgeplood
 Afpluizen, b.w. *Bij pluïsjes afplukken*. Ik pluï af, ploos af, heb afgeplozen.
 Afpluizen, b. en o.w. *Pluïsjes wegnemen of loslaten*. Ik pluï af, pluïde af, heb en ben afgepluïsd.
 Afprachen, b.w. *Afbedelen*. Ik prach af, prachte af, heb afgepracht.
 Africhten, b.w. Vroeger ook *afrechten*. Ik richt af, richtte af, heb afgericht.
 Afrij, M. *Het afrijden*.
 Afrij, V. *Helling, langs welke men afrijdt*, ook *april* (M.) geheeten.
 Afrikaan, M., Afrikanen. *Persoon die in Afrika woont*.
 Afrikaan, V., afrikanen. *Zekere plant*.
 Afrit, M. *Het afrijden*.
 Afrooven, b.w. *Ontrooven*. Ik roof af, roofde af, heb afgeroofd.
 Afroven, b.w. *Van 't roofje ontdoen*. Ik roof af, roofde af, heb afgeroofd.
 Afschaffingsmaatschappij, V., -maatschappijen.

Afscheid, O. Afscheidbaar, b.n.

Afscheidingslood, V., -slooten.

Afscheidsbrief, -kus, -rede.

Afscheidsel, O., afscheidsels en afscheidselen. *Zie Aanhangsel.*

Afschenken, b.w. *Afgieten*. Ik schenk af, schonk af, heb afgeschonken.

Afschenken, b.w. (*in de pijpenmakerij*). Ik schenk af, schenkte af, heb afgeschenkt.

Afscheren, b.w. Ik scheer af, schoor af, heb afgeschoren.
 Afschraapsel, O.
 Afschrabsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Afschrapsel, O.
 Afschrift, O.
 Afschrik, M.
 Afschutsel, O., afschutsels en afschutselen. Zie *Aanhangsel*.
 Afschuw, M. Afschuwelijk, b.n.
 Afsijpelen, afzijpelen, o.w. Sijpel (zijpel) af, sijpelde (zijpelde) af, is en heeft afgesijpeld (afgezijpeld).
 Afslag, M.
 Afsleepen, b.w. *Aftrekken*. Ik sleep af, sleepte af, heb afgesleept.
 Afslepen, o.w. *Afhangen*.
 Afslonzen, b.w. Ik slons af, slonsde af, heb afgeslonsd.
 Afslonzer, M. Afslonsster, V.
 Afsloven (zich), terugw. w. Ik sloof mij af, sloofde mij af, heb mij afgesloofd.
 Afsnijdsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Afsnuiten, b.w. (*eene kaars*). Ik snuit af, snoot af, heb afgesnoten.
 Afsnuiten, b.w. (*een stuk hout*). Ik snuit af, snuitte af, heb afgesnuit.
 Afspraak, V.
 Afstammeling, M. en V. Zie *Aanhangeling*.
 Afstand, M.
 Afstandswijzer, M.
 Aftandsch, b.n.
 Aftocht, M.
 Aftred, M.
 Aftrek, M.
 Aftroggelen, b.w. In sommige streken *aftruggelen*. Ik troggel af, troggelde af, heb afgetroggeld.
 Afval, M. *Het afvallen*.
 Afval, O. *Het afgevallene*.
 Afvallige, M. en V.
 Afwaarts, bijw. Afwaartsch, b.n.
 Afweg, M.
 Afweren, b.w. Ik weer af, weerde af, heb afgeweerd.
 Afwezend, b.n.
 Afwezig, b.n.
 Afzichtelijk, b.n.
 Afzichtig, b.n.
 Afziedsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Afzonderen, b.w. Ik zonder af, zonderde af, heb afgezonderd.
 Agaat, M. *voor den steen*; O. *voor de stof*.¹⁾
 Agaten, stoff. b.n.

1) De namen van bijzondere steenen, als robijn, topaas, saffier, smaragd enz. zijn M.; duiden zij slechts de steensoort als stof aan, dan zijn zij O. Hij vond een grooten agaat en een kleinen diamant. Het diamant is harder dan het agaat.

Agent, M.
Agurk, V.
Ahorn, M. Zie *Aak*.
Ajuin, M., ajuinen. In sommige streken *juin*. Als stofnaam V. *Is ze gaar, de ajuin?* - Zie *Aal*.
Akant, M. *Naam van de bladeren der plant berenklaauw, doch alleen in de bouwkunst*.
Akefietje, O. *Het woord is hoogstwaarschijnlijk eene verbastering van het Hoogduitsch Aquavit, brandewijn, jenever*.
Akelei, akolei, V., akeleien, akoleien. *Zekere bloem, gewoonlijk Onze-Lieve-Vrouwehandschoen geheeten*.
Aker, eikel, M.²⁾
Aker, M. *Putemmer*.
Akker, M.
Akkoord, O. *in alle beteekenissen*.
Akse. Zie *Aakse*.
Akte, V.
Alant, M. *Zeker kruid*.
Alantskruid, O.
Alarm, O.
Albast, ook Albaster, O. Albasten, stoff, b.n.

2) De inheemsche namen van vruchten op -el en -er zijn M.: appel, eikel, aker enz.

Albedil, Albedrijf, Albedril, M. en V.
 Albeschik, Albestel, M. en V.
 Aleer, bijw.
 Alft, M. *Zekere visch, gewoonlijk Elft geheeten.*
 Algebra, V.
 Alikruik, V. *Zeeslak.*
 Alkoof, Alkove, V.
 Alkoran, M.
 Alledaagsch, b.n. Alledaagschheid, V.
 Alleenblijven, o.w. Ik blijf alleen, bleef alleen, ben alleengebleven.
 Alleenig, b.n. en bijw.
 Allegaartje, O.
 Allemansvriend, M.
 Allengs, Allengskens, bijw.
 Allenthalve, bijw.
 Allerlei, Allerhande, soortget.¹⁾
 Allerwegen, bijw.
 Alleszins, bijw.
 Allooi, O.
 Almacht, V. Almachtig, b.n.
 Almanak, M., almanakken.
 Almogend, b.n. Almogendheid, V.
 Aloë V., aloë's. Zie *Acacia.*
 Alphabet, O. Alphabetisch, b.n.
 Alreede, Alreeds, bijw.
 Alruin, V. *Zeker kruid.*
 Alsem, M. Zie *Adem.*
 Alt, V.
 Altaar, O., altaren.
 Altemet, bijw.
 Althans, bijw. *Samentrekking van al te hande.*
 Altijd, bijw.
 Altijddurend, b.n.
 Aluin, V.
 Alvast, bijw.
 Alvermogen, O. Alvermogend, b.n. Alvermogendheid, V.
 Alvorens, bijw. en voegw.
 Alwetend, b.n. Alwetendheid, V.
 Am, Amme, V. *Voedster.* 't Woord is verouderd.
 Amandel, M. *als boom*, amandels; V. *als vrucht*, amandels en amandelen. Zie *Abrikoos.*
 Amarant, V. *Eene bloem*, ook Duizendschoon, Hanekam *en* Fluweelbloem *geheeten.*
 Amaril, V. *Sieen om te polijsten.*
 Amazone, V. Amazonenkleed, O.
 Ambacht, O. Ambachtsschool, V.

1) De soortgetallen op -le i en -h a n d e worden niet verbogen.

Ambassade, V.
Ambassadeur, M., ambassadeuren, ambassadeurs.
Amber, M. *Barnsteen*.
Ambroos, M. *Godenbrood. Uitgezochte spijs*.
Ambrozijn, O. *Als boven*.
Ambt, O. Ambtje, O. Ambtshalve, bijw.
Ambtenaar, M., ambtenaars en ambtenaren.
Ambulance, V. *Veldhospitaal*.
Amechtig, b.n. *Onmachtig, bijna ademloos*. Amechtigheid, V.
Amerij, V. *Verbasterd uit Ave Maria. De tijd, vereischt om een Wees Gegroet te bidden: Oogenblik*.
Amethyst, M. *Edelgesteente*.
Amiant, M. en O. *Asbest, steenvlas*. Zie *Agaat*.
Ammelaken, O. *Tafellaken*.
Ammoniak, M.
Amper, Ampertjes, bijw.
Amuseeren, b.w. Ik amuseer, amuseerde, heb geamuseerd.
Ananas, V.
Ananassenkast, V.
Anderdeels, bijw.
Andersom, bijw.
Anderszins, bijw.
Andijvie, V. De gewone uitspraak is *Andivie*.
Andoren, M. *Eene plant*.
Anekdote, V., anekdoten en anekdotes.
Anemoon, V., anemonen. *Klaproos*,

Angel, M.
 Angst, M. Angstelijk, Angstiglijk, bijw. Angstig, b.n.
 Anijl, M. *Indigo*.
 Anijs, M.
 Anjelier, V., anjeliereren.
 Anker, O.
 Ansjovis, V., ansjovissen.
 Antwoord, O.
 Antwoorden, o. en b.w. Ik antwoord, antwoordde, heb geantwoord.
 Apocrief, b.n. *Twijfelachtig. Dat komt mij apocrief voor. - De apocriefe boeken*.
 Apostel, M., apostelen. Apostolisch, b.n.
 Apostelschap, O. *voor het Apostelambt, V. voor de Apostelen samen*.
 Apotheek, V., apotheken.¹⁾
 Apotheker, M.
 Apothekersjongen, M.
 Appel, M. *Zie Aker*.
 Appetijt, M.
 April, M.²⁾
 April, M. *Zie Afrij*.
 Ar, V. *Arreslee*.
 Ar, b.n. Alleen gebruikelijk in: *In arren moede*, d.i. met toornig, gram gemoed.
 Arak, V. *Een geestrijke drank, die uit rijst, suiker en kokosnotensap wordt gestookt*.
 Arbeid, M.
 Arbeiden, o.w. Ik arbeid, arbeidde, heb gearbeid.
 Archief, O., archieven.
 Architect, M., architecten.
 Archivaris, M., archivarissen.
 Arduin, M. *voor den steen; O. voor de stof*.
 Are, V. *Vierkante Nederlandsche roede = 100 vierkante meters of ellen*.
 Arend, M. Arendsschacht, V.
 Argeloos, b.n., argelooser, argeloost.
 Argeren. *Zie het gebruikelijke Ergeren*.
 Arglist, V. Arglistig, b.n.
 Argusoog, O. *Scherp, doordringend oog*.
 Argwaan, M. Argwanig, b.n.
 Argwanen, b.w. Ik argwaan, argwaande, heb geargwaand. Het werkwoord wordt zelden anders dan in de onbepaalde wijs en in het verleden deelwoord gebruikt: *Zij begon hem te argwanen. Men heeft hem geargwaand*.
 Argwanend, deelw.
 Aria, V., aria's. *Zie Acacia*.
 Ark, Arke, V.
 Arm, M. Armpje, O.
 Armengeld, armenzakje; armenhuis, armhuis; armenkerk, armkerk.

1) Alle woorden, die op thee k eindigen, zijn V., als: bibliotheek, hypotheek, glyptothek enz.

2) De namen der maanden zijn M.

Armoede, V. Armoedje, O.
Armozijn, O. *Eene lichte zijden stof*.
Armsgat, O.
Arren of Narren, o.w. Ik ar,
Aarde, heb geard.
Arreslede, Arreslee, V., arresleden, arresleeën.
Arrest, O.
Arrondissement, O.
Arrondissements-rechtbank, V.
Arsenaal, O. *Tuighuis*.
Arsenik, O. *Rattenkruid*.
Artikel, O., artikelen en artikels.
Artillerie, V.
Artisjok, V., artisjokken.
Arts, M., artsen.
As (*van een wiel*), V., assen.
Asch (*stof van een verbrand lichaam*), V.
Asphalt, O.
Asschepoester, V. Niet: *asschepoetster*.

Asschig, b.n.
 Asem. Zie *Adem*.
 Asperge, V., asperges. De uitspraak luidt ook Asperzie.
 Aspergenbed, O.
 Assignaat, O., assignaten.
 Assignatie, V., assignatiën en assignaties.
 Astrant, b.n. Wordt in verschillende streken verschillend uitgesproken.
Verbasterd uit het Fransche *assurant*.
 Aterling, M. en V. Aterlinge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Atlas, M. *Kaartenboek*.
 Atlas, O. *Zekere zijden stof, die in Indië vervaardigd wordt*.
 Atmosfeer, V., atmosferen.
 Augurk, V. *Liever* Agurk.
 Augustus, M. Zie *April*.
 Autaar, O., autaren. *Altaar* is gebruikelijker.
 Authentiek, b.n.
 Avegaar, M., avegaars, avegaren. *Eene groote boor, ook Effer geheeten*.
 Avenant. In: *Naar avenant*, bijw. uitdrukking.
 Averechts, bijw. Averechtsch, b.n.
 Averij, V. *Zeschade*. *Voor averij vindt men ook haverij. Averij echter is in het Nederlandsch de zuiverste vorm; maar de h van haverij is geenszins af te keuren, daar het Arabische woord, waarvan het afkomt met eene letter begint, welke de Europeanen niet kunnen uitspreken en die zij of weglaten, of door middel der h uitspreken*.
Oosterlingen, R. DOZY.
 Averuit, V. *Zekere plant*.
 Avond, M.
 Avontuur, O. Avontuurlijk, b.n.
 Azen, b.w. Ik aas, aasde, heb geaasd.
 Azijn, M.
 Azuur, M. *voor den steen*, O. *voor de stof of verf*. *Liever: Lazuur*.
 Azuur, O. *Het azuur des hemels*.
 Azuren of Lazuren, stoff. b.n.

B.

B, V., b's. Zie *A*.
 Baadje, O. *Op zijn baadje krijgen*. Het woord is aan het Maleisch ontleend.
 Baai, V., baaien. *Zeeboezem*.
 Baai, V. *Roode baai*, eene soort van wijn.
 Baai, V., baaien. *Eene wollen stof*. Baaien, stoff. bijv. n.¹⁾
 Baaierd, Beierd, M.²⁾ *Chaos, mengelklomp*.
 Baai-tabak, V.

- 1) De stoffelijke bijv. n. op -en worden niet verbogen: Zij kocht een baaien rok, een katoenen kleed en wollen sokken.
- 2) Hei achtervoegsel -erd komt alleen bij M. woorden voor.

Baak, V., baken. Hetzelfde als
Baken, O., bakens.
Baal, V., balen.
Baan, Bane, V., banen. - *Zie Gifte.*
Baanderheer, M., baanderheeren.
Baar, M. *Een nieuweling aan boord, een onbevaren matroos.*
Baar, Berrie, Burrie, V. Baar, V. *Golf.* Baar, V. *StAAF.*
Baar, b.n. en bijw. *De bare*

zee. *Baar geld*. Komt voor in *Openbaar*, d.i. *open* en *baar*: open en bloot, en in

Baarblijkelijk, b.n.

Baard, M.

Baars, M., baarzen.

Baas, M., bazen. *Baasje*. *Bazin*.

Baat, Bate, V. *Zie Gifte*.

Baatzucht, V. *Baatzuchtig*, b.n.

Babbelaar, M. *Babbelaarster*. *Babbelarij*, V.¹⁾

Babelguigje, O. *Zotternijen*, *zotte kuren*. *Zie Guig*. - Dit woord is in sommige streken verbasterd tot *Babbelegoesjes*.

Babelkous, M. en V. Het woord *kous* is verwant aan het oude koozen = praten. Fr. *causer*.

Babijn, Bobijn, V. *Garenklos*.

Babok, M. *Lomperd*.

Bad, O., baden. *Badje*.

Baden, b.w. Ik baad, baadde, heb gebaad.

Baffen, Bassen (blaffen), o.w. Ik baf, bas; bafte, baste; heb gebaft, gebast.

Bag, bagge, V. *Edelgesteente, dat in een vingerring is gezet. Ook de ring zelf*.

Bagage, V., bagages.²⁾

Bagatel, V.

Bagge, V. *In sommige streken een groote korf, die op den rug gedragen wordt*.

Bagger, V. *Modder, veen*.

Bagno, O., bagno's. *Zie Acacia*.

Bajonet, V., bajonetten.

Bak, M.

Bakboord, O. Beteekenis: *Rugboord*: linkerzijde van het schip, wanneer men van het roer naar den voorsteven ziet. *Zie Achterbaks*.

Bakelaar, V. *Laurierbezie*.

Bakenen, o.w. Ik bak, bakende, heb gebakend.

Baker, V. *Bakermat of Bakermant*: *Mant, waarin voorheen de baker met het kind zat, om te bakeren*.

Bakhuis, O., bakhuizen.

Bakkebaard, M. Bet.: *wangbaard*. Niet zelden, verkeerdelijk, *bokkebaard* geheeten.

Bakkeleien, o.w., bakkelei, bakkeleide, heb gebakkeleid.

Bakken, b. en o.w. *Koken*. Ik bak, bakte, heb gebakken.

Bakken, o.w. *Op 't verkeerbord spelen*. Ik bak, bakte, heb gebakt.

Bakkerij, V. *Zie Babbelarij*.

Bakkes, O., bakkesen. Verbastering van *bakhuis*. *Bakkesje*, O.

Baksel, O. *Zie Aanhangel*.

Bakslagerij, V. *Kinnebakslag*.

- 1) Het achtervoegsel -ij vormt V. woorden. Alleen *schilderij* wordt in den gemeenzamen stijl ook O. gebruikt.
- 2) Alle woorden, welke op -age eindigen, zijn V.: *kijvage, tuigago, potage* enz. Uitzonderingen zijn *bosschage, dierage* en *personage*, die O. zijn.

Bakstag, O. *Een touw, dat van den grooten mast naar den bezaansmast loopt.*
Meerv. bakstagen.
Bal, M., ballen. - *Rond lichaam.* Balletje.
Bal, O., bals. *Danspartij.*
Balanceeren, b. en o.w. Ik balanceer, balanceerde, heb gebalanceerd.
Balans, V., balansen.
Baldadig, b.n. en bijw. *Boos- of kwaaddadig: boosaardig.*
Balddadig, b.n. en bijw. *Stout, roekeloos, vermetel: eigenlijk: bouddadig.*
Balein, O. *voor de stof, V. voor uit het balein vervaardigde voorwerpen.* Het balein is eene horenachtige, zeer buigzame stof, die zich aan het

bovenkakebeen van den walvisch bevindt. *Zie hier eene nieuwe balein voor uwe paraplu.* - Velen spreken het woord uit als *blein*. - Baleinen, stoff. b.n.

Balg, M.

Balie, V., baliën en balies.

Baljuw, M., baljuws en baljuwen.

Balk, M.

Balkon, O., balkons en balkonnen.

Ballast, M. - *Ballast* is ontstaan uit *baklast*. Dit *bak* is hetzelfde woord, dat men ook aantreft in *bakboord* en *achterbaks*.

Ballet, O.

Balling, M. en V. *Zie Aanhangeling*. Het woord is ontstaan uit *banling*.

Ballotage, V.

Balloteeren, o.w. Ik balloteer, balloteerde, heb geballoteerd.

Baloorig, b.n. en bijw.

Balsem, M., balsems. *Zie Adem*.

Balsturig, b.n. en bijw.

Bamboes, O. Bamboesriet: *eene Oostindische rietsoort, die soms eene hoogte van 60 voet bereikt*. Bamboes M. *Bamboesstok: een stok van bamboesriet*.

Ban, M., bannen.

Band, O. *voor de stof*, M. *voor een stuk der stof, en in overdrachtelijke beteekenis*; als: de band der vriendschap.

Bandelier, M., bandelieren en bandeliers.

Bandiet, M., Bandieten.

Bandietentroep, M.

Bandrekel, M. *Hond die aan een band ligt*. In overdrachtelijke beteekenis, als scheldnaam: *luiaard, vadsigaard*.

Banen, b.w. Ik baan, baande, heb gebaand.

Bang, b.n. en bijw. Bangheid, bangigheid.¹⁾

Banier, V.

Bank, V.

Bankaard, M., bankaarden en bankaards. *Onecht kind*.

Bankbreuk, V.

Banket, O., banketten.²⁾

Banketeeren, o w. Ik banketeer, banketeerde, heb gebanketeerd.

Bankier, M.

Banknoot, V., banknoten.

Bankroet, Bankeroet, O. Bankroetier, Bankeroetier, M.

Banneling, Balling, M. en V. Bannelinge, V. *Zie Aanhangeling*.

Bannen, b.w. Ik ban, bande, heb gebannen.

Bar, b.n. en bijw., barder, barst.

Barak of Brak, V. *Soldatenverblijf*. Ook *slecht of ellendig ingericht huis*, en in sommige streken *kermistent*.

Barbaar, M., barbaren. Barbaarsch, Barbaarschheid.

1) Alle woorden, die op heid eindigen zijn V. Hun meervoud gaat uit op-heden.

2) De meeste woorden op et zijn O., als: genet, helmet, kabinet, karpent, klinket, korset, enz.

Barbeel, M., barbeelen. *Zekere riviervisch, met baarden aan beide zijden van den muil.*

Barbier, M., barbieren en barbiers.

Bard, M.

Bardezaan, M., bardezanen. *Ouderwetsche hellebaard.*

Baren, b.w. Ik baar, baarde, heb gebaard.

Barg, M., bargaen. *Een gesneden zwijn, in sommige streken Berg geheeten.*

Barge, V., barges. *Trekschuit. Zie Aak.*

Bargoensch, O. *Onverstaanbare taal.*

Bark, V. *Een klein vaartuig,*

eene soort van schuit. Ook eene soort van driemaster en dan vaak *barkschip* geheeten. Zie *Aak*.

Barkas, V. *De grootste sloep, welke een vaartuig aan boord heeft.*

Barkan, O. *Eene soort van grof kamelot of kemelshaar.* Zie *Kamelot*.

Barm, M. *Barbeel* of *baardvisch*. Barmpje.

Barmhartig, b.n. en bijw.

Barmte, V. *Een hoop aarde of opgehoopte grond.*

Barnen (bernen), b. en o.w. Ik barn, barnde, heb gebarnd. Bet.: *branden*. 't Komt zelden anders voor dan in de uitdrukking: *In 't barnen der gevaren*.

Barning, V. *Branding*. Zie *Achting*.

Barnsteen, O. *Amber*. Barnsteen, stoff. bijv. n.

Barometer, M.

Baron, M. Barones, V. Baronie, V., baronieën.

Barrevoeter, M.

Barrevoets, bijw.

Barsch, b.n. en bijw., barscher, barscht Barschheid, V.

Barst, Berst, Borst, M.

Barsten, o.w. Ik barst, barstte of borst, ben gebarsten of geborsten.

Bas, M. *Baszanger*.

Bas, V. *Muziekinstrument: Hij speelt op de bas.* Ook *baspartij: hij zingt de bas*.

Bas (draaibas), V. *Scheepsgeschut van klein kaliber.*

Basalt, O. Basalten, stoff. b.n.

Basilisk, M. *Zekere slang.*

Basson, V. *Een blaasspeeltuig.*

Bast, M. Bastachtig, b.n.

Bastaard, Basterd, M., bastaards, bastaarden, basterds. Zie *Baaierd*.

Bataljon, O., bataljons.

Baten, o.w. Het baat, baatte, heeft gebaat.

Batist, O. *Eene soort van fijn lijnwaad.* Batisten, stoff. b.n.

Batsch, b.n. en bijw. *Trotsch, stout*; batscher, batscht.

Batterij, V. Zie *Babbelarij*.

Bauwen, o.w. Ik bouw, bouwde, heb gebouwd.

Baviaan, M., bavianen.

Bavianengezicht, O. Men hoort vaak *Baviaansgezicht*.

Bazaar, M., bazaren, bazaars.

Bazuin, V.¹⁾

Bearden, b.w. Ik beaard, beaardde, heb beaard.

Beademen, beasemen, b.w. Ik beadem, beasem, beademde, beasemde; heb beademd, beasemd.

Beambte, M. en V.

Beamen, b.w. Ik beaam, beaamde, heb beaamd. *Toestemmen*, eigenlijk: *Amen zeggen*.

Beangst, b.n. en bijw.

Beangstigen, b.w. Ik beangstig, beangstigde, heb beangstigd.

Beantwoorden, b.w. Ik beantwoord, beantwoordde, heb beantwoord.

Beascht, b.n. *Met asch bemorst*.

1) De vreemde namen van muziekinstrumenten zijn V., gitaar, viool, klarinet, enz.

Bed, O., bedden, Samenstellingen: Beddedeken, -flesch, -goed, -jak, -kleed,
-kussen, -kwast, -laken, -pan, -plank, -sprei, -tafel, -tijk, -warmer, -zak.
Beddenkooper, -kuischer of -schoonmaker, -winkel.
Bedaagd, b.n.
Bedachtzaam, b.n.
Bedaren, b. en o.w. Ik bedaar, bedaarde, heb en ben bedoord.

Bedding, V.
 Bede, bee, V., beden, beên.
 Bedeelen, b.w. Ik bedeel, bedeelde, heb bedeed.
 Bedeesd, b.n. en bijw., bedeesder, bedeesdst.
 Bedeksel, O., bedeksels en bedekselen. *Zie Aanhangsel.*
 Bedelaar, M., bedelaars en bedelaren.
 Bedelaarster, bedelares, V.
 Bedelarij, V. *Zie Babbelarij.*
 Bedelen, b. en o.w. Ik bedel, bedelde, heb gebedeld.
 Bedenklijk, b.n.
 Bedenken, b.w. Ik bedenk, bedacht, heb bedacht.
 Bederf, O. Bederfelijk, b.n. Bederving, V.
 Bederven, b. en o.w. Ik bederf, bedierf, heb en ben bedorven.
 Bedevaart, V.
 Bedgenoot, M. Bedgenoot, V.
 Bedied, O. Bediedsel, *mu:* Beduidsel, O.
 Bedienden, b.w. Eigenlijke bet.: *In de taal van het Diet, d.i. het volk, overbrengen.*
Zie Beduiden.
 Bedienaar, M., bedienaren en bedienaars.
 Bedienares, V., bedienaressen.
 Bediende, M. en V., bedienden.
 Bedijen, o.w. Het bedijt, bedijde, is bedijd. *Onrechtvaardig goed bedijt (ook gedijt) niet.*
 Bedilal, M. en V.
 Bedillen, b.w. Ik bedil, bedilde, heb bedild.
 Beding, O., bedingen.
 Bedingen, b.w. Ik beding, bedong, heb bedongen.
 Bedlegerig, b.n. Bedlegerigheid, V.
 Bedompt, b.n., bedompter, bedomptst.
 Bedotten, b.w. Ik bedot; bedotte, bedottede, bedott'e; heb bedot.
 Bedoven, v.d. van het oude *beduiven*. Bet.: *gedompeld.*
 Bedremmeld, b.n. Bedremmeldheid.
 Bedreven, b.n. Bedrevenheid, V.
 Bedriegen, b.w. Ik bedrieg, bedroog, heb bedrogen.
 Bedriegerij, V. *Zie Babbelarij.*
 Bedrieglijk, b.n. en bijw.
 Bedrijf, O., bedrijven.
 Bedrijfjal, M. en V.
 Bedrijven, b.w. Ik bedrijf, bedreef, heb bedreven.
 Bedrijvig, b.n. *Werkzaam.*
 Bedrilal, M. en V.
 Bedroefd, b.n. Bedroefdheid, V.
 Bedroeven, b.w. Ik bedroef, bedroefde, heb bedroefd.
 Bedrog, O. Bedriegerijen, V.
 Bedstede, Bedstee, V., bedsteden. Bedsteetje, O.
 Beducht, b.n. Beduchtheid.
 Beduiden, *vroeger ook* Bedienden, b.w. Ik beduid, beduidde, heb beduid.

Beduidenis, V.¹⁾

Bedunken, O. *Naar mijn bedunken. Mijns bedunkens.*

Bedwang, O.

Bedwelmen, b.w. Ik bedwelm, bedwelmde, heb bedwelmd.

Beëedigen, b.w. Ik beëedig, beëedigde, heb beëedigd.

Beek, V., beken. Beekje, O.

Beeld, O. Beeldje, O. Beeldendinaar. Beeldenstorm.

Beelden, b.w. Ik beeld, beeldde, heb gebeeld.

Beelderig, b.n. en bijw.

Beeldig, b.n. en bijw.

Beeldhouwen, b.w. Ik beeldhouw, beeldhouwde, heb gebeeldhouwd.

Beeldhouwkunst, V.

Beeldhouwwerk, O.

Beeldjeskoop, M., beeldjeskoo-

1) Alle woorden op -n i s zijn V., met uitzondering van v o n n i s en g e t u i g e n i s, welke O. zijn. In deftigen stijl evenwel is het laatste V.

pen. *Verkooper van beelden (in gips of pleister).*

Beeldstormer, M.

Beeldstormerij, V.

Beelen, o.w. Ik beel, beelde, heb en ben gebeeld. *Berouw hebben, van een voorgenomen besluit terugkomen. Hij stond op trouwen, maar is gebeeld, of: heeft gebeeld.*

Beeltenis, V. Zie *Beduidenis*.

Beemd, M., beemden.

Been, O., beenen. *Lichaamsdeel.*¹⁾

Been, O., beenderen. *Gebeente*. Doodsbeenderen.

Beenen, stoff. b.n.

Beenig, b.n.

Beer, M., beeren. *Mannetjesvarken. Waterkeering. Muurstut. Heiblok.*

Beer, M. *Drek*.

Beer, M., beren. *Verscheurend dier. Schuldeischer*. Berin, V. *Het wijffe van den beer*. Berendans, -huid, -jong, -klauw, -leider, -muil, -muts.

Beest, O. - Dit woord was vroeger V.: vandaar dat men nog zegt: *de beest spelen*.

-

Beestig, b.n. Beestachtig, b.n. Beestenboel, -markt, -spel, -stal, -temmer.

Beestiaal, O. *Vee*. - Men wachte zich wel dit woord in het meerv. te gebruiken.

Beet, M., beten. *Hap*. Dolle-hondsbeet.

Beet (*ook wel Biet*), V., beeten. *Beetwortel*.

Beethebben, b.w. Ik heb beet, had beet, heb beetgehad.

Bef, V.

Befaamd, b.n., befaamder, befaamdst.

Begaafd, b.n., begaafder, begaafdst.

Begaan, b.n. *Hij was er mee begaan*: hij had er medelijden mee, hij was er door bewogen.

Begeeren, b.w. Ik begeer, begeerde, heb begeerd.

Begeerig, b.n.

Begeleiden, b.w. Ik begeleid, begeleidde, heb begeleid.

Begeerte, V. Zie *Aanstalte*.

Begeven, b.w. Ik begeef, begaf, heb begeven. Begeving, V.

Begijn, V. *Eene geestelijke dochter, welke echter de kloostergelofte niet doet*.

- *Begijn* is afgeleid van den naam des stichters dier geestelijke vereeniging, te weten: Lambert le Begues of le Beghe, die op het eind der 12e eeuw priester te Luik (in België) was.

Begin, O.

Beginnen, b en o.w. Ik begin, begon, heb en ben begonnen. Men zegt zoowel: *Ik heb mijn werk begonnen* als: *Ik ben mijn werk begonnen* of: *Ik ben aan mijn werk begonnen*. - Er is eenig verschil in beteekenis tusschen *aan iets beginnen* en *iets beginnen*. In de eerste uitdrukking is beginnen onzijdig of onovergankelijk, ziet dus geheel op het onderwerp en staat derhalve de persoon

1) Vroeger bestond er tussehen het meervoud en enkelvoud van sommige woorden weinig of in 't geheel geen onderscheid. Vandaar dat men nu nog zegt: Op de been brengen voor: op de beenen brengen, en evenzoo: slaag krijgen voor: slagen krijgen; onder de voet werpen voor: onder de voeten werpen, enz.

die begint op den voorgrond, als: *zijt ge nog niet aan uw werk begonnen?* In de tweede uitdrukking is beginnen bedrijvend of overgankelijk. Daar staat dus de zaak of de handeling die begonnen wordt op den voor-

grond. *Wat zal hij nu beginnen? Wat heb ik begonnen? Zij zal een winkel beginnen.*

Beginsel, O., beginsels, beginselen. - In de beteekenis van *stelregels* alleen *beginselen*: *Hij is een man van edele, goede beginselen.* - *Alle beginsels zijn moeilijk.*

Begoochelen, b.w. Ik begoochel, begoochelde, heb begoocheld. Begoocheling, V.

Begraven, b.w. Ik begraaf, begroef, heb begraven. Begrafenis, V. Zie *Beduidenis*.

Begrazen, b.w. Ik begraas, begraasde, heb begraasd.

Begrenzen, b.w. Ik begrens, begrensde, heb begrensd.

Begrijpelijk, b.n. en bijw. *Licht te begrijpen.* - *Vlug van begrip.*

Begrijpelijkheid, V.

Begrinden, b.w. Ik begrind, begrindde, heb begrind.

Begrip, O.

Begroeiing, V. Zie *Achting*.

Begrooten, b.w. Ik begroot, begrootte, heb begroot. Begroeting, V.

Begrootingsjaar, O.

Beguichelen, b.w. *Begoochelen*. Ik beguichel, beguichelde, heb beguicheld.

Beguicheling, V.

Behaaglijk, b.n.

Behalve, voorz. en bijw.

Behangen, b.w. Ik behang, behing, heb behangen. Voor *behing* vindt men soms *behong*.

Behangersknecht, M. Behangerswinkel, M.

Beheeren, b.w. Ik beheer, beheerde, heb beheerd. Beheering. Beheerder.

Beheerster.

Beheerschen, b.w. Ik beheersch, beheerschte, heb beheerscht. Beheerscher.

Beheerscheres. Beheersching.

Behelpen (zich), terugw. w. Ik behelp mij, behielp mij, heb mij beholpen.

Behelzen, b.w. Ik behels, behelsde, heb bebelsd.

Behemot, M. *Naam van een reusachtig dier, waarvan in het boek van Job gesproken wordt.*

Behept, v.d. *Hij is met leelijke ondeugden behept.* - *Behept* beteekent *bevangen* en komt van het werkwoord *happen*. Men schrijve dus niet: *Behebt*.

Behoeden, b.w. Ik behoed, behoedde, heb behoed.

Behoef, O. In de uitdrukkingen: *Ten behoeve van, te mijnen behoeve*, en dergelijke.

Behoefte, V., behoeften. Zie *Aanstalte*.

Behoeven, b. en o.w. Ik behoef, behoefde, heb behoefd.

Behooren, o.w. Ik behoer, behoer, behoorde, heb behoord. Behoorlijk, b.n.

Behoud, O.

Behouden, b.w. Ik behoud, behield, heb behouden. Behoudster.

Behoudenis, V. Zie *Beduidenis*.

Behoudens, voorz.

Behoudsman, M., behoudslieden.

Behulp, O.

Behuwdbroeder, -vader, -zoon, M.

Behuwdzuster, -moeder, -dochter, V.

Bei, V., beien. Hetzelfde als *bes*, *bezie*, doch komt alleen in samenstellingen voor: *Aardbeien*, *Moerbeien*.

Beide, algem. telw., van zaken: *de pennen zijn beide vermaakt*.

Beide, alg. telw., van personen: *De broeders zijn beiden hier*.

Beiderhande, soortgetal. Zie *Allerlei*.

Beiderlei, soortgetal. Zie *Allerlei*.

Beiden, o. en b.w. Ik beid, beidde, heb gebeid.

Beiaard, M.¹⁾ *Klokkenspel. Ook: Een muziekinstrument, bestaande uit een vrij langen stok, waaraan op sierlijke wijze een aantal belletjes of klokjes zijn bevestigd.*

Beiaarddrager, M. *De muzikant, die den beiaard draagt en, door dien te schudden of er tegen te slaan, de beierende belletjes of klokjes doet klinken.*

Beieraar, M. *De persoon, die beiert, op de klokken speelt.*

Beierd. Zie *Baaierd*.

Beieren, o.w. *Op de klokken spelen. Ik beier, beierde, heb gebeierd.*

Beitel, M.²⁾

Beitelaak, V. *Eene soort van vaartuig. Zie Aak.*

Beitelen, b.w. Ik beitel, beitelde, heb gebeiteld.

Bejaën, b.w. *Met ja beantwoorden. Ik beja, bejade, heb bejaad.*

Bejag, O.

Bejegenen, b.w. Ik bejegen, bejegende, heb bejegend. Bejegening, V.

Bek, M.

Bekaf, b.n. en bijw. *Door en door vermoeid.*

Bekaaid, b.n. en bijw.

Bekaden, b.w. Ik bekaad, bekaadde, heb bekaad.

Bekamen, o.w. *Bedekt worden met kaam of kaamsel. Zie dit woord. Het bier bekaamt, bekaamde, is bekaamd.*

Bekeeren, b.w. Ik bekeer, bekeerde, heb bekeerd. Bekeering, V.

Bekeerling, M. en V. Bekeerlinge, V.

Bekende, M. en V.

Bekendmaken, b.w. Ik maak bekend, maakte bekend, heb bekendgemaakt.

Bekendmaking, Bekendwording, V.

Bekendstaan, o.w. Staat bekend, stond bekend, heeft bekendgestaan.

Bekennen, b.w. Ik beken, bekende, heb bekend. Bekentenis, V. Zie *Beduidenis*.

Beker, M.

Bekkeneel, O.,³⁾ bekkeneelen. *Hersenpan.*

Bekkesnijden, o.w. *alleen in de onbepaalde wijs gebruikelijk. Bekkesnijder, M.*

Beklaaglijk, b.n. en bijw. Beklaaglijkheid, V.

Beklag, O.

Beklant, b.n.

Bekleeden, b.w. Ik bekleed, bekleedde, heb bekleed.

Bekleedsel, O. Zie *Aanhangsel*.

Beklijven, o.w. *Vastblijven, bestendig blijven: Onrechtvaardig goed beklift niet, beklifde niet, heeft niet beklift. - Op den weg, dien wij betreden, Staat geen voetstap, die beklift. - Maar Gij, Heer, zult eeuwig blijven, Eeuwig zal uw roem bekliven. - Beklijving, V.*

- 1) Het achtervoegsel -a a r d vormt bijna uitsluitend manlijke persoonsnamen: daarom is beiaard M.
- 2) Het achtervoegsel -e l vormt van werkwoorden M. benamingen van werktuigen, of middelen om de werking te verrichten, b.v. beitel (van bijten, beet, oudt. beit), klepel (van kleppen), stekel (van steken), vleugel (van vliegen, vloog), sleutel (van sluiten, sloot), enz.
- 3) De meeste woorden op eel zijn O.: bureel, struweel, houweel, rondeel, tafereel, tooneel, paneel, perceel, penseel, prieel, plateel enz.

Bekocht, b.n. *In den koop bedrogen. Ik ben daaraan of daarmee bekocht*, d.i.:
Ik heb het te duur betaald. In gelijke beteekenis gebruikt men *miskocht*.

Bekomen, b. en o.w. Ik bekom, bekwam, heb en ben bekomen.
 Bekomst, V.
 Bekoopen, b.w. *Betalen*. Ik bekoop, bekocht, heb bekocht.
 Bekoren, b.w. Ik bekoor, bekoorde, heb bekoord. Bekoorlijk, b.n. Bekoring, V.
 Bekorsten, b.w. Ik bekorst, bekorste, heb bekorst.
 Bekorten, b.w. Ik bekort, bekortte, heb bekort.
 Bekrachten, b.w. Ik bekrachtig, bekrachtigde, heb bekrachtigd.
 Bekransen, b.w. Ik bekrans, bekranste, heb bekranst.
 Bekrijgen, b.w. *Beoorlogen*. Ik bekrijg, bekrijgde, heb bekrijgd.
 Bekrimpen (zich), terugw. w. Ik bekrimp mij, bekromp mij, heb mij bekrompen.
 Bekrompenheid, V.
 Bekronen, b.w. Ik bekroon, be kroonde, heb be kroond. Bekroner. Bekroning.
 Bekrozen, b.n. Van het oude werkw. *bekruizen: met roet besmeren*.
 Bekwaam, b.n. en bijw., bekwamer, bekwamst. Bekwamelijk, bijw.
 Bel, V. Belletje, O.
 Belabberd, b.n. *Slecht, ellendig, armzalig*.
 Belachelijk, b.n. en bijw.
 Belachen, b.w. Ik belach, belachte (*soms ook* beloeg), heb belachen. Belacher, M. Belachster. Belaching, V.
 Beladen, b.w. Ik belaad, belaadde, heb beladen.
 Belanden, o.w. *Aan land komen, aankomen. Ik weet niet waar hij beland is*. Ik beland, belandde, ben beland. - In sommige streken, met klankwisseling: *belenden*, en dan sterk vervoegd: *Ik belend, belond, ben belonden*.
 Belang, O. Belangeloos, b.n.
 Belanghebbende, M. en V.
 Belangen, onpers. w. Het belangt, belangde, heeft belangd.
 Belangende, voorz.
 Belangstellen, o.w. Ik stel belang, stelde belang, heb belanggesteld.
 Belangstellend, b.n.
 Belderom, M., belderommen. *Een vette os, gildos*.
 Beledigen, b.w. Ik beledig, beledigde, heb beledigd. Belediger, Belediging, V.
 Beleenen, b.w. Ik beleen, beleende, heb beleend. Beleener. Beleenster. Beleening, V.
 Beleg, O., belegeringen, V.
 Belegeren, b.w. Ik beleger, belegerde, heb belegerd.
 Belegeringspel, O.
 Beleggen, b.w. Ik beleg; belegde, beleide of belei; heb belegd of beleid.
 Belegsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Beleid, O.
 Beleiden, b.w. *Bestieren*. Ik beleid, beleidde, heb beleid. - Beleider. Beleidster.
 Belenden, o.w. *Aanpalen, aangrenzen*. Het belendt, belendde, heeft belend. -
 Belending, V.
 Belet, O.
 Beletsel, O., beletsels en beletselen. Zie *Aanhangsel*.
 Beletten, b.w. Ik belet; belette, belettede, belett'e; heb belet.
 Beleven, b.w. Ik beleef, beleefde, heb beleefd.

Belezen, b.w. Ik belees, belas, heb belezen.

Belgen (zich), terugw. w. Ik belg mij, belgde mij, heb mij gebelgd.

Belhamel, M. *Een hamel, die, met een bel om den hals, de kudde voorgaat.*

Overdrachtelijk: *de voorganger, aanvoerder van oproermakers en dergelijken.*

Beliegen, b.w. Ik belieg, beloog, heb belogen.
 Believen, o.w. Ik belieft, liefde (bliefde), heb liefd.
 Belijden, b.w. *Bekennen*. Ik belijd, beled, heb beleden. Belijdenis, V. Belijder.
 Belijderes.
 Belijden, terugw. w. *Zich behelpen*. Wordt weinig gebruikt. *Ik zal mij daarmede wel belijden*.
 Bellen, o.w. Ik bel, belde, heb gebeld.
 Belletrist, M. *Beminnaar der fraaie letteren*.
 Belofte, V. Zie *Aanstalte*.
 Belofenis, V.
 Beloken, v.d. van het oude werkw. *beluiken*, d.i. *sluiten*. 't Komt nog voor in *Beloken Paschen*: de eerste Zondag na Paschen.
 Beloonen, b.w. Ik beloon, beloonde, heb beloond. Belooner, M. Beloonster.
 Belooning, V. Belooninkje, O.
 Beloop, O.
 Belopen, b.w. Ik beloop, beliep, heb beloop.
 Beloven, b.w. Ik beloof, beloofde, heb beloofd.
 Belt, V. *Een aschhoop*.
 Beluiden, Beluien, b.w. Ik beluid, belui; beluide, beluide; heb beluid.
 Bemalen, b.w. (*met den watermolen*). Ik bemaal, bemaalde, heb bemalen.
 Bemalingswerktuig.
 Bemalen, b.w. *Beschilderen*. Ik bemaal, bemaalde, heb bemaald.
 Bemiddelaar, M. Bemiddelaarster. Bemiddelares, V.
 Beminde, M en V.
 Beminnlijk, beminnelijk, b.n. Beminnelijkheid. V.
 Beminnaar, M. Beminnares, V.
 Bemoeial, M. en V.
 Bemoeien (zich), terugw. w. Ik bemoei mij, bemoeide mij, heb mij bemoeid.
 Bemoeienis, V. Bemoeiing, V.
 Bemost, b.n. *Met mos begroeid*.
 Ben, Benne, V. Bennetje, O.
 Benaasten, b.w. *Benaderen, tot zich nemen*. Ik benaast, benaastte, heb benaast.
 Benadeelen, b.w. Ik benadeel, benadeelde, heb benadeeld. Benadeeler.
 Benadeelster. Benadeeling, V.
 Benaming, V.
 Benard, b.n. en bijw. *Benauwd*.
 Bende, V.
 Beneden, bijw. en voorz.
 Benedenkamer, V.
 Benedictijn, M. *Monnik van de orde van Sint-Benedictus*.
 Beneenen, b.w. *Neen zeggen*. Ik beneen, beneende, heb beneend. Beneening, V.
 Benepen, b.n., benepener, benepenst. *Benauwd, benard*.
 Benevelen, b.w. Ik benevel, benevelde, heb beneveld.
 Benevens, beffens, voorz.
 Bengel, M.
 Benieuwen, onpers. w. Het benieuwt, benieuwde, heeft benieuwd.

Benijden, b.w. Ik benijd, benijdde, heb benijd. In plaats van *benijdde* hoort men vaak *beneed*. Het eerste verdient de voorkeur. - Benijder. Benijdster.

Benijdenswaardig. Benijding, V.

Benodigd, v.d. en b.n.

Benodigdheid, V.

Bent, V. *Genootschap. Vereeniging. Schildersbent. Partij, bende*: Bentleus, bentgeest, bentnaam.

Benuchteren, b. en o.w. *Nuchteren maken of worden*. Ik benuchter, benuchterde, ben benuchterd.

Beoogen, b.w. Ik beoog, beoogde, heb beoogd. Beooging, V.

Beoorlogen, b.w. Ik beoorloog,

beoorloogde, heb beoorloogd. Beoorlogging, V.
 Bepeinzen, b.w. *Overdenken*. Ik bepeins, bepeinsde, heb bepeinsd.
 Bepekken, Bepikken, b.w. *Met pek (pik) bestrijken*. Ik bepek (bepik), bepekte (bepikte), heb bepekt (bepikt).
 Bepluizen, b.w. *Uitpluizen*. Ik bepluis, beploos, heb beplozen.
 Bepoten, b.w. Ik bepoot, bepootte, heb bepoot. Bepoting, V.
 Beraad, O.
 Beraadslagen, o.w. Ik beraadslaag, beraadslaagde, heb beraadslaagd.
 Beraadslaging, V.
 Beraden (zich), terugw. w. Ik beraad mij, beraadde of beried mij, heb mij beraden.
 Beraden, b.n., beradener, beradenst.
 Berd, O. *Bord*. Nog over in: *Te berde of te borde brengen*. *Berd*, mv. *berderen*, is door letterwisseling ontstaan uit *Bred*, plank, bord, tafel beteekenende.
 Berechten, b.w. Ik berecht, berechtte, heb berecht. Berechter. Berechtster.
 Berechting, V.
 Beredeneeren, b.w. Ik beredeneer, beredeneerde, heb beredeneerd.
 Beregend, v.d.
 Bereiden, b.w. *Gereedmaken*. Ik bereid, bereidde, heb bereid.
 Bereids, bijw.
 Bereidvaardig, b.n.
 Bereidwillig, b.n.
 Bereik, O.
 Bereiken, b.w. Ik bereik, bereikte, heb bereikt.
 Bereizen, b.w. Ik bereis, bereisde, heb bereisd.
 Berg, M.
 Bergamot, V. *voor de vrucht*, M. *voor den boom*. Zie *Abrikoos*. - *Eene soort van peer. Ook eene soort van oranjeappel, uit welks schil de Bergamotolie wordt getrokken*.
 Bergen, b.w. Ik berg, borg, heb geborgen.
 Bericht, O.
 Berichten, b.w. Ik bericht, berichtte, heb bericht.
 Berieken, Beruiken, b.w. Ik beriek (beruik), berook, heb beroken.
 Beril, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*. Zie *Agaat*.
 Berispen, b.w. Ik berisp, berispte, heb berispt. Berisper. Berispster. Berisping, V.
 Berk, berkeboom, M. Zie *Aak*.
 Berkenhout, O. Berkenhouten, stoff. b.n.
 Berkemeier, M. *Eene soort van grooten beker, dien men van een berketak vervaardigde*.
 Berketak, M.
 Berkoen, M. *Soort van dunnen balk*.
 Berlijnsch-blauw, O.
 Berm, berme, V. *Een graspad langs steenwegen, enz.*
 Berm, M. Rijsberm: *Eene soort van zeevering, die met rijshout versterkt is*.
 Onderberm. Bermsloot: *Sloot langs den onderberm van den dijk*.
 Bernage, V. *Zekere plant*.

Bernen. *Zie Barnen.*
Bernsteen. *Zie Barnsteen.*
Beroep, O.
Beroepsbezigheid, V.
Beroepshalve, bijw.
Beroerdeling, M. *Beroerde kerel.*
Beroerte, V.
Berokkenen, b.w. Ik berokken, berokkende, heb berokkend.
Beroid, b.n.
Berooken, b.w. Ik berook, berookte, heb berookt. Berooking, V.
Berooven, b.w. Ik beroof, be-

roofde, heb beroofd. Beroover. Beroofster. Berooving, V.
 Berouw, O. Berouwhebbend, b.n.
 Berrie, V. *Draagbaar*.
 Bersten. Zie *Barsten*
 Berucht, b.n. *Kwalijk bekend*. - Berucht is het verleden deelw. van een verouderd werkw. *beroepen*, dat *beschuldigen* beteekende.
 Bes, bezie, V. Zie ook *Bei*. - Besseboom, besseblad. Bessengelei, -jenever, -nat, -rist, -sap, -tros, -wijn.
 Bescharen, b.w. *Stilletjes onder iemands handen wegnemen*. Ik beschaar, beschaarde, heb beschaard.
 Bescheid, O
 Bescheiden, b.w. Ik bescheid, bescheidde, heb bescheiden.
 Bescheiden, b.n. Bescheidenlijk, bijw. Bescheidenheid, V.
 Bescheren, b.w. Ik bescheer, beschoor, heb beschoren.
 Beschermeling, M. en V. Beschermeling, V. Zie *Aanhangeling*.
 Beschijnen, b.w. Beschijn, bescheen, heeft beschenen.
 Beschik, O.
 Beschikal, M. en V.
 Beschoren, v.d. *Beschikt, toebedeeld*. Van het oude w.w. *Bescheren*.
 Beschot, O., beschotten.
 Beschuit, V. *voor eene enkele beschuit; O. voor de stof in het algemeen: Hij gaf mij eene harde beschuit. Dit beschuit is beter dan dat. - Beschuit komt van het Fransche biscuit, dat beteekent: tweemaal gebakken*.
 Beschuldigde, M. en V.
 Beschutsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Beschutten, b.w. Ik beschut; beschutte, beschuttede, beschutt'e; heb beschut.
 Besef, O. Beseffeloos, b.n.
 Beseffen, b.w. Ik besef, beseft, heb beseft.
 Beslag, O.
 Beslechten, b.w. Ik beslecht, beslechtte, heb beslecht. Beslechter. Beslechtster.
 Beslechting, V. Zie *Achting*.
 Beslijken, b.w. Ik beslijk, beslijkte, heb beslijkt.
 Beslissen, b.w. Ik beslis, besliste, heb beslist. Beslisser. Beslisster. Beslissing, V.
 Besluit, O.
 Besluiten, b.w. Ik besluit, besloot, heb besloten.
 Besmeren, b.w. Ik besmeer, besmeerde, heb besmeerd.
 Besneewd, b.n. - Verled. deelw. van *Besneeuwen*.
 Besnijden, b.w. Ik besnijd, besneed, heb besneden.
 Bespieden, b.w. Ik bespied, bespiedde, heb bespied. Bespieder. Bespiedster.
 Bospieding, V.
 Besprek, O. *Mondelinge onderhandeling*.
 Best, b.n. en bijw. *Overtreffende trap van Goed*. - *Best* staat voor *betst*, gelijk *lest* staat voor *letst*. *Bet* komt nog voor in *betovergrootvader; betweter; lest*, in: *lest heugt best, lestmaals, ten langen leste*. *Lest* is het tegenovergestelde van *eerst, laatst* van *eerst* en *vroegst* beide.

Best, V. *Oude vrouw*. - *Best*, eene verkorting van bestevader en bestemoeder, gold vroeger voor beide geslachten, doch is langzamerhand alleen op vrouwen toegepast.

Bestje, O. *Niet*: Besje.

Bestand, O.

Bestanddeel, O., bestanddeelen.

Bestedeling, M. en V. Bestedeling, V.

Besteden, b.w. Ik besteed, besteedde, heb besteed. Besteder. Besteedster.

Besteding, V.

Bestek, O., bestekken.

Bestel, O., bestellingen, V.
 Bestel, Bestelle, V. *Beschuit*.
 Bestemaat, M., bestemaats.
 Bestemoer, V. *Overgrootmoeder*.
 Bestendig, b.n. Bestendiglijk, bijw.
 Bestebaar, M., bestebara. *Overgrootvader*.
 Bestier, Bestuur, O., besturen.
 Bestijgen, b.w. Ik bestijg, besteeg, heb bestegen.
 Bestoken, b.w. Ik bestook, bestookte, heb bestookt.
 Bestolings, bijw. *Steelswijze*.
 Bestrijden, b.w. Ik bestrijd, bestreed, heb bestreden Bestrijder. Bestrijdster.
 Bestrijding, V.
 Bestuursvergadering, V.
 Bete, V., beten. *Stuk, brok, mondvul. Eene bete broods*.
 Beteekenen, b.w. Ik beteeken, beteekende, heb beteekend. Beteekenis, V. Zie *Beduidenis*.
 Beter, b.n. en bijw.
 Beteren, b. en o.w. *Beter maken, beter worden*. Ik beter, beterde, heb en ben gebeterd. Betering, V. Beterschap, V. Beternis, V. Beterhand, V.
 Beteren, b.w. *Met teer bestrijken*. Ik beteer, beteerde, heb beteerd. Betering, V.
 Beteuterd, v.d. van *Beteuten*.
 Betichten, b.w. *Beschuldigen*. Ik beticht, betichtte, heb beticht.
 Betijen, o.w. Wordt alleen gebruikt in de onbepaalde wijs: *Laat hem betijen*, d.i.: Laat hem zijn gang gaan.
 Betingeld, b.n. *Verzot op, vernikkeld: Hij is er betingeld naar of achter*.
 Betingelen, b.w. *Timmermanswoord*. Ik betingel, betingelde, heb betingeld.
 Betogen, v.d. van *het verouderde betiegen, overdekken. Omgeven, bedekt*.
 Betonen, b.w. *Den toon plaatsen*. Ik betoon, betoonde, heb betoond. Betoning, V.
 Betonie, V. *Nieskruid*.
 Betoog, O., betoogen.
 Betoogen, b.w. *Bewijzen*. Ik betoog, betoogde, heb betoogd. Betooging, V.
 Betoomen, b.w. Ik betoom, betoomde, heb betoomd. Betooming, V.
 Betoon, O., betooningen, V.
 Betoonen, b.w. *Doen blijken, bewijzen*. Ik betoon, betoonde, heb betoond.
 Betooning, V.
 Betooveren, b.w. Ik betoover, betooverde, heb betooverd.
 Betooveraar, M. Betooveraarster, V. Betoovering, V.
 Betovergrootvader, M. *De vader van den overgrootvader of van de overgrootmoeder*.
 Betovergrootmoeder, V.
 Betrachten, b.w. *Waarnemen, behartigen: zijn plicht betrachten*. Ik betracht, betrachtte, heb betracht. Betrachter. Betrachtster. Betrachtning, V. Oulings beteekende *Betrachten* ook *Overdenken: Leer ons, o Heer! uw lijden recht betrachten*. - *De nabetrachting van het avondmaal*.
 Betrekkelijk, b.n.
 Betrokkene, M. en V.

Betten, b.w. Ik bet; bettede, bette, bett'e; heb gebet.

Betweter, M. *Iemand, die alles beter meent te weten dan anderen. Van Bet*, waarvan de vergrootende trap is *beter* en de overtreffende *betst*, waarvoor men *best* schrijft.

Beu, b.n. *Verzadigd, moede. Ik ben het beu.*

Beugel, M. Beugeltasch, V.

Beuk, Beukeboom, M. *Zie Aak Samenstellingen: Beukeblad, -boom.*

Bcukenbosch, -hout, -laan.

Beukelaar, M. *Schild*.¹⁾ Fransch: *Bouclier*.
 Beul, M. Beulsknecht, beulsvrouw.
 Beulin, V.
 Beuling, M. - Beuling is eene samentrekking van 't Middelnederlandsch bodeling, beudeling, dat darm beteekent.
 Beun, bun, V. *Vischkaar*. In sommige streken: *Het beun*.
 Beun, V. *Zolder*.
 Beunhaas, M. *Knoeier*. *Makelaar, die geene behoorlijke aanstelling als zoodanig bezit. Oorspronkelijk iemand, die een ambacht uitoefende, zonder het recht er toe te hebben, en daarom op zolder arbeidde.* - Beunnaaister, V. In sommige streken voor: *Een naaister, die haar ambacht niet verstaat, of die onder de markt arbeidt*.
 Beuren, b.w. Ik beur, beurde, heb gebeurd.
 Beurs, V., beurzen.
 Beursch, b.n., beurscher, beurscht. *Eene beursche peer*. In sommige streken: *Buikziek*. - Beurschheid. Beurzig. Beurzigheid.
 Beurt, V. Beurtelings, bijw. Beurtelingsch, b.n.
 Beurtman, M., beurtmannen. *Schipper, die in de beurt vaart*.
 Beuzelen, o.w. Ik beuzel, beuzelde, heb gebeuzeld. Beuzelaar. Beuzelaarster.
 Beuzelarij, V. Beuzelachtig, b.n. Beuzeling, V.
 Bevallen, o.w. *Behagen*. Beval, beviel, heeft bevallen.
 Bevallen, o.w. *Baren*. Beval, beviel, is bevallen.
 Bevallig, b.n. Bevalligheid.
 Bevang, O. *Omtrek*.
 Bevaren, b.n., bevarener, bevarenst.
 Bevattelijk, b.n.
 Bevattingsvermogen, O.
 Bevechten, b.w. Ik bevecht, bevocht, heb bevochten.
 Bevel, O., bevelen.
 Bevelen, b.w. Ik beveel, beval, heb bevolen.
 Bevelhebber, M. Bevelhebberschap, O.
 Beven, o.w. Ik beef, beefde, heb gebeefd. Baving, V.
 Bever, M. *voor het dier*, O. *voor de stof*.
 Beverig, b.n. beveriger, beverigst.
 Bevernel, V. *Zeker kruid, ook Steenbreker geheeten*.
 Bevind, O. *Handel naar bevind van zaken*.
 Bevljigten (zich), terugw. w. Ik bevljigt mij, bevljigtde mij, heb mij bevljigt.
 Bevloeren, b.w. Ik bevloer, bevloerde, heb bevloerd.
 Bevochten, b.w. Ik bevocht, bevochtte, heb bevocht.
 Bevochtigen, b.w. Ik bevochtig, bevochtigde, heb bevochtigd.²⁾

1) -a a r, dat doorgaans manlijke persoonsnamen vormt, behoudt ook in levenlooze voorwerpen het M. geslacht: beukelaar, boezelaar, hazelaar, evenaar enz.

2) Er is geen verschil in beteekenis tusschen: bevochten en bevochtigen, begiften en begiften, nutten en nuttigen, verkonden en verkondigen, vesten en vestigen, zich verlusten en zich verlustigen, kruisen en kruisigen, voleinden en voleindigen, spijzen en spijzigen, nooden en noodigen, verzaden en verzadigen, vereenen en vereenigen enz. Men houde daarbij evenwel in het oog, dat wel de vormen op -e n in dezelfde beteekenis gebruikt worden als

Bevolkingsregister, O.
 Bevoordeelen, b.w. Ik bevoordeel, bevoordeelde, heb bevoordeeld.
 Bevoordeeling, V.
 Bevooroordeeld, b.n. Bevooroordeeldheid, V.
 Bevoorrechten, b.w. Ik bevoorrecht, bevoorrechtte, heb bevoorrecht.
 Bevorens, bijw. en voegw.
 Bevrachten, b.w. Ik bevracht, bevrachtte, heb bevracht. Bevrachting, V. Zie *Achting*.
 Bevredigen, b.w. Ik bevredig, bevredigde, heb bevredigd.
 Bevreemden, onp. w. Het bevreemdt, bevreemdde, heeft bevreemd.
 Bevriezen, o. en b.w. Ik bevries, bevroor, ben en heb bevroren en bevrozen.
Voor bevroor hoort men in sommige streken bevroos.
 Bevrijden, b.w. Ik bevrijd, bevrijdde, heb bevrijd. Bevrijder. Bevrijdster.
 Bevrijding, V.
 Bevroeden, b.w. Ik bevroed, bevroedde, heb bevroed.
 Bevruchten, b.w. Ik bevrucht, bevruchtte, heb bevrucht.
 Bewaarheden. Bewaarheden, b.w. Ik bewaarheid, bewaarheidde, heb bewaarheid.
 Bewasemen, b.w. Ik bewasem, bewasemde, heb bewasemd.
 Bewasschen, b.w. *Schoonmaken*. Ik bewasch, bewiesch, heb bewasschen.
 Bewassching, V.
 Bewassen, o.w. *Begroeien*. Het bewast, bewies, is bewassen.
 Beweeglijk, b.n. Beweeglijkheid, V.
 Beweenen, b.w. Ik beweene, beweende, heb beweend.
 Bewegen, b.w. Ik beweeg, bewoog, heb bewogen.
 Bewelkomen, b.w. Ik bewelkom, bewelkomde, heb bewelkomd.
 Beweren, b.w. Ik beweere, beweerde, heb beweerd. Bewering, V.
 Bewerp, O. *Ontwerp*.
 Bewierooken, b.w. Ik bewierook, bewierookte, heb bewierookt.
 Bewijs, O., bewijzen.
 Bewijzen, b.w. Ik-bewijs, bewees, heb bewezen.
 Bewind, O.
 Bewindsman, M., bewindslieden.
 Bewonderenswaardig, bewonderingswaardig, b.n. -waardiger, -waardigst of meer en meest -waardig. Zie *Aanbevelenswaardig*.
 Bewonen, b.w. Ik bewoon, bewoonde, heb bewoond. Bewoner. Bewoonster.
 Bewoning, V.
 Bezaaien, b.w. Ik bezaai, bezaaide, heb bezaaid. Bezaaiër. Bezaaiing, V.
 Bezaan, V. *Achterzeil*. Bezaansmast, M.
 Bezadigd, b.n. Bezadigdheid, V.
 Bezeeren, b.w. Ik bezeer, bezeerde, heb bezeerd. Bezeering, V.
 Bezeeveren, b.w. *Bekwijlen*. Ik bezeever, bezeeverde, heb bezeeverd.

die op -igen, maar dat niet het omgekeerde plaats heeft. Zoo hebben b.v. kruisen en nutten, beteekenissen, welke kruisigen en nuttigen niet hebben: een weg kruisen; dat schip kruist in de Middellandsche Zee; wat nut uwe arbeid? Jezus werd gekruisigd, gekruist; Hij heeft spijze noch drank genuttigd, genut.

Bezegelen, b.w. Ik bezegel, bezegelde, heb bezegeld.
Bezeilen, b.w. Ik bezeil, bezeilde, heb bezeild.
Bezem, M., bezems. Zie *Adem*. Bezempje. Bezemschoon, b.n.
Bezending, V.
Bezetene, M. en V.
Bezetten, b.w. Ik bezet; bezette, bezettede, bezett'e; heb bezet. Bezetteling, M.
Bezichtigen, b.w. Ik bezichtig, bezichtigde, heb bezichtigd.
Bezie (bes, bei), V., beziën.
Bezig, b.n.
Bezigen, b.w. Ik bezig, bezigde, heb gebezigd. Beziger. Bezigster. Beziging, V.
Bezighouden, b.w. Ik houd

bezig, hield bezig, heb beziggehouden.
 Bezijden, voorz. en bijw.
 Bezinksel, O.
 Bezinnen, terugw. w. en bedr. w. Ik bezin mij, bezon mij, heb mij bezonnen. -
Wie heeft die middelen bezonnen, d.i. verzonnen, bedacht, uitgedacht?
 Bezit, O.
 Bezitten, b.w. Ik bezit, bezat, heb bezeten.
 Bezoar, M. *Steenachtige verharding in de ingewanden van sommige dieren.*
 Bezoden, b.w. Ik bezood, bezoodde, heb bezood.
 Bezoek, O.
 Bezoeken, b.w. Ik bezoek, bezocht, heb bezocht.
 Bezoldeling, M. en V. Bezoldelinge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Bezoldigen, b.w. Ik bezoldig, bezoldigde, heb bezoldigd. Bezoldiging, V. Zie
Achting. Hetzelfde als
 Bezolding, V.
 Bezoomen, b.w. Ik bezoom, bezoomde, heb bezoomd.
 Bezopen, b.n., bezopener, bezopenst. *Dronken*. Bezopenheid, V.
 Bezorgen, b.w. Ik bezorg, bezorgde, heb bezorgd.
 Bezwaar, O., bezwaren. Bezwaarlijk, b.n. en bijw.
 Bezwaarnis, V. Zie *Beduidenis*.
 Bezwachtelen, b.w. Ik bezwachtel, bezwachtelde, heb bezwachteld.
 Bezweet, b.n.
 Bezweren, b.w. Ik bezweer, bezwoer, heb bezworen.
 Bezweringsformulier, O.
 Bezwijken, o.w. Ik bezwijk, bezweek, ben bezweken.
 Bezwijmen, o.w. Ik bezwijm, bezwijmde (bezweem), ben bezwijmd (bezwemen).
 Bibliograaf, M.
 Bibliographie, V.
 Bibliotheek, V., bibliotheken. Zie *Apotheek*.
 Bibliothecaris, M.
 Bidden, b.w. Ik bid, bad, heb gebeden.
 Biecht, V.
 Biechteling, M. en V. Biechtelinge, V.
 Biechten, b.w. Ik biecht, biechte, heb gebiecht.
 Bieden, b.w. Ik bied, bood, heb geboden.
 Biefstuk, M., biefstuks.
 Bier, O. Bierbuik, M. en V.
 Bierenbrood, O. *Eene spijs, die uit bier en brood bestaat.*
 Bies, Bieze, V., biezen. Biesbosch. Bieslook. Biezenkistje.
 Biest, V. *De eerste melk van eene koe, nadat zij gekalfd heeft.*
 Bietebauw, M. *Een bullebak.*
 Big, Bigge, V. Biggetje. Voor *Big* hoort men in sommige streken *Viggen*, O.
 Biggelen, o.w. De traan biggelt, biggelde, is biggeldig.
 Bij, voorz.
 Bij, V., bijen. Bijenangel, -cel, -korf, -koningin, -was, -zwerm.
 Bijbel, M. Bijbelsch, b.n.
 Bijblijven, o.w. Ik blijf bij, bleef bij, ben bijgebleven.

Bijdehandsch, Bijderhandsch, b.n. *Het bijdehandsche paard.*
Bijdenkbeeld, O. Niet: *Nevendenkbeeld.*
Bijdrage, V. Bijdraagje.
Bijeen, bijw. *Met werkwoorden vormt het samenstellingen, als:*
Bijeenblijven, -brengen, -halen, -plaatsen, -zamelen, -zitten, -zoeken enz.
Bijgeloof, O. Bijgeloovig, b.n.
Bijgeval, bijw. en voegw.
Bijgevolg, bijw. en voegw.
Bijkans, bijw.
Bijl, V. Bijltje. Bijleman, M., bijlemans, bijlemannen.
Bijlage, V.

Bijna, bijw. - *Bijna* is eene omzetting van *nabij*.
 Bijnaam, M.
 Bijpad, O., bijpaden. Bijpaadje.
 Bijschrift, O.
 Bijslaap, M. en V. - *Mijn broer is mijn bijslaap*.
 Bijsleepen, b.w. Ik sleep bij, sleepte bij, heb bijgesleept.
 Bijsmaak, M.
 Bijsnuiten, b.w. (*een stuk hout*). Ik snuit bij, snuitte bij, heb bijgesnuit.
 Bijspreuk, V.
 Bijstaan, o.w. Ik sta bij, stond bij, heb bijgestaan. Bijstander.
 Bijstand, M.
 Bijster, b.n. Bijsternis, V.: *Verbijstering*. Bijsterzinnig: *Verward van zinnen*.
 Bijt, V. Ook *Bit*, O. In sommige streken alleen *Bijtgat*.
 Bijten, b.w. *Happen*. Ik bijt, beet, heb gebeten. Bijter. Bijtster.
 Bijten, o.w. *Eene bijt hakken*. Ik bijt, bijtte, heb gebijt.
 Bijtijds, bijw.
 Bijval, M. Bijvalletje.
 Bijvoeglijk, b.n.
 Bijvoet, M. *Sint-Janskruid*.
 Bijweg, M., bijwegen. Bijwegje.
 Bijwerk, O.
 Bijwif, O., bijwijven.
 Bijwijlen, bijw.
 Bijziend, b.n., bijziender, bijziendst. Bijziendheid, V.
 Bijzen, Bissen, Biezen, o.w. *Onstuimig rondloopen der koeien in de weide*. De koe biest, biesde, heeft gebiesd. Spreekw.: *Als de eene koe biest, steken de andere den staart op. Als de eene koe bist, bissen ze alle*.
 Bijzig, b.n. *Onstuimig: 't Is bijzig weer*.
 Bijzit, V.
 Bijzonder, b.n. en bijw., bijzonderder, bijzonderst. *In de uitspraak* bijzonder of bijzonder.
 Bikkel, M.
 Bikken, b.w. Ik bik, bikte, heb gebikt.
 Bil, V., billen. Billetje.
 Biljart, O. In de uitspraak vaak V.
 Biljarten, o.w. Ik biljart, biljarte, heb gebiljart.
 Biljet, O., biljetten.
 Biljoen, O. *Geld buiten omloop*.
 Billijken, b.w. Ik billijk, billijkte, heb gebillijkt.
 Billijkerwijs, Billijkerwijze bijw.
 Billioen, O. *Millioen v.d. 2en rang*.
 Bilzenkruid, O. *Eene giftplant, ook dolkruid en malwillempjeskruid geheeten*.
 Binden, b.w. Ik bind, bond, heb gebonden. Bindsel, O. Bindtouw. Bindgaren.
 Bindrijs.
 Bink, M. *Een slecht werkman. Een dommerik. Een slecht paard*.
 Binnen, bijw. en voorz. *Met werkwoorden vormt het samenstellingen, als:*
 Binnenhalen, -dringen, -gaan, -kruipen, -sluipen, -zeilen enz.

Binnengaats, bijw.
Binnenshuis. Binnenskamers. Binnenslands. Binnensmonds. Binnensrands.
Binnenstijds, bijw.
Binnenwaarts, bijw.
Bint, O., binten. Bintje. Gebint, O.
Biograaf, M. *Levensbeschrijver*.
Biographie, V. *Levensbeschrijving*.
Birkwortel, M. *Priemkruid*.
Bisdom, O.¹⁾

- 1) Sommige woorden op dom zijn M. en O. Mannelijk als zij een staat of toestand beduiden, als: adeldom, rijkdom, wasdom, vrijdom, ouderdom, weedom enz. Onzijdig als zij een gebied, eene waardigheid, eene verzameling, eene godsdienstige gezindte of hare leerbegrippen uitdrukken, als: prinsdom, hertogdom, vorstendom, priesterdom, mensendom, heidendom enz.

Bisschop, M. *Kerkvoogd*. Bisschoppelijk. Bisschopsmijter. Bisschopsstaf.
 Bisschop, V. *Zekere drank, samengesteld uit heeten wijn, suiker en specerijen*.
 Bit, O. Zie *Bijt*.
 Bits, b.n. en bijw., bitser, bitst. Bitsheid, V. Zie *Bangigheid*.
 Bitsig, b.n. en bijw., bitsiger, bitsigst. Bitsigheid.
 Bitter, b.n., bitterder, bitterst.
 Bitter, O.
 Bizon, M. *Bultos. Wilde os uit Amerika*.
 Blaam, M.
 Blaar, V., blaren. Blaartje. In sommige streken *Bladder*. *Blaar* is eene samentrekking van *Blader*.
 Blaar, V. *Eene witte plek aan het voorhoofd van koeien*.
 Blaas, V., blazen. Blaasje.
 Blaasbalg, M. In de uitspraak vaak *Blaasbalk*.
 Blaashoorn, Blaashoren, M., blaashoorns, blaashorens.
 Blaaskaak, M., blaaskaken.
 Blaaskruid, O.
 Blaaspijp, V.
 Blaasspeeltuig, O.
 Blad, O., bladen (*van een boek enz., en in samenstellingen*); bladen, bladeren en blâren (*van planten*). Blaadje, blaadjes. Bladertjes, blaartjes. Bladerrijk. - Schouderbladen. Tafelbladen. Schenkbladen. - Kaartbladen (speelkaarten). Dag- en Weekbladen. - Eenige bladen hijlikmaker. - Koolbladeren. Slabladeren. Aalbessebladeren. Eikebladeren.
 Blaffen, o.w. Ik blaf, blafte, heb geblaft.
 Blaffer, Blafferd, M. *Kantoorkladboek*.
 Blaker, M.
 Blameeren, b.w. Ik blameer, blameerde, heb geblameerd.
 Blank, M. *Zekere vroegere munt*. Zie *Achtentwintig*.
 Blanketten, b.w. Ik blanket, blankette, heb geblanket. Blanketsel.
 Blaren (blaten), o.w. Ik blaar, blaarde, heb geblaard.
 Blaten, o.w. Ik blaas, blaatte, heb geblaas. In dit woord heeft de *a* niet zelden den klank der *e* in *wereld*, *kerel* en *perel*, waarom sommigen ook schrijven *bleten*.
 Blauw, b.n. Blauwtje. Blauwsel. O. Zie *Aanhangsel*. Blauwverver.
 Blauwbekken, o.w. Ik blauwbek, blauwbekte, heb geblauwbekt. *Hij staat daar weer te blauwbekken*, van iemand gezegd, die aan de voordeur of op eene andere plaats staat, wanneer het zeer koud is.
 Blauwblauw. *De zaak blauwblauw laten*, de zaak laten zooals ze is.
 Blauwlakensch, stoff. b.n. *Eene blauwlakensche jas*.
 Blauwzijden, stoff. b.n. *Een blauwzijden japon*.
 Blazen, o. en b.w. Ik blaas, blies, heb geblazen.
 Blazoën, O.¹⁾
 Bleek, V., bleeken.
 Bleek, b.n. en bijw., bleeker, bleekst. In sommige streken *bleik*.

1) Vele woorden op oen zijn O., als: fatsoen, festoen, galjoen, garnizeen, legioen, rantsoen, paviljoen, plantsoen, seizoen, amfioen enz.

Bleeken, o. en b.w. Ik bleek, bleekte, heb gebleekt. Bleeker. Bleekster. Bleekerij,
V. Bleekveld.
Bleekerd, M. *Zekere bleekroode wijn. Zie Baaierd.*
Bleekerswagen, M.

Blei, V., bleien. *Zekere witte visch, ook Blied geheeten.*
 Blein, V. *Blaar.* Bloedblein.
 Bles, V. *voor eene witte plek aan den kop van het paard; M. voor het paard zelf.*
 Bleten (blaten, blaren), o.w. Ik bleet, bleette, heb gebleet.
 Blied, V., blieden.
 Blieden. Zie *Believen.*
 Blij, Blijde, Blijd, b.n., blijder, blijdst. Blijdschap, V. Blijheid, V. Blijmaar, blijmare, V.
 Blijde, Blijde, V. *Een werptuig der Ouden.*
 Blijk, O.
 Blijken, onp. w. Het blijkt, bleek, is gebleken.
 Blijspel, O., blijspelen.
 Blijven, o.w. Ik blijf, bleef, ben gebleven.
 Blik, M. *Oogopslag.*
 Blik, O. *Vertind dun plaatijzer. Zeker stuk keukengereedschap.*
 Blikaars (blikgat), M., blikaarzen. *Zich een blikaars rijden, zich door paardrijden (in 't begin) het vel openrijten.*
 Blikken, o.w. - *In alle beteekenissen:* Ik blik, blikte, heb geblikt. - *De oogen op iets slaan:* hij blikte op u. *In:* hij weet van blikken noch blozen *beteekent blikken, bleeken.* *De schors aftrekken,* b.w.: hij blikte den boom.
 Bliksem, M. Zie *Adem.* Bliksemflits, bliksemschicht, d.i. bliksemstraal, M.
 Bliksems, bijw. Bliksemsch, b.n.
 Blikslager, M.
 Bliktanden, o.w. *De tanden laten zien.* Ik bliktand, bliktandde, heb gebliktand.
 Blind, b.n. Blindelings, bijw.
 Blind, O. *Luik voor vensters of ramen.* In sommige streken ook *Blinde* geheeten en dan V.
 Blinddoeken, b.w. Ik blinddoek, blinddoekte, heb geblinddoekt.
 Blinde, M. en V.
 Blinden, b.w. Ik blind, blindde, heb geblind.
 Blindhokken, b.w. Ik blindhok, blindhokte, heb geblindhokt.
 Blinken, o.w. Ik blink, blonk, heb geblonken.
 Blinkerd, M. Zie *Baaierd.*
 Bloed, O. Bloeddorst, M.
 Bloed, M. *Sukkel.*
 Bloeden, o.w. Ik bloed, bloedde, heb gebloed.
 Bloedverwant, M. Bloedverwante, V.
 Bloedverwantschap, V.¹⁾
 Bloei, M.
 Bloeien, o.w. Ik bloei, bloeide, heb gebloeid. Bloeisel, O.

1) Sommige woorden op -schap zijn V. en O.: *Vrouwelijk*, als zij eene verzameling van personen, *Onzijdig*, als zij de betrekking of den staat van die personen aanduiden. Zoo verschillen: de ridderschap en het ridderschap, de burgerschap en het burgerschap, de buurschap en het buurschap, de maagschap en het maagschap, enz. *Verwantschap* en *bloedverwantschap* zijn tegenwoordig in beide beteekenissen V.

Bloem, V. Bloempje. Bloemist. Bloemengeur, -handel, -maakster, -mand.
Bloemlezing.
Bloesem, M. Zie *Adem*. Bloesempje.
Blok, O.
Blokkeeren, b.w. *Insluiten (eene stad of haven)*. Ik blokkeer, blokkeerde, heb geblokkeerd.
Blokland, O. *Verscheidene stukken land te zamen*.
Bloknaad, M. *Platte naad*.
Blom (bloem), V. Blommetje.
Blond, b.n.
Blood, bloode, bloo, b.n., blooder, bloodst, Bloodaard. Bloohartig. Blooheid, V.
Bloot, b.n. *Onbedekt, naakt*. Blooter, blootst. Blootelijk,

bijw. Blootshoofds. Blootsvoets.

Blootgeven (zich), terugw. w. Ik geef mij bloot, gaf mij bloot, heb mij blootgegeven.

Blootleggen, b.w. Ik leg en lei bloot, legde en leide bloot, heb blootgelegd en blootgeleid.

Blooten of ploten, b.w. *Schapevellen van wol ontblooten*. Ik bloot, blootte, heb gebloot. Blooter.

Blos, M. Blosje.

Blouwel, M. *Een werktuig tot bereiding van vlas en hennep*.

Blouwen, b.w. Ik blouw, blouwde, heb geblouwd. *Hennep blouwen*, d.i. hennep braken, ontbolsteren.

Blozen, o.w. Ik bloos, bloosde, heb gebloosd. Blozend. Blozing, V.

Bluf, M.

Blusschen, b.w. Ik blusch, bluschte, heb gebluscht. Blusscher. Bluschster.

Blussching, V.

Bluts, blutse, V., blutsen. *Deuk*. - in sommige streken *Butse*, en vandaar het spreekwoordelijk gezegde: *De buile moet de butse slaan*, d.i.: Het eene moet tegen het andere opwegen; wat aan het eene ontbreekt, moet door het andere vergoed worden.

Blutsen, b.w. *Kneuzen*. In sommige streken *Butsen*. Ik bluts, blutste, heb geblutst. Blutsing, V.

Bobbel, M. Bobbeltje. Bobbelig.

Bobijn. Zie *Babijn*.

Bochel, M. Bochelaar: *Gebochelde*. Bochelaarster. Bochelen, d.i. *Hard werken*, luidt in sommige streken *Buchelen*.

Bocht, V. *Buiging*.

Bocht, O. *Slechie waar*. In sommige streken *Bucht*.

Bocht, M. *Eene afgesloten plaats, waar de stalmest van koeien, paarden enz. geworpen wordt*. Varkensbocht.

Bocht, O. *Een houten afgesloten kerkbank met zitplaatsen voor meer dan één persoon*.

Bod, O.

Bode, M. en V., boden. Bodin, V. Bodeschap, O. Bodetje. Bodenbrood, -loon, -kamer.

Bodem, M. Zie *Adem*. Bodempje.

Bodemerij, V. *Beleening op een schip*. - *Geld op eene bodemerij uitzetten*, d.i. op den bodem van een schip.

Boedel, boel, M. Boedelhuis, boelhuis.

Boef, M., boeven. Boefje. Boefsch. Boefachtig. Boeverij, V. Boevenstreek, -stuk.

Boeg, M.

Boegen, o.w. Ik boeg, boegde, heb geboegd.

Boegkruisen, o.w. *Laveeren*. Ik boegkruis, boegkruiste, heb geboegkruist.

Boegseeren (boegscheren, boegsjaarden), b.w. Ik boegseer, boegseerde, heb geboegseerd.

Boegseering, V.

Boeha. Zie *Boha*.

Boei, V. *Ton*. Boeireep. Boeitang.
Boei, V. *Kluister*.
Boeien, b.w. Ik boei, boeide, heb geboeid.
Boeier, M. *Een vaartuig*. Zie *Aak*. Boeiertje.
Boek, O. Boekenkamer, -kast, -kennis, -kraam, -lijst, -plank, -rek, -stalletje.
Boekverkooper.
Boekel, M. *Haarlok*. Van het Fr. *boucle*.
Boekske, boekskén, O., boekskés en boekskéns.
Boekstaaf, V., boekstaven. *Letter, drukletter*. Van het Hd. *Buchstabe*.
Boekstaven, b.w. *Spellen*,

schrijven. Boeken. Ik boekstaaf, boekstaafde, heb geboekstaafd.
 Boekweit, V. Boekweitebrood.
 Boel. Zie *Boedel*.
 Boel, M. *Menigte*.
 Boel, M. en V. *Bijzit*. Boelage, V. Zie *Bagage*. Boelschap, O.
 Boeleeren (boelen), o.w. Ik boeleer, boeleerde, heb geboeleerd. Boeleerder.
 Boeleerster. Boeleering, V.
 Boender, M. *Ook, naar de stof waarvan hij gemaakt wordt, Heiboender geheeten:* een soort van borstel. *In sommige streken, naar het gebruik dat men er van maakt:* Pottenboender.
 Boener, M. Boenster, V.: *Personen, die boenen*.
 Boer, M., boeren. Boersch. Boerschheid, V. - Boerendochter, -zoon, -meid, -dracht, -kermis, -kinkel, -stand enz.
 Boerin, V. Boerinnenjak, boerinnenmuts.
 Boert, V. *Scherts, jok*. Boertenderwijs, boertenderwijze, bijw. Boertig.
 Boertachtig.
 Boerten, o.w. Ik boert, boertte, heb geboert. Boerterij, V.
 Boete, V. Zie *Aanvraag*. Boetvaardig, b.n.
 Boeteling, M. en V. Boetelinge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Boeten, b.w. Ik boet, boette, heb geboet.
 Boetpreek, V., boetpreken.
 Boetpredikatie, V., boetpredikatiën en boetpredikaties.
 Boetse (bootse). Zie *Poets*.
 Boetseeren (bootseeren), b.w. Ik boetseer, boetseerde, heb geboetseerd.
 Boetseerder. Boetseerster. Boetseering, V. Zie *Achting*.
 Boezel, O. *Stof voor boezelaars*.
 Boezel, M. *Boezelaar*.
 Boezem, M. Zie *Adem*. Boezempje.
 Boezeroen, O. Zie *Blazoën*.
 Bof, M. *Slag*.
 Boffen, b.w. *Ook Poffen. Werpen.* Ik bof, bofte, heb geboft.
 Bogen, o.w. *Roemen*. Ik boog, boogde, heb geboogd.
 Boha, tusschenw. *Boha schreeuwen*. Boha, M. *Een grooten boha maken*.
 Bohamaker. - Dit woord is oorspronkelijk Maleisch, - zegt VAN LENNEP in zijn 'Zeemanswoordenboek'. Wanneer men, met de sloep over de modderbank voor Batavia varende, vastraakt, moeten de roeiers er uit om te sleepen: 't welk uit hoofde der menigvuldige kaaimans, die zich aldaar bevinden, niet weinig gevaarlijk is. Wanneer nu de Javanen, die op de modderbank visschen, eene sloep zien vastzitten, roepen zij de equipage toe: *bohaija*, 't welk in 't Maleisch *kaaiman* beteekent, ten einde men hun de sloep doe sleepen en zij er wat aan verdienen. Uit dat herhaald en luid geschreeuw der Javanen is ontstaan dat de matrozen een schreeuwer, rumoermaker een *Bohamaker* noemen.
 Bok, M. Boksbaard, -boon, -horen, -poot. Bokkenaar, -wagen. Bokkesprong, -vel.
 Bokkeleder, Bokkeleer en Bokkenleder, Bokkenleer, O.
 Bokkelederen, Bokkeleeren en Bokkenlederen, Bokkenleeren, stoff. b.n.
 Bokaal, V., bokalen. Bokaaltje.

Bokking, M., bokkingen. Bokkinkje, O.
Bokkinghang, M. *Eene schuur, waar men bokking te drogen hangt.*
Boksdoren, M. *Zekere Oostersche heester.*
Bokse, V. In sommige streken *Broek.*

Bol, M., bollen. Bolletje.
 Bol, b.n., boller, bolst. Bolachtig.
 Bolderik, bolderd, V.¹⁾ *Zeker onkruid.*
 Bolderwagen, M. *Overdekte wagen, die niet op riemen of veeren hangt.*
 Bolk, V. *Zekere visch, ook Wijting geheeten.*
 Bolleboos, M., bolleboozen.
 Bollenbakker, M. Bollenmaker, M.
 Bolster, M.
 Bolwerk, O.
 Bolvormige-driehoeksmeting, V.
 Bolworm, M. *Een worm in het hoofd.* Vooral de schapen lijden en sterven aan deze kwaal.
 Bom, V., bommen. Bommetje.
 Bombammen, o.w. Ik bombam, bombamde, heb gebombamd.
 Bombardeeren, b.w. Ik bombardeer, bombardeerde, heb gebombardeerd.
 Bombardeerder. Bombardeering, V.
 Bombarie, V. *Beweging, getier, opschudding. Bombarie maken. Bombarie schoppen.*
 Bombast, M. Bombastisch, b.n.
 Bombazijn, O. Bombazijnen, stoff. b.n.
 Bommel, M. (of Bom, V.), bommels. *De stop van een vat.*
 Bond, verbond, O. - M. in: *De Duitse Bond.* - Bondgenoot, M. - Bondgenoot, V. Bondzegel.
 Bondel, *gewoonlijk* Bundel, M.
 Bondig, b.n. en bijw.
 Bonk, V. *Schonk, stuk, groot stuk:* Eene bonk vleesch. - M. in de beteekenis van *persoon*, of *slecht paard*: Dat trekpaard is een oude bonk. - Oorlogsbonk: *Zeesoldaat, matroos.*
 Bons, V., bonzen.
 Bont, O. Bontje. Bonten, stoff. b.n.
 Bont, b.n. en bijw., bonter, bontst.
 Bonzen, b. en o.w. Ik bons, bonsde, heb gebonsd.
 Bonzing (ook: Bunzing), M., bonzingen, bonzings.
 Boodschap, V.
 Boog, M., bogen. Bogenmaker.
 Boogswijze, Boogswijs, bijw.
 Boom, M., boomen. Boompje.
 Boom (bodem), M.
 Boomen, b. en o.w. Ik boom, boomde, heb geboomd.
 Boomgaard, M. *Gewoonlijk uitgesproken:* Boogaard, bogerd, bongerd.
 Boomswijze, Boomswijs, bijw.
 Boon, V., boonen. Booneboom. Boonenbrood, -kruid, -meel, -soep, -staak, -veld.
 Boor, V., boren. Boortoestel, M. en O.
 Boord, M. voor *Rand* enz., O. voor *Scheepsboord* en *Boorden eener kast.*

1) Plantnamen, welke op ik eindigen, zijn vrouwelijk, als: dolik, dravik, ganzerik, wederik enz. Mierik is mannelijk.

Boorden, b.w. Ik boord, boordde, heb geboord. Boordsel, O. Boordster, V.
Boordevol, b.n.
Boordevolletje, O. *Een glas tot aan den rand volgeschonken.*
Boorts (bort), V. *Eene soort van ziekte, uit overmaat van gal ontstaande.*
Boos, b.n., boozet, boost. - *De booste mensch.* Boosaardig. Booswicht, M.
Boot, V., booten en boots. *Een klein vaartuig.*
Boot, V., booten. *Een halssieraad.*
Bootsen, b.w. Ik boots, bootste, heb gebootst. *Boetseeren.*
Bootsman, M., bootslieden, bootslui.
Bootsmansmaat. Bootsmanstoeltje.
Bootsvolk, O.
Borat (brat), O. *Zekere wollen*

stof. Boratten, stoff. b.n.: *Boratten sajete, bratten kousen*.
 Bord, O. Bordje. Bordpapier.
 Bordeel, O., bordeelen.
 Borduren, b.w. Ik borduur, borduurde, heb geborduurd.
 Boren, b.w. Ik boor, boorde, heb geboord.
 Borg, M.
 Borgen, b.w. Ik borg, borgde, heb geborgd. Borger. Borgster.
 Borgtocht, M. Borgtochtelijk, b.n.
 Born, V. *Bron*, dat door letterwisseling uit *Born* is ontstaan. Bornput, M.
 Bornwater.
 Borrel, M., borrels. Borreltje.
 Borst, V. *Lichaamsdeel*. Borstrok. Borstwering, V.
 Borst, M. *Knaap*. Zie Adelborst.
 Borstel, M.
 Bort, O. *Eene ziekte, uit overmaat van gal ontstaande*.
 Bos, M., bossen. *Bundel*. *Een bos hooi, stroo* enz. *Een bosje pennen*.
 Bos, V., bossen. *Gewoonlijk Bus geheeten*. Bosje.
 Bosch, O., bosschen. - *Het Haagsche bosch*. - Boschje. Boschachtig.
 Bosschage, O., bosschages¹⁾.
 Bot, V. *Visch*.
 Bot, V. *Knop, scheut*.
 Bot, O. *Been, knook*.
 Bot, M. *Bots, slag*. Nog over in de uitdrukking *Bot vangen*: teleurgesteld worden; eigenlijk: *slagen krijgen*.
 Bot, O. *Einde*. In de uitdrukking: *Het touw heeft geen bot genoeg*. In sommige streken noemt de jeugd het touw, waaraan de vlieger opgelaten wordt, zelf *bot*.
 Boter, V. Boterham, V. Boterhammetje. Botervlootje.
 Botmuil, Botoor, M. en V.
 Bots, botse, V. *Stoot, schok*.
 Botsen, b. en o.w. Ik bots, botste, heb gebotst. Botsing, V.
 Bottel, V. *Flesch*. Ook *Rozebottel* - Bottelroos.
 Botten, o.w. Het bot; botte, bottede, bott'e; is gebot.
 Botterik, M., botteriken.
 Botvieren, o.w. Ik vier bot, vierde bot, heb botgevierd.
 Boud, b.n. en bijw., bouder, boudst. *Stout, ondernemend*.
 Bouffante, V., bouffantes.
 Bouquet, M. *Ruiker*. In sommige streken hoort men ook: *het bouquet*.
 Bout, M. *in alle beteekenissen*. Boutje.
 Bouw, M.
 Bouwen, b.w. Ik bouw, bouwde, heb gebouwd.
 Bouwen, M. *Een vrouwenrok*. *Een tabbaard met pofmouwen*.
 Bouwval, M.
 Bouwvallig, b.n. Bouwvalligheid, V.
 Boven, bijw. en voorz.
 Bovendrijven, o.w. Ik drijf boven, dreef boven, heb bovengedreven.
 Braaf, b.n., braver, braafst.

1) Dit woord moest eigenlijk V. zijn. Zie B a g a g e .

Braak, V.

Braak, b.n. *Onbebouwd. Die akker ligt braak.*

Braam, V., bramen. Braampje.

Brabant, O. - *Bant* bet. landstreek en wel waarschijnlijk zoodanig eene, die door eenig water, hetzij rivier, hetzij zee besproeid wordt. *Bra* is waarschijnlijk eene verkorting van *Braak*, dat nog voorkomt in *braak land*.

Brabantsch, b.n.

Brabander, M.

Braden, b. en o.w. Ik braad, braadde (*vroeger* bried), heb gebraden. Brader.

Braadster.

Brak, M., brakken. *Een jachthond.*

Brak, V. Zie *Barak*. Van het Fr. *baraque*.
 Brak, b.n., brakker, brakst. *Zoutachtig: Het water is brak*.
 Braken, b.w. *Vlas breken*. Ik braak, braakte, heb gebrakt.
 Braken, b. en o.w. *Overgeven*. Wordt vervoegd als het voorgaande.
 Brallen, o.w. *Pralen, snoeven, pochen*. Ik bral, bralde, heb gebrald.
 Bram, M. *Zeker zeil*.
 Brand, M.
 Branden, o. en b.w. Ik brand, brandde, heb gebrand. Brandsel, O, Brander.
 Brandster. Branding, V.
 Brandendheet, b.n.
 Branderij, V.
 Brandewijn, M.
 Brandig, b.n. en bijw. Branderig, b.n. en bijw.
 Brandmerken, b.w. brandmerk, brandmerkte, heb gebrandmerkt.
 Brandschatten, b.w. brandschatte, heb gebrandschat. *Bij een oorlog een gedwongen schatting opleggen op straffe van plundering en brand*.
 Brandschilderen, b.w. brandschilderde, heb gebrandschilderd. *In het vuur vergulden*.
 Brandstichten, O.
 Bras, M. *Zeker scheepstouw*.
 Brasem, M. Zie *Adem*. Brasempje.
 Brassen, o.w. Ik bras, braste, heb gebrast. Brasser. Brasster.
 Brat. Zie *Borat*.
 Brauwen. Zie *Breeuwen*.
 Braveeren, b.w. Ik braveer, braveerde, heb gebraveerd.
 Breed, b.n. en bijw., breeder, breedst. Breedachtig. Breedsprakig.
 Breefok, V. *Een soort van noodzeil*.
 Breeuwen, b.w. *De reten van een schip met werk dichtmaken*. Ik breeuw, breeuwde, heb gebreeuwd. Breeuwer. Breeuwershamer. Breeuwersstoel.
 Breidel, M. Breideltje. Breidelloos.
 Breidelen, b.w. Ik breidel, breidelde, heb gebreideld. Breideling, V.
 Breien, b.w. Ik brei, breide, heb gebreid. Breier. Breister. Breiing, V. Breischool.
 Brein, O. *De hersenen*.
 Brekebeen, M., brekebeenen.
 Breken, b. en o.w. Ik breek, brak, heb en ben gebroken. Breker. Breekster.
 Breking, V.
 Brekespel, M. en V., brekespellen.
 Brem, V. *Ziltig vocht. Zekere plant, ook genst of ginst geheeten*.
 Brengen, b.w. Ik breng, bracht, heb gebracht.
 Bres, V., bressen.
 Bretel, V., bretellen, bretels.
 Breuk, V.
 Brief, M., brieven. Brievenbus. Brievenbesteller. Brieventasch. Brievenpost (bode), M. Brievenpost (posterij), V.
 Bries, V. *Verbasterd uit het Engelsche breeze: een zachte wind. Eene frissche bries. Eene stijve bries*. Briesje.
 Brieschen, o.w. Ik briesch, brieschte, heb gebriescht. Briesching, V.

Briezel. Zie het betere *Brijzel*.

Brigadier, M.

Brigantijn, V., brigantijnen. Zie *Aak*.

Brij, V., brijen. Brijbek, M. en V.

Brijn, O. *Zoutwater*.

Brijzel, V. *Kruimel. Heel klein stukje*. - Spreekw.: *Beter een brok dan eene brijzel*. - *De pot viel in brijzels*.

Brijzelen, b.w. Ik brijzel, brijzelde, heb gebrijzeld. Brijzeling, V.

Brik, V. *Een vaartuig. Zie Aak.*
 Brik, O. *Gebroken steenen, puin.*
 Briksteen, M.
 Bril, M., brillen. Brilledoos, -glas. Brillenhuisje, -kooper, -kramer, -maker, -slijper.
 Brink, M. *Met gras bedekt marktveld in de kom van het dorp.*
 Brits, V. *Houten ligplaats in de wachtkamer. De soldaat lag op de brits.*
 Brits, V. *Broek. - Hij krijgt voor de brits. - 't Woord is eene verbastering van het Eng. breeches.*
 Broed, O.
 Broeden (broeien), b. en o.w. Ik broed, broedde, heb gebroed. Broedsch. Broedschheid, V.
 Broeder, broer, M., broeders, broederen, broers. Broedertje, broertje.
 Broederschap, V. en O. *Zie Bloedverwantschap.*
 Broedertje, O. *Zeker gebak. Broedertjeskraam.*
 Broeien, b. en o.w. Ik broei, broeide, heb gebroeid. Broeiing, V. Broeiei.
 Broeisch. Broeischheid, V.
 Broek, V. *Kledingstuk. Broekengoed. Broekstof en Broekenstof.*
 Broeksband, M. Broekspijp, V.
 Broek, V. *Bedijkt land.*
 Broek, O. *Moerassig land.*
 Brok, M., brokken. Brokje.
 Bron, V. *Oorspronkelijk born, van 't werkw. borren, borrelen.*
 Brons, O. Bronzen, stoff. b.n.
 Bronst, V. *Tochtigheid van de dieren, inzonderheid bij de vogels en bij het hertengeslacht. Bronstig. Bronsttijd.*
 Brood, O., brooden.
 Brooddronken, b.n. *Dartel, overmoedig.*
 Broodsgebrek, O.
 Broos, V., brozen. *Schoeisel, waarvan de tooneelspelers der Ouden zich vooral in het treurspel bedienden, om grooter te schijnen.*
 Broos, b.n. en bijw., brozer, broost. Broosheid.
 Bros, b.n. en bijw., brosser, brost.
 Brouwen, b.w. Ik brouw bier, brouwde bier, heb bie gebrouwen. Brouwsel, O.
 Brouwen (*met de stem*), o.w. Ik brouw, brouwde, heb gebrouwd.
 Brug, V., bruggen. Brugje. Bruggetje. Bruggegeld. Bruggenhoofd.
 Brui, M. *Ik geef er den brui van.*
 Bruid, V. Bruidskleed. Bruidsschat. Bruidssuiker.
 Bruidegom, bruijom, M. Bruigomspijp.
 Bruien, b. en o.w. Ik brui, bruide, heb en ben gebruid. Bruier. Bruister. Bruierij, V.
 Bruiloft, V. *Eigenlijk bruidloft, bruidloopt, d.i. bruidsoptocht. - Bruiloftsfeest. Bruiloftszang.*
 Bruin, b.n. en bijw., bruiner, bruinst.
 Bruin, M. *Een bruin paard. Bruintje.*
 Bruin, O. *Bruine kleur.*

Bruineeren, b.w. Ik bruineer, bruineerde, heb gebruineerd. Bruineerder
Bruineerster. Bruineering, V.
Bruinoog, M. en V., bruinoogen.
Bruinvisch, M., bruinvisschen.
Bruis, V. en O. *Schuim*. In sommige streken *Broesem*. M. Zie *Adem*. -
Bruispoeder, bruispoeier, O.
Bruisen, o.w. Het water bruist, bruiste, heeft gebruist. Bruising, V.
Brullen, o.w. Ik brul, brulde, heb gebruld. Brulling, V.
Brunet, V.
Brusk, b.n. en bijw., brusker,

bruskst. *Driftig, opvliegend. Verbasterd uit het Fransche brusque.*
 Brutaal, b.n., brutaler, brutaalst. *Onbeschoft, Stout.* Brutaliteit, V.
 Budget, O., budgetten en budgets. *Begrooting van ontvangsten en uitgaven.*
 Buffel, M. Buffelshuid, -leder, -vel.
 Buffet, O.
 Bui, V., buien. Buitje. Buiig. Buiachtig.
 Buidel, buil, M. *Een geldbuidel.*
 Buien, o.w. Het buit, buide, heeft gebuid.
 Buigen, b. en o w. Ik buig, boog, heb en ben gebogen.
 Buik, M. Buikspreker. Buikspreekster.
 Buil, V. *Gezwel.*
 Buil, M. *Meelbuil.*
 Buis, V. *Pijp: Kachelbuis. Eene looden buis.*
 Buis, V. *Haringbuis.* Buisjesdag.
 Buis, O. *Kleedingstuk.*
 Buiskool, V. *Eigenlijk Kabuiskool.*
 Buit, M.
 Buiten, b.w. Ik buit, buitte, heb gebuit.
 Buiten, O. *Buitenplaats, lustplaats.*
 Buiten, bijw. en voorz. *Met werkwoorden vormt het samenstellingen, als:*
 Buitendrijven, buitensluiten, buiteustaan, buitenwerpen enz.
 Buitendijks, buitengaats, buitenshuis, buitenslands, buitentijds of buitenstijds, bijw.
 Buitmaken, b.w. Ik maak buit, maakte buit, heb buitgemaakt.
 Buks, V.
 Bul, bulle, V. *Gezegelde oorkonde.* De bul is eigenlijk het verheven zegel van was of lood, dat men aan eene openbare oorkonde pleegt te hangen. *De gouden bul:* de Rijkswet van keizer Karel IV, van 1356, betrekkelijk het verkiezen des keizers. - Andreas II, koning van Hongarije, verleende in zijne gouden bul, in 1222, groote voorrechten aan adel en geestelijkheid. - *Eene Pauselijke bul.*
 Bul, M. *Stier.* Bullepees, V., bullepezen. Bulhond, M.
 Bullebak, M.
 Bulster, V. *Peluw, oorkussen en matras.*
 Bult, M. Bultig. Bultenaar.
 Bultzak, M. *Scheepsbed.*
 Bun, V. *Vischkaar.* Bunnetje. Zie *Beun.*
 Bundel, M.
 Bunder, O. *Eene vlaktemaat (= 100 vierkante roeden).*
 Bunzing, bonzing, M., bunzingen, bunzings, bonzingen, bonzings.
 Burcht, burg, M., burchten, burgen. *Slot.* Burchtje. Burgje.
 Bureel, O., bureelen. *Hetzelfde als het Fransche bureau.*
 Bureelist, M. *dat verre de voorkeur verdient boven* Bureaulist.
 Burg, M. Zie *Burcht.*
 Burgemeester, M. Burgemeestersplaats.
 Burger, M. Burgeres, V.
 Burgerman, M., burgerlieden en burgerlui.

Burgerschap, V. *De burgerij*. Burgerschap, O.: *burgerrecht*. Zie *Bloedverwantschap*.

Burrie, V. Zie *Berrie*.

Bus, V. Zie *Bos*. *Geldbus*. *De loop van een schietgeweer*. *Het schietgeweer zelf*.

Buskruit, O.

Bussel, M., bussels. *Bundel* of *bondel*.

But, V., butten. *Zekere houten kan*.

Buts, V. Zie *Bluts*.

Butoor, M. *Beter*: Pitoor, M., pitoren. *Roerdomp*.
 Buur, M. *In sommige streken ook V., en dan gewoonlijk Bure luidende*. Burin.
 Buurvrouw.
 Buurschap, V. *Buurt*. Buurschap, O.: *de betrekking als buur*.
 Buurt, V.

C.

C., V., c's. *Zie A*.
 Cachet, O.
 Cadeau, O., cadeau's.
 Cadet, M., cadetten en cadets. *Militaire kweekeling*.
 Canapé, V., canapé's.
 Candidaat, M. Candidatuur, V.
 Candidaats-examen, O.
 Canon, M., canons. *Regel, richtsnoer, voorschrift*.
 Caoutchouc, O.
 Capitoel, O.
 Cardinaal, b.n.
 Carnaval, O.
 Carton, O. *Modelblad voor schilders, tapijtwerkers. Zekere teekening*. - In de beteekenis van *licht bordpapier* schrijft men *karton*.
 Catechisatie, V., catechisatiën of catechisaties.
 Catholiek, katholiek, M., catholieken, katholieken.
 Cavalerie, V. Cavalerist, M.
 Cedel, eeël, V., cedelen, cedels, ceëlen. *Huurceëlen*.
 Ceder, M., cederen en ceders. *Zie Aak*.
 Cel, V. Celletje. Cellebroeder. Cellulair.
 Cement, O.
 Cent, M. *Zie Achtentwintig*. Meerv.: Cents, centen. De tweede meervoudsvorm wordt dan gebruikt, als men *afzonderlijke centstukken* bedoelt. *Hier hebt gij tien centen*. Bedoelt men *bloot de waarde*, dan verwerpt men het meervoud of gebruikt men den eersten meervoudsvorm: *Deze lei kost twintig cent of cents*.
 Centiare, V., centiaren en centiares. *Vierkante el of honderdste deel van eene are*.
 Centiliter, M. *Vingerhoed* (= *honderdste gedeelte van een liter of kan*).
 Centimeter, M. *Duim* (= *honderdste gedeelte van een meter of el*).
 Ceremoniemeester, O. *Iemand die bij feesten enz. de plechtigheden regelt*.
 Cezar, M.
 Chais (ook: sjees), V., chaisen.
 Chaos, M. *Zie Baaierd, beierd*.
 Cherub, M., Cherubs.
 Cherubijn, M., Cherubijnen.
 Chiffonnière, V.
 Chijl, V. Chijlachtig.
 Chinees, M., Chineezen.

Chocolade, V. Chocolaasje, O.
Chrestomathie, V., chrestomathieën.
Christen, M. Christin. Christelijk. Christendom, O. Christenheid, V.
Christenmensch, O.
Cichorei en suikerij, V.
Cider, M. *Appeldrank*.
Cijfer, O. Cijferaar.
Cijns, M., cijnzen.
Cimbaal, cimbél, V. *Een muziekinstrument. Zie Bazuin*.
Cipier, M.
Circulaire, V.
Cirkel, M.

Circus, M.
 Citer, V. Zie *Bazuin*.
 Citroen, M.
 Civiel-ingenieur, M., civiel-ingenieurs.
 Cliënt, M. Cliënte, V.
 Cliënteele, V.
 Cochenille, V. *De Amerikaansche schildluis, van welke eene scharlakenverf gewonnen wordt. - Deze scharlakenverf wordt in de volkstaal konzenielje geheeten.*
 Collecte, V., collecten, collectes.
 Collectie, V. *Verzameling*.
 Collega, M., collega's.
 College, O., colleges.
 Comedie, V., comediën en comedies. *Blijspel. - Komedie duidt den schouwburg aan.*
 Comité, O., comité's.
 Commandeeren, b.w. Ik commandeer, commandeerde, heb gecommandeerd.
 Commensaal, M.
 Commies, M., commiezen. *Ambtenaar bij de posterijen of bij een ministerie. - Kommies duidt een ambtenaar bij de belastingen aan.*
 Commissaris, M., commissarissen.
 Commissie, V., commissies, commissiën.
 Commode, V., commodes. *Latafel*.
 Compagnie, V., compagnieën.
 Compleet, b.n., completer, compleetst. Compleetheid.
 Compliment, O.
 Concert, O.
 Conciërge, M.
 Concilie, O., conciliën, concilies. Zie *Aalbezie*.
 Conditie, V., condities, conditiën.
 Condor, M. *Zekere roofvogel*.
 Conducteur, M., conducteuren, conducteurs.
 Congres, O.
 Consciëntie, V., consciënties, consciëntiën.
 Consistorie, O., consistories, consistoriën.
 Constructie, V., constructiën en constructies.
 Correctioneel, b.n., correctioneele.
 Contant, b.n.
 Contract, O.
 Contrôle, V.
 Couplet, O.
 Courant, ook krant, V.
 Couvert, O. *Brievenslag; tafelfgereedschap voor één persoon: een diner van zestig couverts.*
 Credit, O. *Term in 't boekhouden*.
 Crimineel, b.n., crimineele.
 Critiek, V. *Oordeelkunde. Zie ook kritiek.*

Cursief, b.n., cursieve.
Cylinder, M.
Cypres, M. Zie *Aak*. Cypresseboom. Cypresenhout.

D.

D, V., d's. Zie *A*.
Daad, V., daden.
Daags, bijw. Daagsch, b.n.
Daal, V. *Pijp in eene pomp*.
Daalder, M. Zie *Achtentwintig*.
Dadel, M. *voor een boom*, V. *voor de vrucht*. Zie *Abrikoos*.
Dader, M. Daderes, V.
Dading, V. *Schikking in rechten*.
Dag, M., dagen. Dagje. - Dagjes, daagjes.¹⁾
Dagelijks, bijw. Dagelijksch, b.n.

1) De eerste meervoudsvorm ziet op elk en dag in het bijzonder, de laatste op al de dagen, als een geheel beschouwd. Dezelfde opmerking geldt voor dalletjes en daaltjes, dakjes en daakjes, stadjes en steedjes, tredjes en treetjes, eitjes en eiertjes hoentjes en hoendertjes euz.

Dageraad, M.
 Dagdief, M.
 Dagdieven, o.w. Ik dagdief, dagdiefde, heb gedagdiefd.
 Dagen, onpers. w.w. *Dag worden*. Daagde, is gedaagd.
 Dagen, b.w. *Voor de rechtbank roepen*. Daagde, heeft gedaagd.
 Dagge, dag, V. *Dolk, pook*. Ook: *Een stuk touw, waarmede de misdadigers op een schip gestraft worden*.
 Daglicht, O.
 Dagloon, O., dagloonen. Daglooner. Dagloonster.
 Dagleis, V., dagreizen.
 Dagteekenen, b.w. Ik dagteeken, dagteekende, heb gedagteekend. Dagteekening, V.
 Dagvaarden, b.w. Ik dagvaard, dagvaardde, heb gedagvaard. Dagvaarding, V.
 Dagvaart, V., dagvaarten.
 Dak, O., daken. Dakje. - Dakjes en daakjes. *Zie Dag*.
 Dal, O., dalen. Dalletje. - Dalletjes en daaltjes. *Zie Dag*.
 Dam, M. *Hoogte van aarde om het water te keeren*. Dammetje.
 Dam, V. *Schijf van het damspel*.
 Damast, O. Damastlinnen. Damastpruim. - Damasten, stoff. b.n.
 Damlooper, M. *Eene soort van vaartuig, ook Bijlander geheeten*.
 Dammen, b. en o.w. *Een dam leggen. Met het dambord spelen*. Ik dam, damde, heb gedamd. Dammer. Damster. Damspeler.
 Damp, M.
 Dampig, b.n. *Vochtig, nevelig*: Dampig weer. - *Kortademig, van paarden sprekende; doch in plaats van Dampig hoort men dan algemeen Dempig*. - Dampigheid, V. Dempigheid, V.
 Dank, M.
 Dankenswaardig, b.n., -waardiger, -waardigst, meer en meest -waardig.
 Dankzeggen, o.w. Ik zeg dank, zeide of zei dank, heb dankgezegd. Dankzegging, V.
 Dans, M., dansen.
 Dansen, o.w. Ik dans, danste, heb gedanst. Danser. Danseres.
 Darm, M. *Zie Adem*. Darmpje.
 Das, M. *Een dier*. Dassenhaar, -hok, -huid, -net. Dassevel.
 Das, V. *Een halsdoek*.
 Dateeren, b.w. Ik dateer, dateerde, heb gedateerd. Dateering, V.
 Datum, M., datums en data.
 Dauw, M. Dauwworm. Dauwdrup.
 Dauwel, V. *Eene trage en onhebbelijke vrouw*.
 Dauwen, onpers. w. Het dauwt, dauwde, heeft gedauwd.
 Debat, O. *Beraadslaging*.
 Debet, O. *De linkzijdige van een folio in het grootboek*.
 Debiet, O. *Aftrek, verkoop*.
 Debuut, O. *Eerste optreden in het publiek, op het tooneel, enz.*
 Decagram, O. *Een lood*. Decaliter, M. *Een schepel*. Decameter, M. *Eene roede*.
 December, M. *Zie April*.
 Decigram, O. *Een korrel*. Deciliter, M. *Een maatje*. Decimeter, M. *Een palm*.

Decoratie, V., decoraties en decoratiën.

Decreet, O., decreten.

Deeg, O., deegen.

Deel, O., deelen. *Gedeelte*. Deeltje. Deelhebber. Deelhebster.

Deel, V., delen. *Plank. Dorschvloer.*
 Deelen, b.w. Ik deel, deelde, heb gedeeld. Deeling, V. Zie *Achting*. Deelinkje.
 Deelgenoot, M. Deelgenoot, V.
 Deelnemen, o.w. Ik neem deel, nam deel, heb deelgenomen.
 Deelnemend, b.n.
 Deemoed, M. *Ootmoed, bescheidenheid, nederigheid.*
 Deemoedig, b.n. en bijw.
 Deerlijk, b.n. en bijw.
 Deern, deerne, V., deernen. Deertje.
 Deernis, V. Zie *Beduidenis*.
 Deesem, M. *Voor deeg, van deegsem. Zie Adem.*
 Degel, M.
 Degelijk, b.n. en bijw.
 Degelijkheid, V.
 Degen, M., degens. Degentje.
 Degene, voorn. w.
 Deinen, o.w. *Golven*. Dein, deinde, is gedeind. Deining, V.
 Deinzen, o.w. Ik deins, deinsde, ben gedeinsd. Deinzing, V. Zie *Achting*.
 Dek, O., dekken. Dekje.
 Deken, M., dekens en dekenen *Zekere waardigheid. - Hij is deken van de orde der advocaten. De deken van het gilde.*
 Deken, V., dekens. *Dekkleed. Eene wollen deken.*
 Deksel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Del, delle, delling, V. *Laagte, vlakke.*
 Deluw, b.n. *Bleek, loodkleurig.* In sommige streken *Dellig*.
 Delven, b.w. Ik delf, dolf, heb gedolven. Delver. Delfster. Delving, V.
 Dempig, b.n. Zie *Dampig*.
 Den, M. Zie *Aak*. Denneboom. Dennenhout, -woud. Dennen, stoff. b.n.
 Denken, b.w. Ik denk, dacht, heb gedacht. Denker. Denkster.
 Denkbeeld, O.
 Denkbeeldig, b.n.
 Denkelijk, b.n. en bijw.
 Denkwijz, denkwijze, V., denkwijzen.
 Depot, O. *Bewaarplaats; voorraad koopwaren ten verkoop gegeven.*
 Depothouder.
 Departement, O.
 Deren, b.w. Ik deer, deerde, heb gedeerd.
 Derhalve, bijw. en voegw.
 Derrie, V. *Ene minder goede veensoort. Zie Aalbezie.*
 Dertien, telw. Dertienhonderd.
 Derven, b.w. Ik derf, derfde, heb gederfd. Derving, V. *Vleeschderving.*
 Derwaarts, bijw.
 Deskundige, M. en V.
 Desnoods, bijw. Destijds, bijw.
 Despoot, M., despoten.
 Deswege, bijw.
 Detachement, O. *Troep soldaten.*

Deugd, V.
Deugdelijk, b.n. *Echt, waar, rechtmatig.*
Deugdzaam, b.n. *Vol deugd, goede zeden bezittende.*
Deugniet, M. en V. Deugnieterij, V.
Deuk, V.
Deun, M. Deuntje, O.
Deun, b.n. *Zuinig, karig.*
Deur, V.
Deuvik, M., deuviken. *De tap in eene ton.*
Dewijl, voegw. *Naardien.*
Deze, voorn. w.
Dezelfde, voorn. w.
Dezelve, voorn. w.
Dezulke, voorn. w.
Diaconie, V., diaconieën.
Diadeem, M., diademen.
Diaken, M, diakenen, diakens.
Diakones, V. *Armverzorgster.*
Diamant, M. *voor den steen*, O. *voor de stof.* Zie *Agaat*. Diamanten, stoff. b.n.
Dicht, O. *Gedicht.*
Dicht, b.n., dichter, dichtst. Dichtheid, V. Dichtjes, bijw.

Dichtdoen, b.w. Ik doe dicht, deed dicht, heb dichtgedaan.
 Dichtsluiten, b.w. Ik sluit dicht, sloot dicht, heb dichtgesloten.
 Dichten, b.w. *Verzen maken*. Wordt vervoegd als:
 Dichten, b.w. *Dichtmaken*. Ik dicht, dichtte, heb gedicht.
 Dichter, M. Dichteres, V.
 Dicteeren, b.w. Ik dicteer, dicteerde, heb gedichteerd.
 Dieet, O. *Levensregel*.
 Dief, M. Dievegge, V. *Dit woord is ontstaan uit dievige. Samenstellingen:*
 dievenbende, -lantaarn, -taal.
 Diefstal, M.
 Diemit, O., diemiten. *Eene fijne katoenen stof*. Diemiten, stoff. b.n.
 Dienaar, M., dienaren en dienaars. Dienares, V.
 Diender, M.
 Dienst, M. Dienstplichtig.
 Dienvolgens, dientengevolge, bijw. - Volgen *regeerde vroeger den 3en naamv.*
 Dienvolgens *luidde oudtijds* dienvolgende, *waaruit* dienvolgend, dienvolgende,
 dienvolgens *ontstaan is. Men wachte zich dus wel* dienvolgens *te schrijven*.
 Diepte, V. Zie *Aanstalte*.
 Dier, O. Dierage, O. Zie *Bosschage*. Dierengevecht, -rijk, -tuin.
 Dier, b.n. en bijw., dierder, dierst. *Dierbaar*.
 Dierbaar, b.n. en bijw., dierbaarder, dierbaarst.
 Diergaarde, V. *Dierentuin*.
 Diets, bijw. *'t Komt voor in* Diets maken, *d.i.* wijsmaken.
 Dietsch, O. De Dietsche taal, waarin o.a. Jacob van Maarlant, 'de vader der
 Dietsche dichteren algader', geschreven heeft: het Middelnederlandsch. - *Diets*
 en *dietsch* komen van het z.n. *Diet*, dat *Volk* beteekent. Zie *Bedieden*.
 Diggel V., diggels en diggelen. *Potscherf*.
 Dij, dije, V., dijen. Dijtje,
 Dijen, o.w. *In grootte toenemen, uitzetten*. Het dijt, dijde, is gedijd. Dijng, V.
 Dijgen, o.w. Ik dijk, deeg, ben gedegen. - Gedegen goud.
 Dijharst, M. *Schapebout*.
 Dijk, M. Dijkage, V. Zie *Bagage*.
 Dijksbestuur, Dijksbewind, O.
 Dijzig, b.n. en bijw. *Dampig. Vochtig*.
 Dikbuik, M. en V.
 Dikkerd, M.
 Dikkop, M. en V.
 Dikte, V. Diktetje.
 Dikwerf, dikwijls, dikmaals, bijw.
 Dikzak, M. en V.
 Dilettant, M.
 Dilettante, V.
 Diligence, V.
 Dille, V. *Zeker welriekend kruid*.
 Dilt, O. *Gewoonlijk* Hooidilt. *De ruimte boven den stal, waar het hooi geborgen
 wordt. Dilhouten. De losse balken of stukken hout, waarop het hooi rust.*
 Dineeren, o.w. Ik dineer, dineerde, heb gedineerd. *Middagmalen*.

Diner, O. Dinertje en Dineetje, O.
Diplomaat, M. *Staatsman*. Diplomatisch, Diplomatiek, b.n.
Directeur, M., directeuren en directeurs.
Ding, O. Dingetje.
Dingen, b.w. Ik ding, dong, heb gedongen. Dingtaal, V.
Dinsdag, M.
Dinsdags, bijw. Dinsdagsch, b.n.
Disch, M., disschen. Dischgenoot, M. Dischgenoot, V.

Discipel, M., discipels, discipelen.
 Discipelin, V.
 Dissel, M. *Eene soort van bijl, in sommige streken Distel geheeten.*
 Dissel, M. *Boom aan een rijtuig.* Disselboom. Disselchais. *Eene chais, welke door twee paarden getrokken wordt.*
 Distel, V. *Een doornachtig gewas.* Distelvink.
 District, O.
 Districtsschoolplezier, M.
 Dobbel, M. *Het dobbelen.* Dobbelaar. Dobbelaarster.
 Dobber, M.
 Doch, voegw. - *Doch en maar* zijn zinverwant. Alleen het laatste wordt in het dagelijksch leven gehoord. In de schrijftaal wijst *maar* eene sterkere tegenstelling aan dan *doch*. *Hij is bekwaam, maar lui* (en dit vermindert de waarde van zijne bekwaamheid); *Hij is rijk, maar bijna altijd ziek* (en daardoor heeft hij het ware genot van zijn rijkdom niet). *Hij is geleerd, doch verwaand*, (maar daarom niet minder geleerd); *Hij is rijk, doch gierig* (terwijl men eerder zou mogen verwachten, dat hij mild was). *Frederik II was even matig, spaarzaam en arbeidzaam als zijn vader Frederik Willem I, doch een voorstander van wetenschap en kunst* (waarvan zijn vader een vreeselijken afkeer had).
 Dochter, V. Dochtertje, dochterke, dochterken.
 Doctor, M., doctoren. *De Heer A. is doctor in de Rechten.* Zie *Dokter*.
 Dodderig, b.n. en bijw. *Slapeloos, lusteloos.*
 Dodijnen, b.w. *Een kind op den arm of in de wieg zachtjes schommelen en in slaap zingen.* *Oudtijds schreef men ook* Douwdeinen. - Ik dodijn, dodijnde, heb gedodijnd.
 Dodoor, M. en V., dodooren. *Persoon, die slaperig, sufferig is.*
 Doedelzak, M. *Soms alleen* Doedel *geheeten.*
 Doek, O. *voor de stof*, M. *voor een stuk van die stof, een kleedingstuk, uit die stof vervaardigd.*
 Doel, O. *Wit, waarop men mikt.*
 Doelen, M. *Plaats, waar de schutters naar het doel plachten te mikken, ook wel* Doel *genoemd.*
 Doelwit, O.
 Doen, b.w. Ik doe, deed, heb gedaan. Boosdoener.
 Doeniet, M. en V., doenieten.
 Doenlijk, b.n.
 Doezelen, b.w. Ik doezel, doezelde, heb gedoezeld. Doezelaar, M. Doezeling, V.
 Dof, M., doffen. *Riemslog.* *Stoot, duw.* Dofje.
 Doffer, M. *Mannetjesduif.*
 Doft, V. *Roeibank, zitplaats in eene schuit.*
 Dog, M., doggen. Dogje.
 Dogger, M. *Kabeljauw.* Doggerboot, V., doggerbooten. *Vaarttuig, bestemd voor de kabeljauwvangst.* Doggersbank, V. *Eene bank in de Noordzee, bekend door den zee-strijd van 1781.*
 Dok, O., dokken.

Dokter, M., dokters en doctoren. *De Heer B. is mijn gewone dokter* (geneesheer).
Doktersgang, M.
Dol, M., dollen. *Roeipen*.
Dol, b.n., doller, dolst.
Dolle-hondsbeet, M. Dollepraat, M.
Dolen, o.w. Ik dool, doolde, heb gedoold. Doling, V.

Dolfijn, M.
 Dolik, V. *Zeker onkruid, ook Windhaver geheeten. Zie Bolderik.*
 Dolk, M.
 Dolkop, M. en V.
 Dolleman, M., dollemannen, dollemans. *Onbesuisd mensch.*
 Dolman, M. *Wambuis, vest.*
 Dom, b.n. en bijw.
 Dom, M. *Hoofdkerk. Het mv. van Dom is domkerken.*
 Domein, O. *Goed, dat het land toebehoort.*
 Dominee, M., dominees. Domineesbriefje, domineesbef.
 Domino, M., domino's. *Vermomming.*
 Domino, O., domino's. *Spel.*
 Domkop, M. en V.
 Dommekracht, V.
 Dommerik, M., dommeriken.
 Domper, M.
 Domproost, M.
 Donder, M.
 Donderdag, M.
 Donderdags, bijw. Donderdagsch, b.n.
 Donderen, onp. w. Het dondert, donderde, heeft gedonderd.
 Donders, bijw. Dondersch, b.n.
 Dons, O. Donzen, stoff. b.n.
 Dood, M. *Vroeger V.: vandaar nog ter dood brengen, totterdood. - Doodelijk.*
 Doodsch, b.n. en bijw. Doodschheid, V.
 Doodbedaard, doodsbedaard, b.n.
 Doodbloeden, o.w. Ik bloed dood, bloedde dood, ben doodgebloed.
 Doode, M. en V.
 Doodekop, V. *Eene soort van verf en polijstpoeder voor glas en metaal.*
 Dooden, b.w. Ik dood, doodde, heb gedood.
 Doodenmarsch, M.
 Doodsbleek, b.n.
 Doodsch, b.n.
 Doodschieten, b.w. Ik schiet dood, schoot dood, heb doodgeschoten.
 Doodslag, M., doodslagen.
 Doodsstrijd, M. Doodsuur, O.
 Doodsteek, M., doodsteken.
 Doodszweet, O.
 Doodverven, b.w. Ik doodverf, doodverfde, heb gedoodverfd.
 Doodvijand, M.
 Doof, b.n. en bijw., doover, doofst. Doofheid, V. Doovigheid, V.
 Doofstomme, M. en V.
 Doofstommen-instituut, O.
 Dooi, M. *Het dooien.*
 Dooien, onpers. w. Het dooit, dooide, heeft gedoooid. Dooiing, V.
 Dooier, M., dooiers. *Het geel van een ei.*
 Doolhof, O., doolhoven.

Doop, V. *Saus*.
Doop, M. *Kerkplechtigheid*. Doopeling, M. en V. Doopelinge, V. Doopsgezinde, M. en V.
Doopen, b.w. Ik doop, doopte, heb gedoopt. Dooper. Dooping, V. Doopvont, V.
Door, M. en O. Zie *Dooier*. Door is eene samentrekking van Doder.
Door, voorz. en bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als:*
Doorbabbelen, -brengen, -lopen, -prikken, -scheuren, -spelen enz.
Doorbraak, V., doorbraken.
Doorgaans, bijw.
Doorgang, M.
Doorgeleerd, b.n. Doorkoud, b.n. Doorkundig, b.n.
Doorloop, M., doorlopen.
Doorlucht, doorluchtig, b.n. en bijw.
Doorn, doren, M., doornen en dorens. Doortje. Doornachtig. Doornig.
Doornenkroon, V.
Doorslag, M., doorslagen.
Doorslepen, b.n. en bijw. *Loos*.
Doorsnede, V.
Doortocht, M.

Doorvaart, V.
 Doorwrocht, b.n.
 Doorzicht, O. Doorzichtig. Doorzichtkunde, V.
 Doos, V., doozen. Doozenfabriek, -kraam, V.
 Doovekool, V., doovekolen.
 Dooven, b.w. Ik doof, doofde, heb gedooft. Dooving, V.
 Doovenetel, V. *Eene plant*.
 Dop, M., doppen.
 Dor, b.n. en bijw., dorder, dorst.
 Doren. Zie *Doorn*.
 Dorp, O. Dorp is hetzelfde woord als terp. Dorpje. Dorpachtig. Dorpsch.
 Dorpeling, M. en V. Dorpeling, V. Dorpsschool, V. Dorpsschout, M.
 Dorpel, M. *Drempel*. - *Dorpel* is ontstaan uit *Deurpaal*.
 Dorper, M. *Bewoner van een dorp*.
 Dorperheid, V. *Onbeschaafdheid*.
 Dorschen, b.w. Ik dorsch, dorschte, heb gedorscht. Dorschschuur. Dorschdeel, V., dorschdelen.
 Dorst, M.
 Dorsten, o. en onp. w. Ik dorst, dorste, heb gedorst.
 Dos, M. *Kleeding*.
 Dossen, b.w. *Kleeden*. Ik dos, doste, heb gedost.
 Dot, V., dotten.
 Douw, duw, M. *Stoot*.
 Douwen, duwen, b.w. *Stooten*. Ik douw, duw; douwde, duwde; heb gedouwd, geduwd.
 Dozijn, O.
 Draad, M. *Een draad garen. Een zijden draad. O. als stof, en in samenstellingen met metalen: ijzerdraad, gouddraad, koperdraad*.
 Draagbaar, V.
 Draagboom, M., draagboomen.
 Draaglijk, b.n. Draaglijkheid, V.
 Draagzadel, M. en O.
 Draai, M., draaien. Draaitje.
 Draaibas, V. Zie *Bas*. *Draaibas* is hetzelfde als *Draaibus*, welk *bus* nog over is in *Buskruit*. Een kanon heette oudtijds eene *Bus*.
 Draaien, b. en o.w. Ik draai, draaide, heb en ben gedraaid. Draaier. Draaiing, V.
 Draak, M. Drakenbloed.
 Drab, drabbe, V. Zie *Ebbe*.
 Dracht, V., drachten. Kleederdracht.
 Draaf, M. *Het draven. Snelle loop*. Draafje. Ook: *Grondsop van een brouwsel. Spoeling*.
 Dragen, b. en o.w. Ik draag, droeg, heb gedragen.
 Dragon, V. *Zeker kruid*. Ook: *Kwast aan het gevest van een degen*.
 Dragonder, M.
 Draineeren, b.w. *Droogleggen der landerijen*. Ik draineer, draineerde, heb gedraineerd. Draineering, V. Draineerbuis.

Dralen, o.w. Ik draal, draalde, heb gedraald. Draling, V.
Drama, O., drama's.
Drang, M.
Drangreden, V., drangredenen.
Drank, M.
Draperie, V., draperieën.
Dras, V. *Slijk, modder, moeras*.
Dras, b.n., drasser, drast.
Drassig, b.n., drassiger, drassigst.
Draven, o.w. Ik draaf, draafde, heb gedraafd. Draver, M.
Dravik, V. *Zeker onkruid. Zie Bolderik*.
Dreef, V., dreven. Dreefje.
Dreg, dregge, V., dreggen. Dregje, dreggetje. Enterdreg.
Dreigement, O.
Dreigen, b. en o.w. Ik dreig, dreigde, heb gedreigd.
Drek, M.
Drempel, M. *Zie Dorpel*.

Drenkeling, M. en V. Drenkelinge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Drenken, b.w. Ik drink, dronk, heb gedronkt. Drenkwed, O.
 Drente, O. *Eene provincie van het koninkrijk der Nederlanden. Niet: Drenthe*.
 Drentenaar, M. Drentenaars en Drentenaren.
 Drentelen, o.w. Ik drentel, drentelde, heb en ben gedrenteld.
 Dreum, dreumel, M. *Draad, welke van de schering overblijft, wanneer het stuk is afgeweven*.
 Dreumes, M., dreumesen. - *Dreumes van dreumen = ineendraaien, ineenwringen*.
 Dreun, M., dreunen.
 Dreutel, M.
 Drevel, M. *IJzer, waarmede de spijkers worden ingedreven. Zie Beitel*.
 Drie, telw. Als zelfst. naamw. V.
 Drieduizendste, telw. (ranggetal).
 Drieërhande, drieërlei, soortgetallen.
 Driegen, b.w. *Met wijde steken vasthechten, rijgen*. Ik drieg, driegde, heb gedriegd.
 Driegdraad, M. *Rijgdraad*.
 Driehoek, M.
 Driehonderd, telw. Driehonderdste.
 Drieklank, M.
 Drieling, M. en V. Drieling, V.
 Driemaal, herhalingsgetal.
 Drieschen, o.w. (verouderd). *Jagen, beroeren. Dreigen*. Ik driesch, drieschte, heb gedriescht.
 Driest, b.n. en bijw., driester, driestst. *Koen*.
 Driestal, M. Driestalletje.
 Drift, V. Driftkop, M. en V.
 Drijven, b. en o.w. Ik drijf, dreef, heb en ben gedreven.
 Dril, M. *Eene boor*.
 Dril, V. *Gestold vleeschnat*.
 Dringen, b. en o.w. Ik dring, drong, heb en ben gedrongen.
 Drinken, b.w. Ik drink, dronk, heb gedronken. Drinkebroer.
 Droef, b.n. en bijw., droever, droefst. Droefenis, V.
 Droes, M. *Eene ziekte der paarden*. Droezig. Droezigheid, V.
 Droesem, M. Zie *Adem*.
 Droevig, b.n., droeviger, droevigst.
 Drogen, b. en o.w. Ik droog, droogde, heb gedroogd. Droging, V. Drogerij, V.
 Drogist, M.
 Drok, druk, b.n.
 Drokte, drukte, V.
 Drom, M.
 Dromedaris, M., dromedarissen.
 Drommel, M.
 Drommelsch, b.n. Drommels, bijw.
 Dronk, M.
 Dronkaard, M., dronkaards, dronkaarden.
 Dronken, b.n.

Droog, b.n. en bijw., droger, droogst. Droogvoets of Droogsvoets, bijw.
Drooglopen, o.w. Loop droog, liep droog, is drooggelopen.
Droogte, V.
Droom, M., dromen. Droompje. Droomig. Droomerig.
Dromen, b. en o.w. Ik droom, droomde, heb gedroomd. Droomer. Droomster.
Droopen, b.w. *Bedruipen*. Ik droop, droopte, heb gedroopt. Drooping, V.
Drop, drup, M. *Afdruipende vloeistof*.
Drop, V. *Afkooksel van zoethout*.
Droffel, druppel, M., droppels (druppels) en droppelen (druppelen).
Droppelen, o.w. Droffel, droppelde, heeft en is gedroppeld.
Drossaard, M., drossaards. *Drost*.
Drost, M., drosten. Drostendienst.

Druif, V., druiven. Druiveblad, -boom, -pit, -schil, -steel. Druivenbloed, -boon, -korf, -mand, -nat, -oogst, -pers, -rank, -sap, -tros, -vocht.

Druil, M. *Zeil*.

Druil, M. en V. *Talmer, talmster*.

Druilen, o.w. Ik druil, druilde, heb gedruild.

Druipen (druppen, druppen), o.w. Ik druij, droop, heb en ben gedropen.

Druipstaart, M. *Dier, dat den staart tusschen de pooten laat hangen*.

Druipstaarten, o.w. Ik druijstaart, druijstaartte, heb gedruipstaart.

Druischen, o.w. Het druischt, druischte, heeft gedruischt. Druischiing, V.

Druk, M.

Druk. Zie *Drok*.

Drup. Zie *Drop*.

Druppel. Zie *Droppel*.

Druppelen. Zie *Droppelen*.

Druppelsgewijze, druppelsgewijs, droppelsgewijze, Droppelsgewijs, druppelsgewijze, druppelsgewijs, bijw.

Druppen (druipen), o.w. Het drupt, drupte, is gedrupt.

Dubbel, b.n. en bijw. Als z.n.O.

Dubbeltje, O.

Dubben, o.w. *Twijfelen, wankelen*. Ik dub, dubde, heb gedubd. In sommige streken luidt het *duppen* en heeft het de beteekenis van *mijmeren, peinzen: Hij zit weer te duppen*.

Dubloen, M. *Eene Spaansche munt*. Zie *Achtentwintig*.

Duchten, b.w. Ik ducht, duchtte, heb geducht. Duchtig, V.

Duchtig, b.n. en bijw.

Duffel, O. *voor de stof*, M. *voor het kleedingstuk: de jas*.

Duffelsch, stoff. b.n.

Dufsteen (tufsteen, duifsteen), O. *voor de stof*, M. *voor een brok dufsteen*.

Duiden, b.w. Ik duid, duidde, heb gedeut. Duiding, V.

Duif, V., duiven. Duifje. Duivenei, -hok, -kot enz.

Duifsteen. Zie *Dufsteen*.

Duig, V., duigen. Duigje.

Duikelaar (duiker), M.

Duiken, o.w. Ik duik, dook, heb gedoken.

Duiker, M. Duikersklok, V.

Duim, M. Duimpje.

Duimeling, M. *De duim van een handschoen*.

Duin, V. *Zandheuvel*. O, *als verzamelwoord*.

Duinwater, O.

Duist, O. *Stof van meel*. Ook: *de bast van boekweit*.

Duit, M. Zie *Achtentwintig*. Duitendief.

Duivel, M., duivels en duivelen.

Duivelin, V.

Duivels, bijw. Duivelsch, b.n.

Duizelen, o.w. Ik duizel, duizelde, heb geduizeld. Duizeling, V.

Duizendschoon, V. *Eene soort van anjelier*.

Dukaat, M. Zie *Achtentwintig*. Dukatengoud.

Dukaton, M., dukatonnen en dukatons *Zie Achtentwintig.*
Dukdalf, M., dukdalven. *Een paal in het water om de schepen aan vast te leggen.*
Duldeloos, b.n., duldeloozer, duldeloost.
Dulden, b.w. Ik duld, duldde, heb geduld.
Dun, b.n. en bijw., dunner, dunst. Dunnetjes. Dunheid, V. Dunte, V.
Dunk, M.
Dunken, onp. w. Mij dunkt, dacht of docht, mij heeft gedacht of gedocht.
Dunnen, b. en o.w. Ik dun, dunde, heb en ben gedund.
Dunsel, O. *Zie Aanhangel.*
Duren, o.w. Ik duur, duurde, heb geduurd.

Durfal, M. en V., durfallen.
 Durfniet, M. en V., durfnieten.
 Durk, M. (*Scheepswoord*.)
 Durven, o.w. Ik durf, durfde en dorst, heb gedurfd.
 Dut, M. Dutje.
 Dutton, o.w. Ik dut; dutte, dutede, dutt'e; heb gedut.
 Duur, M. *Het voortduren*.
 Duur, b.n. en bijw., duurder, duurst. In sommige streken *Dier*.
 Duurte, V. In sommige streken *Dierte*.
 Duw. Zie *Douw*.
 Duwen, o.w. Ik duw, duwde, heb geduwd. Zie *Douwen*.
 Dwaal, V. *Handboek*. *Dit woord is verouderd*.
 Dwaas, b.n. en bijw., dwazer, dwaast. Dwaselijk.
 Dwaashoofd, dwaaskop, M. en V.
 Dwalen, o.w. dwaal, dwaalde, heb gedwaald. Dwaling, V. Dwalinkje.
 Dwang, M.
 Dwarrelen, o.w. Ik dwarrel, dwarrelde, heb gedwarreld. - Dwarreling, V.
 Dwarrelwind.
 Dwars, b.n. en bijw., dwarser, dwarst. Dwarsdraads, bijw.
 Dwarsboomen, b.w. Ik dwarsboom, dwarsboomde, heb gedwarsboomd.
 Dwarsdrijven, o.w. Ik dwarsdrijf, dwarsdrijfde, heb gedwarsdrijfd.
 Dwarsdrijverij, V.
 Dwarsscheeps, bijw. Dwarsscheepsch, b.n.
 Dweil, V.
 Dweilen, b.w. Ik dweil, dweilde, heb gedweild.
 Dwepen, o.w. Ik dweep, dweept, heb gedweept. Dweperij, V. Dweper.
 Dweepster.
 Dwerg, M.
 Dwingeland, M. *Eigenlijk het tegenwoordig deelwoord van dwingelen*.
 Dwingelandij, V.
 Dwingen, b.w. Ik dwing, dwong, heb gedwongen.

E.

E, V., e's. Zie *A*.
 Eb, ebbe, V.¹⁾
 Ebben, onp. w. Het ebt, ebde, heeft geëbd.
 Ebbenhout, O. Ebbenhouten, stoff. b.n.
 Echel, M. *Bloedzuiger*.
 Echo, V., echo's.
 Echt, M. Echtstaat. Echtscheiding. Echtelijk. Echteloos. Echtebed. Echtelieden.
 Echtelingen.
 Echt, b.n., echter, echtst. Echtheid, V.

1) Alle woorden, welke op -be eindigen, zijn V., als: tobbe, tombe, schubbe of schub, ribbe of rib, kribbe of krib, drabbe of drab, flebbe of fleb, nebbe of neb, enz.

Echten, b.w. Ik echt, echtte, heb geëcht.
Echter, voegw.
Echtgenoot, M. Echtgenoot, V.
Economie, V. *Zuinigheid*. Zie ook *Oeconomie*.
Edel, b.n. en bijw., edeler, edelst. Edelachtbaar, edelgeboren, edelgrootachtbaar, edelmogend, b.n.
Edelgesteente, O.
Edelman, M., edellieden.
Edict, O. *Vorstelijk bevelschrift*.
Edik, M. *Azijn*.
Edoch, voegw.
Eechenis, V. *Lies*.
Eed, M., eeden. Eedgenoot, M.
Eega, eegade, M. en V., eegaas, eegaden. *Ee* beteekent *echt*.
Eek. Zie *Edik*.

Eek, V. *Eikenschors*.
 Eekel, M. Zie *Eikel*.
 Eekelaar, eekelaar, M.
 Eekhoren, eekhoorn, M., eekhorens, eekhoorns. *In de uitspraak ook Eikhoorn, inkhoorn*.
 Eel, M. en O. *Eene soort van Engelsch, zwak gehopt, sterk bier*.
 Eelt, O. (Eng. *Ale*).
 Een, eene, lidw., telw. en voorn. - *Geef mij een appel. - Geef mij één appel. - Daar zijn appelen. Geef mij er een*.
 Eend, V. Eendje. Eendebout. Eendenkooi, -nest, -kroos, -roer.
 Eendracht, V. Eendrachtig. Eendrachtiglijk. Eendrachtelijk.
 Eenhoorn, eenhoren, M.
 Eenig, b.n. en bijw.
 Eenigszins, bijw.
 Eenoog, M. en V.
 Eentonig, b.n.
 Eenvoud, O. *Enkelvoud*. Eenvoud, M. *Eenvoudigheid*.
 Eenvoudig, b.n. en bijw.
 Eenwerf, herhalingsgetal. *Vaak Eenerwerf, bij verkooping, in de uitdrukking: Eenerwerf, anderwerf, derdewerf*.
 Eer, eere, V., eerbewijzingen. Eerlijk. Eerloos.
 Eer, bijw., eerder, eerst.
 Eerder, b.n. en bijw.
 Eeren, b.w. Ik eer, eerde, heb geëerd.
 Eereboog, M.
 Eerelid, O.
 Eereprijs, M. *Belooning*.
 Eereprijs, V. *Eene plant*.
 Eershalve, bijw.
 Eerstaanwend, b.n.
 Eerstdaags, bijw.
 Eersteling, M. en V. Eersteling, V.
 Eerstgeborene, M. en V.
 Eest, M. *Een oven, ter droging van het mout*.
 Eetwaar, V., eetwaren.
 Eeuw, V. Eeuwenoud.
 Eeuwigheid, V.
 Effen, b.n. en bijw., effener, effenst. Effentjes, bijw.
 Effenbaar, b.n. Een effenbaar gemoed: *een gemoed, dat onder alle omstandigheden zichzelf gelijk blijft*.
 Eg, egge, V. *In sommige streken Eegde*. - Egje, eggetje.
 Egel, M. *Stekelvarken*.
 Egelantier, M., egelantieren en egelantiers. *Wilde rozeboom*.
 Eggen, b.w. Ik eg, egde, heb geëgd.
 Ei, O., eiers, eieren. Eitje, eitjes en eiertjes. Zie *Dag*. Eierdop.
 Eigen, b.n. en bijw. Eigenaardig.
 Eigenaar, M., eigenaars en eigenaren. Eigenares, V.

Eigenbaat, V. Eigenbatig.

Eigendom, O., in de beteekenis van het *voorwerp, dat iemand eigen is, eene bezitting*: Deze hofstede is het eigendom van mijn grootvader; M. in de beteekenis van *het recht van eigendom*: Deze advocaat heeft eene verhandeling geschreven over den eigendom. Er bestaat twist over den eigendom van dat eigendom. Eigendommetje, O.

Eigendunkelijk, b.n. en bijw.

Eigengebakken, b.n.

Eigenlijk, b.n. en bijw.

Eik. M. Eikeboom, -blad, -stam, -tak, -schors. Eikeloof of eikenloof. Eikekrans of eiken krans, eikekroon of eiken kroon. Eiken, stoff. b.n.

Eikel (eekel, aker), M. Zie *Aker*.

Eiker, M. *Vrachtschip*. Zie *Aak*.

Eiland, O. Eilander.

Eiloof, O. *Klimop*.

Einde, eind, end, O. Eindje, endje.

Eindelijk, b.n. en bijw.

Eindelinghout, O.

Einden, enden, b. en o.w. Ik eind, end; eindde, endde; heb geëind, geënd.
 Eindigen, b. en o.w. Ik eindig, eindigde, heb en ben geëindigd.
 Eindrijm, O.
 Eisch, M., eischen.
 Eischen, b.w. Ik eisch, eischte, heb geëischt. Eischer. Eischeres.
 Ekel, M. *Afkeer*. Men schrijve beter *Hekel*.
 Ekster, (aakster), V.
 Eksteroog, O.
 El, V., ellen. Elletje.
 Eland, M., elanden.
 Elastiek, b.n.
 Eldorado, O. *Luilekkerland*.
 Electriciteit, V.
 Electriek, Electrisch, b.n.; *Electrisch licht*.
 Elefant, olifant, M., elefanten, olifanten.
 Element, O.
 Elf, telw. Elven. Elfdehalf. Elfderhande, elfderlei.
 Elf-en-dertigst. *Op zijn elf-endertigst*, op zijn gemak, langzaam aan. - *Dit spreekwoord is ontleend aan de vroegere beraadslagingen der staten van Friesland, wier leden bestonden uit de afgevaardigden der elf steden en dertig grietenijen.*
 Elfhonderd, telw.
 Elft, M. Zie *Alft*.
 Elger. Zie *Aalgeer*.
 Elixir, Elixer, O.
 Elkander, elkaar, wederk. voorn. [*Afbreken*: elk-ander, elk-aar.]
 Elleboog, M., ellebogen. Elleboogsbeen, -mouw. Elleboogsspier.
 Ellende, V. Onstaan uit *el* (elders) en *land*. De eigenlijke beteekenis is dus *anderlandigheid*.
 Ellendeling, M. en V. Ellendeling, V. Zie *Aanhangeling*.
 Ellewaar, V.
 Elpenbeen, ook elp, O. *Ivoor*. Elpenbeenen, ook elpen, stoff. b.n.
 Els, M., elzen. *Een boom*. Zie *Aak*. Elzen, stoff. b.n. Elzeboom, -blad, -stam, -struik, -tak. Elzenbosch, -heg. Elzenhout.
 Els, V., elzen. *Priem*. Schoenmakersels. In sommige streken *Elsen* en *Elsem*.
 Emblema, O., emblema's en emblemata. *Zinnebeeld*.
 Emier, M. *Arabisch opperhoofd*.
 Emmer, M. *Emmer*, oudt *eemer*, is ontstaan uit *eenbaar* van het telw. *een*, en *baar* van *baren* = *dragen*: een vat, dat aan één oor gedragen werd.
 Emolumenten, O. *Bijinkomsten*.
 End. Zie *Einde*.
 Engborstig, b.n. Wie eene nauwe, enge borst heeft, is engborstig. Zie *Aamborstig*.
 Engel, M. Engelin. Engelenzang, M.
 Engels, O. *Een gewicht*.
 Engelsch, O. *De Engelsche taal*.
 Engte, V. Zie *Aanstalte*.
 Enkel (enklauw), M.

Enkel, b.n. en bijw.

Ent, ente, V.

Enten, b.w. Ik ent, entte, heb geënt.

Epidemie, V., epidemieën. *Besmettelijke ziekte.*

Eppe, V. *Eene soort van peterselie.*

Erachten, O. In: *Mijns erachtens, zijns erachtens* enz.

Erbarmelijk, b.n. en bijw.

Erbarmen, terugw. w. Ik erbarm mij, erbarmde mij, heb mij erbarmd.

Erf, O., erven. *Eigen grond.* Voor *Erf* vindt men niet zelden *Erve*, dat V. is. Zie *Aanvraag.*

Erfenis, V.

Erfgenaam, M. en V. Erfgename, V.

Ergernis, V. Zie *Beduidenis*,

Erkennen, b.w. Ik erken, erkende, heb erkend.
 Ernst, M. Ernstig, b.n.
 Erts, O., ertsen.
 Ervaren, b.w. Ik ervaar, ervoer, heb ervaren. Ervaring, V.
 Erven, M. meerv. *Erfgenamen*
 Erven, b.w. Ik erf, erfde, heb geërfd. Erfelijk,
 Erwt, V., erwten. Erwtensoep.
 Esch, M., essen. Esscheboom. Esschenhout.
 Eskader, O. Eskadron, O.
 Esp, M., espen. Espeboom, -blad. Espenhout.
 Estrik, M., estriken. *Gebakken vloersteen*.
 Eten, b.w. Ik eet, at, heb gegeten.
 Etgroen, O. Van *ed*, d.l. *weder, opnieuw* en *groen: Groen, dat na den hooibouw weder de weide bedekt*.
 Etmaal, O. *Weder, opnieuw maal*. Vergelijk Etgroen.
 Etsen, b.w. Ik ets, etste, heb geëts. Etser. Etsnaald.
 Ettelijke, telw.
 Etter, M.
 Europeaan, M., Europeanen.
 Europeaansch, b.n. Dat is echt Europeaansch, *zoals een Europeaan doet*.
 Europeesch, b.n. *Een Europeesche vermaardheid*.
 Euvel (evel), O. *Kwaal*. Voeteuvel. *Podagra, pootje*.
 Euvel, b.n. en bijw., euveler, euvelst. *Slecht, verkeerd*.
 Euvelmoed, M. Euveldaad, V.
 Evangelie, O., evangeliën. Evangelisch.
 Even, effen, b.n. en bijw. *Gelijk*.
 Even, bijw. *Een weinig*. Eventjes.
 Evenaar, M., evenaars en evenaren. Zie *Beukelaar*.
 Evenaren, b.w. Ik evenaar, evenaarde, heb geëvenaard.
 Evengoed, bijw.
 Evenmensch, M.
 Evennaaste, M. en V.
 Evennachtslijn, V.
 Evenredig, b.n. en bijw.
 Evenveeltje, O. *Zeker gebak*.
 Ever, M. *Wild zwijn*. In *Everzwijn* is *zwijn* eigenlijk overtollig.
 Everwortel, M. *Witte distel: eene plant*.
 Examen, O., examens en examina. Examinator, M.
 Excellentie, V., excellenties en excellentiën.
 Excuus, O., excusen.
 Executie, V., executiën en executies.
 Exempel, O., exempels.
 Exerceeren, o.w. Ik exerceer, exerceerde, heb geëxerceerd.
 Extratje, O.
 Ezel, M. Ezelin, V. Ezelinnenmelk. Ezelachtig.
 Ezelen, o.w. *Werken als een ezel*. Ik ezel, ezelde, heb geëzeld.
 Ezelskop, M. *Kop van een ezel*.

Ezelskop, M. en V. *Domoor*.

F.

F, V., fs. Zie *A*.

Fa, V., fa's.¹⁾

Faal, V. *Feil*. Faalgreep, M. *Misgreep*.

Faam, V.

Fabel, V., fabels en fabelen. Fabelachtig.

Fabriceeren, b.w. Ik fabriceer, fabriceerde, heb gefabriceerd.

Fabriek, V., fabrieken.²⁾ Fabrieksprijs.

Fabriek, M. *Opziener over de gemeentebouwen*.

Fabriekaat, O.

- 1) De namen der muzieknoden zijn V.
- 2) De woorden op -iek zijn V., als: muziek, kroniek, fabriek enz.

Fabrikant, M.
 Failliet, b.n. *Bankroet*.
 Faillissement, O. *In staat van faillissement*, onmachtig om zijn schulden te betalen.
 Fakkelt, V.
 Falen (feilen), o.w. Ik faal, faalde, heb gefaald.
 Falie, V., faliën en falies. *Regenkleed*.
 Faliekant, b.n. en bijw. *Verkeerd*.
 Falievouwen, o.w. *Huichelen, vleien, geveinsd handelen*. Ik falievouwd, falievouwde, heb gefalievouwd.
 Falkonet, O, falkonetten. *De kleinste soort van veldstukken*.
 Familiaar, b.n. en bijw.
 Familie, famielje, V., familiën families, famieljes.
 Farizeër, M., Farizeërs, Farizeën. Farizeesch.
 Faro, O. *Eene soort van zwaar Brusselsch bier; (ook) zeker spel*.
 Fatsoen, O., fatsoenen. Fatsoenlijk.
 Fatsoeneeren, b.w. Ik fatsoeneer, fatsoeneerde, heb gefatsoeneerd. Fatsoencering, V.
 Fauteuil, M.
 Favoriet, M. *Gunsteling*.
 Favoriete, V.
 Fazant, M., fazanten. Fazantenei, -hok, -jacht enz.
 Februari, M. *Zie April*.
 Feeks, V., feeksen. Feeksig. Feeksigheid, V.
 Feest, O. Feesteling, M. en V. Feestelinge, V.
 Feestvieren, o.w. Ik vier feest, vierde feest, heb feestgevierd.
 Feil, V. *Gebrek*. Ook hetzelfde als *Dweil*.
 Feilen (falen), o.w. Ik fcil, feilde, heb gefeild. In de beteekenis van *Dweilen*, b.w.
 Feit, O. *Daad*.
 Feitel, V. *Een witte doek, welken men den jongen kinderen voorspeldt*.
 Fel, b.n. en bijw., feller, felst.
 Felicitatie, V., felicitatiën en felicitaties.
 Feliciteeren, b.w. Ik feliciteer, feliciteerde, heb gefeliciteerd.
 Felp. *Zie Fluweel en Fulp*.
 Femelen (fijmelen), o.w. Ik femel, femelde, heb gefemeld. Femelaar. Femelarij, V.
 Fenegriek, O. *Zekere plant, ook Bokshoren geheeten*.
 Feniks en phoenix, M., feniksen, phoenixen.
 Ferm, b.n. en bijw.
 Fermeteit, V. *Standvastigheid*.
 Fermoor, O., fermoren. *Scheepstimmermansbeitel*.
 Festijn, O. *Gastmaal*.
 Festiviteit, V.
 Festoen, O. en V.
 Feziken, o.w. *Stil of binnensmonds praten*. Ik fezik, fezikte, heb gefezikt.
 Feziker. Fezikster.

Fideel, b.n. en bijw., fideeler, fideelst. *Vertrouwelijk*.
Fielt, M. Fieltenstuk. Fielterij, V.
Fier, b.n. en bijw., fierder, fierst. Fierheid, V. Fierte, V.
Figuur, V. *Gedaante, vorm; O. Gestalte*. Figuurlijk.
Fijmelen, b.w. *Femelen*. Ik fijmel, fijmelde, heb gefijmeld. Fijmelarij, V.
Fijn, b.n. en bijw. Fijnte, V.
Fijnkauwen, fijnmalen, fijnstampen enz. *Als samenstellingen in één woord te schrijven*.
Fijntjes, bijw.
Fijt, V. *Ook wel uitgesproken Vijt. Eene zweer aan den vinger*.
Fikfakken, o.w. *Drentelen, beuzelen*. Ik fikfak, fikfakte, heb gefikfakt. Fikfakker.
Fikfakster. Fikfakkerij, V.
Fiks, bijw., fikser, fikst.
Fiksch, b.n., fikscher, fikscht.

Filomeel, V., filomeelen. *Nachtegaal*.
 Filozel, V. *Grove zijde*. Filozellen, stoff. b.n.
 Filter, O. *Doorzijdoek*.
 Filtreeren, b.w. Ik filtreer, filtreerde, heb gefiltreerd.
 Financiën, V. meerv. *Geldwezen, geldmiddelen*. Financieel, b.n.
 Fiool, V., fiolen. *Eene kleine flesch met langen hals en ronden buik*.
 Firma, V., firma's.
 Firmament, O. *Het uitspansel*.
 Fistel, V.
 Flacon, M., flacons.
 Flambouw, V.
 Flanel, flenel, O. Flanellen stoff. b.n.
 Flank, V.
 Flansen, b.w. *Werpen, smijten*. Ik flans, flanste, heb geflanst. Samenflansen.
 Neerflansen.
 Flap, M. *Deksel van eene bierkan. - Slag*.
 Flapuit, M. en V. *Babbelaar, babbelaarster*.
 Flarden, M. meerv. *Afgescheurde stukken en brokken*.
 Flater, M. *Misslag*.
 Flauw, b.n. en bijw., flauwer, flauwst.
 Flauwtjes, bijw. Flauwiteit, V.
 Fleb, flebbe, flep, V. *Een driekant doekje, dat dient om het voorhoofd der jonge kinderen te bedekken. Zie Ebbe*.
 Fleemen, b.w. Ik fleem, fleemde, heb gefleemd. Fleemer. Fleemster. Fleemerij, V.
 Fleemkous, M. en V.
 Fleer, V., fleeren. *Slecht vrouwspersoon*.
 Fleer, fleers, M., fleerzen. *Slag, klap*.
 Flegma, O.
 Flenters, M. meerv. *Flarden*.
 Flerecijn, O. *Jicht*.
 Flesch, V., flesschen. Flesschebakje. Flesschenmand, -rek, -blazer, -glas.
 Flets, b.n. en bijw., fletser, fletst. Fletsheid, V.
 Fleur, M. *Bloei*. - Fleur, V. *Opgerolde lijn om riviervissh te vangen*
 Flikflooiën, b.w. Ik flikflooi, flikflooide, heb geflikflooid. Flikflooiër.
 Flikflooiester.
 Flits, M., flitsen. *Peil*. Bliksemflits.
 Flodder, V. *Slijk, modder*.
 Floers, O., floersen.
 Flonkerbag, V. *Zie Bag*.
 Flonkeren, o.w. Ik flonker, flonkerde, heb geflonkerd.
 Floret, V. *Schermdegen*.
 Floret, O. *Eene soort van grove zijde*. Floretten, stoff. b.n.
 Flottielje, O. *Kleine vloot*.
 Flous, V., flouzen. *Armzalige uitvlucht*.
 Flouw, V. *Een snippenet*.
 Fluim, V. Fluimpje.

Fluit, V. Fluitspeler. Fluitenmaker.
Fluiten, b.w. Ik fluit, floot, heb gefloten.
Fluks, bijw., flukser, flukst. *Terstond, dadelijk, gauw.*
Fluksch, b.n., flukscher, flukscht. *Vaardig, vlug.*
Flus, flusjes. Zie *Fluks*.
Fluweel, O., fluweelen. Fluweelen, stoff. b.n.
Fluwijn, O. *Bunzing*.
Fniezen, o.w. Ik fnies, fniesde, heb gefniesd. *Hetzelfde als niezen, waarvan het door voorklamping der f gevormd is.*
Fnuiken, b.w. Ik fnuik, fnuikte, heb gefnuikt.
Foedraal, O., foedralen. *Scheede*.
Foelie, V., foeliën. *Eene kruidery. Ook Verfoeliesel van een spiegel.*
Fok, V.
Foksia, V., foksia's.
Folen, b.w. *Plagen, kwellen, sollen.* Ik fool, foolde, heb gefoold.

Foliant, M.
 Fommelen, frommelen, b.w. *Kreuken*. Ik fommel, fommelde, heb gefommeld
 Fondament, fondement, ook fundament, O. - Fondament en fondement is de gewone, de alledaagschevorm, Fundament de wetenschappelijke: *het gebouw dreunde op zijne fondamenten; de volkomene offerande van onzen Heer J.C. is het eenige fundament onzer zaligheid*.
 Fonds, O., fondsen.
 Fonkelen, o.w. *Schitteren*. Fonkelnieuw. - Vonkelen, o.w. *Vonken schieten*. *De sterren fonkelen*. *Het vuurwerk vonkelde*.
 Fontein, V.
 Fontenel, V. *Kunstzweer*.
 Fooi, V., fooien. Fooitje.
 Foreest, O. *Bosch of woud*.
 Forel, V. *Zekere visch*. Forellenet.
 Formaat, O.
 Formaliteit, V.
 Formeel, b.n. en bijw., formeele.
 Formeeren, b.w. Ik formeer, formeerde, heb geformeerd. Formeering, V.
 Formulier, O.
 Fornuis, O., fornuizen.
 Forsch, b.n. en bijw., Forscher, forscht. Forschheid, V.
 Forte-piano, V., forte-piano's.
 Fortuin, O. *Vermogen*. *Geluk*. - V. als *Geluksgodin*.
 Fourier, M. *Onderofficier*.
 Fout, V. Foutief, foutieve, b.n.
 Framboos, V., frambozen. Frambozeboom. Frambozenazijn, -gelei, -koekje, -stroop.
 Franciscaan, M. *Een monnik van de orde des heiligen Franciscus*.
 Franco, b.n. en bijw. *Vrachtvrij*.
 Franje, V.
 Frank, M. *Geldstuk en Volksnaam*.
 Frank, vrank, b.n. *Frank en vrij*.
 Frankeeren, b.w. Ik frankeer, frankeerde, heb gefrankeerd. Frankeering, V.
 Fransijn, O. *Perkament*.
 Fratsen, V. Fratsenmaker.
 Fregat, O., fregatten.
 Fret, O., fretten. *Een dier*. Ook *Eene kleine boor*.
 Fries, M., Friezen. *Een inboorling van Friesland*. Friezin, V.
 Fries, V. *Hoofdlijst eener zuil*.
 Frisch, b.n. en bijw., frisscher, frischt. Frischheid, V.
 Frisket, ook verschet, O. (*Boekdrukkerswoord*).
 Frommelen. Zie *Fommelen*.
 Frons, fronsel, V., fronsen fronsels. *Rimpel*.
 Frontieren, V. *Grenzen*.
 Fruit, O. en V.
 Fruiten, b.w. Ik fruit, fruitte, heb gefruut. *Vleesch fruiten*, kruiden, met toespijs mengen.

Fuik, V.
Fulp, felp, O. *Fluweel*. Fulpen. stoff b.n. Zie *Baaien*.
Fun, M. *Guit, schurk*.
Fundament, O. Zie *Fondament*.
Fust, O Fustage, V. Zie *Bagage*.
Fustein, O. *Zekere stof*.
Fut, V. *Niets, wissewasjes*. Zegsw. 't is fut, 't beteekent niets.
Futselaar, M. Futselaarster, V.
Futselen, o.w. *Beuzelen, talmen*. Ik futsel, futselde, heb gefutseld.
Fuum, M. *Verwaandheid*.

G.

G.V., g's. Zie *A*.

Ga. Zie *Gade*.

Gaaf, gave, V., gaven.

Gaaf, b.n. en bijw., gaver, gaafst. *Ongeschonden*. Gaafheid, V.

Gaai, M. *Eene soort van vogel. - Naar den gaai schieten. Naar den gaai bollen.*

Gaai, M. en V. *Gade*.

Gaaike, ganiken, gaaitje, O., gaaikes, gaaikens, gaaitjes. *Mannetje of wijffe (van vogels). De duif heeft haar gaaike verloren.*

Gaal, V., galen. *Eene kale streep in wollen stoffen.*

Gaan, o.w. Ik ga, ging, heb en ben gegaan.

Gaanderij, V.

Gaard, M. Boomgaard. Boomgaardenier. Wijngaard. Rozenggaard.

Gaarde, V.

Gaarder, M.

Gaarkeuken, V. *Huis, waar men kan middagmalen.*

Gaarne, bijw. Trappen van verg.: Liever, liefst; grager, graagst.

Gaas, O, gazen. Gazen, stoff. b.n.

Gade, Ga, M. en V. *Ook Eega. Eegade. - Gadeloos, b.n. Zonder weerga.*

Gading, V. - *Gading komt van het Middelnederlandsche gaden, dat lusten, behagen, beteekende.*

Gaffel, V. *Eene tweetandige vork.*

Gagel, M. *Een welriekende heester.*

Gagel, O. *Het gehemelte.*

Gaggelen, gagelen, o.w. *Het kakelen der ganzen. Zij gaggelt, gaggelde, heeft gegaggeld.*

Gal, V., gallen. *Een knobbel of gezwel aan de beenen der paarden. - Een bitter vocht in dierlijke lichamen. - Gebrek in gegoten ijzer.*

Galant, b.n.

Galant, M.

Galanterie, V., galanterieën.

Galeas, V., galeassen. *Een vaartuig.*

Galei, V., galeien. *Een vaartuig. - Bij de letterzetteren een plankje, waarop de letters worden gerangschikt.*

Galerij, V., galerijen.

Galg, V. Galgebok, M. Galgemaal, O.

Galijk, b.n. *In goeden staat.* Ongalijk.

Galjoen, O., galjoens en galjoenen. *Spaansch koopvaardij- of oorlogsschip.*

Galjoot, V., galjoten, galjoots. *Kleine galei.* Zie *Aak*.

Galm, M. Zie *Adem*.

Galon, O., galons, galonnen.

Galop, M.

Galoppeeren, o.w. Ik galoppeer, galoppeerde, heb gegaloppeerd.

Gang, M. *Loop*.

Gang, V. *Gaanderij*. Gangetje. Achtergang, voorgang, V.

Gannef, M., gannefen, ganneven. *Gauwdief.*

Gans, V., ganzen. Ganzebout, -pen, -tong, -veer, -vleugel. Ganzenei. Ganzenbord, -spel, -hagel, -hok, -markt. Ganzedrek of ganzendrek, ganzelever of ganzenlever. Ganzerik, V. Zie *Bolderik*. *Zilverkruid*.
Ganzerik, M. *Mannetjesgans*.
Gapen, o.w. Ik gaap, gaapte, heb gegaapt. Gaping, V. Gabbe, V.: *In sommige streken cene gapende snede*.

Gaps, V., gapsen. *Een handvol.*
 Garde, V. *Wacht.*
 Garde, gard, V. *Roede.* Gardje.
 Gardiaan, M., gardianen, *Opperste van een klooster.*
 Gareel, O., gareelen.
 Garen, O., garens. Garen, *voor* garenen, stoff. b.n.
 Garen, b.w. Ik gaar, gaarde, heb gegaard.
 Garf, garve, V., garven. *Korenschoof.*
 Garnaal, V., garnalen. *In sommige streken:* Garneel, garnaat, gornaat.
 Garnalenbroodje, O.
 Garnizoen, O. Garnizoenscommandant, M.
 Garst. Zie *Gerst.*
 Garstig, b.n. en bijw.
 Garven, b.w. *De garven inhalen.* Ik garfde, heb gegarfd.
 Gas, O., gassen. Gaslicht. Gasmeter.
 Gas, V. *Kleine straat of steeg.*
 Gast, M. en V.
 Gat, O., gaten. *Opening.* Gaatje.
 Gat, O., gatten. *Achterste.* Gatje.
 Gatenplateel, O. *Vergiettest.* Gatenplateelen.
 Gauw, b.n. en bijw. Gauwheid, V. Gauwigheid, V. Gauwte, V.
 Gauwdief, M.
 Gauwerd, M.
 Gazel, V. *Eene Afrikaansche geit.*
 Gebaar, O., gebaren. Gebarentaal, -spel.
 Gebaarde, V. Zie *Gebaar.*
 Gebaard, b.n. *Van een baard voorzien.*
 Gebabbel, O.
 Gebaf, gebas, geblaf, O.
 Gebak, O.
 Gebaren, b. en terugw. w. Ik gebaar mij, ik gebaarde mij, ik heb mij gebaard.
Hij gebaarde zich doof, d.i. Hij hield zich doof. - Hij gebaarde er geen woord van, d.i. Hij sprak er met geen enkel woord van.
 Gebed, O., gebeden. Gebedenboek.
 Gebeente, O.
 Gebeft, b.n. *Van eene bef voorzien.*
 Gebergte, O.
 Gebeteren. In: *Iets niet kunnen gebeteren.*
 Gebeuren, onp. w. Het gebeurt, gebeurde, is gebeurd.
 Gebeurtenis, V. Zie *Beduidenis.*
 Gebied, O. Stroomgebieden.
 Gebieden, b.w. Ik gebied, gebood, heb geboden.
 Gebieder, M. Gebiederes, Gebiedster, V.
 Gebint, O., gebinten.
 Gebit, O.
 Gebloemte, O. Zie *Aanstalte.*
 Gebod, O., geboden.

Geboefte, O.
Geboomte, O.
Geboorte, V. Geboortenregister.
Geboren, v.d. *van het oude werkew.* Beren.
Gebouw, O. Gebouwtje, O.
Gebraad, O.
Gebrek, O., gebreken. Gebrekkelijk. Gebrekkig.
Gebriesch, O.
Gebroeders, gebroederen, M. meerv.
Gebroederschap, O. *de betrekking van broeder; V. vereeniging van broeders.*
Gebroedsel, O.
Gebrouwte, Gebrouwt, O.
Gebruik, O.
Gebruis, O.
Gebuur, M., geburen. Geburin, V.
Gedaagde, M. en V.
Gedaante, V.
Gedachte, V. *Niet zelden vindt men bij Zuidnederlandsche schrijvers het O.*
Gedacht voor het V. Gedachte. Gedachtenis, V. *Zie Beduidenis.*
Gedachtengang, Gedachtenloop, M.
Gedachtenstreep, V.
Gedicht, O.

Gedichtsel, O.
 Gedijen, o.w. Het gedijt, gedijde, is gedijd.
 Geding, O.
 Gedoen, gedoente, O.
 Gedoogen, b.w. Ik gedoog, gedoogde, heb gedoogd. Gedoogzaam.
 Gedrag, O., gedragingen.
 Gedragen (zich), terugw. w. Ik gedraag mij, gedroeg mij, heb mij gedragen.
 Gedrocht, O. Gedrochtelijk.
 Gedruisch, O.
 Geducht, b.n. en bijw.
 Geduld, O.
 Gedwee, b.n., gedweeër, gedweest.
 Geel, b.n., geler, geelst.
 Geen, Geene, alg. telw. *Niet een*.
 Geen, Gene, aanw. voorn.
 Geenszins, bijw.
 Geep, V., gepen. *Zekere visch*.
 Geer, V., geeren. *Een schuin stuk in een kleedingstuk*. Hetzelfde als het verouderde *geer* (eene speer met pijlvormige punt), dat nog voorkomt in *aalgeer*.
 Geeren. o.w. *Schuin loopen*. Het geert, geerde, heeft gegeerd.
 Geesel, M.
 Geeselen, b.w. Ik geesel, geeselde, heb gegeeseld.
 Geest, M. *Ziel*. *Geestverschijning*. Geestelijk. Geestig.
 Geest, V. *Zandige streek*.
 Geeuw, M. Geeuwhonger, M.
 Geeuwen, o.w. Ik geeuw, geeuwde, heb gegeeuwd.
 Gegadigde, M. en V.
 Geginnegab, geginnegap, O.
 Gehalte, O.
 Geheel, geheele, b.n. en bijw.
 Geheim, O. Geheimenis, V. Geheimpje.
 Gehemelte, O.
 Geheugen, O. Geheugenis, V.
 Gehoor, O. Gehoorig.
 Gehoornd, gehorend, b.n. *Van hoornen of horens voorzien*.
 Gehoorzamen, b.w. Ik gehoorzaam, gehoorzaamde, heb gehoorzaamd.
 Gehucht, O.
 Geien, b.w. *Een scheepswoord*. *De zeilen geien*. Ik gei, geide, heb gegeid.
 Geil, b.n. en bijw. Geilheid, V.
 Geinster, genster, M. *Eene glimmende vonk*.
 Geit, V. Geiteleeren of geitenleeren, stoff. b.n. Geitenhaar, -hoeder. Geitenmelk, V. Geitebok. Geitevel. Geitevleesch of geitenvleesch.
 Gejuich, O.
 Gekrijsch, O.
 Gekscheren, o.w. Ik gekscheer, gekscheerde, heb gegekscheerd.
 Gekuch, O.

Gekuischt, v.d. van het verouderde w. *kuischen*, dat, in de bet. van *reinigen*, *zuiveren*, *schoonmaken*, nog in sommige streken gehoord wordt. Zoo hoort men daar ook *afkuischen*, *opkuischen* enz. *Gekuischt* is als b.n. nog over in:

Gekuischte stijl.

Gelaat, O. Gelaatskleur.

Gelach, O. *Het lachen.*

Gelag, O., gelagen. *Drinkgelag.*

Gelang, O. In: *Naar gelang van omstandigheden* enz.

Gelasten, b.w. Ik gelast, gelastte, heb gelast.

Gelaten, b.n., gelatener, gelatenst. Gelatenheid.

Geld, O. Geldeloos.

Gelden, o.w. Ik geld, gold, heb gegolden.

Geldswaarde, V. Geldswaardig, b.n.

Geldzucht, V. Geldzuchtig, b.n.

Gelederen, O., *meerv. van gelid.*

Geleding, V.

Geleerde, M. en V.

Gelegen, v.d. van het veroud. w. *Geliggen*, d.i. *bevallen.*

Gelegen, b.n. *Gepast, behoorlijk, geschikt*: Het valt mij niet gelegen. Een ongelegen uur.

Gelegenheid, V. Gelegenheidsvers, O.

Gelei, V., geleien. Geleitaart. Appelengelei, bessengelei, frambozengelei. - Ook: *Gestold vleeschnat*. Kalfsgelei.

Gelei, geleide, O.

Geleiden, b.w. Ik geleid, geleidde, heb geleid. Geleider. Geleidster.

Geleidstar, geleidster, leidstar, leidster, V.

Gelid, O., gelederen.

Geliefde, M. en V.

Gelieven, M. meerv.

Gelijk, b.n., bijw. en voegw.

Gelijken, o.w. Ik gelijk, gelek, heb geleden. Gelijkenis, V.

Gelijkkloppen, - knippen, -komen, -stampen, -stooten enz. *als samenstellingen in één woord te schrijven*.

Gelijkvloers, bijw.

Gellig, b.n. en bijw. Ook *Gallig*. Wordt gezegd van een schaap, dat aan bederf in de gal lijdt.

Gelofte, V.

Geloof, geloove, O., gelooven. Geloofsstuk. Geloofszaak.

Geloofelijk, b.n.

Geloofsgenoot, geloofsverwant, M.

Geloofsgenoote, geloofsverwante, V.

Geloofwaardig, b.n.

Gelooven, b.w. Ik geloof, geloofde, heb geloofd.

Geloovig, b.n. en bijw.

Geloovige, M. en V.

Gelt, b.n. *Onvruchtbaar*.

Gelte, V. *Eene zeug, die men door zekere verminking der geslachtsdeelen ongeschikt heeft gemaakt voor de voortteling*.

Geltvarken, O. *Een ongesneden mannetjeszwijn*.

Gelui, O.

Geluid, O.

Geluk, O. Gelukskind, geluksster, - star.

Gelukwensch, M.

Gelukwenschen, b.w. Ik wensch geluk, wenschte geluk, heb gelukgewenscht.

Gelukwensching.

Gemaal, M., gemalen en gemaals.

Gemaal, O. *Gezanik*.

Gemaal, O. *Het koren dat gemalen wordt*. De accijns op het geslacht en gemaal.

Gemachtigd, v.d. van *Machtigen*.

Gemak, O. Gemakshalve, bijw.

Gemakkelijk, b.n. en bijw. Gemakkelijkheid, V.

Gemalin, V.

Gemauw, O. Zie *Gemiauw*.

Gember, V.

Gemeen, b.n. en bijw., gemeener, gemeenst.

Gemeenebest, O. Gemeenebestgezinde, M. en V.
Gemeenlijk, bijw.
Gemeenschap, V.
Gemeente, V.
Gemelijk, b.n. en bijw.
Gemet, O., gemeten. *Eene maat lands van 300 oude roeden of ruim 3/7 bunder.*
Gemiauw of Gemiaauw, O.
Gemoed, O., gemoederen. Gemoedsstemming, V.
Gemoedelijk, b.n. en bijw. Gemoedelijkheid, V.
Gemoet, O. in: *Iemand te gemoet gaan, te gemoet komen*, waarvoor men in sommige streken hoort: *Iemand in 't gemoet gaan, in 't gemoet komen*. *Gemoet* is eene verkorting van het verouderde w. *gemoeten*, in de bet. van *ontmoeten*.
Gems, V., gemzen. Gemzenhaar.
Gemzeleer, gemzenleer, O.
Gemzeleeren, gemzenleeren, stoff. b.n.

Genade, V.
 Genaken, o.w. Ik genaak, genaakte, ben genaakt. *Naderen*.
 Genant, M. en V. Genante, V. *Naamgenoot*. - *Genantjes*, dat men in sommige streken hoort, beteekent *makers, kameraden, deelgenooten*, en wel in een ongunstigen zin: Daar kwam hij aan met al zijn genantjes.
 Gendarme, M., gendarmes.
 Gene, aanw. vnw.
 Geneeren, b.w. *Hinderen*. Ik geneer, geneerde, heb gegeneerd. *Ook* terugw.: zich geneeren.
 Geneeskundige, M. en V.
 Geneeslijk, geneselijk, b.n.
 Genegen, b.n., v.d. van *Nijgen*. Genegenheid, V. Nijging, V.
 Geneigd, b.n., v.d. van *Neigen*. Geneigdheid, V. Neiging, V.
 Generaal, M., generaals.
 Generaal-majoor, M., generaalmajors.
 Generen (zich), terugw. w. *Onderhouden, den kost winnen*. Ik geneer mij, geneerde mij, heb mij geneerd.
 Genet, O., genetten. *Eene soort van vlugge, kleine Spaansche paarden*. In de dichtkunst *Paard*.
 Geneugte, genugte, V. Geneuglijk, d.i. *genoeglijk, vermakelijk*.
 Genezen, b. en o.w. Ik genees, genas, heb en ben genezen.
 Genie, V. *Een wapen in 't leger*.
 Genie, O., genieën. *Vernuft. Vernuftig persoon*.
 Geniep. In 't geniep, bijw. uitdr. *In 't verborgen*.
 Genius, M., genieën. *Goede of kwade geest*.
 Genieten, b.w. Ik geniet, genoot, heb genoten.
 Genoegen, O. Genoeglijk.
 Genoot, M. Genoote, V.
 Genootschap, O.
 Genot, O., genietingen.
 Gent, M. *Mannetjesgans*.
 Genugte. Zie *Geneugte*.
 Geograaf, M., geografen. *Aardrijkskundige*.
 Geographie, V. *Aardrijkskunde*.
 Gepeïns, O.
 Gepoch, O. *Het pochen*.
 Geraamte, O.
 Gerak, O. *Dienst*: Iemand gerak en gemak doen.
 Gerecht, O. *Tafelspijs*.
 Gerecht, gericht, O. *Rechtbank, rechterlijke macht*. Gerechtsdienaar.
 Gerechtszaak.
 Gerecht, b.n. en bijw., gerechter, gerechtst. Gerechtelijk.
 Gerechtigheid, V.
 Gereed, b.n. en bijw., gereeder, gereedst. Gereedelijk, bijw.
 Gereedleggen, gereedliggen, gereedmaken, gereedzetten, enz. *als samenstellingen in één woord te schrijven*.
 Gereedschap, O.

Gereformeerde, M. en V.
Gerei, O. *Gereedschap*, hetzelfde als Gereide, O.
Gerfkamer, V. *Consistoriekamer*; (eertijds) *Kleedkamer der geestelijken*. -
Gerwen, Hoogd. *gerben*, beteekende oorspronkelijk *bereiden, toebereiden*,
vanwaar later de beteekenis *uitrusten, uitdossen*.
Gerfschaaf, V., gerfschaven.
Gergel, girgel, M. *Keep in de duigen, waarin de bodem van het vat sluit*.
Geribd, b.n.
Gerief, O. Geriefelijk.
Gerieven, b.w. Ik gerief, geriefde, heb geriefd.
Gerij, O. *Het rijden*.
Geringachten, b.w. Ik acht gering, achtte gering, heb geringgeacht.
Geritsel, O.

Geronnen, v.d. van het verouderde w. *Gerinnen*, samenvloeien. 't Komt nog voor in *Geronnen bloed*, d.i. samengevloeid, gestold bloed. Verder in het bekende: *Zoo gewonnen, zoo geronnen*. - Zie *Rennen*.
 Gerridon, M. *Een stuk huisraad, waarin het komfoor wordt geplaatst, waarop het theewater enz. wordt warm gehouden*.
 Gerst, garst, V. Gerstebier, - brij, -brood, -drank, -meel, -nat, -pap, -water.
 Gerucht, O.
 Geruisch, O.
 Gerust, b.n. en bijw., geruster, meest gerust. Gerustelijk.
 Geruststellen, b.w. Ik stel gerust, stelde gerust, heb gerustgesteld.
 Geruststellend, b.n.
 Gerw, V. *Zekere plant*, ook Duizendblad *geheeten*.
 Geschacher, O.
 Geschenk, O.
 Geschied, geschichte, V. *Dichterlijk voor Geschiedenis*. Men vindt ook *Het geschicht*. 't Woord komt meest in het meerv. en zelden in proza voor. Het verdient geene aanbeveling. - Treurgeschiede. *Wie kent niet heel uw treurgeschiede, Den omvang van uw naamloos leed?*
 Geschieden, onpers. w. Het geschiedt, geschiedde, is geschied. Geschiedenis, V.
 Geschil, O.
 Geschubd, b.n. *Van schubben voorzien*.
 Geschut, O.
 Geslacht, O. *Familie, stam, kunne, soort*. Geslachtsboom en geslachtboom.
 Geslachtsnaam en geslachtsnaam. Geslachtswapen en geslachtwapen.
 Geslacht, O. *Geslacht vee. De accijns op het geslacht is afgeschaft*.
 Gesmijde, O. *Allerlei sieraden van metaal, paarlen en edelgesteenten*.
 Gesmijdig, smijdig, b.n. *Wat licht gesmeed kan worden. Lenig, buigzaam*.
 Gesp, M. Gespenfabriek.
 Gespeel, O. *Het spelen*.
 Gespelen, M. en V. meerv. *Makkers, speelgenooten*.
 Gespen, b.w. Ik gesp, gespte, heb gegespt.
 Gespens, O. *Spooksel*. Het woord is verouderd.
 Gesprek, O., gesprekken.
 Gespuis, O. *Het gemeen*.
 Gest, gist, V. Gesting, gisting, V.
 Gestadig, gestaag, b.n. en bijw.
 Gestalte, gestaltenis, V.
 Gestand, b.n. *Hij bleef zijn woord gestand*.
 Gestel, O., gestalten. Gestelletje.
 Gesteldheid, V. Zie *Bangigheid*.
 Gesteltenis, V. Zie *Beduidenis*.
 Gesternte, gestarnte, O.
 Gesticht, O.
 Gestoelte, O.
 Gestreng, b.n., gestrenger, gestrengst. Gestrengelijk, bijw.

Getal, O., getallen, getalen. Het eerste meerv. wordt gebruikt in de beteekenis van bepaalde hoeveelheden en in samenstellingen: *Spreek die getallen eens uit. Grondgetallen, hoofdgetallen.* Het tweede meerv. wijst eene onbepaalde hoeveelheid, eene menigte aan: *Gods wagens boven 't luchtig zwerk Zijn tien- en tienmaal duizend sterk. Verdubbeld in getalen.*

Ps. 68, vers 9.

Getij, tij, O., getijen, tijen. *Eb en vloed.*

Getijde, getij, O. *Jaargetijde, jaargetij.*

Getimmerte, O.
 Getogen, v.d. van het verouderde w. *Tiegen*. - *Getrokken*.
 Getrouw, b.n. en bijw.
 Getuige, M. en V. Getuigenverhoor, O.
 Getuigenis, V. alleen in deftigen stijl; anders O. - Gewoonlijk stelt men, dat getuigenis V. is in den zin van *de daad van getuigen, het afleggen van eene verklaring door een getuige*, en O. in de beteekenis van *het getuigde, de afgelegde verklaring: Ik vorderde van hem de getuigenis* (d.i. dat hij getuigen zoude), *dat ik onschuldig was. Zij zochten valsche getuigenis tegen Hem, opdat zij hem dooden mochten. Het getuigenis kwam niet met de waarheid overeen. Ook is er in uwe wet geschreven, dat het getuigenis van twee menschen waarachtig is.*
 Geul, V.
 Geur, M.
 Geus, M., geuzen. (*Scheldnaam*).
 Geus, V., geuzen. *Eene soort van wimpelvlag*.
 Gevaar, O. zoowel in de bet. van *Aanhoudend varen* als in die van *Hachelijke kans*. - Gevaarlijk. Gevaarvol.
 Gevaarte, O.
 Gevader, M.
 Geval, O. Gevalletje.
 Gevangene, M. en V.
 Gevangenis, V.
 Gevangennemen, b.w. Ik neem gevangen, nam gevangen, heb gevangengenomen.
 Gevankelijk, b.n.
 Gevecht, O.
 Geveinsd, b.n. en bijw.
 Gevel, M.
 Geven, b.w. Ik geef, gaf, heb gegeven. Gevensgezind.
 Gevest, O.
 Gevleesd, b.n. Komt af van *Vleesch*.
 Gevlei, O.
 Gevoeg, O.
 Gevoeglijk, b.n. Gevoeglijkheid, V.
 Gevoel, O., gevoelens. Gevoelszin, M. Gevoelszenuw, V.
 Gevoelen, O.
 Gevogelte, O.
 Gevolg, O. Gevolgelyk.
 Gevolmachtigde, M.
 Gevrij, O.
 Gewaad, O., gewaden.
 Gewaarworden, b.w. Ik word gewaar, werd gewaar, ben gewaargeworden.
 Gewag, O.
 Gewagen, o.w. Ik gewaag, gewaagde, heb gewaagd.
 Gewapenderhand, bijw.
 Gewas, O., gewassen. *Planten*.
 Gewasch, O. *Het voortdurend wasschen*.

Gewauwel, O.
Geweer, O., geweren.
Gewei, geweide, O. *Ingewand*.
Geweld, O. Gewelddadig.
Geweldenaar, M. Geweldenaarster, Geweldenares, V.
Gewelf, O., gewelven. Soms *Gewulf*.
Gewest, O. Gewestelijk, b.n.
Geweten, O. Gewetenszaak, V.
Gewezen, v.d. van het w. *wezen*, als b.n. in: *De gewezen Burgemeester*, enz.
Gewicht, O. Gewichtig.
Gewijsde, O. *Vonnis*.
Gewild, b.n. gewilder, gewildst. *Dat artikel is zeer gewild*.
Gewin, O.
Gewis, b.n., gewisser, meest gewis.
Gewisse, O. *Geweten*.
Gewoon, b.n. en bijw., gewoner, meest gewoon. Gewoonlijk.
Gewoonte, V.
Gewormte, O.
Gewricht, O.

Gewrocht, O.
 Gezag, O.
 Gezamenderhand, bijw.
 Gezamenlijk, bijw.
 Gezang, O.
 Gezant, M.
 Gezantschap, O. Gezantschapssecretaris. Gezantschapsschrijver.
 Gezeet, gezete, O. *Kleeding, gewaad.*
 Gezeglijk, b.n. Gezeglijkheid.
 Gezel, M. Gezellin, V. Gezellinnetje, O.
 Gezelschap, O. Gezelschapspel.
 Gezeten, b.n.
 Gezicht, O. Gezichtspunt.
 Gezichteinder, M.
 Gezin, O.
 Gezindheid, V. *Geneigdheid.*
 Gezindte, V. *Al deze lieden behooren tot dezelfde gezindte. 't Zijn allen Doopsgezinden.*
 Gezondheid, V. Gezondheidsleer. Gezondheidsmaatregel.
 Gezusters, gezusteren, V. meerv.
 Gezwagers, M. meerv.
 Gezwind, b.n. en bijw.
 Gids, M. en V.
 Giegagen, o.w. *Schreeuwen als een ezel.* Ik giegaag, giegaagde, heb gegiegaagd.
 Giegelen, o.w. *Lachen.* In sommige streken ook *gijbelen* en *gijchelen*. Ik giegel, giegelde, heb gegiegeld.
 Gier, M, gieren. Zoowel voor *Zwaai* als voor den *Roofvogel*.
 Gierig, b.n. Van 't veroud. *gieren* = begeeren.
 Gierigaard, M., gierigaards.
 Gierst, V.
 Gieteling, M. *Een vogel.*
 Gieten, b.w. Ik giet, goot, heb gegoten.
 Gietlogen, M. en V. *Iemand, die in het liegen uitgeleerd is.*
 Gif, gift, O., giften. *Vergif.*
 Gift, V. *Geschenk.*
 Gij, pers. voorn. w. enkelv. en meerv. - *In de spreektaal gebruikt men zelden Gij. Wanneer men beleefd wil spreken zegt men U. In gewesten, waar de ij als i wordt uitgesproken, hoort men in plaats van Gij, Gi, of ji, dat in Holland jij luidt. Dit jij wordt tot je, evenals wij tot we.*
 Gijbelen, Gijchelen. Zie *Giegelen*.
 Gijk, giek, V. *Scheepsterm: Spriet.*
 Gijl, O. Brouwerswoord voor *Chijl*. Gijlbier. Gijlkuip.
 Gijlen, o.w. *Het werken van het bier in de gijlkuip.* Het gijlt, gijlde, heeft gegijld.
 Gijlieden, pers. voorn. w. 2e pers. meerv. In den tweeden naamval heeft het *ulieder*. In gemeenzame spraak hoort men alleen *juili* [*jullie, julder, gilder*], dat door verzachting der uitspraak uit *gijlui* ontstaan is.
 Gijn, O. *Zeker touw.*

Gijp, V. *Scheepswoord*.

Gijpen, o.w. *Naar lucht haken*. Ik gijp, gijpte, heb gegijpt. *De snorker lag, zoo lang hij was, Te gijpen in een modderplas*.

TOLLENS.

Gijzelaar, M., gijzelaars, gijzelaren. Gijzelkamer.

Gijzelen, b.w. *In hechtenis zetten*. Ik gijzel, gijzelde, heb gegijzeld.

Gil, M. Gilletje.

Gilde, gild, O. Gildepenning.

Gildos, M. *Groote, vette os*.

Ginds, ginder, bijw.

Gindsch, b.n.

Gingang, O. *Katoenen stof, welke men uit Oost-Indië trekt*. De namaak van deze stof. De eigenlijke beteekenis van 't woord *Gingang* is *Gestreept*.

Ginnegahben, ginnegappen, o.w. Ik ginnegab, ginnegap;

ginnegabde, ginnegapte; heb geginnegabd, heb geginnegapt. *Dartel en luid lachen*. Ginnegabber, ginnegapper. Ginnegabster, ginnegapster.

Ginniken, grinniken, o.w. Ik ginnik, ginnikte, heb geginnikt.

Gips, O. Gipsen, stoff. b.n.

Gipsen, b.w. *Met gips bepleisteren*. Ik gips, gipste, heb gegipst.

Giraffe, V., giraffen en giraffes. *Een tweehoevig of herkauwend zoogdier, dat in Midden-Afrika gevonden wordt en soms eene hoogte van zeven ellen bereikt*.

Girgel. Zie *Gergel*.

Gis, V.

Gisp, V. *Dunne roede, smalle riem* (zeker strafwerktuig).

Gipsen, b.w. *Berispen*. Eigenlijk *Met eene gisp slaan*. Ik gisp, gispte, heb gegispt.

Gist. Zie *Gest*.

Gisteren, bijw.

Gisteravond, -middag, -morgen, -nacht, -ochtend, bijw.

Git, O. *Zwarte of bruine agaaf-of koraalsoort*; V. *voor de dunne, langwerpige koralen en dan wel gitte uitgesproken. Een snoer bruine of zwarte gitten*. Gitten, stoff. b.n.

Gitaar, V., gitaren.

Gittegom of, en beter, Guttegom, V. *Eene geelroode sapverf, uit een Oostindischen boom verkregen*.

Glad, b.n., gladder, gladst.

Gladborstelen, gladmaken, gladschaven, gladschuren enz. *als samenstellingen in één woord te schrijven*.

Glans, M., glansen. Glanzig.

Glanzen, b. en o.w. Ik glans, glansde, heb geglansd.

Glas, O., glazen. Glaasje. Glazen, stoff. b.n. Glazig. Glaenmaker. Glazenspuit.

Glasblazerij, V.

Glazenkast, V.

Glazuur, O. *Glasachtig bekleedsel van aardewerk of van de tanden: Verglaassel*.

Gleisen, b.w. *Verglazen*. Ik gleis, gleiste, heb gegleist. Gleiswerk: *Verglaasd pottenbakkerswerk. In sommige streken Gleierwerk. Geleierwerk en soms ook geleiergoed*.

Gleisen, o.w. *Schijnen, blinken*. Het gleist enz.

Glidkruid, O. *Duizendblad*.

Glijden, glijen, o.w. Ik glijd, gleed, heb en ben gegleden. Glijbaan, V.

Glimlach, M. *Liefelijke lach*.

Glimplach, M. *Geveinsde lach*.

Glimlachen, o.w. Ik glimlach, glimlachte, heb geglimlacht.

Glimmen, o.w. Ik glim, glom, heb geglommen.

Glimp, M.

Glinster, M. *Eene glimmende vonk*.

Glinting, V. *Latwerk, waaraan men de takken der leiboomen vastmaakt*.

Glintinkje.

Glip, M *De spleet in eene pen*.

Glippen, b.w. *Een glip in eene pen maken*. Ik glip, glipte, heb geglipt.

Glippen, o.w. *Ontglippen, door het gladde ontsnappen (aan de hand)*. Ik glip, glipte, ben geglipt.

Gloed, M.
Gloeien, o. en b.w. Ik gloei, gloeide, heb gegloeid. Gloeiing, V.
Gloeiendheit, b.n.
Gloor, M.
Glop, O. *Een smal straatje.*
Gloren, o.w. Ik gloor, gloorde, heb gegloord.
Glorie, V.
Glos, glosse, V., glosses. *Randteekening.*
Gluipen, o.w. Ik gluipt, gluipte, heb gegluipt. Gluiper. Gluiperd.

Gluips, bijw. Gluipsch, b.n.
 Gniffelen, o.w. In sommige streken: *In zijn vuistje lachen*. Ik gniffel, gniffelde, heb gegniffeld.
 God, M. In den 3en n. Gode. *Geef Gode de eer*.
 God, M., goden. *De goden des Heidendoms*. Godje, godjes.
 Goddank, tusschenw. *Oorspronkelijk*: Gode zij dank.
 Godes, V. *Eene vrouwelijke godheid*.
 Godin, V. *De vrouw van een god*.
 Godist, M. *Iemand die aan het bestaan van een Opperwezen, maar niet aan eene openbaring geloof*t.
 Godlof, tusschenw. *Eigenlijk*: Gode zij lof.
 Godsdienst, M.
 Godspenning, Goodspenning, M. *Handgeld als teeken eener aangegane verbintenis*.
 Godsvrucht, V. - *In het Middelnederlandsch beteekent vruchten, dat door letterwisseling uit vurchten ontstaan is, vreezen, eerbiedigen, en vrucht, vrees*.
 Godsvrucht staat dus voor Godsvrucht, d.i. *Godsvrees, godvreezendheid*.
 Godvruchtig, b.n. en bijw.
 Goed, b.n. en bijw., beter, best.
 Goed, O., goederen. Goedje.
 Goederenkantoor, O. Goederenwagen, M.
 Goeddunken, O.
 Goedendag, M., goedendags. *Een wapen, dat oudtijds de Vlamingen goed wisten te hanteeren: 't waren knotsen of knuppels aan het dikke einde wèl voorzien van ijzeren prikkels. Ze werden ook kolven geheeten, waarom de lieden van den minderen stand, de dorpers, die er zich vooral mee wapenden, ook wel kolfkerels geheeten werden. Ook droegen naar deze kolf de vroegere gerechtsdienaars den naam van kolfdragers. Men wil, dat het wapen zijn naam droeg naar het Goeden dag, dat de Vlaming, onder het toeslaan, zijn vijand spottend toeriep*.
 Goedendagzeggen, b.w. Ik zeg goedendag, zeide goedendag, heb goedendaggezegd (-gezeid).
 Goeder, vergr. trap van Goed. *Dit woord komt enkele malen bij onzen volksdichter TOLLENS voor*:
 'Daar is geen liever, of geen goeder,
 Dan ik begeer.
 Ik wil tot schoonzoon,' sprak de Moeder,
 'Een edel heer.'
Het gebruik van goeder verdient geene aanbeveling.
 Goedgeefsch, b.n. *Mild, geefzaam*. Goedgeefschheid, V.
 Goedkeuring, V.
 Goedkoop, b.n. en bijw., goedkooper, goedkoopst. - *Beterkoop en bestkoop* zijn de vergrootende en de overtreffende trap van de bijwoordelijke uitdrukking: *goe' koop, goede koop*.
 Goedleven. *Pater goedleven*, M. *Iemand die gaarne zijn gemak houdt*.
 Goedmaking, V.
 Goedschiks, bijw.
 Goedsmoeds, bijw.

Goedvinden, O.
Goelijk, b.n., goelijker, goelijkst.
Golf, V., golven.
Gom, V., gommen.
Gomlastiek, gom-elastiek, O.
Gomlastieken, stoff. b.n.
Gondel, V. *Zeker vaartuig, dat vooral te Venetië thuis behoort. Zie Aak.*
Gons, M. *Een dof geluid.*
Gonst, V. *In sommige streken de in den akker overgeblevene kracht van den mest.*

Gonzen, o.w. Ik gons, gonsde, heb gegonsd.
 Goochelen, o. en b.w. Ik goochel, goochelde, heb gegoocheld. Goochelaar.
 Goochelaarster. Goochelarij, V. Goocheltasch, V.
 Goo, in Oostergoo, Westergoo. Hetzelfde als *Gouw*.
 Goodspenning. *Zie* Godspenning.
 Gooi, V. *Worp*.
 Gooi, O. *Gooiland*. Naam eener landstreek in Noord-Holland.
 Goor, gore, b.n., goorder, goorst. *Gore*, d.i. zure, *melk*.
 Goren, o.w. *Zuur worden*. Het goort, goorde, is gegoord.
 Goot, V., goten.
 Gord, gorde, V. *Band, riem: gordel. Scheepswoord*.
 Gordel, M., gordels.
 Gorden, b.w. Ik gord, gordde, heb gegord.
 Gordijn, V. en O.
 Gording, V., gordingen en gordings. *Scheepswoord: Gijtoew. In den vestingbouw het dwarshout, dat de palissaden of stormpalen verbindt*.
 Gorgel, M.
 Gors, V., gorsen. *Zekere vogel*.
 Gors, V., gorzen. *Aangeslibd land. Gorzen en slikken*.
 Gort, V. Gortepap, V. Gortebrij, V.
 Goteling, M. *Klein geschut*.
 Goud, O. Gouden, stoff. b.n.
 Goudenregen, M. *Een boom, die algemeen als sierplant gekweekt wordt*.
 Goudlakensch, b.n. *Goudlakensche fazant*, de fraaiste fazant, met goudgele veeren op den rug.
 Gouvernante, V., gouvernantes.
 Gouverneur, M., gouverneuren en gouverneurs.
 Gouverneur-generaal, M., gouverneuren-generaal en gouverneurs-generaal.
 Gouw, V. *Landstreek. Nederland werd in vroeger eeuw verdeeld in gouwen. - Henegouwen, O. Eigenlijk: gouw der Haine [Fr. Hainaut]*.
 Gouw, gouwe, V. *Goudwortel, Schelkruid. Het sap der stinkende gouw is zeer geschikt tot het verdrijven der wratten*.
 Graad, M. *Een deel eener afmeting*.
 Graaf, V. *Werktuig om te graven: schop*.
 Graaf, M., graven. Gravin. Graaflijk, grafelijk, b.n.
 Graafschap, O. *Gebied van een graaf. De Graafschap zegt men van het vroegere graafschap Zutphen*.
 Graag, b.n. en bijw., grager, graagst.
 Graan, O., granen.
 Graat, V., graten. *Vischbeen*.
 Grabbel, V.
 Gracht, V.
 Graf, O., graven.
 Grafelijk, graaflijk, b.n.
 Grafelijkheid, graaflijkheid, V.
 Gram, O., grammen. *Wichtje, een duizendste gedeelte van een kilogram of Ned. pond*.

Gram, b.n.
Granaat, M. *voor een boom, V. voor de vrucht.*
Granaat, M. *voor den steen, O. voor de stof.*
Granaat, V. *Bom.* Handgranaat.
Graniet, O.
Grap, V. Grappenmaker.
Gras, O., grassen en grazen. Grazig.
Grasduinen, V. meerv. *Met gras begroeide duinen, hoog grasland. In grasduinen gaan beteekent: Veel en lekker eten, met verheuging des harten.*
Grasvellig, b.n. *Dat voor schulden verkocht moet worden.*
Gratie, V. *Bevalligheid. Genade.*
Gratie, V., gratiën. *De drie gratiën, de drie gezellinnen van Venus.*

Grauw, M. *Snauw*.
 Grauw, O. *Gemeen volk*.
 Grauw, b.n.
 Graveel, O. Graveelig.
 Graveeren, b.w. Ik graveer, graveerde, heb gegraveerd.
 Graven, b.w. Ik graaf, groef, heb gegraven.
 Gravure, V., gravures.
 Grazen, o.w. Ik graas, graasde, heb gegraasd.
 Greb, grebbe, V. *Greppel*.
 Greel, gareel, O., greelen.
 Greep, M., grepen. *Het grijpen*.
 Greep, V., grepen. *Handvol. Handvatsel. Mestvork*.
 Grein, O. *Korrel. Gewicht. Geweven stof*. - Greinen, stoff. b.n.
 Greling, M. *Zeker kabeltouw*.
 Grenadier, M. Grenadiersmuts.
 Grendel, M., grendels, grendelen.
 Grenenhout, O. In sommige streken hoort men *Greinenhout*.
 Grenen, stoff. b.n. In sommige streken: *Greinen*.
 Greniken. Zie *Grinniken*.
 Grens, V., grenzen. Grenzenloos.
 Greppel (grippel, gruppel), V.
 Gretig, b.n. en bijw.
 Grief, grieve, V.
 Griel, V. *In de griel*, d.i. te grabbel werpen.
 Griend, V. *Een wilgenwaard*.
 Griep, V.
 Gries, O. *Gruis*. Griesmeel.
 Griet, V. *Zekere visch*.
 Grietenij, V.
 Griezelen, o.w. *Eene huivering gevoelen*. Ik griezelen, griezelden, heb gegriezeld.
 Griezeltje. O. *Kruimeltje, ziertje*. Van het verouderde *Griezel*.
 Grif, b.n., griffer, grifst.
 Grif, bijw.
 Griffel, grift, griffie, V.
 Griffie, V., griffiën, griffies.
 Griffier, M. Griffiersplaats.
 Griffioen, griffoen, M. *Een dier uit de fabelleer, half leeuw, half arend*.
Grijpvogel.
 Grift, V. *Eene beek*.
 Grijn, M., grijnen. *Knorrepot*.
 Grijnen, o.w. Ik grijn, grijnde of green, heb gegrijnd of gegrenen.
 Grijns, V., grijnzen. *Eene mom*.
 Grijnzaard, M. - Grijnzaard en veinzaard *zijn de eenige zelfst. naamw. op aard, die van werkw. afgeleid zijn. De overige zijn samenstellingen met het oude aard, oorspronkelijk hard*.
 Grijnzen, o.w. Ik grijns, grijnsde, heb gegrijnsd. - *Grijnzen* luidt in sommige streken *grenzen, grinzen*.

Grijp, M. *Grijpvogel*.
Grijpen, b.w. Ik grijp, greep, heb gegrepen.
Grijs, b.n. en bijw., grijzer, grijst. Grijsaard. Grijsheid. Grijsigheid.
Grijsblauw, b.n.
Grijzelen. Zie *Griezen*.
Grijzen, o.w. Ik grijs, grijsde, ben gegrijst.
Gril, V.
Grim, V.
Grimas, V, grimassen. Grimassenmaker.
Grimlach, M. *Kwaadaardige lach*.
Grimlachen, o.w. Ik grimlach, grimlachte, heb gegrimlacht.
Grind, V. *Kiezelgruis*. - *Ook het tweede meel van de boekweit*. - Grindweg.
Grinniken, o.w. Ik grinnik, grinnikte, heb gegrinnikt.
Grissen, b.w. *Steelswijze bijeenrapen en wegnemen*.
Groef, groeve, V., groeven.
Groei, M.
Groen, M. *Nieuweling onder de studenten*.
Groen, O. *Groene kleur*.
Groente, V., groenten.

Groep, V.
 Groet, M. *in deftigen stijl*. Groete, V. Groetenis, V.
 Groeze, V. *Jeugdig groen, groene zode*.
 Grof, b.n. en bijw., grover, grofst. Grofte, V. Grofheid, V.
 Grog, M. Grogje.
 Grol, V.
 Grom (groom), O. *Ingew and van dieren*.
 Grommen, b.w. *Ingewand uithalen. Visch grommen. Vischgrommer*, M. - 't
 Wordt vervoegd als Grommen, o.w. *Knorren*. Ik grom, gromde, heb gegromd.
 Grompot, M. en V.
 Grond, M.
 Grondel, grondeling, M. *Zekere riviervisch, ook grundje geheeten, die zich op
 den bodem van het water ophoudt en veel overeenkomst heeft met den barbeel*.
 Grondeloos, b.n.
 Grondvest, V. *Grondslag*.
 Groot, b.n. en bijw., grooter, grootst. Grootachtbaar. Grootedelachtbaar.
 Groot, M. *Muntstuk*.
 Groot, O. *In het groot*.
 Grootbrengen, b.w. Ik breng groot, bracht groot, heb grootgebracht. *Zijne
 kinderen grootbrengen*, opkweken, opvoeden.
 Grootelijks, bijw.
 Grootmaken, b.w. Ik maak groot, maakte groot, heb grootgemaakt. *Iemand
 grootmaken*, iemand tot groot aanzien verheffen. *Verheerlijken*: Komt, maakt
 God met mij groot.
 Grootsch, b.n., grootscher, meest grootsch.
 Grootschrift, O.
 Grootspraak, V.
 Grootte, V.
 Groot-zegelbewaarder, M. *Ambtenaar, die het zegel van den Staat bewaart*.
 Grop, V. *Grup, greppel, groef*.
 Gros, O., grossen. *Twaalf dozijn*.
 Grossier, M., grossiers. Grossierskantoor, O.
 Grossierderij, V.
 Grot, V.
 Grovelijk, bijw.
 Gruis, O. Gruizig. Gruizelementen, O. meerv.
 Gruit, V. *Heffe, droesem*.
 Grut, V. *Gort*. Gruttenbrij. Gruttenmeel. Grutter.
 Gruwel (Grouwel), M., gruwelen.
 Guano, V.
 Guf, b.n. en bijw., guffer, gufst. *Mild, verkwistend*.
 Guichelen, o.w. *Goochelen*. Ik guichel, guichelde, heb geguicheld. Guichelspel.
 Guichelheil, O *Akkerbasterdmuur: zekere wilde plant*.
 Guig, V. *Bespotting. Spotternij. Scherts*. Het verkleinwoord *Guigje* komt voor
 in *Babbelguigje*, dat in verschillende streken verschillende beteekenissen heeft,
 als die van: *Kwinkslagen van een grappenmaker, grappen, potsen; tegenspraak;
 gesnap, gebabbel*.

Guil, M. *Een oud slecht paard.*
Guit, M. Guitenstreek.
Gul, V. *Kleine kabeljauw.*
Gul, b.n. en bijw., guller, gulst.
Guldeling, M. *Gouden pippeling: zekere appel.*
Gulden, M. Zie *Achtentwintig.*
Gulden, stoff. b.n. *Gouden. - De gulden middelmaat. De gulden eeuw.*
Gulp, V. *Groote teug* enz. In sommige streken *Golp* en *Galp.*
Gulzig, b.n. en bijw. Gulzigaard.
Gunst, V. Gunsteling, M. en V. Gunsteling, V.
Gust, b.n. en bijw. *Niet drachtig.*

Guts, V. *Een steekbeitel met hollen bek.*

Guttegom, V. *Zie Gittegom.*

Guur. b.n. en. bijw., guurder, guurst.

H.

H, V., h's. *Zie A.*

Haag, V. *Heg.*

Haagdoorn, haagdoren, hagedoorn, hagedoren, M., -doornen en -dorens.

Haai, M. Haaienvangst, V. Haaievel, O.

Haak, M. Haakbeentje.

Haaks, bijw. Haaksch, b.n.

Haal, M. *Trek.*

Haal, V. en O. *Hangijzer: de ketting, of de getande ijzeren staaf, waaraan een ketel over 't vuur hangt. Haal is dan ook eene samentrekking van het verouderde Hangel, dat in sommige streken nog gehoord wordt.*

Haam, O. *Een leeren of houten juk om den hals der trekpaarden.* Haampje.

Haam, M., hamen. *Zeker vischnet.*

Haan, M., hanen.

Haander, M. *Mand, waarin men de vruchten plukt: Vruchtenkorf.*

Haar, pers. voorn. w. en bezittelijk voorn. w. - *Sommigen schrijven zoowel: de moeders beminnen hunne kinders, als: de moeders beminnen hare kinders. Het laatste verdient echter verreweg de voorkeur.*

Haard (heerd), M. Haardstedengeld, O.

Haarklooven, o.w. Ik haarkloof, haarkloofde, heb gehaarkloofd. Haarklooverij, V.

Haas, M. *Als jagersterm, O.*

Haasje-over, O. *Een jongensspel.*

Haast, V. Haastelijk. Haastig. Haastiglijk.

Haat, M. Hatelijk, b.n. en bijw.

Hach V. *Een gevaarlijk waagstuk.* Hachje, O. *Guit, deugniet.*

Hachée, Hachis, O. *Gehakt vleesch.*

Hachelijk, b.n. en bijw.

Hacht, M. *Een dik stuk.*

Haft, O. *Oeverhaft, oeveraas: Een netvleugelig insect.*

Hagedis, V., hagedissen.

Hagel, M.

Hak, M. *Houw.*

Hak, V. *Hiel. Houweel met twee tanden.*

Hakkelen, o.w. *Stotteren.* Ik hakkel, hakkelde, heb gehakkeld. Hakkelaar, M.

Hakkelaarster, V.

Hakkenei, V. *Telpaard.*

Hakketeeren, o.w. Ik hakketeer, hakketeerde, heb gehakketeerd. *Kibbelen. Krakeelen.*

Hal (hel), O. *De hardigheid der aarde.*

Hal, V. *Eene overdekte plaats.* Vleeschhal. Lakenhal. Wapenhal.

Halfacht, halfdrie, halfeen, halfelf, enz. bijw.

Halfbroeder, M. Halfzuster, V. *Gewoonlijk hoort men*: Halve broeder, halve zuster.

Halleluja, O.

Halm, M. Zie *Adem*. Halmpje.

Hals, M., halzen.

Halsstarrig, b.n. en bijw. *'t Woord is gevormd uit hals en starrig van star = strak, stijf*. Halsstarrigheid, V.

Halster, M. *Voor dit woord hoort men ook*: Halter, Halfter, Helster, Holster. *t Komt van Halten*, d.i. houden, vasthouden.

Halt, halte, V.
 Halter, M. *Werktuig voor gymnastische oefeningen.*
 Halve, V. *Zijde. Komt voor in samenstellingen: Mijenthalve, zijenthalve, onzenthalve, uwenthalve. Oorspronkelijk: Van mijnen halven, van zijnen halven, enz.*
 Halveeren, b.w. Ik halveer, halveerde, heb gehalveerd.
 Halvemaan, V.
 Halverweg, halverwegen, bijw.
 Ham, V. Hammetje. Hammebeen.
 Hamei, V. *Buitenste hek eener stadspoort. Zie Aambei.*
 Hamel, M. *Gesneden mannetjesschaap.*
 Hamer, M., hamers en hameren.
 Hamerslag, M. *Slag met een hamer.*
 Hamerslag, O. *Afpringende deeltjes van gesmeed ijzer.*
 Hand, V. Handenloos.
 Handel, M. Handelsgeest. Handelsstad.
 Handelaar, M., handelaars en handelaren.
 Handelwijs, handelwijze, V.
 Handhave, V. *Handvatsel.*
 Handhaven, b.w. Ik handhaaf, handhaafde, heb gehandhaafd.
 Handjegauw, M. en V.
 Handvatsel, O. Handvat, O., handvatten. *Hiervoor hoort men niet zelden*
 Handvaten, Handsvaten.
 Handvest, V.
 Handvol, V., handvullen. *Handvol wordt niet zelden O. gebruikt. Voor*
Handvullen hoort men vaak Handsvullen. Handvol moet onderscheiden worden
van hand vol, waarvan het meervoud natuurlijk is handen vol. In den 2en druk
der bekende Woordenlijst voor de spelling der Ned. taal vindt men als meerv.
van handvol: handen vol. Handvol, meent Dr. De Vries, is gekoppeld uit hand
vol. Een eigenlijk meerv. bestaat niet. Het wordt vervangen door handen vol.
 Handvullen druischt, z.i., tegen den goeden smaak in.
 Handvolletje, O.
 Handzaam, b.n. en bijw. *Geriefelijk. Gemakkelijk te behandelen. Handelbaar.*
 Hanebalk, M.
 Hanengekraai, O,
 Hang, M. *Hout of touw, waaraan men iets ophangt. Inzonderheid eene schuur,*
waar men visch enz. te rooken hangt. Bokkinghang.
 Hang, V. *Zie Heng.*
 Hangebast, M. *Galgebrok.*
 Hangebast, V. *Karnemelkspijs, ook Hangop, en in sommige streken Druptemelk,*
Drup-in-'t-zak geheeten.
 Hangel, M. *Kettinghaak. Zie Haal. Komt voor als scheldnaam: Zij is een vuile*
hangel.
 Hangen, b. en o.w. Ik hang, hing, heb gehangen.
 Hangoor, M. en V. *Een persoon met hangende ooren.*
 Hangoor, V. *Eene tafel met hangende of neerslaande bladen.*
 Hans, M., hanzen. *Sul.*

Hanssop, M. *Hansworst*. - Hanssop is hetzelfde als het Fransche Jean-Potage.
Hansworst, M.
Hanteeren, b.w. Ik hanteer, hanteerde, heb gehanteerd. Hanteering, V.
Hanze (Henze), V. *Verbond*. De Hanzesteden. Henzebeker, Hensbeker, of:
Hanzebeker, Hansbeker, M.
Hap, M.
Haperen, o.w. Ik haper, haperde, heb gehaperd. Hapering, V.
Har, harre, her, herre, V. *De duim van een hengsel*: De deur staat op eene har.

Hard, b.n. en bijw. Hardheid, V. Hardigheid, V.
 Harddraven, o.w. Ik harddraaf, harddraafde, heb geharddraafd.
 Harden, b. en o.w. Ik hard, hardde, heb gehard.
 Hardebol, M. *Eigenzinnig mensch.*
 Hardleerend, hardleerig, b.n. *Moeilijk van begrip.*
 Haring, M., haringen. Als stofnaam V. *Neem dezen vetten haring. Ik koop van die haring.* Harinkje. Zie *Aal*.
 Hark, V.
 Harlekijn, M., harlekijns.
 Harmonie, V., harmonieën.
 Harnas, O.
 Harp, V. Zie *Bazuin*.
 Harpij, V., harpijen. *In de Grieksche fabelleer een der drie gevleugelde monsters, die het aangezicht eener vrouw, het lijf van een gier, en klauwen aan handen en voeten hadden.*
 Harpluis, O. *Oud geteerd werk, waarmee de schepen gebreeuwd worden.*
 Harpoen, M. Harpoener, harpoenier, M.
 Harpuis, O. *Een mengsel van hars en zwavel, waarmede men de vaartuigen bestrijkt, om ze te beveiligen tegen de wormen.*
 Hars, V. en O. Harsachtig.
 Harsens. Zie *Hersens*.
 Harst, M. *Ruggestuk van geslacht vee.*
 Hart, O. Harteleed, -dief, -bloed, -wensch enz. Hartenaas, -boer, -vrouw, -heer; hartenacht, hartendrie, hartenegen enz.
 Hartelijk, b.n. en bijw.
 Hartgrondig, b.n. en bijw.
 Hartig, b.n. en bijw. *Scherp. Zout.*
 Hartlap, hartelap, M. en V.
 Hartsteken, b.n. *Hij is hartsteken dood, hij is morsdood, geeft geen teeken van leven meer.*
 Hartstocht, M. Hartstochtelijk.
 Hartsvanger, hertsvanger, M. *Een lang jachtmes, dat op de hertenjacht gebruikt wordt.*
 Hartsvriend, M.
 Haspel, M., haspels en haspelen.
 Hatelijk, b.n. Hatelijkheid.
 Haten, b.w. Ik haat, haatte, heb gehaat.
 Have, V. *Bezitting.*
 Haveloos, b.n.
 Haven, V., havens. Havenplaats.
 Haver, V.
 Haverij. Zie *Averij*.
 Havezaat, havezate, V. *Eene eigene hofstede, bijzonder in de provincie Overijsel.*
 Havik, M., haviken. Haviksbek.
 Hazelaar, M., hazelaren en hazelaars. Hazelaarsbosch.
 Hazelnoot, V. *voor de vrucht, M. voor den boom.* Zie *Abrikoos*. Hazelnoteboom.
 Hazenlip, V.

Hazenwind, M.

Hecht, b.n. en bijw. *Sterk*.

Hecht, heft, O.

Hechten, b. en o.w. Ik hecht, hechtte, heb gehecht.

Hechtenis, V. Zie *Beduidenis*.

Hectare [HA.], V., hectares en hectaren. *Bunder* = 100 *vierk. roeden* of 10000 *vierk. ellen*.

Hectogram [HG.], O. *Een ons* = 100 *wichtjes of grammen*.

Hectoliter [HL.], M. *Een Nederl. vat* = 100 *kan of liters*. - *Een Nederl mud* = 100 *kop*.

Hectometer [HM.], M. 100 *Nederl. ellen* = 10 *roeden*.

Heden, bijw.

Hedendaags, bijw. Hedendaagsch, b.n.

Heelen, b.w. *Genezen*. Ik heel, heelde, heb geheeld. Heelmeester. Heelkundige.

Heelhuids, heeshuids, bijw.

Heem, heim, O. *Huis, hof*. Heimwee.
 Heen, henen, bijw. *Zoo ook in samenstellingen als:*
 Heenbrengen, henenbrengen, heengaan, henengaan, heenlopen en henenlopen, enz.
 Heep, V., hepen. *Eene soort van hakmes*.
 Heer, M., heeren. *Meester*. Heerlijk. Heerroom: *Met dezen titel spreekt men een priester aan*.
 Heer of Heir, O., heren, heiren. *Leger. Groote menigte. De Heer der heirscharen*.
 Heerbijl. Heerleger. Heerbaan. Heertocht. Heerweg. Heerschaar.
 Heeremijntijd, tusschenw.
 Heerenknecht, M.
 Heerschen, o.w. Ik heersch, heerschte, heb geheerscht. Heerschzucht.
 Heerscher, M. Heerscheres, V.
 Heesch, b.n. en bijw., heescher, meest heesch. Heeschheid, V.
 Heester, M.
 Heet, b.n. en bijw., heeter, heetst.
 Heeten, b.w. *Heet maken*. Ik heet, heette, heb geheet.
 Heeten, b. en o.w. *Noemen*. Ik heet, heette, heb geheeten. *Hij heet Jan* (1 n.), d.i.: Zijn naam is Jan. *Men heette hem* (4 n.) *Jan* (4 n.) *zonder genade*, d.i.: Men noemde hem Jan zonder genade. - *Jan van Oostervant werd Jan* (1 n.) *zonder genade geheeten*. - In *Hij heette het* (4 n.) *hem* (4 n.) *liegen* heeft *heeten* de bet. van *maken*. Het zegt zooveel als: *Hij maakte hem tot een leugenaar*. - Nog heeft *heeten* soms de bet. van *bevelen*, als:

Hij heet de knechten (3 n.), *die genaken*,
Zich meester van den buit te maken.
 Hef, heffe, V. *Het vuil, het onderste eener bezonken vloeistof*. Ook: *de heffe des volks*, het laagste gemeen, het grauw.
 Heffen, b.w. Ik hef, hief, heb geheven.
 Heg, hegge, V. *Haag*. Hegje, heggetje.
 Hei, tusschenw.
 Hei, V. *Een werktuig om te heien*.
 Heide, hei, V., heiden.
 Heiden, M., heidenen. *Afgodendienaar*. Heidensch.
 Heiden, M., heidens. *Zigeuner. Landlooper*.
 Heidin, V.
 Heien, b.w. Ik hei, heide, heb geheid. Heier.
 Heil, O. Heilloos.
 Heiland, M. *Eigenlijk het tegenw. deelwoord van heilen, heelen: genezen*.
 Heilige, M. en V.
 Heillover, M. *Heilbelover. Een der vele namen van den ooievaar*.
 Heimelijk, b.n. en bijw.
 Heimpje (heempje), O. *Eene soort van krekkel*.
 Heinde, bijw. *Nabij*. Heinde en veer: *Nabij en ver*.
 Heinen, b.w. *Omtuinen*. Ik hein, heinde, heb geheind. Heining, V. Heininkje, O.
 Heir. Zie *Heer*.

Hek, O., hekken.

Hekken, O., hekkens.

Hekel, M. *Een werktuig, van opstaande draadspitsen voorzien, om het vlas en den hennep van de houtachtige deelen te reinigen.* Hekelen. Hekelig. Hekeldicht.

Hekel, M. *Afkeer.* - Men wachte zich *ekel* te schrijven.

Heks, V., heksen. Heksendans.

Hel, V. Hensch.

Hel, b.n. en bijw., heller, helst.
 Held, M. Heldin, V. Heldenmoed.
 Helder, b.n. en bijw., helderder, helderst.
 Helen, b.w. *Verbergen*. Ik heel, heelde, heb geheeld. Heler, M. *De heler is zoo goed als de steler*.
 Helft, V.
 Helicon, M. *Een berg in Boeotië, die aan Apollo en de Zanggodinnen was gewijd*.
 Heliotroop, M., heliotropen. *Zonnebloem*.
 Hellebaard, V. *Eene spies met eene baarde of bijl, waarmee gestoken en gehouwen kan worden*. Hellebaardier.
 Heller, M. *Eene kleine koperen munt in verscheidene streken van Duitschland*.
 Helleveeg, V., hellevegen.
 Heilig, b.n. en bijw. *Boos, vergramd, toornig*.
 Helling, V.
 Helm, M. *Hoofddekse*.
 Helm, V. *Grassoort*.
 Helmet, O. *Helm, in de dichtkunst*.
 Helpen, b.w. Ik help, hielp, heb geholpen.
 Helster, M. *Zie Halster*.
 Hemd, O. Hemdje. Hemdsboord. Hemdskraag.
 Hemel, M, hemels en hemelen. *Het eerste meervoud wordt gebruikt, als men van ledikanten of schilderijen -: het tweede, als men van het uitspansel spreekt*.
 - Hemelsch.
 Hemeling, M. en V.
 Hemelsblauw, b.n.
 Hemelschgezind, b.n.
 Hemelval, M. *Wat uit den hemel valt of geacht wordt uit den hemel, van de Godheid, neer te dalen, voort te komen. Die leer was hemelval. De tonen klonken mij als hemelval in de ooren*.
 Hen, V. Hennetje. Hennenei.
 Henen, bijw. *Zie Heen*.
 Heng, hang, V. *Hengsel van deuren, vensters enz.*
 Hengel, M.
 Hengel, O. Hengselmand.
 Hengst, M. *Paard*.
 Hengst, V. *Vaartuig*. *Zie Aak*.
 Henker, M. *Beul*.
 Hennep, M.
 Her, herre, V. *Zie Har*.
 Her, bijw.
 Herademen, herbenoemen, herbouwen, herdoen, herkauwen, herleiden enz.
 Heraut, M.
 Herberg, V. Herbergier. Herbergierster.
 Herbergen, b. en o.w. Ik herberg, herbergde, heb geherbergd.
 Herder, M. Herdersstok. Herdersstaf. Herdersspel.
 Herderin, V. Herderinnetje.

Heremiet, M. *Kluisenaar*.

Herfst, M.¹⁾

Herhalingschool, V.

Herinneren, b.w. Ik herinner, herinnerde, heb herinnerd. Herinnering, V. *Ik konde mij (4 n.) zijner (2 n.) onmogelijk herinneren. Hij herinnerde zich (3 n.) den man (4 n.) niet meer. Herinner hem (4 n.) aan die zaak. Herinnert gij u (4 n.) dien dag (bijw. 4 n.) nog?*

Herkomen, o.w. Ik herkom, herkwam, ben herkomen.

Herkomst, V. Herkomstig.

Hermelijn, M. *voor het dier*. O. *voor het bont*. Hermelijnen, stoff. b.n.

Hersens, hersenen, harsens, harsenen, V. meerv. - Hersenloos.

1) De namen der jaargetijden zijn M., met uitzondering van het V. L e n t e .

- Herstel, O.
- Hert, O. Hertebeest. Hertebout. Hertenjacht. Hertevleesch en hertenvleesch.
- Hertog, M., hertogen. - *Hertog* is samengesteld uit *heer* (leger) en *tog* van het verouderde werkw. *tien, toog, getogen*, dat behalve *trekken*, ook *geleiden, brengen* beteekende. *Hertog* beteekent dus woordelijk *heerleider*: aanvoerder, geleider van een heer of leger.
- Hertshoorn, hertshoren, M. *voor den horen*, O. *voor de stof. Geest, olie van hertshoorn*.
- Hervorming, V.
- Herwaarts, bijw.
- Hespe, hesp, V. *Eene ham. Eigenlijk Hepse, van Hepe, heupe*.
- Hette, V. Zie *Hitte*.
- Hetwelk, betr. voornw.
- Hetzelfde, hetzelfde, aanw. voornw.
- Heude, heu, V., heuden, heuen. *Een platbodemd koopvaardijschip*.
- Heug, V. In: *Tegen heug en meug*. - Voor: *iets tegen heug en meug opeten*, hoort men in sommige streken, verkeerdelijk: *iets heug tegen meug opeten*.
- Heugel, M. Zie *Haal* en *Hangel*. - *Ook de getande ijzeren staaf in eene dommekracht*.
- Heugen, onp. w. Het heugt, heugde, heeft geheugd. Geheugen. Heugenis, V.
- Heuglijk, b.n. en bijw.
- Heuker, M. *In Groningen een kruidenier in het klein*.
- Heul, M. *Slaapbol*. Heulsap. Heulzaad.
- Heul, O. *Hulp, bijstand*.
- Heule, Heul, V. *Houten bruggetje*.
- Heup, V.
- Heur, pers. voorn. w. *Haar*. - *Bij Zuidnederlandsche schrijvers komt heur voor haar dikwijls voor. Bij Noordnederlanders vindt men heur voor haar (zoowel als het bezittelijk voorn. w. heure voor hare) alleen dan, wanneer de welluidendheid dit schijnt te vorderen*.
- Heusch, b.n. en bijw., heuscher, meest heusch. Heuschelijk.
- Heuschheid, V.
- Heuvel, M., heuvels en Heuvelen.
- Heve, V. Zie *Heffe*.
- Hevel, M.
- Hevig, b.n. en bijw. Heftig.
- Hiel, M.
- Hieling, V. *Het achterste gedeelte van de kiel. Achterstuk van eene schaats*.
- Hijgen, o.w. Ik hijg, hijgde, heb gehijgd. *Moeilijk ademen*.
- Hijlik, O. *Huwelijk*.
- Hijlikmaker, M. *Zekere soort van koek*. - *De verkeerde uitspraak heiligmaker heeft onze Vlaamsche naburen verleid deze soort van koek zaligmaker te noemen*.
- Hijs, hijze, V. *Een stuk rookvleesch*.
- Hijnschen, b.w. Ik hijsch, heesch, heb geheschen.
- Hik, M.
- Hilletje, V. *De klep in eene pomp*.
- Hilt, V. *De kruk van een schippersboom of kloet*.

Hiltik, hieltik, M., hiltiken. *Bikkel*. - *De bikkel wordt alzo genoemd omdat hij uit den hiel van het dier wordt genomen. De hiel werd vroeger ook helte geheeten.*

Hinde, V.

Hinken, hinkelen, o.w. Ik hink, hinkel; hinkte, hinkelde; heb gehinkt en gehinkeld.

Hinder, M. Hindernis, V.

Hipocras, M. *Wijn, op kaneel en suiker getrokken. Alzo*

genoemd naar den beroemden Griekschen geneesheer Hippocrates.
 Historie, V., historiën, histories. Historisch.
 Hit, M. Eigenlijk: *Hitlandsch paard*. Hittenwagen.
 Hitte, hette, V. Hitsig. Hittig. Hittigheid, V.
 Hobbel, M. *Eene oneffene hoogte, knobbel*.
 Hoed, M. *Hoofddekse*. Hoedebol, -doos. Hoedenfabriek, -maker, -winkel.
 Hoed, O. *Eene vroegere Nederl. inhoudsmaat*.
 Hoedanig, voorn. w.
 Hoede, V.
 Hoef, hoeve, V. *Hofstede*. Hoevenaar, M. *Pachter*.
 Hoef, M. Paardenhoef. Eenhoevig. Hoefijzer.
 Hoefsmid, M., hoefsmeden.
 Hoegrootheid, V. *Zie Bangigheid*.
 Hoek, M. Hoekswijs, hoekswijze, bijw.
 Hoeker, M. Vischhoeker. *Zie Aak*.
 Hoeksch, b.n. en bijw.
 Hoeksche, M. en V.
 Hoen, O., hoenders, hoenderen. Hoentje, hoentjes, hoendertjes. *Zie Dag*.
 Hoep, M. *Hoeping: gladde ring. Hoepel*.
 Hoepel, M. *Een houten of ijzeren band om vaatwerk*.
 Hoereeren, o.w. Ik hoereer, hoereerde, heb gehoereerd.
 Hoest, M.
 Hoesten, o.w. Ik hoest, hoestte, heb gehoest.
 Hoetelaar, M. *Knoeier, broddelaar*.
 Hof, M., hoven. *Tuin*.
 Hof, O., hoven. *Vorstelijk verblijf*.
 Hoffelijk, b.n. en bijw.
 Hofraad, M.
 Hok, O.
 Hokkeling, M. en V. *Eenjarig kalf*.
 Hol, M. *Het hollen*.
 Hol, O., holen. *Uitgeholde ruimte*. Holletje
 Hol, b.n., holler, holst.
 Hola, Holla, tusschenw.
 Holderdebolder, bijw.
 Holster, M. *Pistoolkoker*.
 Holte, V. *Zie Anstalte*.
 Hom, V. *De melk van mannetjesvisschen*. Hombaars. *Mannetje van den baars*.
 Hombergat, hommergat, O. *Scheepswoord*. Ook Tuingat, katrolgat *geheeten*.
 Hommel, M. *Mannetjesbij*.
 Hommeles, bijw. *'t Is er hommeles*, er is twist, verdeeldheid. - Hommeles *staat voor de bijwoordelijke uitdrukking*, als in homulus. *Homulus is de naam eener oude comedie, waarin hemel en aarde overhoopligen*. [BILDERDIJK.]
 Hommerd, M. *Mannetjesvisch, homvisch, in sommige streken Melker geheeten*.
 Homp, V.
 Hond, M. Hondsch. Hondkot. Hondenhok.
 Honderd, hoofdgetal. Tweehonderd, driehonderd enz.

Honderd, O. *Men verkoopt de noten bij het honderd.*

Hondsdagen, M. meerv. *De naam hondsdagen geeft men aan het tijdvak, waarin de zon het sterrenbeeld de Leeuw doorloopt, omdat alsdan de schitterendste ster van het uitspansel, Sirius, - die ook hondsster wordt genoemd, omdat hij tot het sterrenbeeld de groote hond behoort - te gelijk met de zon aan de Oosterkim verschijnt. Deze hondsdagen, gewoonlijk van half Juli tot half Augustus, zijn de warmste dagen van het jaar. Daar velen nu, geheel ten onrechte, eenig verband meenen te zien tus-*

schen de Hondsdagen en hondsdolheid, is blijkbaar de naamsoorsprong geheel vergeten en wordt aan het woord eene geheele verkeerde beteekenis gehecht.

Hondsster, Hondstar, V.

Hondsvot, M.

Honger, M.

Honig, honing, M.

Honigraat, honingraat, V., honigraten, honingraten. *Samengesteld uit honig, honing en raat, waarvoor men in sommige streken ratel zegt. Raat beteekent het weefsel of celletje, dat met honig gevuld is.*

Honk, O. - *Ver van honk gaan: Ver van huis gaan.*

Hont, Honte, V. *De Hont of Wester-Schelde.*

Hoofd, O. Hoofdelijk, b.n. en bijw. Hoofdeneinde. *In een bed het tegenovergestelde van het Voeteneinde. In sommige streken hoort men alleen Hoofdeinde, Voeteinde.*

Hoofsch, b.n. en bijw., hoofscher, meest hoofsch. Hoofschheid, V.

Hoog, b.n. en bijw., hooger, hoogst. Hooglijk, hoogelijk.

Hoogaars, V., hoogaarzen. *Zie Aak.*

Hoogachtbaar, hoogerwaard, hooggeleerd, hooggeboren, hoogwelgeboren, b.n.

Hoogachten, b.w. Ik acht hoog, achtte hoog, heb hooggeacht.

Hoogen, b.w. Ik hoog, hoogde, heb gehoogd.

Hoogepriester, M.

Hoogeschool, V.

Hoogtijd, M.

Hooi, O.

Hoon, M.

Hoonen, b.w. Ik hoon, hoonde, heb gehoond.

Hoop, M., hoopen. *Stapel, menigte.*

Hoop, hope, V. *Verwachting.* Hopeloos.

Hoopen, b.w. *Opstapelen, ophoopen.* Ik hoop, hoopte, heb gehoopt.

Hoopsgewijze, hoopsgewijs, bijw.

Hooren, o. en b.w. Ik hoor, hoorde, heb gehoord. Hoorenswaardig.

Hoorn. *Zie horen.*

Hoornen, stoff. b.n.

Hoornenband, M.

Hoos, V., hoozen. Waterhoos. Windhoos.

Hoos, V., hoozen. *Kous.* Hoosband, hozeband. *Kouseband.*

Hoosvat, O.

Hoovaardig, b.n. en bijw. *Eigenlijk hoogvaardig.*

Hoovaardij, V.

Hoozen, b.w. *Water scheppen.* Ik hoos, hoosde, heb gehoosd.

Hop, hoppe, V. *Eene plant.*

Hop, M. *Zekere vogel, ook schijthop, drek- of stronthaan, stinkhaan en vlaszaaijer geheeten.*

Hopen, b.w. *Verwachten, wenschen.* Ik hoop, hoopte, heb gehoopt.

Hopman, M., hopmans, hoplieden.

Hopperd, M. *Het bier in den hopketel, vóór de hop er van afgescheiden is.*

Hor, V. *Een speeltuig, dat een snorrend of ronkend geluid maakt, en daarom in sommige streken door de jeugd ook Ronker geheeten wordt.*

Horde, V. *Eene zwervende bende. Ook: Een meestal langwerpige vierkant vlechtwerk van teen, ijzerdraad enz., dat tot verschillende einden dient. -*

Hordetje, *veeltijds horretje uitgesproken. -* Hordenvlechter. Hordenwand.

Horen, hoorn, M., horens, hoorns. - *O. voor de stof.*

Horizon, horizont, M., horizonten. *Gezichteinder.*

Horloge, O. Horlogetje.
 Horn, M., hornen. *Uitspringende hoek*.
 Horoscoop, M. en O., horoscopen. - Het woord is onzijdig alleen in de uitdrukking: *het horoscoop trekken*.
 Horrel, M. *Stoot*.
 Horrelvoet, M. *Misvormde voet, paardenvoet*.
 Horrelvoet, M. en V. *Persoon met een horrelvoet*.
 Hort, M. *Stoot, ruk*.
 Horzel, V., horzels en horzelen.
 Hot, V. *Het dik van geschifte of gekarnde melk*.
 Hotel, O.
 Hou, b.n. In: *Hou en trouw*.
 Houden, b.w. Ik houd, hield, heb gehouden.
 Houder, M. Houderes, V.
 Hout, O. Houten, stoff. b.n.
 Houtmijt, V. Houtskool, V.
 Houvast, O.
 Houw, V. *Een gebrek aan de oogen van paarden en rundvee*.
 Houw, M. *Hak*.
 Houwdegen, M.
 Houweel, O., houweelen. *Wordt in sommige streken V. gebruikt*.
 Houwen, b.w. Ik houw, hieuw, heb gehouwen.
 Houwer, M.
 Hoveling, M.
 Hoven, b. en o.w. *Iemand onthalen*. Ik hoof, hoofde, heb gehoofd.
 Hovenier, M., hoveniers en hovenieren. Hovenierster, V.
 Huds, V. *Versleten lap. Oud kleeidje*.
 Hugen, o.w. *Vleiend vragen van kinderen aan kinderen om een stukje van de eene of andere lekkernij*. Ik huug, huugde, heb gehuugd.
 Hui, V. *Wei van melk*.
 Huichelaar, M., huichelaars en huichelaren. Huichelaarster, huichelares. V.
 Huichelarij, V.
 Huichelen, o. en b.w. Ik huichel, huichelde, heb gehuicheld.
 Huid, V. Huidenkooper. Huidvetter.
 Huiden, heden, bijw. Huidig, b.n. *Ten huidigen dage*.
 Huif, V., huiven. Huifkar.
 Huig, V., huigen. *Lelletje aan den ingang der keel*.
 Huik, V. *Een vrouwenmantel met eene kap. De huik naar den wind hangen*.
 Huilebalk, M. en V. *Gehuurde schreier of schreister bij begrafenissen - Ook: kind dat gedurig schreeuwt*.
 Huilebalk, V. *De hoed van een huilebalk*.
 Huis, O., huizen. Huislijk, huiselijk. Huisje. Huisjesslak.
 Huishouden, o.w. Ik houd huis, hield huis, heb huisgehouden.
 Huishouden, O.
 Huishouding, V. Huishoudinkje.
 Huisraad, O. *Verkorting van huisgeraad, d.i.: huisgereedschap*.
 Huisvesten, b. en o.w. Ik huisvest, huisvestte, heb gehuisvest. Huisvesting, V.

Huivering, V. Zie *Achting*.

Huizen, b. en o.w. Ik huis, huisde, heb gehuisd. Huizing, huizinge, V. Zie *Achting*.

Hukken, hurken, huiken, o.w. Ik huk, hurk, huik; hukte, hurkte, huikte; heb gehukt, gehurkt, gehuikt.

Hukken, hurken, huiken, V. meerv. *Op de hukken zitten*.

Hul, V., hullen. Hulletje. *Een linnen kinderkapje*.

Hullen, b.w. Ik hul, hulde, heb gehuld.

Hulde, V.

Hulden, b.w. Ik huld, huldde,

heb gehuld. *Hetzelfde als*
 Huldigen, b.w. Ik huldig, huldigde, heb gehuldigd. Zie *Bevochtigen*.
 Hulk, V. *Een vaartuig*. Zie *Aak*.
 Hulp, hulpe, V. Hulpeloos.
 Hulsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Hulst, hulstboom, M. *Een heester, ook Steekpalm geheeten*. Voor Hulstboom vindt men ook Hulzeboom. - *Het oude stadje Hulst ontleent zijn naam aan den hulst*.
 Hulze, V. *De bast van peulvruchten*.
 Humaan, b.n. *Menschlievend*.
 Humaniteit, V.
 Humor, M.
 Hunebed, hunnebed, O. - *'t Woord beteekent hoogst-waarschijnlijk reuzenbedden: reusachtige, reuzengroote bedden*.
 Hupsch, b.n. en bijw., hupscher, meest hupsch. Hupschheid, V.
 Hut, V.
 Hutselen, b.w. *Door elkander schudden*. Ik hutsel, hutselde, heb gehutseld.
 Hutselbeker.
 Hutspot, V. - *De samenstelling met pot, M. doet hier niets af, zoolang pot niet bepaaldelijk den zin van bijzondere kost of spijs heeft verkregen en dit is nog niet het geval. Wel zegt men overdrachtelijk, dat men van een stevigen, een Gelderschen pot houdt, doch dit zijn blijkbaar algemeene uitdrukkingen, waarin pot op de wijze van koken en bereiden ziet, zonder nog direct spijs te beteekenen*.
 Huur, V.
 Huurceël, V., huurceëlen.
 Huwelijk, O. Huwelijkszegen.
 Huwen, b. en o.w. Ik huw, huwde, heb gehuwd.
 Huzaar, M., huzaren. *Niet: husaar*.
 Hyacint, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*, en V. *voor de bloem*.
 Hypotheek, V., hypotheken Zie *Apotheek*.
 Hysop, V. *Eene plant*.

I.

I, V., i's. Zie *A*.
 Idee, V. en O., ideeën.
 Idioot, M., idioten.
 Iebeboom (taxis). Zie *Ijf*.
 Iegelijk, onb. telw.
 Iemand, voorn. w.
 Iep. Zie *Ijp*.
 Iepeboom. Zie *Ijp*.
 Ievers, iewers, ieuwers, bijw. *Ergens*.
 IJdel, b.n. en bijw. IJdellijk. IJdeltuit, V.
 IJf, M., ijven. *Taxis*, ook *Iebeboom*, *Ijveboom* geheeten.
 IJk, M. *Merkteeken op maten en gewichten*. *Het ijken*.

IJken, b.w. Ik ijk, ijkte, heb geijkt.

IJker, M. IJkerspost.

IJl, V. *Haast. Spoed. - In aller ijl.*

IJl, b.n. en bijw., ijler, ijlst.

IJlen, o.w. *Spoeden.* Ik ijl, ijld, ben en heb geijld. IJlings, bijw.

IJlen, o.w. *Wartaal spreken in de koorts.* Ik ijl, ijld, heb geijld. IJlhoofdig.

IJm, im, imme, iem, V. *Honingbij.*

IJmker, M. *Bijenhouter.*

IJp, Iep, M. *Olm.* IJpeboom. IJpenbosch. IJpenlaan. IJpenhout. IJpeloof.

IJpenloof.

IJs, O.

IJselijk, b.n. en bijw.
 IJver, M.
 IJveren, o.w. Ik ijver, ijverde, heb geijverd.
 IJzegrim, M., ijzegrimmen en ijzegrimms. IJzegrimmig.
 IJzel, M. *Fijne ijsregen*.
 IJzelen, onp. w. Het ijzelt, ijzelde, heeft geijzeld.
 IJzen, o.w. Ik ijs, ijsde, heb geijsd.
 IJzer, O. IJzeren, stoff. b.n.
 IJzeren-spoorweg, M. - *Men vindt ook ijzeren weg en ijzerbaan, die beide echter geene aanbeveling verdienen*.
 IJzig, b.n. en bijw.
 Ikker, M., ikkers. Zie *Nikker*. Ikkerij, V. Zie *Babbelarij*.
 Impost, M. *Belasting*.
 Inbeelden (zich), terugw. w. Ik beeld mij in, beeldde mij in, heb mij ingebeeld.
Gij beelddet u (3 n.) dat (4 n.) in.
 Inbijt, M. *Ontbijt*. Het woord is verouderd.
 Inbijten, b.w. *Invreten*. Het bijt in, beet in, heeft ingebeten.
 Inbijten, b.w. *Bijten hakken*. Ik bijt in, bijtte in, heb ingebijt.
 Inbitter, b.n. *Door en door bitter*. Zoo ook: *Indroog, inboos, ingoed, ingierig, inblijde, inzout* enz.
 Inblazer, M. Inblaasster, V.
 Inboedel, inboel, M., inboedels en inboelen.
 Inboorling, M. en V. Inboorlinge, V.
 Inborst, V.
 Inbraak, V.
 Inbreuk, V.
 Indachtig, b.n. en bijw.
 Inderdaad, indertijd, inderhaast, bijw.
 Indigo, V.
 Individu, M. en O.
 Indracht, V. *Geweld*.
 Indrang, M.
 Indruk, M.
 Infanterie, V.
 Infanterist, M.
 Infirmierie, V., infirmierieën.
 Ingang, M. Ingangetje.
 Ingebeeld, b.n. - *Een ingebeeld geluk*: Een gewaand geluk. - *Een ingebeeld zieke*: Iemand, die zich inbeeldt ziek te zijn. - *Een ingebeeld zot*: Iemand, die te hoog van zichzelf denkt.
 Ingeborene, M. en V.
 Ingeland, ingelande, M. *Eigenaar van eenig land in een bedijkten polder*.
 Ingenomen, b.n.
 Ingetogen, b.n. en bijw. *Zedig*.
 Ingewand, O. Ingewandsziekte, V.
 Ingeweide, O.
 Ingezetene, M. en V.

Ingloed, M.
Ingreep, M., ingrepen.
Inhalig, b.n.
Inham, M. Inhammetje.
Inheemsch, b.n.
Inhoud, M. Inhoudsmaat, V.
Inhout, O. *Scheepsribbe*.
Ink, M. *De opening van een fuiknet*.
Inkarnaat, O. *Hoogrood*, eig. vleeschkleurig.
Inkarnaten, stoff. b.n. - *Men denkt bij inkarnaten niet alleen aan de kleur, maar tevens aan de stof, welke deze kleur heeft, en beschouwt het daarom als een stoff. b.n.*
Inkeep, V., inkepen.
Inkeer, M.
Inkhoren. *Zie Eekhoren*.
Inkomeling, M. en V. Inkomelinge, V. *Zie Aanhangeling*.
Inkomen, O.
Inkomst V. Inkomstenbelasting, V.
Inkoop, M. Inkoopsprijs, M.
Inkt, M.
Inlaag, inlage, V.
Inlander, M. Inlandsch.

Inleg, M., inlagen.
 Inlegering, V.
 Inlichten, b.w. Ik licht in, lichtte in, heb ingelicht.
 Inlijven, b.w. Ik lijf in, lijfde in, heb ingelijfd. Inlijving, V.
 Inloop, M.
 Innen, b.w. *Invorderen*. Ik in, inde, heb geïnd.
 Inrit, M.
 Inrond, O. *Ronde opening van binnen*.
 Inscript, O. - *Ik ontving van mijn vriend A een exemplaar ten geschenke met dit inschrift op het titelblad: Aan mijn vriend M., voor zijn trouwe hulp bij het corrigeren der drukproeven. - Een opschrift op een gedenkpenning, al is 't er in gedreven of in geslagen, is en blijft een opschrift.*
 Inschuld, V. *Eene schuld, die men te innen heeft*.
 Insgelijks, bijw. en voegw.
 Inslag, M.
 Inspecteur, M., inspecteurs en inspecteuren.
 Inspectie, V., inspecties en inspectiën.
 Inspraak, V.
 Instal, M. *Stal in een huis*.
 Instrument, O.
 Interdeel, O. *Nadeel, schade*. Eigenlijk: *hinderdeel*, d.i. *achterdeel, nadeel*.
 Intijds, bijw.
 Intocht, M.
 Intrede, intree, V.
 Intrek, M.
 Inval, M.
 Invalide, M., invaliden.
 Invloed, M.
 Invoer, M.
 Inwaarts, bijw. Inwaartsch, b.n.
 Inwijk, V. *Inham, kreek*.
 Inwoner, M. Inwoonster, V.
 Inzaat, M. *Inzet, hoogste bod op goederen (bij eene veiling.)*
 Inzage, V.
 Inzet, M.
 Inzicht, O.
 Irias, V. *Lisch, lischbloem*. Iriaswortel.
 Israëliet, M.
 Israëlietisch, b.n.
 Itten, b.w. *Tot een huwelijk overhalen*. Ik it; itte, ittede, itt'e; heb geït.
 Ivoor, O. Ivoren, stoff. b.n.

J.

J, V., j's. Zie A.
 Jaarlijks, bijw. Jaarlijksch, b.n.

Jacht, V. *Het jagen*.
Jacht, O. *Een vaartuig*.
Jacobus, M. *Een mansnaam*.
Jadder, O. *De uiers van melkbeesten*.
Jagen, b. en o.w. Ik jaag, jaagde of joeg, heb gejaagd.
Jak, O.
Jakhals, M., jakhalzen.
Jakob, M. *Een mansnaam*.
Jakobs ladder, V. *In sommige streken hoort men ladderjakobs; 't was eene heele ladderjakobs*.
Jaloersch, b.n. en bijw.
Jaloezie, V. *IJverzucht*.
Jaloezie, V., jaloezieën. *Zonneblind*.
Jammer, O., jammeren.
Janhagel, V. *Eene soort van koek*.
Janhagel, O. *Het gemeen*.
Janhen, M., janhennen.
Jansalie, M., jansalies. Jansalieachtig.
Januari, M. *Zie April*.
Japannees, M. Japanneezen.
Japon, V., japons, japonnen.
Jarenlang, bijw.
Jas, V.

Jas, M. *Troefboer*.
 Jasmijn, V.
 Jaspis, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*. Zie *Agaat*.
 Javelijn, V. *Werpschicht*.
 Jenever, V.
 Jeneverneus, M. *voor den neus*, M. en V. *voor den persoon*.
 Jenoffel, jeroffel, M. *Kruidnagel*. Fr. Giroflée.
 Jent, b.n. *Fraai, net, aardig, lief, bevallig*. Fr. *gentil*, Eng. *genteel*. Het komt nu en dan voor achter zijn zelfst. nw. als: En de nachtegaal jent Zong nooit zoo frisch, Hij verkondt dat de lent' Verrezen is.
 Jeugd, V. Jeugdig, b.n.
 Jeuken, o.w. Ik jeuk, jeukte, heb gejeukt. Jeukerig.
 Jeukte, V. Jeuking, V.
 Jezuïet, M. Jezuïetisch.
 Jicht, V. Jichtig, b.n.
 Jok, juk, O.
 Jok, M. *Scherts. Jokkernij*.
 Joken, o.w. Hetzelfde als *Jeuken*. Ik jook, jookte, heb gejoekt. Jokerig. Joking, V.
 Jokken, M. *Leugen*.
 Jol, V., jollen. *Eene soort van boot*. Zie *Aak*.
 Jong, O., jongen. Jonkje.
 Jongedochter, V.
 Jongeheer, jongenheer, M.
 Jongejuffrouw, V.
 Jongeling, M. Jongelingsjaren.
 Jongen, M. Jongetje, jongsken, jongske. Jongensstreek.
 Jongen, M. *Knecht*.
 Jonger, M., jongeren, jongers. *Leerlingen, volgelingen*.
 Jonggezel, M.
 Jongmensch, O., jongelieden en jongelui.
 Jonk, V. *Chineesch vaartuig*.
 Jonker, M.
 Jonkheer, M.
 Jonkman, M., jongelieden, jongelui. In 't dagelijksch leven hoort men niet zelden jonkmans.
 Jonkvrouw, V. Jonkvrouwelijk, b.n.
 Jood, M., joden. Joodsch.
 Joodschap, V. *De joden*. O. *Het jood zijn*.
 Jool, M., jolen. *Halve gek, zotskap*. Jolig.
 Joop, V., jopen. *Een hoogroode appel*.
 Jopenbier, O.
 Jouw, M. *Uitjouwing*.
 Jubel, M.
 Jubilaris, M.
 Jubilé, O, jubilé's.
 Jucht, O. Juchtleer.

Juffer, V., juffers en jufferen. *Juffrouw*.
Juffrouw, V.
Juichen, o.w. Ik juich, juichte, heb gejuicht.
Juin, M. *Ajuin*.
Juist, b.n. en bijw., juister, juistst.
Juk, jok, O.
Juli, M. Zie *April*.
Juni, M. Zie *April*.
Jurist, M. Juristenvereniging.
Jurk, V.
Justitie, V.
Jut, V. *voor de peer*, M. *voor den boom*.
Juttepeer, V. *voor de vrucht*, M. *voor den boom*. Zie *Abrikoos*.
Juweel, O., juweelen.
Juweelen, stoff. b.n.
Juwelier, M. Juwelierswinkel.

K.

K, V., k's. Zie *A*.
Kaag, V. *Een vaartuig*. Zie *Aak*.
Kaai (kade), V., kaaien. Kaaitje.
Kaaiman, M., kaaimans, kaai-

mannen. *Groote krokodil in de Antillen.*
 Kaak, V. *Wang. Schandpaal.*
 Kaakje, O. *Gebakje.*
 Kaal, b.n. en bijw., kaler, kaalst.
 Kaam, V. *Schimmel, die zich als eene witte huid op gegiste vloeistoffen, wijn, bier, azijn enz. zet.* Kaamachtig. Kamig. Kaamsel.
 Kaan, V. *Zeker vaartuig. - Overblijvend stukje van uitgesmolten vet.*
 Kaap, V. *Voorgebergte.*
 Kaap, V. in *Ter kaap varen*, van *kapen*: vrijbuiten.
 Kaapstander, M.
 Kaar, V. *Eene vischkaar, een beun.*
 Kaarde, V. *Distel, en inzonderheid eene distel met zeer scherpe punten, die men gebruikt om wol te hekelen; vandaar beteekent kaarde ook ijzeren wolkam: Getand ijzeren werktuig, om wol te kaarden.* Kaardendistel.
 Kaars, V., kaarsen. Kaarsedief. Kaarsenbak, -katoen, -kist, -kooper, -maker, -winkel.
 Kaart, V. Kaartenfabriek, -huis.
 Kaarteblad, O. *Eene speelkaart.*
 Kaartenblad, O. *Karton of papier om eene kaart op te teekenen.*
 Kaarten, o.w. Ik kaart, kaartte, heb gekaart.
 Kaartlegster, V.
 Kaas, V., kazen.
 Kaats, V. *Plaats, waar de bal na den eersten stoot valt.*
 Kaatsen, o.w. Ik kaats, kaatste, heb gekaatst. Kaatser. Kaatsster. Kaatsspel.
 Kabaai, V., kabaaien. *Een lang Indisch mannenkleed.* 't Woord is aan het Perzisch ontleend.
 Kabas, V. *Een biezen korfje.*
 Kabel, M. Kabelslengte.
 Kabeljauw, M., kabeljauwen *als voorwerpsnaam; V. als stofnaam.*
 Kabeljauwsch.
 Kabinet, O., kabinetten.
 Kabinetsschrijven, O. *Aanschrijving vanwege den vorst des lands.*
 Kabouter, M. Kaboutermannetje.
 Kabuis, V., kabuizen. *Scheepskeuken.*
 Kabuiskool, V., kabuiskoolen. Ook *Buiskool* geheeten.
 Kachel, V.
 Kachelkje, O. *Veulen in sommige streken.* Kachelen *beteekent daar* veulenen, veulens werpen.
 Kade, ka, V., kaden. Kaaitje.
 Kadet, V. *Een halfstuivers-broodje.* Kadetje. - *Cadet* duidt een *militairen kweekeling* aan.
 Kadraai, V. *Zie Aak.* *Een zoetelaarsvaartuig.*
 Kadul, bijw. In de zegswijze: *Zijne tong slaat kadul*, waarvoor men ook zegt: *Zijne tong slaat dubbel*, terwijl men vroeger ook zeide: *Zijne tong slaat ijzer*. In sommige streken voegt men bij: *Zijne tong slaat kadul*, nog: *alle uren een boterham*.
 Kaf, O.

Kaffa, O. *Zekere stof, ook Mokfluweel geheeten.*

Kajaputolie, V. *Welriekende en verhittende olie, welke door distillatie uit de bladeren van den Indischen kajaput- of kajapoetboom getrokken wordt.*

Kajuit, V. Kajuitsjongen.

Kak, M.

Kakebeen, O., kakebeenen.

Kakelen, o.w. Ik kakel, kakelde, heb gekakeld.

Kakkerlak, M.

Kaketoë, V., kaketoës. *Deze vogel wordt alzoo genoemd naar zijn bek, die door de*

Maleiers bij een nijptang [Maleisch: *kaka toewah*] wordt vergeleken.
 Kalamijnsteen, M.
 Kalamink, kalmink, O.
 Kalaminken, kalminken, stoff. b.n. Zie *Baaien*.
 Kalander, V. *Korenworm. Glans, door persing veroorzaakt.*
 Kalanderen, b.w. Ik kalander, kalanderde, heb gekalanderd.
 Kalebas, kalbas, V.
 Kalefaten, kalfaten, b.w. Ik kalfaaf, kalfaafte, heb gekalfaaf.
 Kalefateren, kalfateren, b.w. Ik kalfater, kalfaterde, heb gekalfaterd.
 Kalender, M.
 Kales, ook Calêche, V.
 Kalf, O., kalveren, kalvers, kalven. Zie *Dag*. Kalfsschijf. Kalfssoep.
 Kalfsvleesch. Kalfszwezerik.
 Kaliber, O.
 Kalief, M., kaliefen.
 Kalk, V.
 Kalkoen, M. Kalkoenenei.
 Kalkoenenvet, Kalkoenenvet, O.
 Kalkoenenvleesch. Kalkoenenvleesch, O.
 Kalmus, M. *De welriekende wortel van de lischplant.*
 Kalot, V., kalotten. *Een hoofddeksel.*
 Kalven, o.w. *Een kalf werpen.* Zij kalft, kalfde, heeft gekalfd.
 Kalveren, o.w. *Braken, overgeven.* Ik kalver, kalverde, heb gekalverd.
 Kam, M.
 Kameel (kemel), M., kameelen.
 Kameel, O. *Werktuig om schepen te lichten.*
 Kamelaar, M. *Intendant op een schip.*
 Kameleon, O.
 Kamelot, O. *Stof, geweven uit kemels- of geitenhaar.*
 Kamenier, V., kameniers en kamenieren.
 Kameraad, M. en V., kameraden, kameraads.
 Kamfer, V.
 Kamille, V. *Eene plant. Aftreksel van kamillebloemen.*
 Kamizool, O., kamizolen. *Weleer een kort onderkleed, dat later door het vest werd vervangen.*
 Kammeling, V. *Korte uitgekamde wol.*
 Kamoosleer, kamuisleer, O.
 Kamp, M. *Strijd. Stuk land.* Kampplaats. Hertenkamp.
 Kamp, O. *Legerplaats.* Het kamp van Zeist.
 Kamp, bijw.
 Kampanje, V. kampanjes.
 Kampen, o.w. Ik kamp, kampte, heb gekampt.
 Kamperfoelie, V.
 Kampernoelie, V., kampernoelies. *Paddenstoelen.*
 Kampersteur, M. *Harde eieren met mosterd.*
 Kamuis, b.n. en bijw.
 Kamuisleer, kamoosleer, O. *Zwart geverfd geitenleer.*

Kan, V.
Kanaal, O., kanalen.
Kanalje, ook Canaille. O. *Menigte*, V. *Persoon*.
Kanarie, M., kanaries.
Kanaster. Zie *Knaster*.
Kandeel, V.
Kandelaar, M., kandelaars, kandelaren.
Kandij, V.
Kaneel, O. en V.
Kanefas, O. *Eene soort van ruw lijnwaad*.
Kanker, M.
Kanon, O. Kanonnier. Kanonskogel.
Kans, V., kansen.
Kansel, M.
Kanselarij, V. Zie *Babbelarij*.
Kanselier, M., kanseliers en kanselieren.
Kant, M. *Rand of zijde*.
Kant, V. *Speldenwerk*. Kanten stoff. b.n.

Kant, b.n. *Kant en klaar*.
 Kanteel, M., kanteelen. *Borstwering*.
 Kanton, O., kantons.
 Kantoor, O., kantoren.
 Kantshaak, M.
 Kanunnik, M., kanunniken.
 Kap, V.
 Kapel, V. *Heiligdom. Vlinder*.
 Kapelaan, M., kapelannen.
 Kaper, M. *Vrijbouter*.
 Kaper, V. *Eene vrouwenmuts*.
 Kaphamer, M.
 Kapitaal, O.
 Kapiteel, O., kapiteelen. *Bovenste gedeelte eener zuil*.
 Kapitein, M. Kapiteinsrang.
 Kapitein-adjutant, M., kapiteins-adjudanten.
 Kapitein-luitenant, M., kapiteinluitnants.
 Kapittel, O., kapittels en kapittelen.
 Kaplaken, O. *Geschenk, dat de schipper van den koopman bekommt, boven de bedongen vracht*.
 Kapoen, M.
 Kapoets, karmoets, kapoetsmuts, karmoetsmuts. Zie *Kapuitsmuts*.
 Kapot, V., kapotten. Kapotjas.
 Kapot, b.n. *Aan stukken, gebroken, gescheurd*.
 Kappelen, o.w. *Schiften, van de melk*. Zij kappelt, kappelde, is gekappeld.
 Kappen, b.w. *Hakken*. - o.w. *Het haar optooien*. Ik kap, kapte, heb gekapt.
 Kapper, M. *Haarkapper*.
 Kapper, V. *De geslotene bloesemknop van den kapperboom, die ingelegd met azijn, in sausen enz. gebruikt wordt*.
 Kappertjeskool, kapperkool, V. *Sluitkool*.
 Kaproen (kapruin), V. *Eene muts*. De *Witte Kaproenen* van Gent zijn in de geschiedenis van Vlaanderen vermaard.
 Kapucijn, Kapucijner, M. *Een Franciscaner monnik*. Ook *Eene soort van smakelijke erwten*.
 Kapuitsmuts, kapoetsmuts, V. *Eene ruige, gevoerde muts, tegen buig weer*. Ook *Karmoets*. Zij naaien zich bij 't vuur karmoetsen van het bont.
 Kar, karre, V. *Karrevracht*, V.
 Karaak, kraak, V. *Een Portugeesch vaartuig*. Zie *Aak*.
 Karaat, O. karaten en karaats.
 Karabijn, V.
 Karaf, kraf, V.
 Karakter, O.
 Karavaan, V.
 Karbats. Zie *Karwats*.
 Karbeel, M., karbeelen en karbeels. *Een ingekeepte balk, die dient om een anderen te steunen*.
 Karbonade, V, karbonades. Karbonaadje.

Karbonkel. M. *voor den steen*, O. *voor de stof*. Zie *Agaat*.
Kardeel, O. *Touwwerk ter ophijsching der zeilen*.
Kardemom, V. *Paradijszaad*. *Eene Oostindische plant, wier zaadkorrels, paradijskorrels, als specerij of geneesmiddel gebruikt worden*.
Kardinaal, M. *Nardinaalshoed*.
Kardoes, M. *Hond*.
Kardoes, V., kardoezen. *Draagblokje of draagklamp*. - *Bij de artillerie heeft men scherpe en losse kardoezen*.
Kareelsteen, M, kareelsteenen. *Tichelsteen*.
Karel, kerel, M.
Karig, b.n.
Karkant, M. *Juweelen halsketen*.
Karkas, V. *Geraamte*. *Inzonderheid koperdraad, met garen of zijde omwonden, dat ter bevordering der stevigheid*

in de kant eener vrouwenmuts bevestigd wordt.
 Karmeliet, M. *Een monnik, die zijn naam ontleent aan den Karmel, waar in 1180 het eerste klooster van den heiligen Elia, den schutspatroon der Karmelieten, werd gesticht.*
 Karmozijn, O. *Eene soort van purperverf. Hoogroode kleur.*
 Karmozijnen, stoff. b.n. *Vergelijk inkarnaten.*
 Karn, kern, V.
 Karnemelk, V. Karnemelkspap.
 Karnoffel, V. *Genoffel. Zekere bloem.*
 Karnoffelen, b.w. *Hevig slaan.* Ik karnoffel, karnoffelde, heb gekarnoffeld.
 Karolijntje, karlijntje, O. *Eene soort van vrouwenmuts.*
 Karonje, V. *Beest. Kreng.*
 Karos, V. *Staatsiewagen.*
 Karot, V., karotten. *Rol gesponnen tabak, voor snuif.*
 Karper, M.
 Karpet, O.
 Karpoets, karmoetsmuts, V. *Zie Kapuitsmuts.*
 Karrel, M. *Zekere visch: Zeepaling.*
 Karsaai, O. *Eene grove gekeperde wollen stof.* Karsaaien, stoff. b.n.
 Karsteling, M. *Zeker luchtig gebak, dat in sommige streken kranseling heet.*
 Kartel, M. *Kerf.*
 Kartets, V., kartetsen.
 Karton, O. *Licht bordpapier. Zie verder carton.*
 Kartouw, V. *Een stuk grof geschut.*
 Karveel, V. en O., karveels, karveelen. *Een klein Portugeesch vaartuig.*
 Karviel, O., karvielen en karviels. *Scheepswoord: Zeker blok.*
 Karwats, V. *Rijzweep. - 't Woord is aan het Turksch ontleend en beteekent in die taal bullepees of kameelpes.*
 Karwei, V. *Werk, arbeid.*
 Karwij, V. *Wilde komijn.*
 Kas, V. *Er is weinig geld in kas.*
 Kaskien, kaskijn, M., kaskienen, kaskijnen. *Een pronkjak.*
 Kassei, V. *Straatsteen en Straatweg.* Dit woord wordt ool uitgesproken: *kalsij* of *kalsie*. Oudtijds schreef men: *cauchiede, calchiede.*
 Kasseien, b.w. *Met keisteenen bestraten.* Ik kassei, kasseido, heb gekasseid.
 Kassie, V. *Vrucht van den kassieboom. Zie Aalbezie.*
 Kassier, M., kassiers en kassieren.
 Kast, V.
 Kastanje, M. *voor den boom, V. voor de vrucht.*
 Kasteel, O., kasteelen.
 Kastelein, M. Kasteleines, V.
 Kastijden, b w. Ik kastijd, kastijdde, heb gekastijd.
 Kastoor, O. *voor de stof, M. voor den hoed van beverhaar.*
 Kastoren, stoff. b.n. *Zie Baaien.*
 Kastrol, V. *IJzeren keukenpan.*
 Kat, V. *In alle beteekenissen.*

Katafalk, V. *De verhevenheid waarop de doodkist van een gestorvene van hoogen rang wordt tentoongesteld.*

Kateel, O., kateelen. *Meubelen. Goederen.* Dit woord is verouderd.

Kater, M. *Het mannetje eener kat.*

Kater, V. *Eene kleine boerderij.* Katersplaats. Katersstede.

Katern, V. en O. *Een vierde van een boek papier.*

Katheder, M. *Leerstoel, spreekstoel.*

Kathedraal, V. *Eene bisschoppelijke kerk.*

Katheter, M. *Buis.*

Katholiek, eatholiek, M.

Katijf, O. [M.V.?] (gewest.

Kouwelijk mannelijk of vrouwelijk persoon.
 Katijvig, b.n. en bijw.
 Katoen, V. *als handelswaar*, O. *als stof*.
 Kattedwaad, O.
 Katterig, b.n.
 Katrol, V.
 Kauw, V. *Zekere vogel*.
 Kauwen, b.w. Ik kauw, kauwde, heb gekauwd.
 Kauwoerde, V. *Zeker gewas: pompoen, kalabas*.
 Kavalje, O. en V. *Een oud versleten voorwerp*.
 Kavel, M. *Lot, bij het verdeelen van goederen, landerijen*.
 Kaveling, V.
 Kaviaar, V. *Ingezouten kuit van den steur*.
 Kawaan, V. *Soort van schildpad*.
 Kazemat, V. *Gewelf onder den wal eener vesting. Hangende slaappleats (in kazernen en op schepen)*.
 Kazerne, V., kazernen.
 Kazuaris, M. *Zekere struisvogel*.
 Kazuifel, V., kazuifels en kazuifelen. *Misgewaad*.
 Keel, V., kelen. *Lichaamsdeel*.
 Keel, V., kelen. *Strook eener plank*.
 Keel, O. *Rood, in de wapenkunde*. - Keel beteekende oudtijds *mond, muil, bek*. Het rood in de heraldiek gebruikelijk is die hoogroode, bloederige vleeschkleur, hoedanige in de opgesperde muil van sommige dieren gezien wordt. De Franschen noemen die roode kleur *gueules*, van *gueule*, bek, muil.
 Keen, V., kenen. *Kloof, spleet*. Ook *Zaad, kiem*.
 Keep, V., kepen.
 Keer, M., keeren.
 Keeraafsch, bijw. Zie *Aafsch*. - *Hij deed alles keeraafsch*.
 Keeren, o. en b.w. *Wenden*. Ik keer, keerde, heb en ben gekeerd.
 Keren, b.w. *Vegen*. Ik keer, keerde, heb gekeerd.
 Keerkring, M. Keerkringslijn.
 Keest, M. *Kern, pit*.
 Keet, V., keten.
 Keten, b.w. *Zout zuiveren*. Ik keet, keette, heb gekeet.
 Keg, kegge, V. *Eene wig*. Zie *Aanvraag*.
 Kegel, M., kegels en kegelen.
 Kei, M., keien. Zie *Aambeï*.
 Keilen, o. en b.w. Ik keil, keilde, heb gekeild.
 Keizel, kiezel, O. *als stofnaam*, M. *als voorwerpsn., in de beteekenis van een kiezelsteen of keisteentje*.
 Keizer, M. Keizerskroon.
 Keker, V. *Eene soort van erwten*.
 Kelder, M.
 Kelen, b.w. ik keel, keelde, heb gekeeld.
 Kelk, M.
 Kemel (kameel), M.

Kemelshaar, O. *Het haar van zekere Angorische bokken*. Kemelsharen, stoff.
b.n.
Kemphaan, M.
Kenen, o.w. *Splijten*. Het keent, keende, is gekeend.
Kennelijk, kenlijk, b.n. en bijw.
Kennen, b.w. Ik ken, kende, heb gekend.
Kennep, kennip. *Zie Hennep*.
Kennewe, V., kennewen. *Een houten ring om den hals van weidende beesten*.
Kennis, V. *Wetenschap. Een bekende. Zie Beduidenis*.
Keper, V.
Keperen, b.w. Ik keper, keperde, heb gekeperd.
Kerel (karel), M.
Keren. *Zie onder Keeren*.
Kerf, V., kerven.
Kerk, V. Kerksch. Kerkschgezind. Kerkedienaar, -kamer, -kas, -raad, -zakje.
Kerkenorde of kerkorde, kerkenordering.

Kerker, M.
 Kerkhof, O., kerkhoven. Kerkhofsbloem.
 Kermis, V. *Dit woord luidde oorspronkelijk kerkmis.*
 Kern, V., kernen. *Pit.*
 Kern, karn, V., kernen, karnen. *Boterkern.*
 Kernen, karnen, b.w. Ik kern, kernde, heb gekernd.
 Kernemelk, karnemelk, V.
 Kers, V., kersen. Kerseboom, -boomgaard, -pit, -steel. Kersenmand, -taart, -tijd.
 Kers, V. *Zeker kruid.*
 Kerspel, O., kerspelen en kerspels.
 Kerspendoek, M. *Floers, lamfer.*
 Kerst, kersten, M. *Christen: verouderd. In Vlaanderen hoort men nog kerstenen voor doopen.*
 Kerstfeest, O. *Christusfeest: feest van Christus' geboorte.* Kerstavond, -lied, -nacht, -tijd, -week.
 Kersversch, b.n. en bijw. *Kersversch is ontstaan uit kers en versch. Kers staat voor kars, door klankverplaatsing uit kras ontstaan.*
 Kervel, V.
 Kerven, b. en o.w. Ik kerf, korf, heb en ben gekorven.
 Ketel, M. Ketelboeter. d.i. ketellapper, M. *Boeten* beteekent *herstellen.*
 Ketelen. *Zie Kittelen.*
 Keten, V. *Ketting.* Ketenen: *Boeien.* Ketens: *Kettingen.*
 Ketter, M. *Kettersch.*
 Ketting, M. *Kettinkje.*
 Keu, V., keus, keuen. *Biljartstok.*
 Keu, V. (gemest) *varken. Keu is in sommige streken de algemeene eigenaam van 't varken: keu, keu.*
 Keuken, V.
 Keule, V. *Een welriekend kruid: boonenkruid. In sommige streken Keune, Kuun geheeten.*
 Keulenaar, M. *Zeker buitengewoon lang vaartuig.*
 Keur, V. *Keurbende, V.*
 Keurs, V., keurzen. *Keurslijf.*
 Keus, keuze, V.
 Keutel, V.
 Keuvel, V. *Een hoofddeksel van kloosterlingen. Ook Eene vrouwenmuts.*
 Kevel, M. *Het tandenlooze tandvleesch.*
 Kever, M.
 Kevie, V. *Eene kouw, kooi. Zie Aalbezie.*
 Kevis, V., kevissen. *Bijwijf. Keviskind.*
 Kib, kibbe, V. *Het achterste van eene aalfuik. Kibje, kibbetje. Zie Aanvraag.*
 Kibbelen, o.w. Ik kibbel, kibbelde, heb gekibbeld.
 Kibbeling, V. *Afval van zoutevisch.*
 Kid, kidde, ked, kedde, V. *Een klein soort van paarden: Hit.*
 Kieken, kuiken, O.
 Kiel (keel), M., kielen (keelen). *Kleedingstuk. - 't Woord is eene samentrekking van Kedel.*

Kiel, M. *Wig, keg.*

Kiel, V. *De kiel van een vaartuig.*

Kielhalen, b.w. Ik kielhaal, kielhaalde, heb gekielhaald.

Kiem, V. Kiempje.

Kienen, o.w. *Met het lottospel spelen.* Ik kien, kiende, heb gekiend.

Kienspel, O. *Lottospel.*

Kier, M. *Reet.* - *De deur staat op een kier.* In sommige streken luidt dit: *De deur staat op eene gar (garre).*

Kies, V., kiezen.

Kiescollege, O.

Kiesch, b.n. en bijw., kiescher, meest kiesch.

Kieschkeurig, b.n.

Kietelen. *Zie Kittelen.*

Kieuw, V., kieuwen.
 Kievit, M., kieviten. Kievitse, O.
 Kiezel, O.
 Kiezen, b.w. Ik kies, koos, heb gekozen.
 Kiezerslijst, V.
 Kif, O. *Gebruikte run*.
 Kijf, V. In de uitdrukking: *Buiten kijf*.
 Kijken, o.w. Ik kijk, keek, heb gekeken.
 Kijk-in-de-pot, M. en V., kijk-in-de-potten.
 Kijt, *gewoonlijk kuit*, V. *De eieren van visschen*.
 Kijven, b.w. Ik kijf, keef, heb gekeven. Kijvage, V.
 Kikker, kikvorsch, M.
 Kil, b.n. en bijw.
 Kil, V., killen. *Eene diepte tusschen twee droogten*.
 Kilogram, O. *Een Nederl. pond (= 1000 wichtjes of grammen)*.
 Kilometer, M. *Mijl (= 1000 Ned. ellen)*. *Een vierkante kilometer is gelijk 1000000*
 □ *meters of eene vierkante mijl*.
 Kim, V.
 Kin, V.
 Kina, V. *De bast van den kinaboom, in Zuid-Amerika thuis behoorende, waaruit de kinine bereid wordt, die een koortsverdrijvende kracht bezit*.
 Kind, O., kinders, kinderen. Kindje, kindjes; kindertjes. Zie *Dag*.
 Kindsbeen. *Van kindsbeen af*.
 Kindsch, b.n. *Die grijsaard is kindsch. - Dat heugt mij nog uit mijne kindsche dagen* (kinderjaren).
 Kindschheid, V. *Toestand van een grijsaard, die kindsch is, die weer kind wordt*.
 Kindsheid, V. *Eerste jeugd*. Sommigen geven de voorkeur aan de vroegere spelling *Kindschheid*.
 Kinine, V. Zie op Kina.
 Kink, V. *Een draai in een touw*.
 Kinkel, M.
 Kinkhoest, M.
 Kinkhoorn, kinkhoren, M.
 Kinnebak, V., kinnebakken.
 Kinnebakken, O., kinnebakkens.
 Kinnetje, O. *Een achtste deel van een vat. Oudtijds schreef men kindeken*.
 Kip, M. *als scheepswoord. In alle overige beteekenissen V*.
 Kist, V.
 Kit, V. *Groote kruik. Bordeel*.
 Kits, V. *Een licht Engelsch vaartuig*.
 Kittelen (ketelen), o. en b.w. Ik kittel, kittelde, heb gekitteld. Kitteloorig.
 Klaar, b.n. en bijw., klaarder, klaarst. Klaarlijk.
 Klaarblijkelijk, b.n. en bijw.
 Klaarkomen, o.w. Ik kom klaar, kwam klaar, ben klaargekomen.
 Klaarkrijgen, b.w. Ik krijg klaar, kreeg klaar, heb klaargekregen.
 Klacht, V. Zie *Aanvraag*.
 Klad (kladde), V. Kladderig. Kladpapier.

Klad, O. *Ruw opstel.*
Klage, V. *Zie Aanvraag.* Klaaglijk.
Klak, V. Klakkeloos.
Klamp, M.
Klandizie, V. *Zie Aalbezie.*
Klank, M.
Klant, M.
Klap, M. *Slag. - Praat.*
Klapmuts, V.
Klappei, V. klappeien. *Babbelachtig vrouwspersoon.*
Klappei *is ontstaan uit* klappige Klappen *beteekent* praten.
Klapspaan, klikspaan, M. en V.
Klapspaan, V. *Molenklapper.*
Klarinet, V.
Klarinettist, M.
Klaroen, V. *Een blaasinstrument. Zie Bazuin.*
Klasse, V., klassen en classes.
Klater, V.

Klauteren, o.w. Ik klauter, klauterde, heb en ben geklauterd.
 Klauw, M.
 Klauwier (klavier), O., klauwieren.
 Klavaatshamer, M. *Kalfaathamer. Breeuwhamer.*
 Klavecim, klavecimbaal, V. Zie *Bazuin*. Klavecimbel, V. *De piano is eene verbeterde klavecimbaal.*
 Klaver, V. In de beteekenis van *weideklaver* heeft dit woord in de schrijftaal geen meervoud. In sommige streken echter wordt het niet zelden in het meervoud gebruikt: *Dat is goede klaver. De klavers staan goed.* Op aanplakbiljetten vindt men daar dan ook vaak: *Verkoop van klavers te velde.*
 Klaveren, V. meerv. Klaverenaas, klaverenheer enz. Klaverenacht, klaverendrie enz.
 Klavier, O.
 Kleed, O., kleederen, kleeren. *Kledingstuk in het algemeen.* Kleedje, O. kleedjes en kleertjes. Manskleeren. Vrouwenkleeren.
 Kleed, O., kleeden. *Dekkleed en Zeker vrouwenkledingstuk.* (japon) Kleedje, O, kleedjes. Tafelkleeden. Vrouwenkleeden. Vloerkleeden.
 Kleeden, b.w. Ik kleed, kleedde, heb gekleed.
 Klerwinkel en Kleerenwinkel, M.
 Kleedermaker, kleermaker en kleerenmaker, M.
 Kleemen, b.w. *Doen kleven.* Ik kleem, kleemde, heb gekleemd.
 Kleemsch. *Kleverig, papperig.*
 Klerage, V. Zie *Bagage.*
 Klei, V. Zie *Aambeij.*
 Kleie, V., kleien. *Zemelen van boekweit.*
 Klein, kleen, b.n. en bijw. Kleiner, kleener. Kleinte. Kleinheid. Kleinigheid.
 Kleinood, O., kleinooden, kleinoodiën. - *Kleinoodiën is het meerv. van een verouderd kleinoodie, ontstaan uit een Latijnsch clenodium.*
 Kleins, klens, V., kleinzen, klenzen. *Filtreerdoek, zeefdoek.*
 Kleinschrift, O.
 Kleinzen, klenzen, b.w. Ik kleins, klens; kleinsde, klensde; heb gekleinsd, heb geklensd.
 Klem, V.
 Klep, V.
 Klepel, M. Zie *Beitel.*
 Kleppel, M.
 Klerk, M.
 Klets, V., kletsen.
 Kletsen, o. en b.w. Ik klets, kletste, heb gekletst.
 Kletsnat, b.n.
 Kleur, V.
 Kleuter, V.
 Kleven, o. en b.w. Ik kleef, kleefde, heb gekleefd. Kleverig.
 Klibber, O. *Zekere gom. Elke kleefachtige stof.*
 Klief, V., klieven (verouderd) *Kloof.*
 Kliek, V. *Overgeschoten spijs.* Kliekje. Kliekjesdag.
 Klier, V.

Klieven, b.w. *Klooven*. Ik klief, kliefde, heb gekliefd.
Klif, O. *Steile kant, afgang eener steilte*.
Klijf, O. *Klimop*.
Klik, M. *Het onderste ijzeren of koperen stuk eener kolf*.
Klim, O. *Klimop*.
Klim, M. *Het klimmen: een heele klim*.
Klimaat, O.
Klimop, O. *voor het loof*, M. *voor den boom*.
Kling, V.

Kling, V., klingen. *Duinen. Heuvelklingen.*
 Klink, M. *Klap.*
 Klink, V. *De klink eener deur.*
 Klinket, O. *Kleine deur in eene stadspoort* enz.
 Klip, V.
 Klis, V.
 Klisteer, V., klisteeren.
 Klisteeren, b.w. Ik klisteer, klisteerde, heb geklisteed.
 Klit, klitte, V. *Klis.*
 Klits, V. *Eene teef.*
 Kloek, b.n. en bijw. Kloekaard. Kloekelijk.
 Kloen, O. *Kluwen.*
 Kloet, M. *Schippersboom. Kalkklopper of kalkstok.*
 Klok, M. *Teug. Zeker geluid onder het drinken.*
 Klok, V. *Uurwerk. - Glazen stolp* enz. - Klokkenist, M. Klokkereep en klokcreep, M.
 Klok, V. *Klokken.* In sommige streken luidt dit *Klok: Kloeke.*
 Kloker, M. *Pijpewroeter.*
 Klommer, M. *Leugen, uitvlucht.*
 Klomp, M.
 Klongel. Zie *Klungel.*
 Klont, V., klonten.
 Klonter, M., klonters.
 Kloof, klove, V., kloven.
 Klooster, O.
 Kloosterling, M. en V. Kloosterlinge, V. Zie *Aanhangeling.*
 Kloot, M, klooten.
 Klooven, b.w. *Doen splijten.* Ik kloof, kloofde, heb gekloofd.
 Klop, M. *Slag.*
 Klop, V. *Geestelijke dochter.*
 Klophengst, M.
 Klos, M.
 Klouwen. Zie *Kluwen.*
 Klovenier, kolvenier, M. *Kolfdrager.*
 Klucht, V. *Boert.*
 Klucht, V *Mast.*
 Kluft, V. *Kloof, spleet.* Ook: *Wijk eener stad.*
 Kluiif, M. *Het kluiven.*
 Kluiif, V., kluiven. *Klauw.*
 Kluis, kluiize, V., kluizen.
 Kluister, V.
 Kluit, V.
 Kluiven, b.w. Ik kluiif, kloof, heb gekloven. *Voor kluiven hoort men in sommige streken knuiven. In meer woorden zijn l en n wisselletters: kluppel, knuppel.*
 Kluizen, o.w. Ik kluis, kluisde, heb gekluisd.
 Kluizenaar, M., kluizenaren en kluizenaars. Kluizenaarsleven.
 Klungel, klongel, V.

Kluppel, knuppel, kneppel, M.
Kluts, V.
Klutsen, b.w. Ik kluts, klutste, heb geklutst.
Kluun (kluin, kleun, kloen), V. en O. *Zekere gebaggerde turf*. Ook *eene soort van bier*.
Kluwen, kloen, O.
Knaap, M., knapen.
Knak, M., knakken.
Knap, M. *Geluid*. Ook: *Spijs*.
Knapkoek, M. *een koek*, V. *als stofnaam*.
Knarsbeen of knarsebeen, O.
Knarsen, knersen, o.w. Ik knars, knarste, heb geknarst.
Knarsetanden, o.w. Ik knarsetand, knarsetandde, heb geknarsetand.
Knaster, M. *Fijne soort van rooktabak*.
Knecht, M., knechts, knechten. Knechtsch. Knechtelijk. Knechtje, knechtke, knechtken.
Knedden, b.w. Ik kneed, kneedde, heb gekneed.
Kneep, V., knepen.
Knekel, Zie *Kneukel*. Knekelhuis.
Knel, V.
Kneppel, M. *Knuppel, kluppel*.
Knersen. Zie *Knarsen*.
Knetteren, knitteren, o. en b.w. Het knettert, knetterde, heeft geknetterd.

Kneu, V., kneuën. *Zekere zangvogel, ook Kneuter* geheeten.
 Kneukel, knokkel, knokel, knekel, M. Knekelhuis.
 Kneuter, V. Zie *Kneu*.
 Knevel, M., knevels.
 Knevelen, b.w. Ik knevel, knevelde, heb gekneveld. Knevelarij.
 Knibbelen, o.w. Ik knibbel, knibbelde, heb geknibbeld.
 Knie, V., knieën. Zie *Aalbezie*.
 Kniezen, knijzen, o.w. Ik knies, kniesde, heb gekniesd. Kniezer. Kniesoor. -
 Knijzen *wordt in sommige streken vervoegd*: Ik knijs, knees, heb geknezen.
 Knijf, O., knijven. *Knipmes*.
 Knijp, V. *Hij zit in de knijp*.
 Knijpen, b.w. Ik knijp, kneep, heb geknepen. - *Knijpen is hetzelfde als Nijpen, waarvan het door voorklamping der k gevormd is*.
 Knik, M.
 Knikkebollen, o.w. Ik knikkebol, Knikkebolde, heb geknikkebold.
 Knikker, M.
 Knip, M. *Het knippen. Hij gaf hem een knip voor den neus*.
 Knip, V. *Werktuig*.
 Knobbel, M.
 Knod, knodde, V. *Een knoop, knobbel*.
 Knoeien, b. en o.w. Ik knoei, knoeide, heb geknoeid.
 Knoest, M.
 Knoet, M.
 Knoffelen. Zie *Knuffelen*.
 Knoflook (knoplook, knooplook), O.
 Knok, M., knokken.
 Knokkel, M. *Kneukel*.
 Knol, M. *Eene raap*. Ook *Een slecht paard*.
 Knollentuin, M. Knolleschil, V.
 Knook, M., knoken.
 Knoop, M., knopen. Knoopsgat.
 Knoopenschaar, V. *Eene schaar om knopen te poetsen*.
 Knoopschaar, V. *Eene schaar om te knopen*.
 Knor, M., knorren.
 Knorf, M., knorven. *Een hard lichaam, eene verharding*. Knorfbeen, d.i. *Kraakbeen*.
 Knorhaan, M.
 Knorrepot, M. en V.
 Knot, V., knotten. *Ineengedraaid bosje gehekeld vlas*.
 Knots, V.
 Knuffelen, knoffelen, b.w. Ik knuffel, knuffelde, heb geknuffeld. *Ruw schudden, - drukken*.
 Knuist, knoest, M.
 Knuppel, kneppel, M.
 Knuren, o.w. *Talmen, leuteren*. Ik knuur, knuurde, heb geknuurd.
 Knutselen, b.w. Ik knutsel, knutselde, heb geknutseld.
 Kodde, V. *Snakerij*. Koddig.

Koddebeier, M. *Oppasser der jacht en visscherij. Eigenlijk knotsdrager of knotszwaaijer.*
Koddenaar, M. *Eene kneu.*
Koe, V., koeien. Koetjes.
Koeionneeren, b.w. *Bejegenen, plagen, zeer lastig vallen.* Ik koeionneer, koeionneerde, heb gekoeionneerd.
Koek, V. *als stofnaam*, M. *als een gebak. Geef mij van die koek. Hij kocht eenen peperkoek.*
Koekbakker, koekenbakker, M.
Koekoek, M. Koekoeksbloem.
Koelte, V. *Zie Anstalte.*
Koepel, M.
Koer, M. *Torenwachter.*
Koers, M.
Koest, tusschenw.
Koet, V. *Kleine witte eend. Waterhoen. Meerkoet. Wulp.*
Koets, V., koetsen. *Rijtuig. Bed.*
Kof, V. *Zie Aak.* Kofschip.
Koffer, M.
Koffertorie, O., koffertoriën. *Omslag van een boek.* Het is een Latijnsch basterdwoord.
Koffie, V.
Kog, kogge, V. *Een vaartuig.*

Kogel, M.
 Kok, M., koks.
 Kokarde, V.
 Koken, o. en b.w. Ik kook, kookte, heb gekookt.
 Kokendheet, b.n.
 Koker, M. *Mannelijk persoon die kookt.*
 Koker, M. Pennenkoker.
 Koket, O. *Al wat gekookt is.*
 Kokinje, V., kokinjes.
 Kokosboom, M., kokosboomen.
 Kokosnoot, V., kokosnoten.
 Kol, M. *Slag voor het hoofd met een hamer of een bijl.*
 Kol, V. *Witte plek, bles of blosje geheeten, voor den kop van een paard. Ook Heks. Tooverkol.*
 Kolder, M. *Een lederen harnas, dat weleer borst en rug bedekte. - Eene ziekte onder de dieren. Dat paard heeft den*
 Kolf, V. (kolder in den kop.
 Kolibrie, M. Kolibrietje.
 Koliek, O.
 Kolk, V.
 Kollebloem, V. *Korenroos, klaproos, in sommige streken, kankerbloem en rozewied geheeten.*
 Kolokwint, M. *Kwintappel: eene bittere vrucht.*
 Kolom, V., kolommen.
 Kolonel (kornel), M., kolonels.
 Koloniaal, M. *Een bewoner der koloniën; een militair die in de koloniën dient.*
 Koloniaal, b.n. *Koloniale waren, handelsproducten uit de overzeesche bezittingen; koloniale troepen, militairen die in de overzeesche bezittingen dienen.*
 Kolonie, V., koloniën, kolonies.
 Koloriet, O.
 Kolos, M. *Reuzenbeeld. Gevaarte.*
 Kolossaal, b.n.
 Kolvenier. *Zie Klovenier.*
 Kom, V. Kommetje.
 Kombaars, V., kombaarzen. *Scheepsdeken.*
 Kombof, V., kombofs, komboffen. *Eene keuken of hok, waarin men kookt en stookt en allerlei ruw huiswerk verricht.*
 Kombuis, V., kombuizen. *Scheepskeuken.*
 Komediant, M.
 Komedie, V., komedies. *Schouwburg. Comedie beteekent blijspel.*
 Komeet, V., kometen.
 Komen, o.w. Ik kom, kwam, ben gekomen.
 Komfoor, O., komforen
 Komiek, b.n.
 Komiek, M.
 Komijn, M. Komijnkaas, komijnekaas, V.

Komkommer, V.
Komma, V. en O.
Kommer, M. *Zorg*.
Kommer, V. *Hazendrek*.
Kommies, M., kommiezen. *Ambtenaar bij de belastingen*. - *Commies is een ambtenaar aan een ministerie*.
Kommiesbrood, O. *Soldatenbrood*.
Kompas, O., kompassen.
Komplot, O.
Komst, V.
Kond, b.n. Komt voor in *Kond doen* en in: *Een iegelijk zij kond* Kondschap, V.
Konfijt, O.
Konfijten, b.w. Ik konfijt, konfijtte, heb gekonfijt.
Konfilje, V. *Een welriekend kruid: citroenkruid, melisse*.
Kongeraal, M. *Zeeaal*.
Konijn, O. Konijnevel. Konijnenhol, -jacht, -pastei.
Koning, M. Koninkje. Koninkrijk. Koninklijk.
Koningin, V. Koninginnenkroon.
Konkel, M. *Slag; stoot*.
Konkel, V. *Eene luie en slordige vrouw. Oorspronkelijk beteekende konkel spinrokken: een werktuig, waarom men het vlas windt, dat men spinnen wil*.

Konradijn, M.
 Konstabel, M. *Busschieter, kanonnier*. Konstabelsmaat.
 Kontant, contant, b.n. en bijw. *Gereed*. Kontante betaling.
 Konterfeiten, b.w. *Afbeelden*. Ik konterfeit, konterfeitte, heb gekonterfeit.
 Konterfeitsel, O. *Afbeeldsel*.
 Konvooi, O., konvoeien.
 Konzenielje, V. *De volksterm voor Cochenille*. Zie dit woord.
 Kooi, V., kooien.
 Kook, V. *Het water is aan de kook*.
 Kool, V., kolen. *Brandstof*.
 Houtskool. Steenkolen.
 Bruinkolen.
 Kool, V., koolen. *Een bekend gewas*. Roode- en wittekoolen.
 Koomenschap, V. *Koomenschap doen*, koophandel drijven. - Koomenschap staat voor koomenschap en dit weder voor koopmanschap. *Het eerste deel van koomenschap treft men ook aan in*
 Koomenij, V. *Kruidenierswinkel*. *Dit woord is ontstaan uit koopmannij en daarom verdient de spelling met oo de voorkeur*. Koomenijswinkel.
 Koon, V., koonen.
 Koop, M., koopen.
 Koopen, b.w. Ik koop, kocht, heb gekocht. Kooper.
 Koopman, M., kooplieden en kooplui. Koopmansstijl.
 Koor, O., koren.
 Koord, O. en V. *Het wordt ook als voorwerpsnaam O. gebruikt. In enkele gevallen is het V., inz. van de koord eens koordedansers*.
 Koorde, V. *Eene lijn in den cirkel*.
 Koordedanser, M. Koordedanseres, V.
 Koorn. Zie *Koren*.
 Koorts, V., koortsen. Koortsig.
 Koot, V., kooten. *Bikkels. Pooten*.
 Kooten, o.w. *Bikkelen*. Ik koot, kootte, heb gekoot.
 Koozen, o.w. *Kouten*. Ik koos, koosde, heb gekoosd. Liefkoozen, b.w.
 Kop, M. *in alle beteekenissen*.
 Koper, O. Koperen, stoff. b.n.
 Kopie, V., kopieën. *Nabootsing*. Dit schilderstuk is eene kopie naar het oorspronkelijke.
 Kopieeren, b.w. Ik kopieer, kopieerde, heb gekopieerd, *Een afschrift maken*.
 Kopij, V. *Handschrift voor de pers*. Deze kopij is niet leesbaar.
 Koppel, M. *Koppelband*, ook *troep, hoop, menigte*: een koppel zwanen.
 Koppel, O. *Paar*. *Een koppel duiven*, een doffer en een wijfje.
 Koppermaandag, Koppertjesmaandag, M. *De tweede maandag in Januari*.
 Koraal, M. *Koorjongen*.
 Koraal, O. *Koorzang*.
 Koraal, O. *voor de stof*, V. *voor het daaruit vervaardigde voorwerp*.
 Korbeel, M., korbeelen. *Een vooruitstekende steen, waarop een balk rust*.
 Kordaat, b.n., kordater, kordaatst.

Kordelier, M., kordelieren en kordeliers. *Een Minderbroeder, Franciscaan, aldus geheeten naar de koord* [Fr. corde], die hij om het lijf draagt.
Kordewagen, M. *Kruiwagen*. Kordewagen is ontstaan uit krodewagen. Voor kordewagen hoort men niet zelden kortewagen.
Kordon, O. *Lijn van grensafsluiting*.
Koren, koorn, O.
Koren, b.w. Ik koor, koorde, heb gekoord. *Braken, overgeven*.

Korf, M., korven.
 Korhaan, M.
 Korhoen, O., korhoenders, korhoenderen. Koriander, M. *Eene plant*.
 Korint, korent. Zie *Krent*.
 Kornel, M. Zie *Kolonel*.
 Kornel, V. *Fijne zemelen*.
 Kornet, M. *Vaandrig te paard*.
 Kornet, V. *Eene kromme hoorn*. Ook *Eene vrouwenmuts*.
 Kornis, V., kornissen. *Kroonlijst*.
 Kornoelje, V. *Eene steenvrucht, die eenigszins naar eene kers gelijkt*.
 Kornuit, M., kornuiten. *Makker*.
 Korporaal, M., korporaaals, korporalen.
 Korren, o.w. *Oesters of garnalen vangen*. - *Geluid geven (van duiven)*. Ik kor, korde, heb gekord.
 Korre, V. *Sleepnet*.
 Korrel, V., korrels en korrelen.
 Korset, O., korsetten. Korsettenmaakster.
 Korst, V.
 Kortage, V. Zie *Bagage*.
 Kortegaard, V. *Wachthuis*. - *Verbasterd uit het Fransche Corps de garde*.
 Kortelas, V. *Eene korte, breede sabel*. *Verbasterd uit het Fr. Coutelas*.
 Kortelijk, bijw. Kortelings, bijw.
 Kortswijl, V.
 Korzel, korzelig, b.n. en bijw.
 Kossem, M. *Halskwab*.
 Kost, M. kosten. *Uitgaaf*. Onkosten. Kostelijk. Kosteloos.
 Kost, M., kosten. *Spijs*. Kosthuis.
 Koster, M. Kosterin, Kosteres, V.
 Kostuum, V., kostumen en costumes.
 Kotelet, V., koteletten. *Ribbestukje*.
 Kot, O., kotten. *In sommige streken luidt het meervoud koten*.
 Koteren, b.w. *Uitstooten*. Ik koter, koterde, heb gekoterd.
 Kotter, M. *Een vaartuig*. Zie *Aak*.
 Koud, b.n. en bijw., kouder, koudst. Kouwelijk,
 Koude, kou, V. Kouwetje.
 Koukleum, M. en V.
 Kous, V., kousen. Kouseband.
 Kout, M.
 Kouter, M. *Prater*.
 Kouter, O. *Ploegijzer*.
 Kouw, V. *Kooi*.
 Kozijn, O.
 Kozijn, M. *Neef*. Fr. *Cousin*.
 Kraag. M., kragen. - *Kraag* beteekende oudtijds ook *hals*, in welke beteekenis het heden nog in sommige uitdrukkingen gehoord wordt, als: *een stuk* (wijnstuk, stuk jenever) *in zijn kraag hebben; hij sloeg het in zijn kraag; iem. bij zijn kraag vatten*.

Kraai, V., kraaien. *Zeker vaartuig. Zekere vogel.* Kraaitje.
Kraak, krak, M.
Kraak (karaak), V. *Een Portugeesch vaartuig. Zie Aak.*
Kraal (koraal), V.
Kraal, V. *Gehucht.*
Kraam, V. *In alle beteekenissen. 't Wordt in sommige streken in de beteekenis van kermiskraam O. gebruikt.*
Kraam, V. *Bevalling.*
Kraan, V. *Tap en Hijschtuig.*
Kraan, M. *Kraanvogel.*
Krab, V., krabben. Krabje. *Eene krauw.*
Krab, krabbe, V. *Een schaaldier.* Krabbetje, O.
Krabbel, V.
Krabben, b.w. Ik krab, krabde, heb gekrabd.
Kracht, V. *Krachtelijk. Krachtens.*
Kraf, karaf, V.
Kraak, M., krakken.
Kraakeel, O., kraakeelen.
Kraakeelen, o.w. Ik kraakeel, kraakeelde, heb gekraakeeld.

Krakeling, M. Krakelingetje. *Een gebak.*
 Kram, V. Krammetje, O.
 Kramer, M.
 Kramp, V.
 Krang, b.n. en bijw. *Verkeerd, het binnenste buiten.* Krangkant.
 Kranig, b.n.
 Kranke, M. en V. Krankenbezoek.
 Krankheid, krankte, V.
 Krans, M., kransen.
 Kransen, b.w. Ik krans, kranste, heb gekranst.
 Krant (courant), V.
 Krap, meekrap, V.
 Krap, V. *Kram, haak of slot aan een boek, om het dicht te houden.*
 Krap, V. *Varkensrib.*
 Krap, krapjes, bijw.
 Kras, V. *Schrap.*
 Kras, b.n.
 Krasgat, O. *Zakgat in een vrouwenrok.*
 Krassen, o.w. Ik kras, kraste, heb gekrast.
 Krat (kret), O., kratten. *Loshangend achterschot van een wagen.*
 Krauw, V.
 Krauwage, V. *Zie Bagage.*
 Krauwel, M. *Zie Beitel.*
 Kreatuur, O., creaturen.
 Krieb. *Zie Krib.*
 Krediet, O. *Geloof, vertrouwen.* enz. *Zie verder Credit*
 Kreeft, M. Kreeftsschaar.
 Kreek, V., krekken.
 Kreef (kriel), V., kreen. *Smal boordsel.*
 Kreet, M., kreen.
 Kregel, b.n. en bijw. *Ook Kriegel, krijg.*
 Kreits, M., kreitsen.
 Krekel, M.
 Kreng, O. Krengetje.
 Krenken, b.w. Ik krenk, krenkte, heb gekrenkt.
 Krenselen, b.w. *Het zuiveren van het zaad met de wan.* Ik krensel, krenselde, heb gekrenseld.
 Krent (korent, korint), V. Krentenbrood, -koek. Krenteboom.
 Krepel. *Zie Kreupel.*
 Kret. *Zie Krat.*
 Kreuk, V.
 Kreukel, V.
 Kreupel, b.n. en bijw.
 Kreupele, M. en V.
 Kreus, V. *Eene kerf in duigen.*
 Krevet, krieuwel, V.
 Krib, kribbe, V. Kribje, kribbetje, O.

Krib, V., kribben. *Kijfzieke vrouw*.
Kriebelen, o.w. Ik kriebel, kriebelde, heb gekriebeld. *Jeukte veroorzaken; heel klein schrijven*.
Kriebelschrift, O.
Kriek (krekel), V.
Kriek, V. *Eene soort van kers*. Kriekeboom.
Kriel, M. en V. *Klein mensch*.
Kriel, V. *Mand*.
Kriel, O. *Uitschot; klein goed*.
Kriel, b.n. en bijw. *Dartel*.
Kriepe (krippe), V. *Een kruiphennetje*.
Krieuwelen, o.w. Ook Kriebelen, krevelen. Het krieuwelt, krieuwelde, heeft gekrieuweld.
Kriezel, V. *Klein afgescheurd stuk*. *Ik heb er geen kriezeltje (griezeltje, brijzeltje) van gehad*.
Krijg, M.
Krijgen, o.w. *Oorlogen, krijg voeren*. Ik krijg, krijgde, heb gekrijgd.
Krijgen, b.w. *Ontvangen*. Ik krijg, kreeg, heb gekregen.
Krijgsheir, O., krijgsheiren.
Krijgzuchtig, b.n.
Krijsch, M.
Krijsch, o.w. Ik krijsch, krijschte of kreesch, heb gekrijscht of gekreschen.
Krijt, O. *in alle beteekenissen*. *Rood- en zwartkrijt*. - *De*

ridders verschenen geharnast in het krijt (strijdperk).
 Krijten, o.w. Ik krijt, kreet, heb gekreten.
 Krijzelen, krijzeltanden, o.w. *Knarsen, knarsetanden*. Ik krijzel, krijzelde, heb gekrijzeld.
 Krikkemik, V. *Zeker vaartuig om zware balken, steenen enz. op te hijschen*
 Krimp, V. *Zij geven nog geene krimp*.
 Krimpen, b. en o.w. Ik krimp, kromp, heb en ben gekrompen.
 Kring, M. Kringetje.
 Krinkel, M., krinkels. *Eene kronkelende bocht*.
 Krinsen, b.w. *Zuiveren*. Ik krins, krinste, heb gekrinst. Zie *Krenselen*.
 Krioelen, o.w. Het krioelt, krioelde, heeft gekrioeld.
 Krip, O. Krippen, stoff. b.n.
 Kris, V. *Dolk of ponjaard der Maleiers*.
 Kris. *Bij kris en kras*.
 Kristal, O., kristallen. Kristallen, stoff. b.n.
 Kristallijn, O.
 Kritiek, b.n., kritieker, kritiekst. *Hachelijk*.
 Kritis. Zie *Kreits*.
 Krocht (kroft), V. *Spelonk of hol. Schuilplaats van het woudgedierte. - Enkele kerken hebben onderaardsche kerken of kapellen, krochten (crypten) geheeten. In de dichtkunst beteekent krocht een ellendig huis*.
 Krodde, V. *Zeker onkruid, dat vooral onder de haver groeit*.
 Kroeg, V.
 Kroep, V. *Eene veelal doodelijke keelziekte*.
 Kroes, M., kroezen.
 Kroes, b.n. en bijw., kroezer, kroest. Kroeskop.
 Krok, V. *Zeker onkruid, wilde wikke geheeten*.
 Krokodil, M. Krokodillentranen, M. meerv.
 Krokus, M. *Eene bekende bloem*.
 Krol, O. *Een nietig huisje. Eene hut*.
 Krols, bijw. Krolsch, b.n.
 Krombeen, kromhals, kromneus, kromtong, kromvoet, M. en V.
 Kromhals, V. *Retort*.
 Kromte, V. Zie *Aanstalte*.
 Kromtongen, o.w. *De taal radbraken*. Ik kromtong, kromtongde, heb gekromtongd.
 Kromtrekken, o.w. Trek krom, trok krom, is kromgetrokken. *Deze plank is door de warmte kromgetrokken*.
 Kronen, b.w. Ik kroon, kroonde, heb gekroond.
 Kroniek, V. Zie *Fabriek*.
 Kronkel, M.
 Kroon, V., kronen. Kronengoud, O.
 Kroos, V., krozen. Zie *Kreus*.
 Kroos (kroost), O. *Eendenkroos, eendengroen: water- of moeraslinzen: eene plant*.
 Kroos, kroost, O. *Het binnenste of de afval van eenden en ganzen*.
 Kroost, O. *Kinderen. De ouders beminnen hun kroost. - Nakroost. Nageslacht*.

Kroosje, O. *Damascuspruim*.

Kroot, V., krotten.

Krop, M. *Voormaag. Gezwel*.

Krop, V. *Eene krop sla*.

Krop, O. *Ongebuid meel, in sommige streken Krop-uit-den-zak geheeten*.

Krot, O. *Nietig huisje. Hut. Zie Krol*.

Kruchen, o.w. *Stenen*. Ik kruch, kruchte, heb gekrucht. *Krucherd*. - *In sommige streken zegt men Krukken voor Kruchen*.

Kruid, O. *Kruidkenner. Kruidkunde. Kruidje-roer-mij-niet*.

Kruiden, b.w. Ik kruid, kruidde,

heb gekruid. - Gekruide wijn.
 Kruidenier, M.
 Kruidrazijn, kruidenazijn, M.
 Kruidkaas, kruidkaas, V.
 Kruidwijn, M.
 Kruidrij, V. Zie *Babbelarij*.
 Kruien, b. en o.w. Ik krui, kruidde of krooi, heb gekruid of gekrooien. Kruiing, V.
 Kruik, V.
 Kruil, V. Komt voor in de uitdrukking *Om de kruil*, d.i. *voor de grap*.
 Kruiling, M., kruilingen en kruilings. *Eene soort van appel*.
 Kruij, V. Kruijpie.
 Kruijmel, V, kruijmel en kruijmel.
 Kruij, V.
 Kruijen, o.w. Ik kruij, kroop, heb en ben gekropen.
 Kruis, O., kruisen.
 Kruisbeeld (crucifix), O.
 Kruiselings, bijw.
 Kruisen, b. en o.w. Ik kruis, kruiste, heb gekruist.
 Kruisigen, b.w. Ik kruisig, kruisigde, heb gekruisigd. Kruisiging, V. Zie *de noot bij Bevochten*.
 Kruit, buskruit, O. Rattenkruit, O.
 Kruiwagen, M.
 Kruizeel, O., kruizeelen. *In sommige streken Hangzeel geheeten*.
 Kruizemunt, V. *Eene plant*. De beteekenis is *Kroeze munt*, d.i. gekrulde munt. Zoo heeft men ook Pepermunt, Watermunt.
 Kruk, M. *Een persoon*.
 Kruk, V. *Een voorwerp*.
 Krul, V.
 Krulbol, M. *Een platronde bol, waarvan het eene platte vlak grooter is dan het andere, en waarmee men, vooral in Vlaanderen, naar den staak bolt*.
 Krullebol, krulkop, krullekop, M. en V. *Een persoon met krulhaar*.
 Kub, kubbe, V. Zie *Kib*.
 Kuch, V.
 Kuch, O. *Droog kommiesbrood*.
 Kuchen, o.w. Ik kuch, kuchte, heb gekucht. Kucher.
 Kudde, V. Kuddetje, kuddeke, kuddeken, O.
 Kuf, V. *Kit, vuile kroeg*.
 Kuier, M.
 Kuif, V., kuiven.
 Kuiken. Zie *Kieken*.
 Kuil, M.
 Kuip, V.
 Kuiper, M.
 Kuis, V., kuizen. *Knots*.
 Kuisch, b.n. en bijw., kuischer, meest kuisch.

Kuischen, b.w. *Reinigen, zuiveren*. Ik kuisch, kuischte, heb gekuischt.
Kuischkalf: *Een jong kalf van het mannelijk géslacht*.
Kuit, V. *Lichaamsdeel*. Ook *Zaad van een visch*.
Kuit, V. *Wijfjesvisch* - *In sommige streken hoort men in plaats van kuit, kieter, evenals voor kuit, kiet*.
Kullekenskruid, O. 't Wordt o.a. ook *Hondekenskruid* en *Standelkruid* geheeten.
Kunde, V.
Kunne, V. *Geslacht*. Zie *Aanvraag*.
Kunnen, o.w. Ik kan; kon, konde; heb gekund¹⁾. - *In plaats van kon hoort men in sommige streken niet zelden kost*.

1) De deelwoorden gekund, gemoeten, gemoogd, gedurfd moeten zooveel mogelijk vermeden worden. Men schrijve liever Hij heeft het durven, kunnen, mogen, moeten doen, dan Hij heeft (het) gedurfd, gekund, gemoogd, gemoeten.

Kunst, V. Kunstelijk. Kunsteloos.
 Kunstenaar, M. Kunstenares, V.
 Kurassier, M.
 Kurk, O *voor de stof*, M. *voor het daaruit vervaardigde voorwerp*. *Het kurk komt van den bast van den Spaanschen kurkeik. Geef mij dien kurk.*
 Kurketrekker, kurketang. Kurkenmandje.
 Kurkuma, V. *Geelwortel*. De wortel van de Indische saffraanplant.
 Kus, M., kussen.
 Kushandje, O.
 Kussen, b.w. Ik kus, kuste, heb gekust.
 Kussen, O., kussens.
 Kust, V. *Oever*.
 Kust, V. *Verkiezing*. In de uitdrukking: *Te kust en te keur*.
 Kusting, V. *Onderpand, hypotheek*.
 Kuun, V. Zie *Keule*.
 Kuur, V., kuren.
 Kwaad, O. Het meervoud komt alleen voor in het gezegde: *Men moet van twee kwaden het minste kiezen*.
 Kwaad, b.n. en bijw., kwader of erger, kwaadst of ergst.
 Kwaal, V.
 Kwaart, V. *In Groningen eene karnemelksmaat*.
 Kwab (kwabaal), V.
 Kwab, kwabbe, V. *Een lillende klomp vleesch*. Kwabbetje, O.
 Kwak, M.
 Kwaker, M.
 Kwakkel, M. *Wachtel, kwartel: zekere vogel*. - *Domme kwakkel*, domme kerel, ook bloot *kwakkel* geheeten. In: *het is een doove kwakkel*, schijnt doof, de beteekenis te hebben van *dom*; want een kwakkel is niet doof, maar uiterst fijn van gehoor. *Een doove kwakkel* en *een domme kwakkel* zouden dus hetzelfde beteekenen.
 Kwakzalver, M.
 Kwalie, V., kwalieën en kwalies. *Eene vrouw die kwaliet*.
 Kwalieën, o.w. *Teemchtig met kinderen praten; teemchtig en gedurig hetzelfde zeggen*. Ik kwalie, kwaliede, heb gekwalied.
 Kwaliemoer, V. *Kwalieachtige best*.
 Kwelijk, b.n. en bijw. Kwelijkheid, V.
 Kwalle, V. *Een weekdier: Zeenetel*.
 Kwalm, M. *Dikke damp, walm. Met voorklamping der k van walm gevormd*.
 Kwalster, M. *Kwalsterboom, lijsterbesseboom*, - Ook *Rochel, fluim*.
 Kwanselen, o.w. Ik kwansel, kwanselde, heb gekwanseld.
 Kwansuis, kwanswijs, bijw. *In schijn, geveinsd*. Dit woord, ontleend aan het Latijn, wordt in verschillende streken verschillend uitgesproken, terwijl 't dan niet zelden voorafgegaan wordt door 't voorzetsel *voor*: *De kaars viel omver kwanswijs. Zij deden het (voor) kwansuis* (konsuis).
 Kwant, M.
 Kwapsch, b.n. *Ongesteld, onpasselijk. Ik ben zoo kwipsch en zoo kwapsch*.
 Kwarrel, M. *Eene kleine, ineengegroeide vrucht*.

Kwart, O.

Kwartaal, O.

Kwarteel, O., kwarteelen. *Zeker vat voor vochten.*

Kwartel, M. *Deze vogel wordt in sommige streken Kwakkel geheeten.*

Kwartier, O.

Kwartijn, M. *Een boek in quarto.*

Kwarts, O., kwartsen. *Eene steensoort.*

Kwassiehout, O. *Bitterhout: Het hout van den kwassiehoutboom uit Guiana (in Zuid-Amerika).*

Kwast, M. *Knoest. Ook Borstel.*
 Kwee, V., kweeën. Kweeper.
 Kweek, V. *Puingras.*
 Kweekeling, M. en V. Kweekelinge, V. *Zie Aanhangeling.*
 Kweeken, b.w. Ik kweek, kweekte, heb gekweekt.
 Kweelen, o.w. *Eene samentrekking van kwedelen, d.i. zingen.* Hij kweelt, kweelde, heeft gekweeld.
 Kween, V., kwenen. *Eene onvruchtbare koe.*
 Kweern(kwieren), V. *Handmolen.*
 Kweesten, o.w. *Vrijen (op Tessel en Vlieland) en wel, terwijl deuren en vensters openstaan en de minnaar op de deken zit of ligt, waaronder zijne beminde rust.* Ik kweest, kweeste, heb gekweest.
 Kweken, kwekken. *Zie Kwaken.*
 Kwel, V. *Kwelling.* Ook *Wel.* Kwelwater, d.i. *Welwater.*
 Kwelder, V. *Land buitendijks.* Kweldergras. Kwelderboter.
 Kwelen, b.w. *Kwijnen.* In sommige streken luidt het *Kwellen*: Dat kind kwelt. - Ik kweel, kweelde, heb gekweeld.
 Kwendel, V. *Wilde tijm.*
 Kwern. *Zie Kweern.*
 Kwets, V. *Eene langwerpige blauwe pruim.* - Ook *Kwetsing.*
 Kwetsuur, V., kwetsuren.
 Kwetteren, o.w. Hij kwettert, kwetterde, heeft gekwetterd. *Hoor de zwaluwen eens kwetteren.*
 Kwezel, V., kwezels.
 Kwibus, M., kwibussen. *Een kwast, een zot.*
 Kwidam, M., kwidams. *Een zonderling mensch.*
 Kwijl, V.
 Kwijlen, o.w. Ik kwijl, kwijlde, heb gekwijld.
 Kwijn, M. *Kwijning.*
 Kwijnen, o.w. Ik kwijn, kwijnde, heb gekwijnd. Kwijning, V.
 Kwijt, bijw.
 Kwijten (zich), terugw.w. Ik kwijt mij, kweet mij, heb mij gekweten. Kwijting, V.
 Kwijtraken, b.w. Ik raak kwijt, raakte kwijt, ben kwijtgeraakt.
 Kwijtschelden, b.w. Ik scheld kwijt, schold kwijt, heb kwijtgescholden.
 Kwijtschelding, V.
 Kwik, V. *Beuzeling.*
 Kwik, b.n. *Levendig, vlug.* - Kwikzand, d.i. *drijfzand.*
 Kwik, O. en V. *Eene verkorting van kwikzilver, d.i. levend zilver.*
 Kwikstaart, M. *Een vogeltje, ook Wipstaartje, bouwmeestertje* geheeten.
 Kwinkeleeren, o.w. Ik kwinkeleer, kwinkeleerde, heb gekwinkeleerd. *Met een trillenden gorgel zingen, als de vogels.*
 Kwinkerd, M. *Iemand, die scheel ziet.*
 Kwinkslag, M.
 Kwint, V. *Eene looze streek.*
 Kwintappel, M. *Zie Kolokwint.*
 Kwipsch, b.n. *Zie Kwapsch.*

Kwispedor, O., kwispedoren.

Kwispel, M.

Kwispelstaarten, o.w. Ik kwispelstaart, kwispelstaartte, heb gekwispelstaart.

Kwisten, b.w. *Verkwisten*. Ik kwist, kwistte, heb gekwist.

Kwistpenning, M. en V.

L.

L, V., l's. Zie A.

Laag, lage, V.

Laai, laaie, V. *Vlam. Het kind stond in lichter laaie*. Niet

zelden wordt, daar velen de bet. van *laaie* niet kennen, de uitdrukking *lichter laaie vlam* gehoord, in welke *vlam* natuurlijk overtollig is. In: *Het kind stond lichterlaai in brand* is *lichterlaai*, ontstaan uit *ter lichterlaai*, een bijwoord geworden. *Lichterlaai* komt enkele malen als bijv. n. voor: *lichterlaaie min*. In sommige streken hoort men het werkwoord *laaien* in de beteekenis van *vlammen*: *Hij laaide van kwaadheid*, d.i.: *Hij zag rood, vlamde van kwaadheid*. Zoo ook: *Hij was laaiend of laaiende kwaad*.

Laai, b.n. 't *Zijn kolken louter licht, waaruit een laaie brand van vlammend purper stijgt en borlend diamant*.

Laan, V.

Laars, V., laarzen. Laarzenmaker. Laarzeschacht enz.

Laarzentrekker, M. *Houten werktuig om de laarzen uit te trekken*. - *De spelling Laarzetrekker zou echter ook in deze beteekenis de voorkeur verdienen, maar daar men gewoonlijk twee laarzen van 't lijf trekt, heeft de Redactie van het Woordenboek der Nederlandsche taal gemeend in deze beteekenis laarzentrekker te moeten schrijven*.

Laarzetrekker, M. *Trekker aan de binnenzijde van de laars, gewoonlijk bloot trekker geheeten*.

Laat, b.n. en bijw., later, laatst of lest. *Laatst* is het tegenovergestelde van *eerst* en *vroegst*; *lest* is alleen het tegenovergestelde van *eerst*. 't Komt vooral bij de dichters voor. *Lest heugt best. Ten langen leste. Lestmaals*. - *Lest* staat voor *letst*, gelijk *best* staat voor *betst*.

Laatdunkendheid, V.

Labaar, V. *Groote linnen halsdoek*.

Labbei, V. *Eene klappei, eene snapster*.

Laboekak, M. en V., labbekakken.

Labben, o.w. *Snappen*. Ik lab, labde, heb gelabd.

Labberdaan, abberdaan, V. Zie *Abberdaan*.

Labberlot, M. *Nachtbraker. Straatschender. Lichtmis*.

Labberlot, V. *Sloep*.

Labyrint, O.

Lach, M.

Lachebek, M. en V.

Lachen, o.w. Ik lach, lachte of loeg, heb gelachen.

Lachter, M. *Laster, smaad*. Dit woord is verouderd.

Ladder, V. *In sommige streken Leer, eene samentrekking van Leeder*.

Lade, la, V., laden. Laatje.

Laden, b.w. Ik laad, laadde, heb geladen. *Voor laadde vindt men bij dichters soms loed*. - *Lading*, V.

Lafenis, V.

Lak, O. *Zegellak*.

Lak, M. *Lastering*.

Lak, O. *Een poel, een meer*. Fr. *lac*. In deze bet. is het woord verouderd.

Lak, b.n. 't *Is al lak*: 't is niets waard, 't beteekent niets.

Lakei, M., lakeien.

Laken, O.

Lakensch, stoff. b.n.

Lakkeris, lakkris, V. In Groningen *drop*. Dit woord is verouderd.

Lakooi, V. *Violier*. Lakooienbed.

Lam, O., lammeren. Lammetje, lammetjes, lammertjes. Zie *Dag*. Lamsbout.

Lambrizeering, V.

Lamfer, M. en O. *Rouwsluier*, in sommige streken *Lamper* geheeten.

- Lammeling, M. en V. Lammeling, V.
 Lammertjesbaai, V. *Fijne baai, aldus geheeten, omdat zij oorspronkelijk van lamswol vervaardigd werd.*
 Lammertsnoot, V. *Eigenlijk Lambertsnoot: eene soort van groote hazelnoot, die omstreeks Sint Lambert (17 September) rijp wordt.*
 Lamoen. Zie Lemoen.
 Lamoen, O. *Disselboom.*
 Lamp, V. Lampegglas, -kleed, -kousje. Lampenfabriek, -katoen.
 Lampet, O., lampetten. *Waschkom.* Lampetkan.
 Lamprei, V. *Een visch, ook Prik of Negenooog geheeten.*
 Lamprei, O. *Een jong konijn.*
 Lancet, O., lancetten.
 Land, O.
 Landaard, M.
 Landerijen, V. meerv.
 Landgoed, O., landgoederen.
 Landheer, M. *Landbezitter. Een heer, die op het land woont.*
 Landsheer, M. *De heer, de vorst des lands.*
 Landhuis, O. *Een huis op het land. Eene buitenplaats.*
 Landshuis, O. *Een landsgebouw. Een huis, dat aan het land toebehoort.*
 Landlied, O. *Een lied om op het land te zingen.*
 Landslied, O. *Volkslied.*
 Landman, M., landlieden. *Landbouwer. Boer.*
 Landsman, M., landslieden. *Landgenoot.*
 Landvrouw, V. *Landbouwster. Boerin.*
 Landsvrouw, V. *De vrouw, de vorstin des lands.*
 Landouw, V, landouwen. *Een vruchtbaar, welbesproeid veld of weiland.* 't Woord is samengesteld uit *land* en *ouwe*, hetzelfde als *uwe* in *Betuwe* en *Veluwe*.
 Landschap, O. Landschapsschrijver, M.
 Landzaat, M.. landzaten.
 Langbeen, M. en V. *Een persoon met lange beenen.*
 Langbeen, V. *Eene mug.*
 Langet, V., langetten. *Mutsenkant.* Langetmuts.
 Langhals, M. en V. *Een persoon met langen hals.*
 Langhals, V. *Eene flesch.*
 Laning, V. *Scheepswoord. Een loos dek.*
 Lank, V. *Het weeke van den buik.* Dit woord is verouderd.
 Lankmoedig, b.n. en bijw.
 Lans, V., lansen.
 Lans, M. en V. *Kameraad.* Lans is geene verkorting van *landsman*, maar van *lansknecht*. 't Woord bet. dus eerst: *krijgsknecht met de lans gewapend*; later: *krijger, kameraad, makker, vriend.*
 Lantaarn, lantaren, V., lantaarnen, lantarens. Lantaarntje, lantarentje.
 Lanterfant, M.
 Lanterlu, O. *Een kaartspel.*
 Lap, M. - *Lap* in: *dronken lap*, zou op een bewoner van Lapland doelen, omdat de Laplanders als groote drinkers bekend stonden.

Lardeeren, b.w. Ik lardeer, lardeerde, heb gelardeerd.
Larie, V. *Gekkernij*.
Lariks, M. Lariksboom, M. *Lorkenboom*.
Larp (lerp), V. *Een zweepslag*.
Larpen (lerpen), b.w. *Slaan, dorschen*. Ik larp, larpte, heb gelarpt.
Lasch, V., lasschen.
Lasschen, b.w. Ik lasch, laschte, heb gelascht.
Last, M. Lastage, V. Zie *Bagage*.
Last, O. *Eene hoeveelheid van 30 mud*.

Laster, M.
 Lat, V.
 Latafel, V.
 Laten, o. en b.w. Ik laat, liet, heb gelaten.
 Latierboom, M. *In een stal de boom, die de paarden scheidt.*
 Latijn, O.
 Latoen, O. *Geelkoper. - Oudtijds Korinthisch koper, een zeer beroemd metaal, dat tegen goud werd opgewogen.*
 Lats, latse, V. *Brede klep aan eene broek.*
 Latuw (latouw), V. *Een kruid, dat als salade gegeten wordt.*
 Laurier, M., laurieren.
 Lauw, b.n. en bijw. Lauwheid. Lauwte.
 Lauwdaat, V. *Een lui wijf.*
 Lauwer, M., lauwers en lauweren.
 Lava, V.
 Lavas, V. *Eppekruid. Ook Een met brandewijn uit eppe overgehaalde drank.*
 Laveeren, o.w. *Het tegen den wind opwerken van een schip. Ik laveer, laveerde, heb en ben gelaveerd.*
 Lavei, V. *Verlof, vrijheid. Zie Aambei. - Men zegt dat de dijkwerkers lavei steken, wanneer ze het werk staken en met geweld doen staken, totdat ze een hooger arbeidsloon verworven hebben.*
 Laveien, o.w. *Ledigloopen. Ik lavei, laveide, heb gelaveid.*
 Lavendel, V. *Eene plant met welriekende bloemen.*
 Lavoer, O., lavooren. *Eene waschkom. 't Woord is eene verbastering van 't Fransche lavoir.*
 Lawaai, O.
 Lawine, V., lawinen en lawines. *Sneeuwval.*
 Lazaret, O. *Ziekenhuis voor hen, die door besmettelijke ziekten zijn aangetast. Ook Leprozenhuis: gasthuis voor melaatschen of lazarusen.*
 Lazuur, O. *voor de stof, M. voor den steen. Een fraaie hoogblauwe steen, met goudkleurige stippen.*
 Lazuren, stoff. b.n. *Zie Baaien.*
 Lazuur, O. *De lazuurkleur.*
 Lazuur, b.n. *Lazuurvervig, hoogblauw.*
 Leb, lebbe, V. *Stremsel. De vierde maag, ook lebmaag geheeten, van herkauwende dieren.*
 Lebaal, V., lebalen. *Zekere aal.*
 Ledebraak, leebraak, V. *Zwaar werk.*
 Ledebraaken, leebraaken, b.w. *Teisteren. Zwaar doen arbeiden. Ook, en eigenlijk, De leden breken. Zoo zingt TOLLENS van JAN VAN SCHAFFELAAR: Hij stort, hij valt, hij ledebraakt, En stuiptrekt in den dood. Ik ledebraak, ledebraakte, heb geledebraakt.*
 Ledebreken, leebraeken, o.w. *Dit werkwoord wordt alleen in de onbep. wijs en den teg. tijd gehoord: Ga naar uw bed! Wat zit gij daar te leebraeken, zieke jongen!*
 Ledebrekend, b.n. *Zwaar moeielijk.*
 Ledekant, ledikant, O.

Ledematen. Zie *Lidmaat*.

Leder, leer, O. Lederen, leeren, stoff. b.n. Zie *Baaien*.

Ledig, leeg, b.n. en bijw. Ledigheid, V. Leegte, V.

Ledigen, leegen, b.w. Ik ledig, ledigde, heb geledigd.

Lediggieten (leeggieten), ledigloopen (leegloopen), ledigmaken (leegmaken),

ledigpompen (leegpompen), ledigputten (leegputten), ledigscheppen

(leegscheppen), ledigzitten (leegzitten). *Al deze werkwoorden als samenstellingen*

in één woord te schrijven.

Leed, O.
 Leed, leede, b.n. *Iets met leede oogen aanzien.*
 Leeftocht, M. *Levensmiddelen.*
 Leefwijs, leefwijze, V.
 Leek, M., leeken.
 Leelijk, b.n. en bijw. Eigenlijk *leedelijk* van 't bn. *leede*. Leelijkheid, M.
 Leem, O. Leemen, stoff. b.n.
 Leeman, ledeman, M., leemans, ledemans; leemannen, ledemannen.
 Leemen, b.w. *Met leem bestrijken*. Ik leem, leemde, heb geleemd.
 Leemte, V. *Zie Aanstalte*.
 Leen, V. *Leening*. *Ter leen* of *te leen* vragen.
 Leen, O., leenen. - *Men had oudtijds zwaardleenen en konkelleenen of spilleenen, en evenzoo zwaardmagen en spilmagen, zwaarddeelen en spildeelen, eene zwaardzijde en eene spillezijde*. Holland was een *zwaardleen*; Vlaanderen en Henegouwen o.a. waren *konkel- of spilleenen*. *Zwaardmagen* waren de magen of bloedverwanten van *vaderszijde*: *konkel- of spilmagen* die van *moederszijde*. De *vaderszijde* heette ook *zwaardzijde*; de *moederszijde*, *konkel- of spillezijde*. Bij erfenissen was het deel der mann. erfgenamen een *zwaarddeel*; dat der vrouwelijke een *konkel- of spildeel*. - De woorden *konkel* en *spil* zijn aan het spinnen, het aloude bedrijf der vrouw, ontleend. Gelijk het zwaard het zinnebeeld was van den Duitschen man, zoo was het spinrokken het kenteeken der Duitsche vrouw. *Zie Konkel*.
 Leenen, b.w. Ik leen, leende, heb geleend.
 Leep, b.n. en bijw., leeper, leepst. *Loos, doortrapt, slim*. Leeperd, M.
 Leep, b.n., leper, leepst. *Druipoogig*. Leepoog, M. en V.
 Leep, V. *Van de leep krijgen*, d.i. *slagen krijgen*.
 Leer, V., leeren. *Ladder*.
't Woord is eene samentrekking van leeder.
 Leer, O. *Leder*.
 Leer, V., leeringen. *Waar zijt gij in de leer? Dat is eene gevaarlijke leer*.
 Leeraar, M., leeraars, leeraren. In het spreekwoordelijk gezegde *Leeraars zijn geen kunstenaars* beteekent *leeraar* leerling.
 Leerares, V. *Onderwijzeres aan eene school voor Middelbaar onderwijs*.
 Leeren, b.w. Ik leer, leerde, heb geleerd. - *Dit werkw. kan twee voorwerpen in den 4en n. bij zich hebben, wanneer het de beteekenis heeft van onderwijzen, doen leeren, doen kennen: Ik leer hem (4en n.) zijne les (4en n.). - Volgens sommigen staat het voorw. dat den persoon aanwijst, in soortgelijke volzinnen in den 3en naamv.*
 Leerling, M. en V. Leerlinge, V. *Zie Aanhangeling*.
 Leerrede, V., leerredenen.
 Leest, V. Leestje, O.
 Leeuw, M.
 Leeuwenbek, M. *Leeuwenmuil*.
 Leeuwenbek, M. *Eene plant*.
 Leeuwerik, leeuwrik (*in sommige streken leeuwerk*), M., leeuweriken.
 Leeuweriksstaart, M., Leeuwerikszang, M.

Leeuwens, leuvers, M. meerv. *Scheepswoord.*

Leeze, V., leezen. *Spoor.*

Leg, M. *Het leggen.*

Leg, legge, V. *Eierstok der vogelen.*

Legaat, O.
 Legaat, M. *Een kardinaal, door den Paus met eene bijzondere zending belast.*
 Legende, V., legenden, legendes.
 Leger, O.
 Legeren, b. en o.w. Ik leger, legerde, heb gelegerd.
 Leggen, b.w. *Doen liggen.* Ik leg; legde, leide, lei; heb gelegd, geleid.
 Legioen, O.
 Lei, V., leien. *Als stofnaam O.: Het lei is blauw.* Leiendak, O., leiendaken.
 Leien, stoff. b.n.
 Leiden, b.w. *Doen lijden*, d.i. *doen gaan.* Ik leid, leidde, heb geleid. Leiding.
 Leiband, leireep, leizeel. Leiddraad.
 Leidsman, M., leidslieden
 Leis, V., leisen. *Koppelsnoer, koppelriem der jagers.* Eigenlijk: *Leids.*
 Leisel, leidsel, O. *Leireep, teugelreep, teugels.* *Het woord is ontstaan uit leizeel.*
 Leist, V. *Leizeel.*
 Lek, M. *Het lekken.*
 Lek, O. *Lekgat.*
 Lek, b.n.
 Leken, o.w. Het leekt, leekte, heeft geleeft.
 Lekkage, V. *Zie Bagage.*
 Lekken, o.w. *Druipen.* Het lekt, lekte, heeft gelekt.
 Lekken. *Zie Likken.*
 Lel, V. *Lelletje.*
 Lelie, V., lelies, leliën. *Zie Aalbezie.* Leliënbed.
 Lemmer, O., lemmers en lemmeren. *De kling van een degen een mes.*
 Lemmet, O., lemmeten. *Katoen in eene kaars of lamp.*
 Lemoen, lamoen, O. *Disselboom.*
 Hemte, V. *Lamheid.*
 Lende, V., lenden, lendenen.
 Lene, V. *Leuning,*
 Lenen. *Zie Leunen*
 Leng, V. *Soort van kabeljauw.*
 Leng, O. *Touw.*
 Lengte, V. *Zie Aanstalte.*
 Eenig, b.n. en bijw.
 Lenigen, b.w. Ik lenig, lenigde, heb gelenigd.
 Eens, lins, V., len en, linzen. *In de brillen vond men tot vóór weinige jaren slechts dubbelbolvormige of dubbel-holvormige lenzen of glazen. - De lenzen der slingers hebben een scherpen rand.*
 Lens (lans), V., lensen. *Eene spiets, die bij de walvischvangst gebruikt wordt.*
 Lens, b n. *Ledig.*
 Lensen, b.w. *Met eene lens (spiets) doorsteken.* Ik lens, lenste, heb gelenst.
 Lente, V.
 Lenzen, b.w. *Ledigmaken.* Ik lens, lensde, heb gelensd.
 Lenzen, o.w. *Vóór den wind zeilen:* Ik lens, lensde, heb en ben gelensd.
 Lep, M. *Schop van den bal met het voorste gedeelte van den voet in zeker spel.*
 Lepel, M. *Zie Beitel.*

Lepelaar, M., lepelaars en lepelaren. *Een Zuidamerikaansche vogel met lepelvormigen bek.*
Leproos, b.n. *Melaatsch*. Leprozenhuis.
Les, V. Lesboek, lessenboek, O.
Lesschen, b.w. Ik lesch, leschte, heb gelescht.
Lessenaar, M.
Letsel, O.
Letter, V., letters (*schrijfteekens*) en letteren (*brief, letterkunde*). *De woorden der Nederlandsche taal schrijft men met 26 letters. - Hij sprak mij over uwe jongste letteren. Hij bemint de fraaie letteren.*
Lettergreep, V., lettergrepen.
Letterkundige, M. en V.
Leugen, logen, V. Leugenaar, logenaar, M.

Leuk, b.n. en bijw. *Lauw. Onverschillig, koel.*
 Leunen (lenen), o.w. Ik leun, leunde, heb geleund.
 Leuning, V. Leuninkje, O.
 Leur, V. *Een drank, uit reeds geperste druiven verkregen.*
 Leur, lor, V.
 Leuren, o.w. *Groenten en snuisterijen aan de deuren te koop aanbieden.* Ik leur, leurde, heb geleurd. - Leurder. Leurster.
 Leus, leuze, V.
 Leuver, leeuwer, M., leuvers, leeuwers. *Scheepswoord.*
 Leuzig, b.n. en bijw. *Lui, slap.*
 Levantijn, M. *Oosterling.*
 Levantijn, M. *Stormwind.*
 Levantijn, ook Levantine, V. *Eene oorspronkelijk Oostersche effen zijden stof.*
 Leven, o.w. Ik leef, leefde, heb geleefd.
 Leven, O.
 Levend, b.n. *Iets dat leeft.*
 Levendig, b.n. *Vroolijk, lustig, vol beweging.*
 Levenswijs, levenswijze, ook leefwijze en leefwijs, V.
 Lever, V.
 Leveren, b.w. Ik lever, leverde, heb geleverd.
 Lezen, b.w. Ik lees, las, heb gelezen. Lezenswaardig.
 Lezenaar, M. *Boekstandaard.*
 Lichaam, O., lichamen. - *Lichaam is eigenlijk eene samenstelling van lic en haam. Dit lic treft men nog aan in likdoren. Haam komt van het oude hemen d.i. bedekken. Dit hemen leeft nog in hemd, hemel, enz. Lichaamsstraf, V.*
 Lichamelijk.
 Licht, O.
 Licht, b.n. en bijw. *Helder.* Lichtbruin, lichtgeel enz.
 Licht, b.n. en bijw. *Niet zwaar. Gemakkelijk.*
 Lichtekooi, V., lichtekooien.
 Lichten, b.o. en onp. w. *Licht geven. Weerlichten.* Het licht, lichtte, heeft gelicht.
 Lichten, b.w. *Opheffen, oplichten.* Ik licht, lichtte, heb gelicht.
 Lichter, M.
 Lichterlaaie, lichtelaaie, bijw. Zie *Laaie.*
 Lichtmis, V. *Vrouwendag.*
 Lichtmis, M. *Losbol.*
 Lid, O., leden.
 Lidgras, O.
 Lidmaat, M. en V., lidmaten. *Medeleden.* Lidmatencatechisatie, V.
 Lidmaat, O., ledematen. *Lichaamsdeelen.*
 Liebaard, M., liebaards. *Leeuw.*
 Lied, O., liederen.
 Lieden, M. meerv. *In plaats van lieden, vond men vroeger ook luiden, dat nu verkort wordt tot lui: boerenlui, burgerlui, voor: boerenliên, burgerliên. Als verkleinwoord van lieden geldt dat van luiden: Boerenluitjes, burgerluitjes.*
 Lief, b.n. en bijw., liever, liefst. *De vrije natuur was den Batavier liever. SIMON, zoon van JONAS, hebt mij liever dan deze? - Het was mij lief. - Dit bijv. n.*

staat niet zelden achter zijn zelfst. naamw. Meisjelief! Vaderlief. - Zoo zegt men ook nog bij het doen van den eed: God almachtig, en spreekt men steeds van de Staten-Generaal.

Lief, O. 's Werelds lief en leed.

Lief, O., gelieven. Beminde.

Liefde, V. Liefdesverklaring.

Liefelijk, b.n. en bijw.

Liefhebben, b.w. Ik heb lief, had lief, heb liefgehad.

Liefkoozen, b.w. Ik liefkoos, liefkoosde, heb geliefkoosd.

Liefst, bijw.

Liefste, M. en V.

Lieftalig, b.n. Lief sprekend.

- Lieftallig, b.n. *Bevallig*.
- Liegen, o. en b.w. Ik lieg, loog, heb gelogen.
- Lier, V. Liereman, M., lieremannen.
- Lierlauw, b.n. *Een weinig lauw*.
- Lies, V., liezen.
- Lies, lieze, V. *Dun leer, vervaardigd van dat gedeelte der huid, dat den buik bedekt*.
- Liesch. Zie *Lisch*.
- Lieveling, M. en V. Lievelinge, V. Lievelingsschrijver.
- Lieverd, M.
- Lieverlede (van), bijw. uitdrukking.
- Lieve-vrouwen-bedstroo, O. *Welriekend ruwkruid*.
- Lieve-vrouwenkerk, V.
- Liggen, o.w. Ik lig, lag, heb gelegen.
- Liguster, M. *Een heestergewas, ook Mondhout, mondkruid, heelkruid en rijnwilg geheeten*.
- Lij, V. *Lijden. Hij zit in de lij*.
- Lij, V. *Scheepswoord*. Lijzijde. *De lage zijde van het schip: de zijde tegenover die, vanwaar de wind waait*.
- Lijden, b.w. *Dulden, smart gevoelen*. Ik lijd, leed, heb geleden.
- Lijden, onpers. w. *Duren*. Het lijdt, leed, is geleden. *Het is drie weken geleden. Het lijdt lang, eer hij komt*.
- Lijder, M. Lijderes, V.
- Lijdig, b.n. en bijw. *Deerlijk* Dit woord wordt weinig meer gebruikt.
- Lijf, O., lijven. Lijfelijk. Lijvig, Lijveloos: *levenloos*.
- Lijftocht, M. *Vruchtgebruik*.
- Lijk, O. *Touw, dat rondom de zeilen genaaid is*.
- Lijk, O. *Dood lichaam*.
- Lijken, b.w. *De zeilen op den wind brassen. Een zeil met touwwerk omzoomen*.
Ik lijk, lijkte, heb gelijk.
- Lijken, o.w. *Schijnen*. Ik lijk, leek, heb geleken. *Hij lijkt een dronkaard (1. n.)*.
- *Uiterlijke of innerlijke overeenkomst hebben: Zij gelijken of lijken elkander (3. n.) op een haar*. - *Bevallen, aanstaan, passen: Dat leek mij (3. n) niet*.
- Lijkteeken. Zie *Litteeken*.
- Lijm, V.
- Lijmen, b.w. Ik lijm, lijmd, heb gelijmd.
- Lijn, V. *Touw. Streep*. Lijntje, O.
- Lijnwaad, O., lijnwaden. *Linnen*. - *Soms vindt men, in overeenstemming met de uitspraak, lijwaad, waarvan men het stoff. b.n. lijwaden of lijwaten vormt. Eene lijwaden broek*.
- Lijnzaad, O. *Vlaszaad*.
- Lijs, M. en V., lijzen.
- Lijs, V., lijzen. - *Lange lijzen. Zeer fijne ranke porseleinen vazen¹⁾*.
- 1) Mr. J. VAN LENNEP schrijft in Een brief van een Nichtjen, dat buiten woont, aan haar Neeft Amsterdam:

Laat Sacher met den beurtman morgen

Lijspond, O. *Vijftien pond.*

Lijst, V.

Lijster, V.

Likdoren, likdoorn, M. *Eksteroog.* Eigenlijk: *Een doorn in het lijk*, d.i. in het vleesch.

Likeur, V.

Likken, lekken, o.w. Ik lik (lek), likte (lekte), heb gelikt (gelekt).

Wat versche bloemen ons bezorgen,
En koop meteen, op 't Muiderplein,
Voor tante Saar wat Lange-Lijzen:
Gij kent haar smaak voor porselein.

Likken, b.w. *Gladmaken*. Ik lik, likte, heb gelikt.
 Likteeken. *Wanspelling voor Litteeken*.
 Lil, O.
 Limoen, M. Limoensap.
 Lind, b.n. en bijw. *Zacht, lenig*.
 Linde, V. Lindeboom. *Deze boom is aldus genoemd om zijn zacht hout*.
 Lindenlaan.
 Linaal, V. *Wordt niet zelden O. gebruikt*.
 Linie, V., liniën en linies.
 Linieeren, b.w. Ik linieer, linieerde, heb gelinieerd.
 Link, V. *Striem*.
 Linker, onverbuigbaar. b.n. Eigenlijk de vergrootende trap van *link*, evenals *rechter* van *recht*. Het vormt gewoonlijk eene samenstelling met het zelfst. n. waar het bij behoort: *Linkerarm, linkerbeen, linkerhand* enz.¹⁾
 Links, bijw. Linksaf. Linksom.
 Linksch, b.n., linkscher, meest linksch. Linkscheid, V.
 Linnen, O.
 Linnen, stoff. b.n. *Vroeger schreef men lijnen, van lijn, dat nog voorkomt in lijnzaad, lijnwaad, lijnolie en lijnkoek*.
 Linnengoed, O. Linnenkist, V.
 Lins. Zie *Lens*.
 Lint, O.
 Linze, V. *Eene platte bolronde peulorucht*.
 Linzeboom, M.
 Linzenmaal, O. Linzensoep, V.
 Lip, V. Lippenpommade.
 Liquidatie, V., liquidatiën, liquidaties. *Verrekening, afdoening*.
 Lis, lus, V. Liskoord.
 Lisch, O, lisschen. *Lischbloem*, ook *Pinksterbloem* en *Zwaardlelie* geheeten.
 List, V.
 Liter, M. *Inhoudsmaat: Nederl. kan (voor vochten), Nederl. kop (voor droge waren)*.
 Literatuur, V., literaturen. *Voortbrengselen der letterkunde*.
 Litteeken, O., litteekens en litteekenen. *Oorspronkelijk lijkteeken, waarvoor men ook schreef lieteeken, litteeken.*²⁾

- 1) Voorbeelden van het bijvoeglijk gebruik van *rechter* en *linker* vindt men o.a. in TOLLENS' 'Wilde Jager', waaruit wij alleen het volgende vers aanhalen:

De rechter ruiter vat het woord,
 En maant den graaf tot deernis aan;
 De linker, dio zijn moedwil spoort,
 Hitst weer hem op om voort te gaan:
 De graaf stopt voor den rechter de ooren,
 En wil alleen den linker hooren.

- 2) De eerste beteekenis van dit woord was teeken in het algemeen. Een lijkteeken was zooveel als een kenteeken, waarteeken, dus eigenlijkeen blijkteeken, een teeken tot blijk. Lijk in lijkteeken komt af van het w.w. lijken, gelijken, waarvan ook blijkzelf gevormd is. Tegen woordig beteekent

Livrei, V., livreien.
Livret, O. *Aanteekenboekje*.
Lob, lub, lubbe, V. Handlobben. *Manchetten*.
Lobbes, M., lobbessen. *Eenvoudig, goedaardig mensch*.
Loboor, M., lobooren. *Een hond met lange hangende ooren*.
Locaal, b.n. *plaatselijk*.
Localiteit, V.
Locomotief, V.
Lodder, M. *Wellusteling*.
Lodderig, b.n. *Kwijnend, slaperig*. Vroeger *Verliefd, teeder*.
Lodderoog, M. en V., lodderoogen. *Iemand, die er verliefd uitziet*.
Lodderoog, O. *Een lonkend, lachend oog*.
Loef, V. *Het tegenovergestelde*

lijkteeken alleen teeken in het vleesch. Lic teeken werd tot lit teeken door den invloed der t van teeken.

van lij. Zie *Lij*. Te loever, te loevert, bijw. uitdruk.: *aan de loefzijde*.
 Loegen, b.w. *Stouwen, vlijen: Turf loegen*. Ik loeg, loegde, heb geloegd.
 Loeien, o.w. Ik loei, loeide, heb geloeid.
 Loenie, V. *In sommige streken: Een kalfsbout, met het lendestuk vereenigd*.
 Loensch, b.n. en bijw. *Scheel*.
 Loep, V.
 Loer, M. *Lomperd, onnoozele*.
 Loer, V. *Het loeren. Hij staat op de loer. Hij zal u eene loer draaien*.
 Loeres, M., loeresen. *Onnoozele*.
 Loet, loete, V. *Lange ijzeren vuurpook*.
 Loeven, o.w. *Zeemanswoord. Tegen den wind inkrimpen*. Ik loef, loefde, heb geloefd.
 Lof, M., loftuigen. Loffelijk. Loftuiging, V.
 Lof, O. *Vesper: Een deel van den eeredienst der Roomsch-Katholieken*.
 Lof, O. *Loof*.
 Loftuiten, b.w. Ik loftuit, loftuite, heb geloftuit. *Iemand vleien*.
 Log, b.n. en bijw.
 Log, V. *Logplankje: een plat driekant plankje, dat, aan eene lijn bevestigd, in zee geworpen wordt, om de snelheid der vaart te bepalen*. Loglijn. Logboek.
 Logeeren, b. en o.w. Ik logeer, logeerde, heb gelogeed.
 Logement, O
 Logen (leugen), V., logens, logenen. Logenaar, Logenachtig.
 Logger, M. *Een soort van platbodemd vaartuig*.
 Logies, O., *nachtverblijf*.
 Lok (loch), O. *Opening*.
 Lok, V. *Haarlok*.
 Lokaal, O., lokalen. *Vertrek*.
 Lokaas, O., lokazen.
 Loket, O.
 Lol, V. *Grap, aardigheid. Pret*.
 Lombard, lombard, lommerd, M., lombards, lomberds, lommerds, *Bank van leening*. De kooplieden, die het eerst deze banken in Europa oprichtten (in de 14e eeuw), waren Lombarden, d.i. Lombardijers, vandaar haar naam.
 Lommer, O. *Schaduw. In sommige streken is het woord vrouwelijk*. Hij zette zich neder in het lommer [*niet: onder het lommer*] van do boomen. -
 Lommerrijk, b.n.
 Lommeren, o.w. *In het lommer zitten*. Ik lommer, lommerde, heb gelommerd.
 Lomp, V. *Vod*. Lompenkoopman.
 Lomperd, M, lomperds. *In sommige streken ook Lomperik*.
 Long, V., longen. Longetje.
 Lonk, M. Lonkje. Lonkaard.
 Lont, V.
 Loochenen, b.w. Ik loochen, loochende, heb geloochend.
 Lood, O. *Metaal. Een gewicht, ter zwaarte van een tiende ons, decagram*.
 Loods, M. *Een persoon, die de schepen veilig binnen of buiten de haven brengt*.
 Loodsboot. Loodsmansboot.
 Loods, V. *Een houten gebouw*.

Loof, b.n. en bijw., loover. *Mat, moede.*

Loof, lof, O. Loof hut. Loofwerk, Lofwerk.

Loofhuttenfeest, O. *Israëlietische feestdag ter herdenking der veertig jaren, gedurende welke hun voorvaderen in de woestijn hebben rondgezworren.*

Loofstil, b.n. *Hetzelfde als Bladstil, d.i. zoo stil, dat loof noch blad door den wind bewogen wordt. Hst middelnederlandsch loof beteekent blad. Voor Bladstil vindt men*

soms, *verkeerdelijk*, Blakstil.

Loog, V.

Loogen, b.w. Ik loog, loogde, heb geloogd. Looging.

Looi, V. *Run: gemalen eikenschors, dat de looiers gebruiken tot het bereiden van leer.*

Look, O. Huislook. Knoflook.

Loom, b.n. en bijw., loomer, loomst. Loomelijk.

Loon, O. *Dit woord werd vroeger ook M. gebruikt.*

Loop, M., loopen. *Geweerloop. - Wedloop.*

Loop, ook lope, V., lopen. *Zekere Friesche maat. Ook Eene oude korenmaat.*

Loopen, o.w. Ik loop, liep, heb en ben geloopt.

Looper, M.

Loopsch, b.n. *Ritsig*. Loopschheid, V.

Loos, V., loozen. *Scheepswoord. Slap hangende bocht in een touw.*

Loos, b.n. en bijw., loozer, loost. *Listig, doortrapt*. Looselijk.

Loos, b.n. *Ledig. Valsch. Eene looze noot. - Looze mouwen; loos alarm; eene looze boodschap: eene gemaakte boodschap.*

Loot, V., loten.

Loover, O. *Groen loof.*

Loovertje, O. *Blaadje klatergoud enz.*

Loozen, b.w. Ik loos, loosde, heb geloosd. Loozing. Waterlooizing.

Lor, V., lorren. Lorrewerk.

Lording, V., lordings. *Schiemansgaren: zwaar geteerd of bepikt touw, dat om kabels enz. wordt gewonden.*

Lorgnet, O.

Lorkeboom (lariksboom), M.

Lorretje, O. *Papegaai.*

Lors, V. *Eene slordige vrouw.*

Los, M., lossen. *Een verscheurend dier, ook Lynx geheeten.*

Los, b.n. en bijw., lossen, lost.

Losbarsten, losbeitelen, losbranden, losbreken, losgooien, loskomen, loskopen, losscheuren, losspringen enz. *als samenstellingen in één woord te schrijven.*

Losbol, M.

Lossen, b.w. Ik los, loste, heb gelost.

Lot, O., loten. Loteling. Lotje, lootje.

Loten, o.w. Ik loot, lootte, heb geloot. - *Loten is een onzijdig werkw. in de beteekenis van Het lot trekken, het lot werpen. In de bet. van: Trekken uit de loterij wordt het bedrijvend gebruikt: Hij heeft een gouden horloge geloot. Zij heeft nog nooit iets geloot.*

Loterij, V. Zie *Babbelarij*.

Lotsbedeeling, V.

Lotto, O., lotto's.

Louter, b.n. en bijw. *Rein, zuiver.*

Louteren, b.w. Ik louter, louterde, heb gelouterd. *Reinigen.*

Louw, V. *Zekere visch, gewoonlijk Zeelt geheeten.*

Louwmaand, V.

Loven, b.w. *Een prijs eischen*: Met loven en bieden wordt de koop gesloten. -
Prijzen, roemen, verheerlijken: GOD loven. Ik loof, loofde, heb geloofd.
Lub. Zie *Lob* en *Leb*.
Lucht, V.
Lucht, b.n. en bijw. *Open, licht, vrolijk*. Luchthartig, luchtzinnig.
Luchten, b. en o.w. Ik lucht, luchtte, heb gelucht.
Luchtig, b.n. en bijw.
Luchtgesteldheid, V.
Lucifer, M. Lucifersdoosje.
Lui aard, M., luidards.
Luiden, luiden, b. en o.w. Ik luid, luid; luidde, luidde; heb geluid.
Luiden. Zie *Lieden*.
Luidkeels, luidkeels, bijw.
Luidruchtig, b.n.

Luier, V., luiers. Luiertje. Zie *Luur*.
 Luieren, o.w. Ik luier, luierde, heb geluierd.
 Luif, V., luifen. Zie *Luifel*.
 Luifel, V., luifels.
 Luik, O.
 Luiken, b.w. *Sluiten*. Ik luik, look, heb geloken. - *Hij heeft den ganschen nacht geen oog geloken*.
 Luim, V. Luimpje, O.
 Luip, M. *Luim, loer. Op zijne luipen liggen*.
 Luipaard, M., luipaarden. *Een grimmig Afrikaansch roofdier van het kattengeslacht*.
 Luiperd, gluiperd, M. *Een valsch, huichelachtig mensch*.
 Luis, V., luizen. Luizenkam, -zalf.
 Luister, M.
 Luistervink, M. en V.
 Luisteren, o.w. Ik luister, luisterde, heb geluisterd.
 Luit, V.
 Luitenant, M. Luitenantstraktement.
 Luitenant-adjutant, M.
 Luitenant-admiraal, M.
 Luitenant-generaal, M.
 Luitenant-ingenieur, M.
 Luitenant-kolonel, M.
 Luiwagen, M.
 Luiwammes, M., luiwammesen.
 Luk, O. Lukje. *Geluk, fortuin*.
 Lukken, o.w. lukte, is gelukt.
 Lumieren (aanbreken, kriecken), O. *Het lumieren van den dag*.
 Lumme, V. *Zeker achterstuk van een rund*.
 Lummel, M.
 Lunet, V. *Oogglas*.
 Luns (lens), V., lunzen. *Spie, die het rad aan de as houdt*.
 Lurf, V., lurven. *Ingekeept houtje in eene vinkenbaan. Slip: Iemand bij de lurven pakken*.
 Lus. Zie *Lis*.
 Lust, M., lusten. Lusteloos.
 Lusten, onp. w. Het lust, lustte, heeft gelust.
 Lutheraan, M.
 Lutje, O. *Een weinigje*.
 Luttel, b.n. en bijw. *Klein, gering, weinig*.
 Luttel, O.
 Luur, V., luren. Luurtje.
 Luw, b.n. en bijw. *Zoel, schaduwrijk*.
 Luwte, V. *Schaduw, windvrije plaats*.
 Luxe, V. *Weelde*.

M.

M, V., m's. *Zie A.*

Maag, V. *Lichaamsdeel.*

Maag, M. en V. *Bloedverwant.*

Maagd, V. Maagdeke, maagdeken. - *Maagdje is niet in gebruik. In sommige streken hoort men maagdetje, dat echter ook geene aanbeveling verdient. In proza verdient maagdeken of maagdeke, in poëzie maagdelijn de voorkeur.*

Maagdom, M. *Sommigen schrijven, ten onrechte, maagddom.*

Maagschap, V. *voor de magen. O. voor de vermaagschapping. Zie Bloedverwantschap.*

Maak, V.

Maaksel, O.

Maal, V. *Keer. O. in: dit maal, dat maal, ten tweeden male enz. Men schrijve viermaal, zesmaal enz. doch vier malen, zes malen enz.*

Maal, V. *Vlek. Moedermaal. - IJzermaal, dat men in sommige streken hoort voor roestvlek in gebleekt linnen, wordt O. gebruikt.*

Maal, V. *Kofferzak. Brievenmaal.*

Maal, O. Maaltijd. Middagmaal. Avondmaal.
 Maalstroom, M., maalstroomen.
 Maan, V. *Hemellichaam*. Maneschijn, M. Maansverduistering.
 Maand, V. Maandelijks, bijw. Maandelijksch, b.n.
 Maankop, V. *voor de plant*, O. *voor het slaapmiddel*, M. *voor den kop of het zaadhuisje*. *Heulplant, papaver, slaapbol*.
 Maar, bijw. en voegw.
 Maar. Zie *Mare*.
 Maarschalk, M. - *Oulings* Stalknecht, *van maar* (merrie), *paard en schalk, knecht; vervolgens* stalmeester van een vorst; *daarna* een voornaam hofbeambte *en nu* de hoogste waardigheid in het leger. - Maarschalksstaf, M.
 Maart, M. Zie *Februari*. Maartsch.
 Maas, V. *Eene rivier*.
 Maas, V., mazen. *Knoop van een net*.
 Maat, M., maats. *Makker*.
 Maat, mate, V., maten.
 Maatjesharing, V. *Eene soort van haring, bij welke de hom noch de kuit behoorlijk ontwikkeld is*.
 Maatschap, V. Maatschappelijk.
 Maatschappij, V. Zie *Babbelarij*.
 Maatstaf, M., maatstaven.
 Maatstok, M., maatstokken.
 Machine, V.
 Machinerie, V., machinerieën.
 Machinist, M.
 Macht, V. Machteloos.
 Machtig, b.n. en bijw.
 Machtigen, b.w. Ik machtig, machtigde, heb gemachtigd.
 Made (maai), V. *Een wormpje*.
 Madelief, V., madelieven. Eigenlijke beteekenis: *Weidebloempje*. Made *beteekende oudtijds* beemd, weide, grasland.
 Madig, b.n. *Vol maden*.
 Maf, b.n. *Vadsig makend: 't Is maf weer. Vadsig, laf, flauw: 't Is een maffe kerel*.
 Iemand voor het mafje houden: *Iemand voor den gek houden*.
 Maf, M. *Geldstuk*.
 Magazijn, O. Magazijntje, O.
 Mager, b.n. en bijw., magerder.
 Magistraat, V. *voor de overheid*. M. *voor een overheidspersoon*.
 Magneet, M., magneten.
 Mahomedaan, M.
 Mahoniehout, O. Mahoniehouten, stoff. b.n.
 Mail, V. *Brievenpost, inzonderheid de postdienst tusschen Oost en West-Indië en Europa*.
 Majesteit, V. Majesteitsschennis, V.
 Majoor, M., majoors. Majoorssabel.
 Mak, b.n. en bijw., makker.
 Makelaar, M., makelaren en makelaars. - Makelaarster, makelares, V.

Makelen, b.w. Ik makel, makelde, heb gemakeld. *Onderhandelen, koppelen, in orde brengen.*

Makkelijk, b.n. en bijw. *Gemakkelijk.*

Makker, M. Makkertje.

Makreel, M., makreelen. *Een eetbare zeevisch.*

Makrol, V., makrollen. *Scheldwoord, dat koppelares beteekent.*

Mal, M., mallen. *Vorm.*

Mal, b.n. en bijw. *Zot, kinderachtig.*

Malder, maller, M. *Een werkman (bij den scheepsbouw).*

Malder, O. *Eene korenmaat.*

Malen, b.w. *Fijnmaken.* Ik maal, maalde, heb gemalen.

Malen, b.w. *Schilderen.* Ik maal, maalde, heb gemaald.

Malen, o.w. *Lastig zijn. Ronddraaien. Mijmeren.* Ik maal, maalde, heb gemaald.

Maling, V. *Hij is in de maling. - Men heeft hem in de maling genomen.*

- Malie, V., maliën malies. *Ring en Nestel*. Maliehemd, maliënkolder: *een harnas, uit ineengevlochten ringetjes gevormd, dat borst en rug bedekt*. Hij schoot den kolder uit: *hij schoot zijn lederen harnas uit*.
- Malie, V., maliën, malies, *Kolf*. Maliebaan.
- Malkander, wederk. pers. v.n., *vaak samengetrokken tot malkaar*. *Men breke af malk-ander, wijl het woord gevormd is uit malk voor mallic, manlic en ander*. *Het beteekent manlijk den ander, dat is: de eene man den ander*. *Even zoo is elkander gevormd uit ellic, eenlic en ander*.
- Malkruid, O. *Bilzenkruid*.
- Mallemol, M.
- Mallepraat, M.
- Malloot, V., malloten. *Mal vrouwspersoon*. 't Woord is eene samenstelling van mal en hoot (hoofd).
- Mallote, V. *Soort van steenklaver*.
- Malsch, b.n. en bijw., malscher, malscht.
- Malschjes, bijw.
- Maltentig, b.n. *Hoogst zindelijk*. 't Woord is samengesteld uit mal en tentig (van tenten, tinten = peilen).
- Maluwe, malve, V. *Kaasjeskruid*.
- Malvezij, V. *Zeer zoete wijn inz. van de stad Napoli di Malvasia*.
- Mam, V.
- Mama, Ma, V., mama's, ma's. *Mamaatje, Maatje*.
- Mamiering, V., mamierings, mamieringen. *Scheepswoord*. *Eene pijp van leder of geteerd zeildoek*.
- Mammeluk, M., Mammelukken.
- Mammon, M.
- Man, M., mannen, mans. *Mannetje, manneke, manneken*. *Mannelijk en manlijk*.
- Manchet, V.
- Mand, V. *Mandewagen, mandewerk*. *Mandenmaker, mandenwinkel*.
- Mandaat, O. *Lastbrief, bevelschrift, volmacht*.
- Mandement, O. *Schrijven eens bisschops*.
- Manege, V., maneges.
- Manen, V. meerv. *De manen van den leeuw, het paard enz.*
- Mangel, M. *Zeker werktuig*.
- Mangel, O. *Gebrek*.
- Mangelen, b.w. Ik mangel, mangelde, heb gemangeld. *Met een mangel gladmaken*.
- Mangelen, o.w. Het mangelde, heeft gemangeld. *Ontbreken*.
- Manier, V.
- Manifest, O. *Openbaar geschrift (van een vorst enz.)*.
- Manilla, V., manilla's.
- Manilla-sigaar, V.
- Manille, V. *Naam van zekere kaart in het omberspel*.
- Mankeeren, o.w. Het mankeert, mankeerde, heeft gemankeerd.
- Mankement, O.
- Mankop. *Zie Maankop*.
- Manlief, M. - Manlief *staat voor lieve man*.

Manna, O.
Mannenkracht, V. Mannenmoed, M.
Mannetjezend, mannetjesvink enz. *als samenstellingen in één woord te schrijven.*
Manoeuvre, V., manoeuvres.
Mans, bijw. In: *Hij is mans genoeg.*
Manschap, V. *Bemanning.*
Manschappen, V. meerv.
Manshand, V. Manshemd, O.
Manslag, M., manslagen.
Manspersoon, O.
Mantel, M. *Kledingstuk.*
Mantel, M. *Takel.*
Manufacturen, V. Manufactuurwinkel, M.
Manuscript, O. *Handschrift.*
Marcheeren, o.w. Ik marcheer,

marcheerde, heb gemarcheerd.
 Mare, maar, V. *Tijding*.
 Mare, V. *Merrie*. In sommige streken in de uitdrukking *Hij is van de mare bereden*, d.i.: *Hij heeft de nachtmerrie gehad*.
 Marechaussee, M., marechaussees.
 Marine, V. *Zeewezen*. Marinier, M.
 Mariolein, marjolein, V. *Zeker kruid*.
 Marionet, V., marionetten. *Poppen, die door draden bewogen worden*.
 Marrionettenspel.
 Mark, V. *Landstreek*. - *De Spaansche mark lag tusschen de Pyreneën en den Ebro*. - *Het gebied der Saksen in Nederland was in marken verdeeld*.
 Mark, O. *Een gewicht van 16 oude looden*.
 Mark, V. *Een Pruisisch geldstuk*. = 60 ct. ongeveer.
 Marketent, V. *De veldtent van een zoetelaar*. Marketenter, M. Marketentster, V. Marketentstersvaatje.
 Markgraaf (markies), M., markgraven (markiezen). - *De eigenlijke bet. van het woord is grensgraaf*.
 Markiezin, V.
 Markt, V. Marktje.
 Marlen, b.w. *Scheepswoord: De zeilen met marling aan de lijken vastnaaien*.
 Ik marl, marlde, heb gemarld. Marlpriem. Marlreep. Marltouw.
 Marling, meerling, V. *Scheepswoord. Dun, sterk touw, ook marlijn geheeten, waarmee de zeilen worden gemarld*.
 Marmel, M. *Knikker van marmer of als marmer, ook marmer en in sommige streken marbel (merbel) geheeten*.
 Marmelen, marbelen, marmeren, o.w. *Met marmeren knikkers spelen*. Ik marmel, marbel, marmer; marmelde, marbelde, marmerde; heb gemarmeld, gemarbeld, gemarmerd.
 Marmelade, V., marmelades en marmeladen. *Ingelegde vruchten. Kweemoes*.
 Marmeldier, O. *Marmot*.
 Marmer, O. Marmeren, stoff. b.n.
 Marmeren, b.w. *Schilderen als marmer*. Ik marmer, marmerde, heb gemarmerd.
 Marmot, V., marmotten.
 Marokijn, O. *Marokijnleder. Marokkaansch leder*.
 Marokijnen, stoff. b.n.
 Marot, V., marotten. *Speelpop. Elke zot heeft zijne marot*.
 Mars, V., marsen. *Mastkorf: Eene ronde houten zoldering om den mast van groote schepen*. - *Mand, korf of kast van den marskramer*.
 Marsch, M., marschen. *Optocht*.
 Marsepein, O. *Suikergebak van amandeldeeg*. - De oorsprong van het eerste deel des woords is onzeker. Men meent dat Marzo of de naam van den uitvinder is, of *maza*, een afkooksel van gort, den naam aan het brood heeft gegeven. Het tweede deel is het Fransche *pain* dat *brood* beteekent.
 Marsiliaan, M. *Zeker vaartuig*.
 Martelaar, M., martelaars en martelaren. Martelaarster, Martelares, V.
 Marter, M. *voor het dier*, O. *voor het bont*.
 Mask, maske, V.

Maskeeren, b.w. *Verbergen*. Ik maskeer, maskeerde, heb gemaskeerd.

Masker, O.

Maskeren, b.w. *Vermommen*. Ik masker, maskerde, heb gemaskerd.

Massa, V., massa's.

Massief, b.n., massiever, massiefst.

Mast, M.

Masteluin, O. *Een mengsel van gelijke deelen tarwe- en roggemeel. - Brood, van zulk meel gebakken.*

Mastik, M. *Het welriekende hars van den mastikboom.*

Mat, O. In sommige streken *Eene uitgestrektheid gronds.*

Mat, M. *Een geldstuk: eene Spaansche mat: eene vroegere vierkante Spaansche zilveren munt, ter waarde van omstreeks f 2.*

Mat, V. *Eene biezen of strooien mat. Vloermat. Bakermat. Stoelmat.* 't Woord is O. geworden in de uitdrukking *Op 't mat.* Hij kwam mij op 't mat: *hij verraste, overviel mij.* Op de mat (*op 't mat*) komen *bet. eigenlijk:* komen, als de tafel gedekt is; op het oogenblik, dat men aan 't eten zal gaan.

Mat, b.n. en bijw. *Vermoeid, afgemat.*

Mat, b.n. en bijw. Zie *Schaakmat.*

Matador, M., matadors. *Zekere troefkaarten in het omberspel. - Iemand van grooten invloed. Een rijk, aanzienlijk of in zekere zaken uitmuntend man.*

Materiaal, O., materialen. *Bouwstof, grondstof, bestanddeelen.*

Materieel, b.n. en bijw. *Stoffelijk, lichamenlijk.*

Matrone, V., matronen en matrones. *Bedaagde vrouw.*

Matras, V.

Matres, V.

Matrijs, V. *Vorm, waarin men drukletters giet.*

Matroos, M., matrozen.

Matsen, b.w. *Doodslaan.* Ik mats, matste, heb gematst. Matshamer: *Strijdhamer.*

Matsvot, M. *Zot, domoor, lafaard.*

Matten, b.w. Ik mat, matte, heb gemat.

Mauwen, o.w. Zij mauwt, mauwde, heeft gemauwd. *Men schrijft ook miauwen en miaauwen. Dit laatste woord is het eenige, waarin auu voorkomt.*

Maximum, O. *Het grootste, het hoogste.*

Mazelen, V. meerv. 't Woord is een verkleinwoord van het verouderde maas = vlek, teeken.

Mazen, b.w. Ik maas, maasde, heb gemaasd.

Medaille, V.

Medaillon, O. Medaillonnetje.

Mede, mee, V. *Een uit honing gegiste drank.*

Mede, mee, V. *Meekrap.*

Mede, mee, bijw. *Zoo ook in samenstellingen, als: medearbeiden, mededingen, mededrinken, medegeven, medekiezen, medekomen, medekrijgen, medeleeren enz.*

Mededoogen, O.

Mededoogend, b.n. Mededoogendheid.

Medegenoot, M. Medegenoot, V.

Medelijden, O.

Meden, b.w. *Met mede of meekrap verven.* Ik meed, meedde, heb gemeed.

Mediaan, O. *Verkorting van mediaanpapier: papier, dat het midden houdt tusschen het zeer groote en het gewone.*

Medicament, O.

Medicijn, V. Medicineeren, o.w.

Meedoogend, b.n. Meedoogendheid, V. Meedoogenloos, b.n.
Meekrap, V. *Eene plant, uit wier wortel eene fraaie roode verfstof bereid wordt.*
Meel, O. Melig.
Meeloper, M. *Buitenkansje.*
Meenen, b. en o.w. Ik meen, meende, heb gemeend. Mee-

ning, V. - *In sommige streken hoort men Het is meenens, voor: Het is gemeend, het is ernst, het is meenen.*

Meepenning. Zie *Miedepenning*.

Meepsch, b.n., meepscher, meest meepsch. *Zwak. Ziekelijk.* Meepschheid, V.

Meer, O., meren. *Een door alle zijden van land ingesloten water.*

Meer, V. *Drooggemaakt meer.*

Meerendeels, meestendeels, bijw.

Meerder, b.n. en bijw. *De meerdere moeite.* - *Ook in den zin van beter, aanzienlijker:*

Reeds komt Hij en nadert zijn uur,

Die met *meerder* zal doopen dan nat:

Met den Heiligen Geest en met vuur.

Meerdere *te gebruiken in den zin van vele of verscheidene verdient afkeuring.*

Men schrijve dus niet: In den Rijn ontlasten zich meerdere rivieren.

Meerdere, M. en V., meerderen.

Meerkol (meerkolf, meerkolt), M. *Een vogel, die tot het geslacht der raven behoort.*

Meerle, merel, V., meerlen en merels. *Deze zangvogel wordt ook Gieteling, en in sommige streken Merlaar (M.) geheeten.* Meerlenei.

Meerling. Zie *Marling*.

Meerman, M., meermannen. *Een denkbeeldig zeemensch, evenals de god Dagon der Filistijnen half mensch en half visch.* Meermin, V. *Het wijffe van den meerman. In Zeemeermin is het eerste woord overtollig.*

Meerschuur, O.

Meerschuurmen, stoff. b.n.

Meervoud, O.

Mees, V., meezen. *Een kleine zangvogel.*

Meesmuilen, o.w. *Glimlachen, den mond tot lachen zetten.* - *Met gesloten lippen eten.* Ik meesmuil, meesmuilde, heb gemeesmuild.

Meestal, bijw.

Meester, M., meesters en meesteren. Meesteres, V.

Meesteren, o.w. Ik meester, meesterde, heb gemeesterd.

Meesttijds, meestentijds, bijw.

Meet, V. In *Van meet aan.*

Meeuw, V. Meeuwenei. Meeuwennest.

Meewarig, b.n. en bijw.

Mei, M. *Bloeimaand.* Zie *Februari*.

Mei, M., meien. *Groene tak, meitak.*

Meid, V.

Meier, M. *Weleer Schout, drost, hofmeester enz.; nu in sommige oorden pachter. De hofmeiers der Frankische vorsten hebben zich beroemd gemaakt.* - Meierij, V. *De meierij van 's Hertogenbosch.* - *Meier leeft nog in 't Fransche maire en 't Engelsche mayor. De lord-mayor van Londen is een gewichtig persoon.*

Meier, M. *Eene bloem, ook Hanekam geheeten.*

Meineed, M. *Een valsche eed.* Mein van meineed komt in de verwante talen dikwijls voor in de beteekenis van slecht, valsch, boos, goddeloos.

Meisje, O. Meisjesschool. Meisjesstem.

Mejuffer, V., mejuffers.

Mejuffrouw, V., mejuffrouwen.

Melaatsch, b.n. en bijw.

Melaatsehheid, V.

Melancholie, V. *Zwaarmoedigheid.*

Melde, V. *Een plantengeslacht, waarvan een paar soorten als spinazie genuttigd worden. In sommige oorden heet men ze Mille.*

Melden, b.w. Ik meld, meldde, heb gemeld.
 Meldenswaardig, b.n.
 Melig, b.n., meliger, meligst. Meligheid.
 Melis, V. *Broodsuiker*.
 Melis, melisse, V. *Eene lipbloemige plant, die in het zuiden van Frankrijk veelvuldig voorkomt en uit wier versche bladeren eene soort van olie (melissenolie) bereid wordt.*
 Melizoen, O. *Roodeloop*. Dit woord is verouderd.
 Melk, V. Melkerij, V.
 Melken, b.w. Ik melk, molk, heb gemolken.
 Melkmuil, M. *Lafbek*.
 Melodie, V., melodieën. Zie *Aalbezie*.
 Meloen, M., meloenen.
 Meltbak, M. *Moutbak*.
 Melter, M. *Moutmoker*.
 Memelig, b.n. *De kaas is memelig: hare korst is met eene soort van mijn bedekt.*
 Memorie, V. *Geheugen*.
 Memorie, V., memories, memoriën. *Geschrift*.
 Memoriaal, O. *Kladboek, aanteeckenboek*.
 Menagerie, V., menagerieën. *Diergaarde*.
 Mengel, O., mengen. *Vroeger eene maat voor natte waren.*
 Mengelen, b.w. Ik mengel, mengelde, heb gemengeld.
 Mengeng, b.w. Ik meng, mengde, heb gemengd.
 Mengsel, O.
 Menie, V. *Eene roode verfstof (loodoxyde)*.
 Menig, alg. telw. *Na menig staat het zelfst. n. steeds in het enkelvoud:*
 Menigmaal, menigwerf. Menigte, V.
 Menigvoud, O.
 Menigvuldig, b.n. en bijw.
 Menist, M., menisten. *Mennoniet*. Menistenkerk.
 Menizoen. Zie *Melizoen*.
 Mennen, b.w. Ik men, mende, heb gemend.
 Mennoniet, M. *Doopsgezinde*.
 Mensch, M. en O. *Het O. geslacht heeft iets medelijdends of verachtelijks. - De mensch is van Gods geslachte. Zie den Mensch - Het arme mensch is doodziek. 't Is een ongelukkig mensch. - Mensch is oorspronkelijk een bijv. nw. door middel van sch van het stamwoord man gevormd. - Menschheid, V. Menschdom, O. Menschlievend, b.n.*
 Menschenkind, O. Menschenpaar, O.
 Mep, M, meppen. *Slag*.
 Merel. Zie *Meerle*.
 Meremin. Zie *Meermin*.
 Meren, b.w. Ik meer, meerde, heb gemeerd. *Een schip vastleggen*. Meerpaal.
 Meertouw. Meerring.
 Merg, O.
 Mergel, V. *Eene soort van vette aarde*.
 Mergelen, b.w. Ik mergel, mergelde, heb gemergeld.

Meridiaan, M., meridianen.
Merinos, O. *Eene stof, bereid uit de wol van het Spaansche merino- of merinosschaap.* Merinossen, stoff. b.n.
Merk, O
Merrie, V., merries, merriën.
Mes, O., messen. Messescheede, V. Messenwinkel, -lade, -mandje, -kraam.
Messekoker, messenkoker.
Messias, M.
Messing, O. *Geelkoper.*
Mest, mist, M. *Meststof.*
Mesten, b.w. Ik mest, mestte, heb gemest.
Mesties, M. en V., mestiezen. *Personen, afstammende van een blanken vader en eene Indiaansche moeder, of omgekeerd.*
Met, O. *Gehakt varkensvleesch.* Metworst.

Met, voorz.
 Met (mette), V. *Eene geit*.
 Metaal, O., metalen. Metalen, stoff. b.n.
 Meteen, bijw. *In sommige streken* Medeen, medeentjes.
 Meten, b.w. Ik meet, mat, heb gemeten.
 Meteor, M., meteoren. *Verschijsel in den dampkring*.
 Meter, M. *El. - Persoon, die meet*. Meetster V.
 Meter, V. *Peet, doopmoeder*.
 Metgezel, M. Metgezellin, V.
 Methode, V., methoden, methodes.
 Metriek, V. *De kennis van den versbouw*.
 Metriek, metrisch, b.n. *tot den meter* (Ned. el) *behoorende*: Metriek stelsel.
 Metselaar, M., metselaren en metselaars. Metselaarsbaas.
 Metten, V. *Morgengezang in de kloosters. Morgengodsdienst bij de Roomsche-Katholieken*. - Iemand de metten lezen: *Iemand berispen, doorhalen*.
 Korte metten met iets maken: *Iets kort en bondig afhandelen. In de twee laatste uitdrukkingen hoort men niet zelden, verkeerdelijk, wetten voor metten*. - *Het enkelvoud mette komt hoogst zelden voor. Men treft het aan in TOLLENS' Het klooster te Rijnsburg*:
 Zoodra het uur der mette sloeg
 En 't waslicht op de kronen scheen,
 Was in de kerk, des ochtends vroeg,
 Het gansch konvent getrouw bijeen.
 Metterdaad, mettertijd, metterwoon, bijw. *Samengetrokken uit met der daad enz.*
 Meubel, O., meubels en meubelen.
 Meubileeren, b.w. Ik meubileer, meubileerde, heb gemeubileerd.
 Meug, V. *In Tegen heug en meug. Zie Heug*.
 Meuk, V. *In de meuk*, d.i. in de week, *staan*.
 Meuken, b. en o.w. Ik meuk, meukte, heb gemeukt. *Murw maken, -worden*.
 Miauwen. *Zie Mauwen*.
 Microscoop, M., microscopen.
 Microscopisch, b.n.
 Middag, M.
 Middel, V. en O., middels. *Middellijf*.
 Middel, O., middelen. *Dat, wat dient om een doel te bereiken*. - Hulpmiddel, geneesmiddel. Geldmiddelen. - Middellijk.
 Middelaar, M.
 Middelkeur, V. Middelkamer, V.
 Middeleeuwen, V. meerv. *Niet*: Middeneeuwen.
 Middelerwijl, bijw.
 Middellijn, V.
 Middelnederlandsch, b.n.
 Middelpunt, O.
 Middelschot, O., middelschotten.
 Middelsoort, V. en O.
 Midden, O.

Middernacht, M. Middernachtsuur, O.
Midwinter, M. *Het midden van den winter*.
Miede, V. *Gift, geschenk*. Miedepenning, meepenning, meedpenning:
Godspenning, huurpenning. - Miede bet. ook *Tijding, boodschap*.
Mier, V. *Zeker insect*.
Mier, V. *Ik heb er eene mier* (een hekel) *aan*.
Mierik, M. Mierikwortel, mierikswortel.
Mijden, b.w. Ik mijd, meed, heb gemeden.
Mijl, V.
Mijmeren, o.w. Ik mijmer, mijmerde, heb gemijmerd. Mijmering, V. Mijmerijk,
V.
Mijn, bezitt. voornw.
Mijn, V.
Mijne, V., mijnen. *Gebaar: Hij*

maakt mijnen: Hij trekt leelijke gezichten.
 Mijnen, o.w. *Mijnen aanleggen*. Ik mijn, mijnde, heb gemijnd.
 Mijnen, b.w. *Door mijn te roepen naasten (bij eene verkooping)*. Hij mijnde het landgoed voor veertig duizend gulden.
 Mijnent, voornw. In *Te mijnent*, d.i. te mijnen huize.
 Mijenthalve, mijnentwege, bijw.
 Mijnheer, M. Mijne heeren en Mijnheeren.
 Mijt, V. *Munt*. - *Worm*: kaasmijt, *in sommige streken mijter geheeten*. - *Hoop*: hooimijt, korenmijt. - *Brandstapel*: houtmijt.
 Mijter, M. *Bisschopshoed*.
 Mik, M. *Het mikken*.
 Mik, V. *Fijne rogge- en tarwebloem*. - *Brood, van deze bloem gebakken*.
 Mik, V. *Halve galg, galgpaal*. - *Gaffelvormige schoor of stut*.
 Mild (milde), b.n. en bijw.
 Milddadig, b.n. en bijw.
 Milicien, M.
 Militair, M.
 Militie, V.
 Millimeter, M. *Streep (= duizendste deel van eene el)*.
 Millioen, O. - Wordt millioen voorafgegaan door een hoofden grondgetal, of door de woorden *zooveel* en *hoeveel*, dan blijft het onveranderd: *zes millioen*. Millioen is oorspronkelijk een benoemd getal en beteekent 10 tonnen gouds of schats, de ton berekend op honderd duizend eenheden der landsmunt, zoodat met een millioen in verschillende landen verschillende geldsommen bedoeld worden.
 Milt, V.
 Milter, M. *Melker, mannetjesvisch*.
 Mimiek, V. *Gebarenkunst*.
 Mimisch, b, n.
 Min, O. *Liefde*.
 Min, bijw.
 Minijver, M. *Minnenijd*.
 Min, minne, V. *Eene verkorting van Minnemoeder of Minnemoer: Baker, zoogster*.
 Minderbroeder, M. *Franciscaner monnik*.
 Mineraal, b.n.: Minerale wateren.
 Mineraal, O. *Delfstof*.
 Mineur, M. *Mijnwerker, inz. een militair bij de genie dienende*.
 Miniatuur, V. In miniatuur, *zeer klein*.
 Minister, M. Ministerie, O.
 Minimum, O. *Het kleinste, geringste*.
 Mink, M. *Eene kwetsing, verminking*.
 Minke, V. *Zie Mink*. - *Leemte*.
 Minlijk, minnelijk, b.n. en bijw.
 Minlijkheid en minnelijkheid, V.
 Minnegod, M. Minnegodje, O., minnegoodjes.
 Minnekoozen, o.w. Ik minnekoos, minnekoosde, heb geminnekoosd.

Minstreel, M., minstreelen. *Vinder, spreker, vedelaar, minnezanger, troubadour, ook meistreel geheeten.*

Minuut, minute, V. *Oorspronkelijk opstel van eene notarieele akte.*

Minuut, V. *Het zestigste deel van een uur: ook van een graad. In de bouwkunst het twaalfde, achttiende, of, het vaakst, het dertigste deel van den modul of m^odulus.*

Minzaam, b.n. en bijw.

Mirakel, O., mirakelen, mirakels.

Mirre, myrre, V. *Een bruinrood doorzichtig welriekend hars, bitter van smaak, van een boom in Gelukkig Arabië.*

Mirt, M., mirten. *Een altijd groene heester. Mirtenbosch.*

Misse (misse), V. Misdienst. Misdienaar. Misgewaad.

Mis, bijw. *Ook in samenstellingen*: misbruiken, misdoopen, misdraaien, misgooien, misgrijpen, misgunnen, mishebben, mislezen, misplaatsen enz.

Misanthrop, M. *Menschenhater*.

Misbaar, O.

Misbak, O. - Misbak *staat voor* misgebak; misbruik, *voor* misgebruik; misdrijf *voor* misbedrijf.

Misbruik, O.

Misdaad, V.

Misdrijf, O.

Misdruk, O. Misdruk *is eene verkorting van* misdruksel *en is daarom onzijdig*.

Miserabel, b.n.

Misgreep, M., misgrepen.

Miskwaam, O. *Ongeval*. Het woord is verouderd.

Mismas, M. *Mengelmoes*.

Misnoegd, b.n. en bijw.

Mispas, M.

Mispel, V. *voor de vrucht*, M. *voor den boom*, mispels en mispelen. Zie *Abrikoos*.

Missaal O., missalen. *Misboek*.

Misschien, bijw. 't *Woord is ontstaan uit* machschien, masschien, d.i. *mag geschien, mag geschieden*, d.i. 't kan geschieden, 't kan zijn.

Misselijk, b.n. en bijw.

Misselijkheid, V.

Missen, b. en o.w. Ik mis, miste, heb gemist.

Missie, V., missiën. *Zending*.

Missive, V., missiven, missives. *Brief, schrijven*.

Misslag, M.

Misstal, M. *Wanstaltigheid*.

Misstand, M.

Mist, M. *Nevel*.

Mist, mest, M. *Meststof*.

Misten, onp. w. Het mist, mistte, heeft gemist.

Mistig, b.n.

Misval, M. *Miskraam*.

Misval, O. *Ongeval*.

Mobiel, b.n. *Bestemd om uit te rukken*.

Modde, V. *Morsebel, slordig vrouwmensch*.

Modden, b.w. *In de modder wroeten om iets te zoeken*. Ik mod, modde, heb gemod.

Modder, V.

Mode, V., modes.

Model, O., modellen. Modelletje.

Modern, b.n.

Modiste, V., modistes.

Moe, moede, b.n.

Moed, M. Moedeloos.

Moeder, V. *Samengetrokken tot* moer *in* moerkonijn, moerhaas, moervos.

Moedwil, M.

Moei, V., moeien.
Moelial, M. en V.
Moeilijk, moeielijk, b.n. en bijw. Moeilijkheid, moeielijkheid, V.
Moeite, V., moeiten.
Moelje, V. *Steenen havenhoofd. De moelje van Genua.*
Moer, V. *Droesem.*
Moer, V. *Verkorting van moerschroef (moederschroef): bus, waarin de spil eener schroef loopt. Deze spil heet vaarschroef (vaderschroef).*
Moer, O. *Moerassig land.*
Moeras, O.
Moerbei, moerbezie, V., moerbeien, moerbeziën. Moerbezieboom, moerbeiboom; moerbeingelei, -sap.
Moes, O. Moesgroenten. Moeskruid. Moestuin.
Moeskoppen, o.w. *Stroopen, het land afloopen.* De vijand moeskopt, moeskopte, heeft gemoeskopt. Moeskopperij, V.
Moesson, M., moessons. *Regelmatige wind bij de keerkringen.*
Moet, O. *Moeten, waarvan 't eene verkorting is: Moet is een bitter kruid. 't Is een Moet.*
Moet, V. *Indruksel.*
Moete, V. *Gelegenheid, ledige tijd.*

- Moeten, o.w. *Verplicht zijn*. Ik moet, moest, heb gemoeten. Zie *Kunnen*.
- Moeten, b.w. (Scheepsw.) *Zachtjes voortduwen*. Ik moet, moette, heb gemoet.
- Moezel, M. *Doedelzak*.
- Mof, M. *Westfaling*. Moffin, V.
- Mof, V. *Armbekleedsel. Een voorwerp van bont, waarin men de handen steekt, om die te verwarmen*. Polsmof.
- Moffel, V. *Mof, mouw*.
- Moffel, M. *Oven, waarin verlakt goed wordt gehard*.
- Moffelen, b.w. Ik moffel, moffelde, heb gemoffeld.
- Mogelijk, b.n. en bijw.
- Mogen, o.w. Ik mag, mocht heb gemocht, gemogen, gemoogd. Zie *Kunnen*.
- Mogendheid, V., mogendheden.
- Moggel. Zie *Mokkel*.
- Moker, M. *Een zware hamer*.
- Mokkel, M. en V. *Een dik en vet kind. Inzonderheid een dik en vet vrouwspersoon*.
- Mol, M. Mol is eene verkorting van Molworp, dat aardwerper beteekent. - Molshoop, molsgat. Mollerval. Mollepoet. Mollevel.
- Mol, V. *Eene soort van wit bier*.
- Molen, meulen, M.
- Melenaar, M., molenaars, molenaren. Molenaarsknecht.
- Molferd, M. *Iemand met een grooten mond. Een lomperd, een onbeschofte vlegel*.
- Molik, M., moliken. *Een vogelverschrikker*. 't Woord is eene verbastering van Moloch, den bekenden afgod.
- Mollig, b.n.
- Molm, M. en O. *Turfmot, Turfmul. Vergaan hout*. Het onzijdig geslacht verdient als een stofnaam de voorkeur.
- Mollen, b.w. *Heimelijk dooden*. Ik mol, molde, heb gemold.
- Molos, M. *Bij onze oude dichters jachthond*.
- Molsem, M. *Molm*.
- Molton, O. Moltonnen, stoff. b.n.
- Mom, V. *Eene soort van zwaar Brunswijksch bier*.
- Mom, V. *Masker*.
- Mombakkes, O., mombakkesen.
- Momber. Zie *Momboor*.
- Momboor, momber, M., momboren, mombers. *Voogd*.
't Woord is ontstaan uit mondboor, mondbaar. - Mond in mondboor beteekende oudtijds hand, en in overdrachtelijke beteekenis Hulp, bescherming. Baar en boor stammen af van het verouderde werkw. Beren, dat dragen beteekent en nog in tal van woorden voortleeft. - Wees- en momboorkamers. Momboorschap, O.
- Mompen, b.w. *Bedriegen*. Ik momp, mompte, heb gemompt.
- Monarch, M. Monarchaal.
- Monarchie, V., monarchieën.
- Mond, M. Mondelijk, mondeling, b.n. en bijw.
- Monden, o.w. *Smaken*. Het mondt, mondde, heeft gemond.

Monnik, munnik, M., monniken, munniken. Monnikspij, V.
Monster, O. *in alle beteekenissen.*
Monteeren, b.w. *Optuigen, opsieren.* Ik monteer, monteerde, heb gemonteerd.
Monteering, V.
Monument, O.
Moor, M., Mooren. *Een volksnaam.* Ook *Een zwarte.* Moorendans. Moorenland.
Moorin.
Moor, O., moren. *Zekere wollen stof.*
Moord, M. Moorddadig, b.n. en bijw.
Moot, V., mooten.
Mop, M. *Een hond.*
Mop, V. *Een steen. Zeker koekje.*
Moraal, V. *Zedeles.*

Moreel, moreele, b.n.
 Morel, V. *voor de vrucht*, M. *voor den boom*, morellen. Zie *Abrikoos*.
 Morelleboom. Morellenbrandewijn.
 Morgen, M. *In de beteekenis van de toekomst O.: Reken niet op het onzekere morgen. God heeft het morgen in zijn hand.*
 Morgen, O., morgens. *Eene landmaat*.
 Moriaan, M., Morianen. *Het is den Moriaan geschuurd*.
 Mormeldier, O.
 Morrelen, o.w. *In het donker of op den tast iets verrichten*. Ik morrel, morrelde, heb gemorrelde.
 Morrig, b.n. *Gemelijk*.
 Mors, V., morsen. *Eene vuile vrouw*.
 Morsdood, b.n.
 Morsebel, V.
 Morsen, o.w. Ik mors, morste, heb gemorst.
 Morspot, M. en V.
 Mortel, V.
 Mortier, M.
 Morzel, M., morzels en morzelen. *Een stuk van een verbrijzeld of vermorzeld voorwerp*. Te morzel of te mortel slaan. *Men zegt zoowel iets te morzelen slaan, als te morzel slaan; iets te pletteren slaan, als te pletter slaan. Zoo ook iets te barsten slaan, d.i. iets slaan, tot het vermorzeld, verpletterd, gebarsten is*. Morzel, pletter *schijnen dus eigenlijk verkortingen te zijn van de Onbepaalde wijs*. *Nevens morzelen had men vroeger ook mortelen, met gelijke beteekenis, namelijk die van in stukken slaan*.
 Mos, O. *Eene plant*. IJslandsch mos. Mossig.
 Mosch (musch), V., mosschen, musschen.
 Moskee, V., moskeeën.
 Mossel, V., mossels, mosselen.
 Most, M. *Druivensap*.
 Mosterd, mostaard, M.
 Mot, V., motten. *Een insect*.
 Mot, V. *Motregen, fijne regen*.
 Mot, O. *Turfmot, turfmul, turfmolm*.
 Mot, motte, V. *Eene oude zeug*.
 Motie, V., moties, motiën.
 Motief, O., motieven. *Beweegreden*.
 Motiveeren, b.w. Ik motiveer, motiveerde, heb gemotiveerd.
 Mots, M., motsen. *Een paard, dat men de ooren heeft afgesneden*.
 Motse, V. *Schippersbroek*.
 Motto, O., motto's.
 Moud, mouw, V. *Een langwerpige houten bak*. Melkmouden, melkmouwen.
 Moude, molde, V. *Fijne aarde*.
 Mousseline, V. *Zekere lijnwaadachtige katoenen stof*. Mousselinen, stoff. b.n.
 Mout, O.
 Mouw, V. *De mouwen van een kleed enz*.
 Mozaïek, O. *Ingelegd werk*.

Mud, V. en O.
Mudde, V.
Mudsje, O. *Zekere maat. Eigenlijk Muddetje.* Zie het thans gebruikelijke *Mutsje*.
Mudszak, M.
Mug, V. Mugje. Muggebeet.
Muggenziften, b.w. *Streng vitten.* Ik muggenzift, muggenzifte, heb gemuggenzift.
Muidehond, M. *Zeelt.*
Muil, M. *Muilezel.*
Muil, M. *Bek.*
Muil, V. *Een schoeisel.*
Muilezel, M.
Muis, V., muizen. Muizennest, -val, -drek. Muizevel, -staart. Muizenhuid.
Muisje, O. *Suikergebak.*
Muit, muite, V. *Vogelkooi.*
Muizenis, V. *Gepeins. Hij heeft altijd muizenissen* (niet m u i -

z e n n e s t e n) *in het hoofd.* 't Woord komt af van het verouderde werkw. muizen, verwant aan het Engelsche to muse, peinzen, mijmeren.

Muizenoor, O. *Eene plant.*

Mul, V. Turfmul, zaagmul. *In sommige streken wordt mul in deze beteekenis O. gebruikt. - De schil der gedroogde meekrapwortels.*

Mul, b.n. *Het mulle zand, d.i. het losse fijne en droge zand.* Mulheid, V.

Mulder, M. *Molenaar.*

Mummie, V., mummies, mummiën. *Een Egyptisch gebalsemd en gedroogd lijk.*

Munt, V. *in alle beteekenissen.*

Munten, b.w. Ik munt, muntte, heb gemunt. *Geldslaan. - Mikken, doelen.*

Murf, V., murven. *Mond.*

Murik, V. *Muur, vogelkruid.*

Murmureeren, o.w. Ik murmureer, murmureerde, heb gemurmureerd.

Murmureering, V.

Murw, b.n. en bijw. *Week, zacht.*

Musch. *Zie Mosch.*

Museum, O., museums, musea, museën.

Muscus, V.

Musicus, M., musici.

Musk, V. *Muscus.*

Muskaat, M. *Muskaatwijn*

Muskaat, V. *De vrucht van den muskaatboom, waarin de notemuskaat (V. of O.) of muskaatnoot (V.) bevat is.*

Muskadel, V. *Eene druif, welke den muskaatwijn levert.*

Muskeljaat, O. *Muscus.*

Musket, O., musketten. *Eene soort van schietgeweer van weleer.*

Muts, V. *Mutsebol.*

Mutsaard, mutserd, M. *Takkenbos. Het zal wel uitkomen, waar Abraham den mutsaard haalt. Het riekt naar den mutsaard, d.i. naar den takkenbos: naar den brandstapel, die van mutsaards werd opgebouwd. Tot den mutsaard veroordeelen* beteekent tot den brandstapel veroordeelen. De zegswijze is afkomstig uit den tijd, toen eene uitdrukking, in strijd met de leer der Katholieke kerk, in Nederland genoegzaam was om iemand ten vure te doen doemen. Zoo zwaar moest men zijne onvoorzichtigheid of onverschrokkenheid boeten, op zulk een duren prijs kwam de uiting der overtuiging te staan. Vandaar dat *het riekt naar den mutsaard* langzamerhand toegepast werd op voorwerpen, die duur in prijs zijn. Het woord *mutserd* luidt in sommige streken *musterd*. In andere streken weer is het geheel onbekend. Daardoor kon *musterd* te lichter *mosterd* worden, zoodat men voor *het riekt naar den mutserd* niet zelden hoort *het riekt naar den mosterd*. - *In sommige streken hoort men niet zelden muster.*

Mutsje, O. *Zekere maat. Vroeger schreef men mudsje.*

Muur, M., muren.

Muur, V. *Murik.*

Muurpeper, V. *Eene soort van huislook.*

Muzelman, M., Muzelmannen. *Dit woord is ontstaan uit het Arabische moslem, dat geloovigen beteekent. Sommigen schrijven Muzelmanen.*

Muziek, V. *Zie Fabriek.* Muzikaal, b.n. en bijw.

Muzikant, M.

Myriagram, O. *Tien duizend grammes of wichtjes (of 10 Nederl. ponden).*

Myriameter, M. *Tien duizend ellen (of 10 Nederl. mijlen)*.
 Myrrhe. Zie *Mirre*.
 Mystiek, b.n. *Geheimzinnig*.
 Mythe, V. *Volksoverlevering*.
 Mythologie, V.

N.

N.V., n's. Zie *A*.
 Na, voorz. *Achter*.
 Na, b.n. en bijw., nader, naast.
 Nababbelen, nabauwen, nabazuinen, nabrullen, naglijden, naklimmen, nastoomen, natrekken, navragen, nazitten, enz.
 Naad, M., naden.
 Naaf (nave), V., naven. *De speeken van een wiel zijn bevestigd in de naaf. Zij wrongen de deur uit hare naven*.
 Naakt, b.n. *In sommige streken, verkeerdelijk*, nakendig.
 Naald, V. Naaldenoog. Naaldenkoker enz.
 Naam, M. Naampje.
 Naamloos, bn. *Zonder naam. Een naamlooze brief*.
 Naamval, M.
 Naar, voorz. *Tot, volgens*.
 Naar, b.n., naarder, naarst. *Onaangenaam, akelig, laf*. Narigheid. Naarheid.
 Naars Zie *Aars*.
 Naastbestaande, M. en V.
 Naaste, M. en V., naasten.
 Nabestaande, M. en V.
 Nabetrachting, V. *Van betrachten in de beteekenis van overwegen, overdenken: Leer ons, o Heer! uw lijden recht betrachten. De nabetrachting des Avondmaals*.
 Nabootsen, b.w. Ik boots na, bootste na, heb nagebootst. Nabootser. Nabootsster.
 Nabuur, M.
 Nacht, M. *Dit woord was vroeger V.: middernacht*.
 Nachtegaal, M., nachtegalen, nachtegaals. 't *Woord bet. nachtgalmers: een vogel, die des avonds of des nachts zingt*. Nachtegaalsstem. Nachtegaalsslag.
 Nachtegaalsgezing.
 Nachtelijk, b.n. *Als in den nacht: Nachtelijk uur*, een uur als in den nacht.
 Nachtmaal, O. Nachtmaalganger. Nachtmaalsbrood, -tafel, -zang.
 Nachtschade, V. *Een plantengeslacht, waartoe o.a. ook de aardappel behoort*.
 Nachtwacht M. *in de beteekenis van wachter*; V. *in de bet. van het wachhouden en de gezamenlijke wachters*.
 Nadeel, O., nadeelen.
 Nademaal, voegw.
 Nadir, O. *Voetpunt*.
 Nagebuur, nabuur, M.
 Nagedachtenis, V.
 Nagel, M., nagels en nagelen. *In alle beteekenissen*.

Naïef, b.n. naïever, naïefst.

Naïveteit, V.

Naijver, M.

Najaar, O. Najaarsbloem. Najaarsweder.

Nakomeling, M. en V. Nakomelinge, V. Zie *Aanhangeling*. - Nakomelingschap, V.

Nalatenschap, V.

Namaag, M. en V. Namaagschap, M. *voor namagen*, O. *voor de vermaagschapping*. Zie *Bloedverwantschap*.

Namelijk, bijw.

Nameloos, b.n. *Onnoemelijk*, *niet uit te spreken*: eene namelooze smart.

Nameloosheid, V.

Nanking, O. *Eene soort van geel linnen, oorspronkelijk uit Nanking in China afkomstig.* Nankingsch, stoff. b.n.

Nap, M.

Naphtha, V. *Eene soort van olie.*

Nar, M. Narreslee, V. *Zie Arreslede.*

Narcis, V. *Eene bloem.*

Nardus, V. *Eene grassoort in Oost-Indië, uit wier bitteren wortel eene welriekende olie verkregen wordt.*

Narwal, M., narwals, narwallen. *Eene soort van walvisch, met een vooruitstekenden tand, die als een horen op de linkerzijde van het bovenste kakebeen staat: zeeëenhoorn.*

Naschrift, O.

Nasleep, M.

Nasleepen, b.w. Ik sleep na, sleepte na, heb nagesleept.

Naslepen, o.w. Het sleept na, sleepte na, heeft nagesleept.

Nasmaak, M.

Nat, O. Natje.

Nat, b.n., natter, natst.

Nater, V. *Eene soort van slang, met schilden onder den buik.*

Natie, V., naties, natiën.

Nationaal, b.n.

Nationaliteit, V.

Natuur, V., naturen. Natuurlijk.

Nauw, b.n. en bijw.

Nauwelijks, bijw.

Navel, M.

Navoer, M.

Nawee, O., naweeën.

Nazaat, M., nazaten.

Nazicht, O.

Nazoek, O.

Neb, nebbe, V. *Zie Ebbe.* Nebje en nebbetje.

Nechtig, b.n. en bijw. *Ijverig, naarstig.* Dit woord is verouderd.

Necrologie, V. *Levensbeschrijving.*

Nectar, M. *Godendrank.*

Neder, neer, bijw. *Zoo ook in de meeste sumenstellingen: Nederbliksemen, nederbrengen, nederbuigen, nederdrukken, nederhouwen, nederkrijgen, nederploffen, nederstroomen, enz.*

Nederig, b.n. en bijw.

Nederlaag, V.

Nederwaarts, bijw.

Nederwaartsch, b.n.

Neef, M., neven.

Neep, V., nepen.

Neer, V. *Draaikolk*. Verouderd. *Hij is in de neer*: zijne zaken zijn verlopen.¹⁾
Neerslachtig, b.n. en bijw.
Neerslag, M. *Het neerslaan*.
Neerslag, V. *Soort van rustbed*.
Neerslag, O. *Bezinksel*.
Neerstik, O. *Een met fraaie bloemen geborduurde of gestikte borstlap der vrouwen*.
Neet, V., neten. *Luizenei*.
Neet, niet, V., neeten, nieten. *Klinknageltje in eene schaar*.
Neetoor, M. en V.
Neffens, Nevens, voorz.
Neg, negge, V. *Een klein paardje, een hit*.
Negeeren, b.w. Ik negeer, negeerde, heb genegeerd. *Ontkennen, loochenen*.
Negen, telw. Negendehalf, negenhonderd.

1) Op het lederen foedraal van den fraai gedreven zilver vergulden kop met deksel, afkomstig van MAX. VAN EGMOND, en door MAXIMILIAAN VAN BOURGONDIE, eersten markgraaf van Veere, in 1551 aan die stad gelegateerd, leest men:
Bemaar o Heer / De Stadt Ter Deer /
Dat sij niet meer / Comt in de neer.

Negenoo, V. *Eene soort van smakelijken riviervisch, die naar een aal gelijk.*
 - *Een kwaadaardige bloedvin of zweer.*
 Neger, M. Negerin, V.
 Negligé, O. *Ochtendgewaad.*
 Negotie, V., negoties, negotiën.
 Neigen, b. en o.w. Ik neig, neigde, heb en ben geneigd. Neiging, V. *Begeerte.*
 Neien, o.w. *Brieschen, hinniken.* Het paard neit, neide, heeft geneid. *Het Engelsch heeft nog to neigh, hinniken.*
 Nek, M
 Nel, V. *De negen van troef in 't kaartspel.*
 Nemen, b.w. Ik neem, nam, heb genomen.
 Nepent, V. *Kannekenskruid: eene Indische plant.* - O. *als pijnstillend geneesmiddel.*
 Neppe, nippe, V. *Kattenkruid.*
 Nere, V. *Een dorschvloer.* Ook voedsel.
 Nerf, V.
 Nering, V.
 Nes, V., nessen. *Zaadveld.* Ook *laagland.* Oudtijds ook *schor*, en dan niet zelden *nisse: Ossennisse, Hontennisse, Matenessse.*
 Nesch (nesk), b.n. en bijw., neschter. *Dwaas, onnoozel.* Neschheid, V.
 Nest, O.
 Nestel, M., nestels en nestelen. Zie *Beitel.*
 Net, O. Nettenbreier, M.
 Net, O. *Netschrift.*
 Net, b.n., netter, netst.
 Net, bijw. *Net van pas.*
 Netel, V., netels en netelen. Brandnetel. Doovenetel.
 Neteldoek, O. Neteldoeksch. stoff. b.n.
 Netelig, b.n. en bijw.
 Netenkam, M. *Een fijne haarkam.*
 Netenkam, M. en V. *Neetoor.*
 Netschrift, O.
 Netto, bijw. *Zuiver.*
 Neulen, o.w. *Knorrig zijn.* Ik neul, neulde, heb geneuld.
 Neuriën, o.w. *Binnensmonds zingen.* Ik neurie, neuriede, heb geneuried.
 Neus, M., neuzen.
 Neut, V. *Gebruikelijk in de bouwkunst en als scheepswoord. De noot of neut van een gewelf: de ronde knop in het midden van een verwulfsel. Uitstekende steen of stuk hout, waarop een balk rust.*
 Neutraal, b.n.
 Nevel, M., nevels, nevelen.
 Nevens, voorz. Zie *Neffens.*
 Nicht, V.
 Niemand, onb. voorn.
 Niemendal, onb. voorn. *Het woord is ontstaan uit niet met al. Met al (ook wel met allen) had vroeger de beteekenis van gansch en al, geheel en al. Niet (d.i. niets) met al beteekende dus gansch niets, geheel niets.*

Nier, V.
Niet, V., nieten. *Er waren in die loterij geene nieten.*
Niet. Zie *Neet*. - *Klinknageltje*.
Niet, O. *Niets*. *God heeft de wereld uit niet geschapen.*
Niet, O. *Bloem van koper*.
Nietsbeduidend, Nietsbeteekenend, b.n.
Nieuweling, M. en V. Nieuwelinge, V. Zie *Aanhangeling*.
Nieuwemaan, V.
Nieuwerwets, bijw.
Nieuwerwetsch, b.n., nieuwerwetscher, - meest nieuwerwetsch.
Nieuwjaar, O. *De eerste dag van het nieuwe jaar*.
Nieuws, O. Nieuwstijding, V.
Nieuwsgierig, b.n. en bijw.
Nieuwtje, O.
Niezen (fniezen), o.w. Ik nies, niesde, heb geniesd.

- Nijd, M. Nijdig. Nijdigaard.
 Nijgen o.w. *Buigend groeten*. Ik nijg, neeg, heb genegen. Nijging, V. *Buiging*.
De vrouwen groeten door te nijgen.
 Nijnagel, nijdnagel, M.
 Nijpen, b.w. Ik nijp, neep, heb genepen.
 Nijver, b.n. en bijw., nijverder, nijverst. Nijverheid, V.
 Nik (knik), M. *Wenk, groet*. - *Snik. Hik*.
 Nikken (kuikken), o.w. Ik nik, nikte, heb genikt.
 Nikkel, O. *Zeker metaal*.
 Nikker, M. *Watergeest*.
 Nikker, nikkel, V. *Een onkruid, zwarte klaproos geheeten*.
 Nimf, V., nimfen. *Naam der onder- of halfgoden bij de Grieken en Romeinen, onder de gedaante van bevallige meisjes, die niet onsterfelijk waren, maar duizenden jaren leefden, de voorwerpen der natuur beheerschten en bezielde en daaraan hare bijzondere namen ontleenden*. In de beteekenis van *insectenpopje* schrijft men *nymph*.
 Nippe. Zie *Neppe*.
 Nis, V., nissen.
 Nis, b.n. *In sommige streken in de uitdrukking Een nis ei, voor: Een zacht (gekookt) ei*.
 Nobel, M., nobels, nobelen. *Eene voormalige gouden munt*. - Rozenobel.
 Nobel, b.n. en bijw., nobeler, nobelst. *Edelaardig*.
 Noch, voegw. *Ook niet*. - *Hij heeft noch geld, noch goed*, d.i.: Hij heeft geen geld en ook geen goed.
 Nochtans, voegw. *'t Woord is samengesteld uit nog en dan. Men wachte zich voor de wanspelling nochthans en nochthands*.
 Noen, M. *Middag*.
 Noest (oest, knoest), M.
 Noest, b.n. *Komt bijna alleen voor in de uitdrukking noeste vlijt, d.i. aanhoudende, onvermoeide vlijt*.
 Nog, bijw. *Daarenboven, tot nu toe. Hij heeft nog geld, nog goed*, d.i.: Hij had niet alleen vroeger, maar heeft ook nu geld en goed; hij heeft buitendien geld en goed.
 Nok, M. *Snik*.
 Nok, V. *Het bovenste of uiterste van eenig voorwerp. De nok van het dak. De nok van de ra*.
 Nokken, o.w. *Snikkend weenen*. Ik nok, nokte, heb genokt.
 Nominatie, V., nominaties, nominatiën. *Benoeming*.
 Nummer, nummer, O.
 Non, V., nonnen. Nonnetje, nonneke, nonneken, O.
 Nonactief, b.n. *Niet in werkelijken dienst*.
 Nonactiviteit, V.
 Nonactiviteits-traktement, O.
 Nonchalance, V. *Achteloosheid*.
 Nood, M., nooden.
 Nooddruft, V. *Door omzetting ontstaan uit nooddurft, van nood en derven, durven, d.i. behoeven. De beteekenis is dus dringende behoefte*.

Noode. In *van noode hebben, van noode zijn*.
Noode, noo, bijw *Ongaarne*.
Nodeloos, b.n. en bijw.
Nooden, b.n. Ik nood, noodde, heb genood. Zie *de noot bij Bevochten*.
Noodigen, b.w. Ik noodig, noodigde, heb genoodigd. Noodiging, V.
Noodhulp, M. en V.
Noodig, b.n. en bijw.
Noodlot, O.
Noodweer, V. *Tegenweer*.
Noodweer, noodweder, O. *Hevig onweder*.
Noor, M., Noren. *Noorman*. Norin, V.
Noord, bijw.

Noord, noorden, O. Noordsch. Noordelijk. Noordzee. Noordenwind, d.i. *de wind, die van het noorden komt.*

Noord, V. *De noordelijk gelegen landen. Barends en Heemskerk trachtten om de Noord Oost-Indië te bereiken.*

Noord-Brabant, O.

Noorderbreedte, V.

Noord-Holland, O.

Noordhollandsch, b.n.

Noorman, M., Noormannen.

Nooselijk, b.n. en bijw. *Schrikkelijk.*

Noot, V., noten. *Muzieknoot. Aanteekening.*

Noot, noten, V. *voor devrucht; M. voor den boom.* Noteboom, -dop. Notenkraaker.

Nop, V., noppen. *Knoopje of plusje op wollen stoffen.*

Nopen, b.w. Ik noop, noopte, heb genoopt. Nopens, voorz.

Normaalschool, V. *Vormschool voor onderwijzers.*

Norsch, b.n. en bijw. *Afkomstig*

Nota, V., nota's. (*van Noorsch.*)

Notaris, M., notarissen.

Noteeren, b.w. *Aan-, opteekenen.* Ik noteer, noteerde, heb genoteerd.

Notemuskaat, V. *voor de noot, O. voor de stof.*

Notie, V., notiën en noties. *Begrip, denkbeeld.*

Notitie, V., notitiën en notities. *Aanteekening.*

Notulen, V. *Aanteekeningen (van het op eene vergadering verhandelde).*

Novelle, V.

Nuchter (nuchteren), b.n. en bijw.

Nuf, V., nuffen. Nufje. *Onnoozel vrouwtje. Waanwijs, ingebeeld meisje.*

Nugger. Zie *Snugger.*

Nuk, V. *Snik.*

Nul, V.

Numero, O. *Nommer.*

Numeriek, b.n. *Door getallen uit te drukken.* Numerieke waarde.

Nun, V. *Een zuigpopje voor kinderen.*

Nurk (nork), M. *Een knorrig mensch. Kent ge neef Nurks uit HILDEBRANDS Camera Obscura?*

Nurksch, b.n.

Nusselaar, M. *Knutselaar.*

Nut, O., nuttigheden. Nuttig. Nutteloos. - *Gaat gij mede naar het nut (de nutsvergadering)?*

Nut, b.n., nutter, nutst.

Nutten, b.w. *Van nut zijn.* Ik nut; nutte, nutt'e, nuttede; heb genut.

Nuttigen, b.w. *Spijs en drank gebruiken.* Ik nuttig, nuttigde, heb genuttigd. Zie *de noot bij Bevochten.*

Nuun, V. *Ledige zeeschelp voor de kalkbranders.*

O.

O, V., o's. Zie *A*.
Oase, V. *Hij spreekt van de oasen van de Sahara*.
Oblie, V., oblieën. *Een zeer dun ijzerkoekje, ook prauwel geheeten*.
Obligatie, V., obligaties, obligatiën.
Obstakel, O. *Hindernis*.
Oceaan, M., oceanen.
Och, tussenw.
Ochtend, uchtend, M.
Octaaf, V., octaven.
October, M. Zie *April*.
Octrooi, O. Octrooieeren, b.w.
Ode, V. *Een verheven zang, lierzang*. Odendichter.

Oeconomie, V. *Staatshouwkunde*. Zie *economie*.
 Oef, tw.
 Oefenen, b w. Ik oefen, oefende, heb geoefend. Oefening, V.
 Oer, O. *IJzerhoudende aarde*.
 Oester, V., oesters en oesteren.
 Oever, M.
 Offensief, b.n. *Aanvallend*.
 Offer, O., offers en offeren.
 Offerande, V.
 Offeren, b.w. en o.w. Ik offer, offerde, heb geofferd.
 Officie, O., officiën en officies.
 Officieel, b.n. en bijw. *Van ambtswege; geloofwaardig*.
 Officieus, b.n. en bijw. *Gedienstig, bereidwillig; half officieel*.
 Officier, M., officiers en officieren. Officierensociëteit. Officierskleeding.
 Officierssloep.
 Ogief. Zie *Ojief*.
 Ogief, O., ogieven. *In de bouwkunst: kruisboog*.
 Oir, O. *Iemands afstammelingen, zijn nakroost in de rechte lijn, als zijn erfgenaam in zijne rechten tredende*. - Met het hedendaagsche taalgebruik in strijd is *oir* van één persoon gezegd en mannelijk genomen voor *erfgenaam* met het meerv. *oiren*.
 Ojief, ogief, O., ojieven en ogieven. *Ojiefschaaf, kraalschaaf, duiveljager*. Ook een lijstje, *dat met deze schaaft gemaakt wordt*.
 Oker, V. *Eene verfstof*.
 Okkernoot okernoot, V. *voor de vrucht*, M. *voor den boom*. Zie *Abrikoos*.
 Okkernoteboom, M.
 Oksaal, O., oksalen.
 Oksel, M., oksels, okselen.
 Okshoofd, O.
 Oleander, M. *Zekere bloem, ook rozenlaurier geheeten*.
 Olie, V., oliën.
 Oliesel, O.
 Olifant, M. Olifantssnuit, M.
 Olifantenjacht, V.
 Olijf, M., olijven, *voor den boom*, V, *voor de vrucht*. Zie *Abrikoos*. Olijvenolie, olijfolie.
 Olm, M. Zie *Aak*. Olmenhout, olmhout.
 Olymp, M.
 Oma, V. *Grootmama*.
 Omber, V. *Donkerbruine vette aardsoort*.
 Omber, M. *Zeker kaartspel, van Spaanschen oorsprong*.
 Omberen, o.w. Ik omber, omberde, heb geomberd.
 Omboordsel, O, omboordsels en omboordselen. Zie *Aanhangsel*.
 Omdraai, M.
 Omdracht, V.
 Omelet, V. *Eierkoek*.
 Omgang, M.

Omhaal, M.
Omhalig, b.n. en bijw.
Omhaligheid, V. *Omslag, drukte.*
Omheining, V. Omheininkje.
Omissie, V., omissiën, omissies. *Uitlating, verzuim.*
Omkooperij, V.
Omkoud, bijw. Er omkoud zijn, *het leven kwijt zijn; reddeloos verloren, een kind des doods zijn. Omkoud is aan het Deensch ontleend. Omkuld is daar het gewone bijw. dat in bet. met ons omver gelijkstaat.*
Ommekant, M.
Ommelanden, O. *De landstreek die zich om de stad Groningen uitstrekt, omvattende de drie kwartieren van Hunsingoo, Fivelgoo en het Westerkwartier.*
Ommestaand, omstaand, b.n.
Ommezien. *Zie Omzien.*
Omnibus, M. - Lat. *Omnibus*, 3n naamv. van *omnis*, ieder al, d.i. voor allen, en dus eigenlijk *een rijtuig voor Jan en alleman.*

Omkeer, ommekeer, M.
 Omoog, O., omoogen. *Kantwerkstersterm: Oogje aan de buitenzijde eener kant.*
 Omrit, M.
 Omroeper, M.
 Omroepersbaantje, O.
 Omroepersbekken, O.
 Omslag, M. *Omhaal, drukte, ook (in de belasting) enz.*
 Omslag, M. en O., omslagen. *Het omslag van een boek enz.*
 Omsleepen, b.w., omslepen, o.w. Ik sleep om, sleepte om, heb omgesleept.
 Omstaand, ommestaand, b.n.
 Omstander, M.
 Omstreek, V., omstreken.
 Omstreeks, bijw.
 Omtocht, M.
 Omtrek, M.
 Omvang, M.
 Omzet, M.
 Omzichtig, b.n. en bijw. Omzichtigheid, V.
 Omzien, O. *Oogenblik: In een omzien (ommezien, ommezentie) ben ik terug.*
 Onabel, b.n. en bijw. *Onhandig.* Dit woord is verouderd.
 Onbaat, V. *Nadeel.* Dit woord is verouderd.
 Onbruik, O. *Onbruik* staat voor *Ongebruik.*
 Once, V. *Medicinaal gewicht: het twaalfde deel van een med. pond.*
 Ondeeg. *In te ondeeg: niet deeg, niet zoo als 't wezen moet.*
 Onderbaas, M., onderbazen. *Meesterknecht.*
 Onderbaas, V., onderbazen. *Voetstuk van een pilaar.*
 Onderdaags, bijw. *Onlangs.*
 Onderdaan, M., onderdanen. *Onderdanig, b.n.*
 Onderdies, bijw.
 Ondergang, M.
 Onderhandsch, b.n.
 Onderhevig, b.n. en bijw.
 Onderhoorig, b.n. *Onderhoorigheid. Onderhoorigen.*
 Onderhoud, O. *Onderhoudskosten.*
 Onderjas, V.
 Onderkaak, V. *Onderkaaksbeen.*
 Onderlaag, V., onderlagen.
 Onderlegd, onderleid, b.n. *Voorzien. Die meid is goed onderlegd (onderleid) van kleeren. - Die knaap is goed onderlegd, d.i. goed wetenschappelijk voorbereid.*
 Ondermaansche, O. *De aardsche dingen.*
 Onderofficier, M. *Onderofficiersstrepn.*
 Onderricht, O.
 Onderrichten, b.w. Ik onderricht, onderrichtte, heb onderricht.
 Onderscheid, O.
 Onderschrift, O.
 Ondershands, bijw.

Onderstand, M.
Ondersteek, O. *Ondersteekbekken*. Ook *Onderstek* geheeten.
Onderstut, M.
Onderstuurman, M., onderstuurlieden en onderstuurlui.
Ondertrouw, M.
Ondervest, O.
Onderweg, bijw.
Onderwerp, O.
Onderwerpen, b.w. Ik onderwerp, onderwierp, heb onderworpen.
Onderwijl, bijw.
Onderwijs, O., onderwijzingen.
Onderwijzen, b.w. Ik onderwijs, onderwees, heb onderwezen.
Onderwijzer, M. Onderwijzeres, V.
Onderzaat, M.
Onderzoek, O., onderzoekingen.
Ondeugd, V. *Gebrek*.
Ondeugd, M. en V. *Een ondeugend persoon*.
Ondeugend, b.n. Ondeugendheid, V.
Ondicht, O. *Dicht en ondicht*: poëzie en proza.

Ondicht, b.n. *Niet dicht*.
 Ondier, O.
 Onding, O.
 Onecht, M.
 Onecht, b.n.
 Ongelijk, b.n. *Oorspronkelijk: ongadelijk. Moeielijk, lastig, onaangenaam; onbevallig. Zij ziet er niet ongelijk uit.*
 Ongansch, b.n. *Niet gezond, van schapen en varkens sprekende: de gansche kudde is ongansch.*
 Ongebeft, b.n. *Zonder bef.*
 Ongedaan, b.n. *Onverricht.*
 Ongedaan, b.n., ongedaner, ongedaanst. *Er slecht uitziende.*
 Ongeglansd, b.n. *Zonder glans.*
 Ongel, V. *Gesmolten runder-, schapen-, bokken- en geitenvet, waarvan men voornamelijk kaarsen maakt.*
 Ongelijk, O.
 Ongeloof, O.
 Ongeloofelijk, b.n.
 Ongeloovig, b.n.
 Ongeluk, O.
 Ongeluksbode, M. en V.
 Ongemak, O.
 Ongemanierd, b.n.
 Ongeneeslijk, ongeneselijk, b.n. Ongeneeslijkheid, V.
 Ongenegen, b.n.
 Ongeneugte, V.
 Ongerechtig, b.n. en bijw.
 Ongereede, O.
 Ongerief, O. Ongeriefelijk, b.n.
 Ongestadig, b.n. en bijw.
 Ongeval, O. Ongevalletje.
 Ongevoeglijk, b.n.
 Ongezeglijk, b.n.
 Onheil, O.
 Onheilig, b.n.
 Onheuglijk, b.n.
 Onhuislijk, onhuiselijk, b.n. Onhuislijkheid, onhuiselijkheid, V.
 Onkiesch, b.n.
 Onkosten, M. meerv. *'t Wordt soms ook in het enkelvoud gehoord: 't Is den onkost niet waard.*
 Onkruid, O.
 Onlede, V. *Bezigheid.* Onledig, b.n. *Bezig.* - *Onlede* is verouderd.
 Onlichamelijk, b.n. en bijw.
 Onlust, M. *Afkeerigheid.* Onlusten. *Woelingen.*
 Onmensch, O.
 Onmiddellijk, b.n. en bijw.
 Onnoozel, b.n. en bijw.

Onraad, M.
Ons, pers. voorn.w.
Ons, onze, bezitt. voorn.w.
Ons, O. *Hectogram: zeker gewicht. Zie Once.*
Onspoed, M.
Ontberen, b.w. Ik ontbeer, ontbeerde, heb ontbeerd. Ontbering, V. *Zie Oorbaar.*
Ontbieden, b.w. Ik ontbied, ontbood, heb ontboden.
Ontbijt, O.
Ontbijten, o.w. Ik ontbijt, ontbeet, heb ontbeten.
Ontblooten, b.w. Ik ontbloot, ontblootte, heb ontbloot. Ontblooting, V.
Ontbreken, o.w. Ik ontbreek, ontbrak, heb ontbroken.
Ontdekkingsreis, V.
Ontevreden, b.n. en bijw.
Ontevredenheid, V.
Ontfermen, terugw. w. Ik ontferm mij, ontfermde mij, heb mij (*uwer, zijner, hunner enz.: pers. voorn. in den 2en n.*) ontfermd. Ontferming, V.
Ontginnen, b.w. Ik ontgin, ontgon, heb (*heidevelden, woeste gronden*) ontgonnen.
Ontginning, V.
Onthaal, O.
Onthalen, b.w. Ik onthaal, onthaalde, heb onthaald.
Onthalzen, b.w. Ik onthals, onthalsde, heb onthalsd. Onthalzing, V. *Zie Achtig.*
Ontheisteren, b.w. *Van helderheid, sieraad en glans berooven, verwoesten.* Hij ontheistert, ontheisterde, heeft ont-

heisterd. Ontheistering, V.

Ontvangt mij dikwijls, dorre dreven,

Ontheisterd veld, geplonderd hout.

TOLLENS.

Hoe heeft mij uw gelukkig huis

Geborgen tegen lastig kruis,

Dat mij bij wijlen drukt en teistert!

Hoe vroolijk schafte uw rijke hof

Mij levendige vreugdestof,

Als 't lot mijn boezem had ontheisterd.

H.K. POOT.

Onthiet, O. *Bevel*.

Ontprachen, b.w. *Afprachen, door prachen (bedelen) bekomen*. Ik ontprach, ontprachte, heb ontpracht.

Ontrampeneerd, b.n. *Ontredderd*.

Ontrieven, b.w. Ik ontrief, ontriefde, heb ontriefd. Ontrieving, V. Zie *Achting*.

Ontrouw, V.

Ontslag, O.

Ontstentenis, V. *Afwezigheid, gemis, mangel, verzuim*.

Ontstoken, b.n.

Onttogen, v.d. *van het oude* onttiegen, d.i. onttrekken.

Onttronen, b.w. *Van den troon stooten*. Ik onttron, onttronde, heb onttrond.

Onttroonen, b.w. *Aftrouwen*. Ik onttron, onttronde, heb onttrond.

Ontucht, V.

Ontuchtig, b.n. en bijw.

Ontvang, M.

Ontvangenis, V.

Ontvanger, M. Ontvangerskantoor, M.

Ontvangst, V.

Ontvankelijk, b.n.

Ontveinzen, b.w. Ik ontveins, ontveinsde, heb ontveinsd.

Ontvleezen, b.w. Ik ontvlees, ontvleesde, heb ontvleesd.

Ontwerp, O.

Ontwerpen, b.w. Ik ontwerp, ontwierp, heb ontworpen.

Ontwrichten, b.w. Ik ontwricht, ontwrichtte, heb ontwricht. Ontwrichting, V.

Ontzag, O. Ontzaglijk, b.n. en bijw.

Ontzet, O.

Ontzettend, b.n. en bijw.

Onveilig, b.n.

Onverdroten, b.n. en bijw. *Zonder verdriet, met genoeg, onverpoosd*.

Onvergeeflijk, onvergefelijk, b.n. en bijw. Onvergeeflijkheid, V.

Onverhoeds, bijw. Onverhoedsch, b.n.

Onverkieslijk, onverkieselijk, b.n.

Onverlaat, M, onverlaten.

Onvertogen, b.n. *Geen onvertogen (onbedachtzaam, ongepast) woord ontsnapt zijn mond*.

Onverwachts, bijw.

Onweder, onweer, O., onweders, onweeren. Onweersbui.
Onweeren, onpers. w. Het onweert, onweerde, heeft geonweerd.
Onwetend, b.n. en bijw.
Onwijslijk, onwijselijk, b.n. en bijw.
Onwinlijk, onwinnelijk, b.n.
Onyx, M. *Een edelsteen.*
Onzijdig, b.n. en bijw.
Ooft, O.
Oog, O., oogen. Oogje.
Oogelijn, O. *Oogje; oogappel.*
Oogenblik, M. *in verheven stijl; O. in gewonen stijl en het dagelijksch gesprek.*
Ooglijk, b.n. *Aangenaam voor het oog.*
Oogmerk, O.
Oogst, M.
Ooi, V., ooien. Oilam.
Ooievaar, M., ooievaars en ooievaren. - *Ooievaar is ontstaan*

uit Oodebaar. *Het eerste deel van dit woord is hetzelfde ood, dat wij nog in kleinoed aantreffen, en rijkdom, voorspoed, geluk beteekende. Baar is afkomstig van het oude beren, baren, dat o.a. ook brengen, dragen beteekende. Oodebaar, verbasterd tot ooievaar, eidebaar, eiber, beteekent dus Heilaanbrenger. Zie Heillover.*

Oolijk, b.n. en bijw.

Oom, M., ooms, oomen. Oompje.

Oonen, o.w. *Lammeren en biggen werpen. Het (schaap, het varken) oont, oonde, heeft geoond.*

Oor, O., ooren.

Oorbaar, O. *Nut, voordeel. Hij deed alles tot 's Lands oorbaar. Oorbaar is samengesteld uit oor en baar. Oor, dat o.a. ook voorkomt in oorlog, oorzaak, oorsprong, beteekent uit. Baar komt af van het oude beren (zie Momboor), dragen, voortbrengen. Oorbaar beteekent dus eigenlijk opbrengst. Woordelijk beteekent het het uitgeborene.*

Oorbaar, b.n. *Nuttig, gepast.*

Oord, O., oorden. *Plaats, landstreek.*

Oordeel, O., oordeelen.

Oorkonde, V.

Oorlam, O., oorlammen. *Borrel, den matrozen aan boord toegediend.*

Oorlof, O. *Verlof, vrijheid.*

Oorlog, M., oorloggen. *Oorlog komt voor in alle drie de geslachten. Het V. verdiende eigenlijk de voorkeur; doch het gebruik van het M. is tegenwoordig bijna algemeen. - Oorlog wordt o.a. O. gebruikt in het 176ste der Evang. Gezangen, vers 8. De eigenlijke beteekenis van Oorlog is Uitlage.*

Oorloggen, o.w. *Ik oorloog, oorloogde, heb geoorloogd.*

Oorlogsschip, O.

Oort, O., oorten. Oortje. *Voorheen het vierde gedeelte van een stuiver, of twee duiten. Oort beteekende in het algemeen een vierde van eene munt of maat: een oortgulden, een kwartgulden; een oort jenever, eene halve pint, een vierde kan jenever.*

Oorsprong, M.

Oorspronkelijk, b.n. en bijw.

Oorveeg, M., oorvegen. Oorvijg, V., oorvijgen. *Eigenlijk Oorslag, van oor en vagen, vegen, dat oudtijds ook slaan beteekende.*

Oorzaak, V., oorzaken.

Oost (het oosten), O.

Oost, V. *Nederlands Oostindische bezittingen.*

Oosten, O. Oostersch. Oostenwind, M.

Oosterling, M. en V. Oosterlinge, V.

Oosterlucie, V. *Eene plant, ook holwortel geheeten.*

Oost-Indië, Oostinje, O.

Oostindievaarder, Oostinjevaarder, M.

Ootmoed, M. Ootmoedig, b.n.

Opaal, M. *voor den steen, O. voor de stof. Zie Agaat.*

Opbod, O.

Opbouw, M.

Opbrengst, V.

Opdisschen, b.w. Ik disch op, dischte op, heb opgedischt.

Opdracht, V.

Open, b.n. en bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als:* openbarsten, openbreken, openrukken, openscheuren, openspringen enz.

Openen, b.w. Ik open, opende, heb geopend.

Opening, V. Openingetje.

Openlijk, b.n. en bijw.

Opera, V. *Zangspel.*

Operatie, V., operatiën, operaties.
 Opereeren, b.w. Ik opereer, opereerde, heb geopereerd.
 Operette, V. *Kleine opera.*
 Operment, O. *Eene verfstof, bestaande uit een mengsel van rattenkruid en zwavel, waarmee men geel verft.*
 Opgaaf, opgave, V.
 Opgang, M.
 Opgetogen, b.n. en bijw. Opgetogenheid, V.
 Ophaal, M.
 Ophanden, bijw.
 Ophef, M.
 Opium, O. *Heulsap.*
 Opkomst, V.
 Oplaat, oplage, V.
 Oplang, oplanger, M. *Scheepswoord. Een stuk hout, waarvan men zich bedient om een ander stuk te verlengen.*
 Oplichten, onp. w. *Helderder worden.* Het licht op, lichtte op, is opgelicht.
 Oplichten, b.w. *Opheffen, bedriegen* enz. Ik licht op enz.
 Oploop, M. *Opschudding.*
 Oploop, M. (scheepsw.) *De voortzetting van het zaadhout, die gewoonlijk voor, onder een dekband, en achter, met den achtersteven eindigt.*
 Opnieuw, bijw.
 Oppasser, M. Oppasseres, oppasster, V.
 Oppas, M. *Hooistapel.*
 Oppas, opperd, M. *Schuilplaats, luwte.*
 Opperman, M., opperlieden, opperlui.
 Oprecht, b.n. en bijw. Oprechtelijk.
 Oprichten, b.w. Ik richt op, richtte op, heb opgericht.
 Opril, V. *Het tegenovergestelde van april. Zie Afrij.*
 Opritsen, b.w. *Aanritsen.* Ik rits op, ritste op, heb opgeritst.
 Oproer, O. *Vroeger ook M.*
 Oproerling, M. en V. Oproerlinge, V.
 Opruien, b.w. Ik rui op, ruide op, heb opgeruid. Opruiing, V.
 Opschik, M.
 Opschrift, O.
 Opsiersel, O.
 Opsmuk, M.
 Opspraak, V.
 Opstal, M.
 Opstand, M.
 Opstandeling, M. en V. Opstandelinge, V.
 Opstanding, V.
 Opstel, O. Opstelletje, O.
 Optocht, M.
 Optooisel, O.
 Optrek, M.
 Opwaarts, bijw. Opwaartsch, b.n.

Opzet, M. *Het opgezette*.
Opzet, O. *Beraamd plan*.
Opzicht, O. Opzichtig. Opzichtelijk.
Opzichter, M. Opziener, M.
Orakel, O., orakels, orakelen.
Oranje, M. *voor den Oranjeboom*; V. *voor de vrucht*. Zie *Abrikoos*.
Oranje, O. *Oranjekleur*.
Oranje, b.n., *dat niet wordt verbogen, en vaak verbonden wordt aan het zelfstandig naamw., waar het bij behoort*.
Oranjeklant, M. en V.
Orberen, b.w. *Nuttigen*. Ik orber, orberde, heb georberd. *Het werkw.* Orberen *is gevormd van het b.n.* Oorbaar. Zie *aldaar*.
Orde, V., orden. *Regelmaat*. - Ridderorden. Geestelijke orden. Bouworde.
Ordenen, b.w. Ik orden, ordende, heb geordend.
Ordelijk, b.n. en bijw.
Ordentelijk, b.n. en bijw. *Fatsoenlijk*.
Order, V., orders. *Bevel, last*.
Orego, V. *Wilde mariolein*.
Orgaan, O.

Organist, orgelist, M.
 Orgel, O., orgels, orgelen.
 Orinbaar, M. *Het woord Orinbaar of Orembaar is eene verbastering van het Maleisch orâng-bahâroe, uitgesproken orang-bâroe, dat nieuw mensch of nieuweling beteekent: een scheldnaam, dien men in de Oost geeft aan elk persoon, die pas uit Nederland is aangekomen om daar te verblijven, en aan wien de Oostersche zeden en gewoonten nog niet eigen zijn.*
 Orkaan, M.
 Orkest, O.
 Orleaan, O. *Eene geelachtig roode verfstof.*
 Ornament, Ornement, O.
 Orthodox, b.n.
 Os, M. Ossegebraad, ossekop, ossetong. Ossenheid, ossenkooper, ossenstal.
 Osseleer, ossenleer, ossemerg, ossenmerg. Ossevleesch en ossenvleesch.
 Otter, M.
 Oubollig, b.n. *Oubollig is met den uitgang ig gevormd van het Middelnederlandsche abolge, dat gramschap beteekent. Men ziet, dat het woord zeer verbasterd is.*
 Oude, M. en V. Oudje.
 Oude, V. *In sommige streken voor ouderdom. Bij dichters vindt men niet zelden Oudte.*
 Oudejaar, O.
 Oude-kleerkoop, M.
 Oude-mannenhuis, O.
 Ouderdom, M.
 Ouderling, M. Ouderlingenbank.
 Ouders, ouderen, M. meerv. *Het enkelvoud komt in de spreektaal, in enkele spreekwijzen en spreekwoordelijke gezegden, en ook wel bij dichters voor: Van ouder tot ouder. Al is een ouder nog zoo arm, Toch dekt hij warm. Wat baat het u, verlaten weezen! Geen ouder, die uw klachten hoort.*
 TOLLENS.
 Ouderwets, bijw.
 Ouderwetsch, b.n.
 Oude-vrouwenhuis, O.
 Oudoom, M.
 Oudovergrootvader, M. Oudovergrootmoeder, V.
 Oulings, bijw. *Eertijds.*
 Outaar, outer, O., outaren en outers.
 Ouwel, M.
 Ouwelijk, b.n.
 Ovaal, O.
 Ovatie, V., ovatiën, ovaties.
 Oven, M.
 Overbodig, b.n. en bijw.
 Overdaad, V. Overdadig, b.n.
 Overdracht, V. Overdrachtsbrief.

Overdwaalsch, b.n. *Hoogmoedig*.
Overeind, overend, bijw.
Overgaaf, overgave, V.
Overgrootvader, M.
Overgrootmoeder, V.
Overhands, bijw. *Beurtelings*. *In sommige streken* overshands.
Overhandsch, b.n. In: *overhandsche naad*.
Overheid, V.
Overhoeks, bijw. Overhoeksch, b.n.
Overhoop, bijw. *Dooreen, op een hoop*. Met werkw. vormt het samenstellingen,
als: overhoopgooien, overhoopliggen, overhooppraken, overhoopschieten.
Overkleed, O., overkleederen, overkleeren. *Kleedingstuk*.
Overkleed, O., overkleeden. *Dekkleed*.
Overleg, O., overleggingen.
Overmacht, V. Overmachtig, b.n.
Overmast, b.n.
Overmatig, b.n., overmatiger, overmatigst. *De maat te boven gaande*.

Overmatig, b.n. *Te matig*.
 Overreden, b.w. Ik overreed, overreedde, heb overreed.
 Overschot, O., overschotten.
 Oversloof, V., overslooven.
 Overstaan, O. In: *ten overstaan*.
 Overstaag, overstag, bijw. (*Scheepswoord*) *Iemand overstaag helpen*: iemand den voet lichten. *Iemand overstaag werpen*: iemand schrik aanjagen, den mond stoppen.
 Overste, M., oversten.
 Overtocht, M.
 Overtreksel, O.
 Overtrek, O.
 Overval, M. *Aanval*.
 Overval, O. *Toeval*.
 Overvloed, M. Overvloedig, b.n.
 Overvoeren, overvoederen, b.w. Ik overvoer, overvoeder; overvoerde, overvoederde; heb overvoerd, overvoerd.
 Overwelden, overwulven, b.w. Ik overwelf, overwulf; overwelfde, overwulfde; heb overwelfd, overwulfd.
 Overwelfsel, O.
 Overwicht, O.
 Overwinnaar, M. Overwinnares, V.
 Overzeesch, b.n. Overzeesche.
 Overzicht, O.

P.

P, V., p's. Zie A.
 Paai, M., paaien. *Een oud man. Oude vader. Oud zijt gij, paai Witbol!*
 Paai, V. *Termijn van betaling*.
 Paaien, b.w. *Tevredenstellen, vleien*. Ik paai, paaide, heb gepaaid.
 Paal, M., palen.
 Paander, V. *Een teenen korf, eigenlijk broodmand. Fr. panier*.
 Paap, M., papen. Paapsch. Paapschgezind.
 Paapje, O. *Zeker vogeltje. Het popje van een zijdeworm*.
 Paar, O., paren.
 Paard, O., paarden. - Paardebek, -dek, -kleed, -kop, -poot, -staart, -toom, -vijg.
 Paardenarbeid, -arts, -haar, -hals, -handel, -hoef. Paardenbloem, -boer, -boon, -dief, -dokter, -kenner enz. Paardenharen, stoff. b.n. Paardeleer en paardenleer.
 Paardeleeren en paardenleeren, stoff. b.n. Paardevleesch en paardenvleesch.
 Paardekracht, V., paardekrachten. *De kracht van een paard, als maatstaf*.
 Paardenkracht, V. *Kracht als van een paard.: Eene machine met 20 paardenkracht* (niet: paardenkrachten).
 Paardenklauw, M. *Zekere plant, ook hoefblad geheeten*.
 Paardenwik, -wikke, V. *Eene soort van linzen*.
 Paarl. Zie *Parel*.

Paarlemoer, parelmoer, O. Beteekenis: *moeder van de parel*. Paarlemoeren, parelmoeren, stoff. b.n.
Paars, b.n., paarser, paarst. Paarsheid, V.
Paaschavond, M. Paaschfeest, O. Paaschei, O. Paaschvacantie, V. Paaschzondag, M.
Paaschbest, bijw.
Paatje. *Verkleinw. van pa.*
Pacht, V.
Pachten, b.w. Ik pacht, pachtte, heb gepacht. Pachter. Pachtster.
Pad, O., paden. Paadje. *Vroeger werd ook pad M. gebruikt. In sommige streken nu nog in enkele woorden en uitdrukkingen V.: Hij was op de pad. De kerkpad. Voor paadje hoort men vaak padje.*

Pad, padde, V., padden. Padjé, paddetje. Paddenstoel, M.
 Paedagogie, V. Paedagoog, M.
 Paf, M., paffen. *Knal, slag.*
 Paf, b.n. *Opgeblazen, bol.*
 Pagaai, V. *Een roeispaan der wilden.*
 Pagadet, V., pagadetten. *Zekere soort van duiven.*
 Page, M. *Edelknaap.*
 Pagina, V., pagina's.
 Pais, peis, M. *Vrede.*
 Pak, O.
 Pakkage, V. *Zie Bagage.*
 Pakket, O., pakketten. Paketboot.
 Pal, M, pallen. *De pal van een rad: het werktuig, dat een wiel belet terug te draaien.*
 Pal, bijw. *Hij stond pal, d.i. als een paal.*
 Paladijn, M. *Onderkoning van Hongarije.* - KAREL DE GROOTE en zijne twaalf paladijnen.
 Palankijn, M. *Draagstoel in Indië.* Hij leest HAAFNERS *Reis in een palankijn door Ceilon.*
 Palei, V., paleien. *Eene katrol.*
 Paleis, O., paleizen.
 Palet, V. *Een kaatstuig.*
 Palet, O. *Een schilderswoord.* Een dun, min of meer ovaalvormig plankje, met een gat er in voor den duim, waarop de schilder zijne verven plaatst en mengt.
 Paletot, V., paletots.
 Palfrenier, M. *Stalknecht.*
 Paling, M. *voor een enkelen paling, V. voor paling in het algemeen.* *Zie Aal.* - Palinkje.
 Palinuur, M., palinuren. *In de dichtkunst stuurman.* PALINURUS was de naam van den stuurman van ENEAS, den doorluchtigen Trojaanschen vluchteling.
 Palissade, V. *Schanspaal.*
 Paljas, M., paljassen.
 Palklamp, M. *Scheepswoord.*
 Pallas, M. *Ruiterssabel.* 't Woord is verbasterd uit *Polakst.*
 Palm (palmboom), M. Palmpje.
 Palm (palmtak), M.
 Palm (vlakke hand en lengtemaat), V.
 Palm (kruid), V.
 Palster, palsterstok, M. *Pelgrimsstaf.*
 Paltrok, M. *Een lange wijde rok: pelgrimsrok.* Ook *eene soort van zaagmolen.*
 Palts, V. De Opper-Palts en de Rijn-Palts. Paltsgraaf.
 Pamflet, O., pamfletten.
 Pampernoelje, V. *Paddenstoel, duivelsbrood.*
 Pan, V., pannen. Pannetje. Pannendak, O.
 Panaarzen, b.w. *Voor de broek geven, britsen.* Ik panaars, panaarsde, heb gepanaarsd.
 Pand, O. *in alle beteekenissen.*

Pandjeshuis, O.
Pandverbeuren, O.
Paneel, O., paneelen.
Panharing, M. *Als voorwerpsnaam, V. als stofnaam.*
Paniek, V. *Panische schrik.*
Panlikken, pannelikken, o.w. *Op de klap loopen.* Ik panlik, panlikte, heb gepanlikt.
Pannekoek, M.
Panser, pantser, (pantsier), O. *Harnas.*
Pantalon, V. Patalonnetje.
Panter, M.
Pantoffel, V.
Pantomime, V., pantomimen en pantomimes. *Gebarenspeel.* Pantomimisch.
Pantomimist.
Pap, V.
Papa, pa, M., papa's, pa's. Papaatje, paatje.
Papaver, V.
Papegaai, M. Papegaaiekop, papegaaietong. Papegaaienest. Papegaaiskooi.
Papegaaibek, M. *Zekere tulp.*
Papenbloem, V. *Paardenbloem.*

Papillot, V.
 Papier, O. Papieren, stoff. b.n.
 Parade, V.
 Paradijs, O., paradijzen.
 Paragraaf, V., paragrafen.
 Parapluie, paraplu, V., parapluies, paraplu's.
 Parasol, V. Parasolletje.
 Pardel, M. *Panter*. Kameelpardel. *Giraffe*.
 Pardoen (perdoen), V. *Scheepswoord*. *Touw, waarmede de stengen worden verzekerd*.
 Pardon, O.
 Parel, paarl, V., parelen, parels, paarlen. Parelkje, paarltje.
 Parfum, O.
 Parfumeeren, b.w. Ik parfumeer, parfumeerde, heb geparfumeerd.
 Parfumerie, V., parfumerieën.
 Park (perk), O.
 Parket, O., parketten.
 Parkiet, M., parkieten. *Eene soort van kleine papegaai*.
 Parlement, O.
 Parmantig, b.n. - 't Woord is ontleend aan 't Spaansche paramento, dat tooi, dos beteekent.
 Parmezaan, M. *Iemand uit Parma*.
 Parmezaan, V. *Eene in Parma vervaardigde kaas, die om haar voortreffelijken smaak beroemd is*.
 Parnas, M. *Zangberg*.
 Parochie, V., parochiën. *Een kerspel*.
 Parool, O., parolen.
 Part, V. *Poets en streek*.
 Part, O. *Deel, aandeel*.
 Parterre, O.
 Particulier, b.n.
 Partij, V., partijen.
 Partuur, O. *Persoon, geschikt om met een ander een paar te vormen*.
 Paruik. Zie *Pruik*.
 Pas, M. *Tred. Doortocht. Vrijbrief*.
 Pas, O. *Tijdstip*.
 Pas, bijw.
 Pascha, O.
 Paschen, V.
 Pasgeld, O.
 Paskwil, O.
 Paslood, O., paslooden.
 Paspoort, O.
 Passaat, M., passaten. Passaatwind.
 Passage, V. Zie *Bagage*.
 Passagier, M. Passagiersgoed.
 Passant, M. Passantenhuis.

Passediesje, O. *Zeker dobbelspel, waarbij men met drie dobbelsteenen boven tien en daarbij op twee steenen evenveel oogen moet werpen.*

Passediezen, o.w. *Een passediesje spelen.* Ik passedies, passediesde, heb gepassediesd.

Passeeren, b. en o.w. Ik passeer, passeerde, heb en ben gepasseerd.

Passement, O.

Passer, M.¹⁾

Passie, V. *Het lijden en de lijdensweken.*

Passie, V., passiën en passies. *Hartstocht.*

Pastei, V., pasteien. *Zie Aambei.*

Pastel, O. *Een van verfstof gevormde en daarna gedroogde stift, waarmede geteekend wordt.*

Pastel, V. *Verversweede: Zekere plant, welke bladeren eene schoone blauwe verfstof opleveren.*

Pastinak, V., pastinaken *Ook Pinksternakel, V. Witte peen.*

1) Mannelijk zijn de z.n. op - er, die gevormd zijn van den stam van den onvolm. teg. tijd eens werkwoords, als: stamper, gieter, snuiter, passer enz.

Pastinakenzaad. Pinksternakelzaad.
 Pastoor, M., pastoors, pastoren. Pastorie, pastorij, V.
 Patákon, M. *Eene Spaansche zilveren munt* (kruisdaalder), *ter waarde van omstreeks f 2,50*.
 Patent, O.
 Patent, b.n. en bijw.
 Pater, M.
 Paternoster, O. *Het volmaakte gebed of Onze Vader. Een der groote balletjes van den rozenkrans. De rozenkrans zelf. - In de beteekenis van Handboeien wordt het woord alleen in 't meervoud gebruikt*.
 Patiënt, M. en V. Patiënte, V.
 Patiëntie, V. *Geduld. Ook: Zeker gebak, en zeker kruid, dat ook Patik, O. wordt geheeten*.
 Patriarch, M. Patriarchaal. *Aartsvaderlijk; eenvoudig*.
 Patrijs, M., patrijzen.
 Patroon, M., patronen, patroons. *Beschermer, Heer. Patrones*.
 Patroon, O., patronen. *Model*.
 Patroon, V., patronen. *Lading voor een schietgeweer*.
 Patrouille, V., patrouilles.
 Pauk, V., pauken. *Zie Bazuin. Keteltrom*.
 Paus, M., pausen. Pauslijk, pauselijk.
 Paus, pauze, V., pauzen. *Eene rust*.
 Pauseeren, o.w. Ik pauseer, pauseerde, heb gepauseerd.
 Pauw, M., pauwen. Pauwin. Pauwenei. Pauweveer, -staart.
 Paveien. *Zie Plaveien*.
 Paviljoen, O., paviljoenen.
 Peauter. *Zie Piauter*.
 Pedaal, O. *Voetklavier van een orgel*.
 Pedant, b.n.
 Pedanterie, V.
 Pedel, M., pedels, pedollen.
 Pedestal, O., pedestallen. Pedestalletje.
 Peel, V., pelen. *Haarband*.
 Peel, V., pelen. *Moerassig land*.
 Peen, V., penen. *Wortel*. Gele penen.
 Peer, peren, V. *voor de vrucht*, M. *voor den boom*. *Zie Abrikoos*. Pereboom, -schil, -pit. Perendrank, -sap, -taart.
 Pees, V., pezen.
 Peet, M. en V., peten. Petokind, O.
 Pegel, M. *Een merk in vochtmaten, om de maat aan te wijzen*.
 Peil, O.
 Peilen, b.w. Ik peil, peilde, heb gepeild.
 Peinzen, o.w. Ik peins, peinsde, heb gepeinsd. Peinzing, V.
 Peis. *Zie Pais*.
 Peisteren. *Hetzelfde als Pleisteren, vertoeven*.
 Pek, pik, O. Pikdonker.
 Pekel, V. *Zilt vocht*; O. *Zeewater, zee*.

Pekelharing, M. *als voorwerpsnaam*, V. *als stofnaam*.

Pekelharing, M. *Hansworst*.

Pekelzonde, V. Dit woord is gevormd uit het Italiaansche *piccolo*, dat *klein* beteekent, en ons *zonde*. *P e k e l z o n d e t j e* is derhalve een pleonasme.

Pel, pelle, V., pellen.

Pelrine, V.

Pellen, b.w. Ik pel, pelde, heb gepeld. *Abrikozen, pruimen, gekookte aardappelen kan men pellen; rauwe appelen, peren, aardappelen moet men schillen.*

Pelgrim, M., pelgrims. Pelgrimage, V. Pelgrimsstaf.

Pelikaan, M., pelikanen. Pelikaanskrop.

Pellen, O. Pellengoed, O. Pellenwever.

Pellies, V., pelliezen. *Een met*

bont gevoerde vrouwenmantel.
 Peloton, O.
 Pels, M., pelzen.
 Pelterij, V.
 Peluw. Zie *Peul*.
 Pen, V. *Schrijffpen. Houten nagel.* Pennemes, -schacht. Pennenbak, -koker.
 Pennestrijd.
 Pendule, V.
 Penning, M. Zie *Achtentwintig.* Penninkje, penningsken, penningske,
 penninksken, penninkske.
 Penningswaarde, V. *Geldswaarde.*
 Pens, V., pensen. Penserij, V.
 Penseel, O., penseelen.
 Pensioen, O.
 Peper, V.
 Peperhuis, O.
 Pepermunt, peperment, V.
 Perceel, O., perceelen.
 Percent, O.
 Periode, V.
 Perk (park), O.
 Perkament, perkement, O.
 Perkamenten, Perkementen, stoff. b.n.
 Permissie, V.
 Pers, V., persen.
 Persiflage, V.
 Personage, O. en V. Zie *Bosschage, dierage en bagage.*
 Persoon, M. en V., personen.
 Personeel, personeele, b.n. Persoonlijk.
 Personeel, O.
 Perspectief, V. *Doorzichtkunde.*
 Perspectief, O. *Vergezicht; vooruitzicht.*
 Perzik, V. *voor de vrucht*, M. *voor den boom.* Zie *Abrikoos.*
 Perzikeboom, perzikboom, M.
 Pest, V. Pestilentie, V.
 Pet, V.
 Petard, M. *Springbus.*
 Peter, M. *Doopvader.*
 Peterselie, pieterselie, V.
 Petitie, V.
 Petroleum, V. *Aardolie, peterolie.*
 Peukel. Zie *Pukkel.*
 Peul, V. *Eene vrucht.* Peulerwten.
 Peul, peuluw, peluw, V.
 Peuren, o.w. *Ook poeren: Met wormen, in een bosje gebonden, op paling
 visschen.* Ik peur, peurde, heb gepeurd.
 Pezerik, M., pezeriken. *Bullepees.*

Phase, V. *Lichtgestalte der maan.*
Philanthroop, M. *Menschenvriend.*
Philosoof, M., filosofen. *Wijsgeer.*
Photograaf, M., fotografen.
Pianino, V.
Piano, V.
Piano-forte, V., piano-fortes.
Piaster, M. *De Spaansche piaster doet omstreeks f 2, 50; de Turksche, iets minder dan f 1.*
Piauter, peauter, O. *Een mengsel van lood en tin.*
Piefpafoef, tusschenw.
Piek, V. Piekenier, M.
Piekeval, O. *Scheepswoord.*
Piepen, o.w. Ik piep, piepte, heb gepiept.
Piepjong, b.n.
Pier, V. *Aardworm, regenworm. - Zoo dood als eene pier.*
Pierewaaien, o.w. Ik pierewaai, pierewaaide, heb gepierewaaid.
Pieterman. *Een zeevisch. M. als voorwerpsnaam, V. als stofnaam.*
Pieterselie, peterselie, V.
Piëtist, M. *Overdreven vrome.*
Pietlut, M. en V. *Kleingeestig mensch.*
Pij, V., pijn. Monnikspij.
Pijakker, M. *In sommige streken Pijekker. Wambuis.*
Pijl, M.
Pijler, M. *Pilaar.*
Pijn, M. *Pijnboom. Zie Aak.*

Pijn, V. *Lichaamssmart*. Pijnlijk.
 Pijne, V. *'t Is de pijn niet waard*.
 Pijnen, b.w. *Uitpersen*. Ik pijn, pijnde, heb gepijnd. *De uit de raten geperste honing heet gepijnde honing, in tegenoverstelling van den maagdenhoning of lekhoning; honing die uit de raten lekt of druipt*.
 Pijnigen, b.w. Ik pijnig, pijnigde, heb gepijnigd.
 Pijp, V. *in alle beteekenissen*. Pijpedop, -kop, -steel, -wroeter enz. Pijpenbakkerij, -rek, -lade, -mand.
 Pijpen, o.w. *Op de fluit spelen*. Ik pijp, peep, heb gepepen.
 Pijpen, o.w. *Eene pijp rooken*. Ik pijp, pijpte, heb gepijpt.
 Pik, M. *Haat, wrok*
 Pik, pek, O. Schoenmakerspik.
 Pikant, b.n.
 Pikanterie, V.
 Piket, O.
 Pikeur, M.
 Pikkedillen, V. meerv. *Beuzelingen*.
 Pil, V., pillen. Pillendoos, pillendraaier.
 Pilaar, M., pilaren. *Pijler*.
 Pillegift, V. - *Een geschenk van doopheffers aan hun petekind*. Pil, pille *beteekent* petekind.
 Piloot, M., piloten. *Een loods*.
 Pimpel, M. *Pimpelmees*.
 Pimpelmees, V., pimpelmeezen.
 Pimpelpaars, b.n. *Donkerpaars*.
 Pimpernel, V. *Zekere plant*.
 Pimpernoot, V., pimpernoten. *Klappernoot*.
 Pin, V. *IJzeren of houten nagel*. Ook kleine spiering.
 Pinas, V. *Een vaartuig, eene sloep*. Zie *Aak*.
 Pingel, V., pingelen *De kenen* (kiemen, zaden) *van den pijnappel*.
 Pingelen, o.w. *Dingen, afdingen*. Ik pingel, pingelde, heb gepingeld.
 Pink, M. *De kleinste vinger*. Pinkring, pinkering, M.
 Pink, M. en V. *Jong rund*.
 Pink, V. *Vaartuig*. Zie *Aak*.
 Pinkster, Pinksteren, V.
 Pinksternakel, V., pinksternakels.
 Pinsbek, spinsbek, O. *Een mengsel van koper, tin en ijzer*.
 Pint, V.
 Pioen, pioene, V. *Zekere bloem*.
 Pip, V. *Eene ziekte der vogelen*. Pipsch. Pipschheid, V.
 Pippeling, M. *Eene soort van appel*. Pippelinkje.
 Piramide, pyramide, V.
 Pis, V.
 Pisang, V. *als vrucht*, M. *als boom*. Zie *Abrikoos*.
 Pissebed, V. *Een insect*. Ook de paardenbloem wordt aldus geheeten.
 Pissebed, M. en V. *Een klein kind*.
 Pistool, V. *Eene gouden munt, 8 à 10 gulden waard*. Zie *Achtentwintig*.

Pistool, O. en V. *Een schietgeweer*. Zakpistool, zadelpistool.
Pit, V. *als pit van eene lamp*.
Pit, V. *als kern van sommige vruchten*.
Pit, O. *Merg*. *Daar zit pit in*. Pittig.
Pitoor, putoor, M., pitoren. *Zekere vogel, ook roerdomp geheeten*.
Pitse, V. *Zweep*.
Plaag, V.
Plaanboom, M. *Zie Plataanboom*.
Plaat, V.
Plaats, V. *Plaatselijk*.
Pladijs, pladdijs, V., pladijzen, pladdijzen. *Platvisch, in 't bijzonder schol*.
Plafond, O. Plafonnetje, O.

Plag, plagge, V. *Afgestoken zode*. Heideplaggen.
 Plak, V. Plakboek.
 Plakkaat, O.
 Plammoten, b.w. *Bezoedelen*. Ik plammoot, plammootte, heb geplammoot.
 Plan, O., plannen en plans.
 Planeet, V., planeten.
 Plank, V. Plankenloods. Plankenvloer.
 Plankier, O.
 Planket, O. *Schutting*.
 Plant, V. Plantenrijk.
 Plantage, V. *Zie Bagage*.
 Plantsoen, O. Plantsoentje.
 Plas, M., plassen. Plasregen.
 Plasdankje, O.
 Plasregen, M.
 Plat, O.
 Plataanboom, plataan, M. *Zie Aak*.
 Platbodemd, platboomd, b.n.
 Plateel, O., plateelen. *Aardewerk. Schotels*. Gatenplateel, O.
 Platina, O. *Een metaal*.
 Plating, V. *Plat houten bekleedsel van een wal*.
 Platje, O. *Guitje*.
 Platschieten, b.w. Ik schiet plat, schoot plat, heb platgeschoten.
 Plattegrond, M.
 Platteland, O. Plattelandsheelmeester. Plattelandsschutterij.
 Platterd, M. *Een ongeletterde*.
 Platvoet, M. en V.
 Plavei, V., plaveien.
 Plaveien, b.w. Ik plavei, plaveide, heb geplaveid. Plaveiing, V.
 Plaveisel, O.
 Plebs, O. *Gemeene volksklasse*.
 Plecht, V. *Voorste of achterste halfdek*. Voorplecht en stuurplecht. Plechtanker.
Het voorste anker, dat men gereed houdt, om er in den uitersten nood gebruik van te te maken.
 Plecht, V. *Kusting, hypotheek*.
 Plechtig, b.n. en bijw.
 Pleet, O. *Zeker Engelsch metaal: koperen platen, bedekt met een blaadje zilver*.
 Pleten, stoff. b.n.
 Plegen, o.w. *Gewoon zijn*. Ik pleeg, placht, heb gepleegd.
 Plegen, b.w. *Bedrijven*. Ik pleeg, pleegde, heb gepleegd.
 Pleidooi, O.
 Plein, O.
 Pleister, V. Trekleister. *Eene Engelsche pleister*.
 Pleister, O. *Gips*.
 Pleisteren, o.w. *in den zin van vertoeven*; b.w. *in de bet. van gipsen, met pleister bedekken*. Ik pleister, pleisterde, heb gepleisterd.
 Pleit, V. *Een vaartuig*. *Zie Aak*.

Pleit, O. *Een rechtsgeding.*
Pleiten, o.w. Ik pleit, pleitte, heb gepleit.
Plezier, plezier, O. Plezierig, plezierig.
Plek, V.
Plemp, plempe, V. *Eene soort van vischschuit. Zie Aak.*
Pleonasme, O. *Overtolligheid van een woord.*
Plets, O. *Eene soort van groflaken.*
Pletter, M. *In te pletter werpen. Zie Morzel.*
Pleuris, V., pleurissen.
Plicht, M. Plichtig. Plichtelijk. Plichtpleging, V. Plichtsbetrachting.
Plichtshalve, bijw.
Plint, V.
Ploeg, M. *Men heeft o.a. Duitse en Waalsche ploegen.*
Ploeg, V. *De werklieden arbeidden in ploegen.*
Ploeg, ploegschaaf, V.
Ploert, M.
Plof, M.
Plok, M. *Pluk.*
Plokpenning, M. *Premie aan*

den meestbiedende bij eene afmijning (van huizen, landerijen enz.).
 Plombeeren, b.w. *Eene kleine opening (in kiezen b.v.) stoppen met lood.* Ik plombeer, plombeerde, heb geplombeerd.
 Plomp, M. *Waterlelie.* Plompeblad. - *Ook het geluid, veroorzaakt door een in 't water vallend lichaam.*
 Plomp, tusschenwerpsel.
 Plomp, b.n. en bijw.
 Plompaard, plomperd, M. *Lomperd.*
 Plonzen, o.w. Ik plons, plonsde, heb en ben geplonsd.
 Plooi, V., plooiën.
 Plooiën, b.w. Ik plooi, plooide, heb geplooid. Plooiing, V.
 Ploten, b.w. *Hetzelfde als blooten.* *Schapevellen van wol ontblooten.* Ik ploot, plootte, heb geploot.
 Plotselijk, b.n. en bijw.
 Plotseling, b.n.
 Plotseling, plotselings, bijw.
 Plotsen, o, w. Ik plots, plotste, heb en ben geplotst.
 Plug, V. *Bom of stop van een vat.*
 Plug, M. *Ploert, lichtmis.*
 Pluim, V. Pluimpje. Pluimage, V. Pluimloos, pluimeloos, b.n.
 Pluimenbed, O.
 Pluimstrijken, o.w. Ik pluimstrijk, pluimstrijkte, heb gepluimstrijkt.
 Pluis, V., pluizen. *Pluisje, vlokje.*
 Pluis, O. *Werk: geplozen touw.*
 Pluis, b.n. *'t Is er niet pluis.*
 Pluizen, b.w. *Rafelen, plukken.* Ik pluiz, ploos, heb geplozen. *Touw pluizen.*
 Pluizen, o.w. *Pluizen, afgeven.* Het pluizt, pluizde, heeft gepluizd.
 Pluk, M.
 Pluksel, O. *Zie Aanhangel.*
 Plunje, V.
 Pluvier, V., pluvieren. *Regenvogel: eene soort van snip, welke den regen aankondigt. Hij wordt ook Wulp geheeten.*
 Pochel, M. *Bochel.*
 Pochen, o.w. Ik poch, pachte, heb gepocht. *In sommige streken hoort men boffen in plaats van pochen.* Pocher, M.
 Pochhans, M., pochbanzen.
 Podagra, O. Podagreus. Podagrist.
 Podding, pudding, M. Loddinkje.
 Poeder, poeier, O. *als stof.* - V., poeders en poeiers, *als fijngestampt geneesmiddel.*
 Poëet, M., poëten.
 Poel, M.
 Poelier, M.
 Poelje, V., poeljes, poeljen. *Een hoen. Poelje is verbasterd uit het Fransche Poule.*
 Poep, M., poepen.
 Poep, M. *Mof: scheldnaam: een Duitscher.*

Poes, V., poesen.
Poespas, M.
Poesten, o.w. *Blazen*. Ik poest, poestte, heb gepoest. Poester, M. *Blaasbalg, inzonderheid om het vuur aan te blazen*.
Poëtaster, M. *Rijmelaar*.
Poets, V., poetsen. Ook Pots. Poetsig.
Poezel, poezelig, b.n. en bijw.
Poëzie, poëzij, V.
Pof, M.
Poffer, M.
Pofferd, M. *Pocher*.
Poffertje, O. Poffertjeskraam, V.
P of hans, M., pof hanzen. *Pochhans*.
Pogen, b.w. Ik poog, poogde, heb gepoogd. Poging, V.
Pok, V.
Pokdaal (pokkel), V. *Overblijvend teeken van de pokken*. Pokdalig: *van de pokken geschonden*.

Pokkel. Zie *Pukkel*.
 Pol, M., pollen. *Boel*.
 Polak, M., Polakken. *Pool*.
 Polder, M. Poldertje.
 Polei, poleie, V. *Vlooi kruid*.
 Poliep, V. *Klein straaldier*.
 Poliet, b.n., polieter, polietst.
 Polijsten, bijw. Ik polijst, polijstte, heb gepolijst.
 Politie, V.
 Politie-commissaris, M.
 Polis, V., polissen. *Bewijsschrift van deelgenootschap*.
 Politiek, V. *Staatkunde*.
 Politiek, O. *Burgerkleeding*.
 Politiek, b.n.
 Politoer, O.
 Polka, V., polka's.
 Pollepel, M. *De eigenlijke bet. is Stoklepel*. Zie *Pallas*.
 Pollevij, V., pollevijen. *De hiel van een schoen*.
 Pols, M. *Slagader*.
 Pols, polsstok, M. *Springstok*.
 Poltergeest, M.
 Pomerans, V., pomeransen. *De pomerans is van de keu (biljartstok) gesprongen*.
 Pommade, V.
 Pomp, V. Pompenmaker.
 Pompernikkel, M. *Zwart brood of grof roggebrood in Westfalen*.
 Pompoen, M. *Kalabas*.
 Pond, O.
 Pondspondsgewijs, pondspondsgewijze, bijw.
 Ponjaard, M.
 Pons, punch, V.
 Pont, ponte, V. *Eene schouw, een platboomd overzetvaartuig*. Zie *Aak*.
 Pontificaal, O. *Staatsiekleed*.
 Pontonnier, M.
 Pook, M., poken.
 Pool, M., Polen. *Polak*.
 Pool, V., polen. *Aspunt*. Poolshoogte.
 Poort, V.
 Poorter, M. *Stedeling*. *Er poorter en burger (heer en meester) zijn*.
 Poos, V., poozen.
 Poot, M., pooten. *Been of voet van een dier, tafel enz.*
 Poot, V., poten *Twijg*. *Spruit*.
 Pootje, O. *Jicht*.
 Poover, b.n. en bijw., pooverder. *Armoedig, kaal*. Poovertjes. Pooverheid, V.
 Poozen, o.w. Ik poos, poosde, heb gepoosd.
 Pop, V. Poppejurk. Poppenspel. Popje en poppetje. *Het meisje speelde met twee poppetjes*. *De zijwormen veranderen in popjes*.
 Popel, M. *Populier*. *In sommige streken ook Peppel*. Zie *Aak*.

Popelen, o.w. *Beven, sidderen*. Ik popel, popelde, heb gepopeld. Popeling, V.
Populair, b.n. *Bemind bij of door het volk*.
Populier, M. Populiereboom. Populierenhout, populierhout.
Poreus, b.n., poreuzer. Poreusheid, V.
Porfier, O. *Eene soort van rooden jaspis, ook wel rood marmer geheeten*.
Porfieren, stoff. b.n.
Porie, V., poriën.
Porselein, postelein, V. *Groente*.
Porselein, O., porseleinen. *Aardewerk*. Porseleinen, stoff. b.n.
Port, M. *Portwijn*: wijn van Oporto in Portugal.
Port, O. *Vrachtloon, briefport*.
Portaal, O., portalen.
Porte, V. *De sultan van Turkije met zijn hof; het Turksche rijk*: De Ottomanische
Porte, de Verhevene Porte. P o r t e *bet. eigenlijk poort of deur. De deur of poort is het voornaamste deel eener woning in het Oosten; daarom wees men met de deur het ge-*

heele huis of paleis aan, terwijl men later er zelfs den bewoner van het paleis door verstond: in ons geval den Sultan, zijn hof, zijn rijk zelfs¹⁾.

Portefeuille, V., portefeuilles.

Portemonnaie, V.

Portelbier, O. *Schuimbier*.

Portelwei, V. *Wei van gewrongen kaas*.

Portie, V., porties, portiën.

Portier (poortier), M. *Deurwachter*.

Portier, O. *Deur eener koets*.

Portret, O.

Portretteeren, b.w. Ik portretteer, portretteerde, heb geportretteerd.

Poseeren, o.w. Ik poseer, poseerde, heb geposeerd. *Zitten voor een schilder (om zich te laten portretteeren)*.

Positie, V., positiën en posities.

Post, V. *in de beteekenis van Visch*, Posterij, postkantoor en postwagen of postkar.

Post, M. *in de beteekenis van Postbode*, Standplaats en Ambt, Stijl of deurpost, en Posten eener rekening.

Postelein. Zie *Porselein*.

Posterij, V.

Postiljon, M. Postiljonshoorn.

Postpapier, O. - De naam *post* in *postpapier* zou doelen op den *posthoorn*: een watermerk, dat vroeger veelvuldig in de fijne papiersorten voorkwam.

Postuur, O., posturen.

Pot, M. Pottenbakker.

Potage, V. Zie *Bagage*.

Potasch, V.

Poten, b.w. *Planten*. Ik poot, pootte, heb gepoot.

Poteling, M. *Plant, die gepoot wordt*.

Poter, M. *Planter*. Ook *pootaardappel*.

Potlood, O., potlooden.

Potlooden, b.w. Ik potlood, potloodde, heb gepotlood.

Pots, V. *Poets*. Potsenmaker.

Praaien, b.w. Ik praai, praaide, heb gepraaid. *Op zee ontmoeten en toespreken*.

Praal, V. Praalhans, M., praalhanzen.

Praam, M. *Druk, dwang*.

Praam, V., pramen. *Een vaartuig*. Zie *Aak*.

Praat, M.

Praatal, praatgraag, M. en V.

Prachen, b. en o.w. *Vleidend vragen, bedelen*. Ik prach, prachte, heb gepracht.

Pracher. Prachster.

Pracht, V. Prachtig.

Practijk, V. *Het tegenovergestelde van theorie*. Practisch.

Praepareeren, b.w. *Ontleden, in stukken snijden*. Ik praepareer, praepareerde, heb gepraepareerd.

1) Den onderwijzer zal het terstond in 't oog vallen, dat men hier eene merkwaardige rij van synecdochen heeft.

Praktijk, V. *Die dokter, notaris en advocaat hebben eene uitgebreide praktijk.*

Praktijk, V., praktijken. *Handeling. Hij is een man van kwade praktijken.*

Praktizeeren, b.w. Ik praktizeer, praktizeerde, heb geprakti eerd.

Praktizijn, M., praktizijns.

Pram, V. *Vrouweborst.*

Prang, V. *Drukking.*

Prat, b.n., pratter, pratst. *Hoovaardig, trotsch.*

Prauw, V. *Een vaartuig van de bewoners der Sunda-eilanden.* Eene rooversprauw.

Prauwel, V. *Eene oblie, eene dunne ijzerkoek.*

Precies, b.n. en bijw., precieser, preciest.
 Predikant, M. Predikantenvereniging. Predikantsplaats.
 Predikatie, V., predikatiën.
 Prediken, (preeken), o. en b.w. Ik predik (preek), predikte (preekte), heb gepredikt (gepreekt).
 Prefect, M.
 Preek, V., preeken.
 Prei, V., preien.
 Prelaat, M., prelaten.
 Premie, V., premies en premiën.
 Prent, print, V., prenten. Prentenboek, -kraam, -winkel.
 Prepareren, b.w. *Voorbereiden*. Ik prepareer, prepareerde, heb geprepareerd.
 Present, O.
 Present, b.n.
 Presenteeren, b.w. Ik presenteer, presenteerde, heb gepresenteerd.
 President, M. Presidentsstoel.
 Pret, V. Prettig.
 Preutsch, b.n. *Trotsch, spijtig*. Fransch *preux*.
 Prevelen, o. en b.w. Ik prevel, prevelde, heb gepreveld.
 Priëel, O., priëelen.
 Priegel, M. *Slaag, ransel*.
 Priem, M. Priempje.
 Priester, M., priesters en priesteren. Priesteres, V.
 Priesterschap, O. *wanneer men de priesterlijke waardigheid*, V. *wanneer men de gezamenlijke priesters bedoelt*. Zie *Bloedverwantschap*.
 Prij, V. *Dood aas, slecht of boosaardig vrouwmensch of paard*.
 Prijken, o.w. Ik prij, prijkte, heb geprijkt.
 Prijs, M., prijzen. *Lof, eereblijk*.
 Prijs, V. *Buit: Voor goede prijs verklaren*.
 Prijselijk, prijslijk, b.n.
 Prijsgeven, b.w. Ik geef prijs, gaf prijs, heb prijsgegeven.
 Prijzen, b.w. Ik prijs, prees, heb geprezen. Prijzenswaardig.
 Prik, M.
 Prikkel, M. Zie *Beitel*.
 Prikslee, V., priksleeën.
 Pril, b.n. *Dit woord komt bijna uitsluitend voor in: de prille jeugd*.
 Primaat, M. *Bisschop van de hoofdplaats eener provincie*.
 Prins, M., prinsen. Prinselijk. Prinsenvag.
 Prinses, V. Prinsessenboonen, V. meerv. Prinsessenbier.
 Print, V. Zie *Prent*.
 Prior, M., priors. Prioeres. Priorin.
 Prizeeren, b.w. *Schatten, waardeeren*. Ik priseer, priseerde, heb gepriseerd.
 Prizeering, V.
 Prisma, V., prisma's, prismata.
 Privaat, O., privaten. *Een sekreet*.
 Privaat, b.n. Privaat les.
 Privilege, V., privilegiën en privileges.

Probeeren, b.w. Ik probeer, probeerde, heb geprobeerd.
Procureur, M.
Procureur-generaal, M., procureurs-generaal.
Proef, proeve, V., proeven. *Zie Aanvraag.*
Proesten, o.w. Ik proest, proestte, heb geproest.
Proeven, b.w. Ik proef, proefde, heb geproefd.
Profeet, M., profeten. Profetes. Profetie, V.
Professor, M., professors, professoren.
Professoraat, O.
Profeteeren, b.w. *Voorspellen.* Ik profeteer, profeteerde, heb geprofeteerd.
Profijt, O. Profijtelijk.
Profijtertje, O.
Profiteeren, o.w. *Voordeel trekken.* Ik profiteer, profiteerde, heb geprofiteerd.
Programma, O., programma's.
Prol, V. *Appelprol. Juinprol.*

Prompt, b.n. en bijw. *Juist*. Promptheid, V.
 Pronk, M.
 Pronkaard, pronkerd, M.
 Pronselcn, o.w. Ik pronsel, pronselde, heb gepronseld. Pronselaar, M. *Knoeier*.
 Prooi, V., prooien.
 Proost, M. Proosdij, V.
 Prop, V. Proppenschieter. Propvol. *Niet zelden hoort men proppend vol*.
 Proponent, M. Proponentsplaats.
 Proseliet, M., proselieten.
 Prospectus, O.
 Protest, O.
 Protestant, M. Protestantsch.
 Prove, preuve, V., proven, preuven. *Onderhoud, dat iemand zijn gansche leven uit een gesticht trekt*.
 Proviand, V. *Leeftocht*.
 Provinciaal, M. *Opzichter van een klooster*.
 Provinciaal, b.n.
 Provincie, V., provincies, provinciën.
 Provinciehout, O. *Eene soort van rood verfhout*.
 Provisie, V. *Vorraad van mondbehoefden*.
 Provisiekamer, Provisiekast, V.
 Provoost, M., provoosten.
 Proza, O.
 Pruik (paruik), V. Pruikeadoos. Pruikeentijd, -winkel, -maker.
 Pruik, M. *Ouderwetsch man*.
 Pruilcn, o.w. Ik pruil, pruilde, heb gepruuld.
 Pruim, V. *voor de vrucht*, M. *voor den pruimeboom*. Zie *Abrikoos*.
 Prui medant, V. *Eene uitmuntende gekonfijte pruimensoort*.
 Pruis, V. *Schuim*. Zie *Bruis*.
 Pruis, M., Pruisen. Pruisisch. Pruisen, O.
 Prul, V. *Vod, beuzeling*.
 Prulwerk, prullewerk, O.
 Prumel, prunel, V. *Gekonfijte pruim van Provence*.
 Prut, V. *Gestremde melk, wrongel*.
 Psalm, M.
 Psalter, O. *Verzameling van psalmen. Een tiensnarig speeltuig der ouden, waarmede men het gezang begeleidde*.
 Pst, tusschenw.
 Publiek, O.
 Pudding, podding, M.
 Puf, V. *Lust, trek*.
 Pui, puie, V., puien. Puitje.
 Puik, O.
 Puimsteen, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*. Zie *Agaat*.
 Puin, O. en V.
 Puinhoop, M., puinhoopen.
 Puist, V.

Puit, M. *Kikvorsch*. Ook: *Veenboer*. Puitaal, M. *Boerenaal*, aal die in de venen gevonden wordt.

Pukkel, pokkel, peukel, V.

Pul, V. Pullebroer, M.

Pulver, O.

Punch. Zie *Pons*.

Punt, V. *Spits* en *leesteeken*.

Punt, O. *Onderwerp*, *tijdpunt*, *wiskundig punt*.

Pupil, M. en V.

Puren, b.w. *Zuiveren*. *Zuigen*. *De bij puurt*, *puurde honing uit de bloem*.

Purgatie, V., purgaties, purgatiën. *Purgeermiddel*.

Purgeeren, o.w. Ik purgeer, purgeerde, heb gepurgeerd.

Purper, O. Purperen, stoff. b.n. *Men denkt bij purperen niet zoozeer aan de kleur, als wel aan eene stof, welke die kleur heeft, en daarom beschouwt men het als een stoffelijk bijv. naamwoord*.

Put, M.

Puts, putse, V. *Puttemmer*.

Putter, M. *Een distelvink*.

Q.

Q, V., q's. Zie *A*.

Quadraat, O., quadraten. *Een vierkant.*

Quadrant, O., quadranten. *Een cirkelsector, wiens inhoud gelijk is aan een vierde gedeelte des cirkels.*

Quadrille, V., quadrilles. *Een dans, die met vier personen uitgevoerd wordt, enz.*

Quaestie, V., quaestiën, quaesties.

Qualiteit, V. *Hoedanigheid.*

Quantiteit, V. *Hoeveelheid.*

Quarantaine, V. *Dat schip moet quarantaine houden.*

Quartet, O. *Vierstemmig muziek- of zangstuk.*

Quintet, O. *Vijfstemmig muziekstuk.*

Quarto, O.

Quatertemper, M. *Een van de vier strenge vastendagen in de R. kerk, welke gehouden worden op elken eersten Vrijdag van elk vierendeel jaars.*

Quint, V.¹⁾

Quintessence, Quintessens, V. *De geest, het pit uit eene of andere stof.*

Quitantie, V., quitanties, quitantiën.

Quiteeren, b.w. Ik quiteer, quiteerde, heb gequiteerd.

Quota, V., quota's. *Aandeel, dat in een omslag door iemand betaald moet worden.*

Quotiënt, O., quotiënten. *De uitkomst eener deeling.*

R.

R, V., r's. Zie *A*.

Ra, V., raas.

Raad, M., raden. Raadsbesluit.

Raad-pensionaris, M., raad-pensionarissen.

Raadplegen, b.w. Ik raadpleeg, raadpleegde, heb geraadpleegd.

Raadsel, O., raadselen en raadsels. Zie *Aanhangsel*.

Raadsman, M., raadslieden.

Raadslag, M., raadslagen.

Raaf, V., raven.

Raagbol, M. Zie *Ragebol*.

Raaghoofd, raagshoofd, O.

Raak, V., raken.

Raakgooien, b.w. Ik gooi raak, gooide raak, heb raakgegooid.

Raam, M. *Raming*.

Raam, O. *Venster*.

Raap, V., rapen.

Raat, V., raten. *Eene honingraat.*

1) De namen der intervallen zijn in de muziek V;: Eene groote tert, eene kleine quint enz.

Rabarber, V.

Rabat, O., rabatten.

Rabaut, M., rabauten. *Een guit. Een deugniet, schelm.* Rabautenstuk.

Rabauw, V. *Eene soort van appelen, ook grauwe renet geheeten. Deze appel hangt aan een kort steeltje en heet daarom in 't Fransch courtpendu, dat in sommige streken het basterwoord korpenduums opgeleverd heeft.*

Rabbi, M., rabbi's.
 Rabbijn, M. Rabbijnsch.
 Raboorden, O. meerv. *Eene plant, ook duizendknoop geheeten.*
 Rachel. Zie *Rochel*.
 Rad, O., raden, raderen. Radje, O., raadjes en radertjes.
 Radbraken (rabraken), b.w. Ik radbraak, radbraakte, heb geradbraakt.
 Raden, b.w. Ik raad, ried of raadde, heb geraden.
 Radijs, V., radijzen.
 Raf, V. *De diep uitgesneden rugvinnen van zekere soort van heilbot, welke ingezouten en daarna gedroogd worden.*
 Rafel, V. *Rafeldraad*.
 Rafeling, V. *Pluksel*.
 Raffineeren, b.w. Ik raffineer, raffineerde, heb geraffineerd.
 Rag, O. *Spinrag*.
 Ragebol, raagbol, M. *Een werktuig om de zolders enz. van spinrag te zuiveren.*
 Ragen, b.w. Ik raag, raagde heb geraagd.
 Rakelings, bijw.
 Rail, V., rails. *Het ijzeren spoor van een spoorweg.*
 Rak, O.
 Rakel, M. *Een ijzeren werktuig om den oven op te stoken.*
 Raket, V. *Zekere plant. Ook: een vuurpijl.*
 Raket, O. *Een kaatstuig.*
 Rakken, o. en b.w. Zie *Ritten*. Ik rak, rakte, heb gerakt. *Die jongen is een straatraker. Die jager heeft deze landen afgerakt.*
 Rakker, M. *Een dievenleider. Een deugniet.*
 Rakketalie, V., rakketalies. *Scheepswoord.*
 Ralle, V. *Een snapachtig wijf.*
 Rallen, rellen, o.w. *Babbelen, snappen*, Ik ral, rel; ralde, relde; heb gerald, gerald.
 Ram, M.
 Ramenas (ramelas), V.
 Rammeien, b.w. Ik rammei, rammeide, heb gerammeid.
 Rammel, M. en V.
 Rammelaar, M. *Babbelaar. Het mannetje bij de konijnen. Een speeltuig voor zeer jonge kinderen, in sommige streken ratelaar geheeten.*
 Rammelkees, M., rammelkeezen. Rammeltuit, V.
 Ramp, V.
 Rampaard, O. *Ook Roopaard, rolpaard geheeten. Scheepsaffuit: een stel op wielen, waarop het scheepsgeschut rust.*
 Rampspoed, M.
 Rand, M.
 Rang, M.
 Rank, V. *List, streek, nuk. - Twijg: Wijngaardrank.*
 Rank, b.n.
 Ranonkel, V.
 Rans, ransig, b.n. *Bedorven: garstig, zuur (van vet, boter, spek enz.).*
 Ransel, M. *Soldatentasch.*

Ransel, M. *Slaag*.
Ransuil, M. *Eene soort van uil, ook lijkuil en kerkuil geheeten*.
Rantsoen, ransoen, O. *Losgeld. Het Fransche rançon*.
Rantsoen, O. *Eene bepaalde hoeveelheid spijs en drank. Het Fransche ration*.
Rap, b.n. en bijw.
Rapalje, O.
Rapé, V. *Tot snuif geraspte tabak*.
Rapier, O. *Een zijdgeweer*.
Rapport, O.
Rarekiek, M., rarekieken.
Rariteit, V. *Rariteitenkast*.
Ras, O. *Geslacht. - Kleedingstof. - Draaikolk*.
Ras, Rasjes, bijw.
Rasch, b.n. *Raschheid*, V.
Rasp, V.

Rasterwerk, O.
 Rat, rot, V. Rattestaart, M. *Eene vijl*. Rattenkruit.
 Ratel, M.
 Ratelkous, Ratelmond, M. en V.
 Ratijn, O. *Zekere kleedingstof*. Ratijnen, stoff. b.n.
 Ratjetoe, V.
 Rauw, b.n. *Niet gekookt, niet gaar. Niet rijp (van vruchten). Van de huid ontbloomt: die wonde is al rauw vleesch*. In de beteekenis van *ruw* schrijft men *Rouw*.
 Ravelein, O. *Zeker buitenwerk eener vesting: halvemaan*.
 Ravotten, o.w. Ik ravot, ravotte, heb geravot. Ravotter. Ravotster.
 Razernij, V.
 Razijn. *Zie Rozijn*.
 Reaal, M. *Eene Spaansche munt: het twintigste deel van een piaster. Ook eene oude Holl. munt*.
 Rebel, M.
 Rebellie, V.
 Recensent, M.
 Recensie, V., recensien, recensies.
 Recept, O.
 Recht, b.n. en bijw. Rechtheid. Rechtmatig.
 Recht, O. Rechthuis. Rechtzaak.
 Rechtbank, V.
 Rechtbuigen, b.w. Ik buig recht, boog recht, heb rechtgebogen.
 Rechten, richten, b.w. *Het recht uitoefenen*. Ik recht, richt; rechtte, richtte; heb gerecht, gericht.
 Rechter, M.
 Rechter, b.n. *Zie Linker*. Rechterhand.
 Rechts, bijw.
 Rechtsch, b.n.
 Rechttuit, bijw. Met werkw. *vormt het samenstellingen, als: rechttuitgaan, rechttuitrijden, rechttuitloopen*.
 Reclame, V.
 Recommandatie, V.
 Recruit, M., recruten.
 Redacteur, M.
 Rede, V., reden. *Toespraak*.
 Rede, V. *Denkvermogen*.
 Reden, V., redenen *Oorzaak, drijfveer*.
 Reden, V., redens. *Verhouding*.
 Redenaar, M.
 Redeneeren, o.w. Ik redeneer, redeneerde, heb geredeneerd. Redeneering, V.
 Rederijker, M. Rederijkerskamer, V.
 Ree, V., reeën. *Een dier, dat tot het hertengeslacht behoort, doch kleiner is dan het hert*. Reebok, reegeit, reekalf. Reevleesch, reeeënvliesch, O.
 Ree, reede, V., reeën, reeden. *Eene veilige ligplaats voor schepen buiten de haven*.

Ree, V., reeën. *Afwaterings-slootjes in ongedraineerde bouwlanden.*
Reede, reed, ree, b.n., reeder, reedst. *Gereed.*
Reeden, b.w. *Uitrusten, vervaardigen, gereedmaken.* Ik reed, reedde, heb gereed.
Voor dat geld moet zij zich kleeden en reeden. - Linnen reeden. Schepen reeden.
Reeder, M. Reederij. Reederskantoor.
Reeds, bijw.
Reef, rif, O., reven. *Scheepswoord. - Een reef inbinden.*
Reek, V., reken. *Eene kleine egge.*
Reeks, V.
Reep, M. *Eene smalle strook. Een hoepel. Een touw.*
Reepen, b.w. Ik reep, reepte, heb gereept. *Boonen reepen.*
Reesem, M. *Eigenlijk reegsem, van rijgen, gelijk deesem, deegsem, van dijgen.*
In sommige streken voor rist, dat aldaar niet gehoord wordt.

Reet, V., reten. *Scheur, spleet.*
 Reet, rete, V. *Een werktuig, ook braak geheeten, dat bij het bereiden van vlas en hennep gebruikt wordt.*
 Reet. Zie *Root.*
 Reetrekker, M. *Ook Rooimeester, erfscheider, reetmeester geheeten.*
 Reeuw, O. *Doodschuim.*
 Reeuw, O. *In Friesland allerlei gereedschappen en huisraad.*
 Reeuwen, b.w. *Een doode afleggen.* Ik reeuw, reeuwde, heb gereeuwd. Reeuer.
 Reeuwster.
 Reeuwroof, M. *Roof, aan dooden gepleegd.*
 Reeuwisch, b.n. *Wrang.*
 Referein, refrein, O. *Slotrijm: regels, die in een lied aan het einde van elk vers herhaald worden.*
 Regeeren, b. en o.w. Ik regeer, regeerde, heb geregeerd. Regeering, V.
 Regeeringsvorm. Regeeringszaak. Regeerder. Regeester.
 Regel, M., regels, regelen.
 Regen, M.
 Regent, M. Regentes, V. Regentenkamer.
 Regiment, O.
 Regiments-commandant, M.
 Register, O.
 Reglement, O.
 Rei, M., reien. *Koor.*
 Reien, o.w. *Dansen.* Ik rei, reide, heb gereid.
 Reiger, M. Reigersnest.
 Reiken, b. en o.w. Ik reik, reikte, heb gereikt.
 Reikhalzen, o.w. Ik reikhals, reikhalsde, heb gereikhalsd.
 Reilen, onp. w. In: *Zooals het reilt en zeilt, waarvoor men niet zelden vindt: zooals het treilt en zeilt.* Zoo ook: *zeil en treil* voor: *zeilen en touwen.*
 Rein, b.n. en bijw. *Zuiver.*
 Reinette, O. *Een gewas, ook Geitebaard geheeten.*
 Reinigen, b.w. Ik reinig, reinigde, heb gereinigd. Reiniging, V.
 Reinvaar, V., reinvaren. *Wormkruid.*
 Reis, reize, V., reizen. Zie *Aanvraag.*
 Reizen, o.w. Ik reis, reisde, heb en ben gereisd.
 Rek, M. *Het rekken.*
 Rek, O. *Latwerk.* Eierrek, pijpenrek, droogrek.
 Rekel, M.
 Rekenen, b. en o.w. Ik reken, rekende, heb gerekend. Rekening, V. Rekeningetje, O.
 Rekest. Zie *Request.*
 Rekke, V. *Een lange stok.* Zie *Aanvraag.*
 Rekken, b. en o.w. Ik rek, rekte, heb en ben gerekt. Rekkelijk.
 Relaas, O.
 Reliquie, V., reliquieën. *Voorwerp, geacht aan Jezus Christus of heilig verklaard persoon te hebben behoord.*
 Rellen. Zie *Rallen.*

Relletje, O. *Praatje, vertelseltje.*

Remedie, V. en O., remedies en remediën.

Remmen, b.w. *Sterk spannen: een der wielen van een wagen met een ketting vastmaken, opdat het slepe.* Ik rem, rende, heb geremd. Remketting, M. *Ketting, waarmede een wagen geremd wordt.*

Remonstrant, M.

Ren, M. *Een snelle loop.*

Rendier, O.

Renet, V. *Eene soort van appelen.*

Renetappel, M. *voor den boom en de vrucht.* Renetteboom, M.

Renne, V. *Een kippenloop.*

Rennen, o.w. Ik ren, rende, heb gerend. *Men vindt niet zelden het verl. deelw. geronnen. Nimmer moe geronnen tijd.*

Rensch, b.n. *Rijnsch* in: *Rensche wijn*. - *Zuurachtig: Die peren hebben een renschen (rinschen) smaak.*
 Rente, V. Rentenier.
 Rentmeester, M.
 Rep, M. *In de uitdrukking:* In rep en roer.
 Repareeren, b.w. Ik repareer, repareerde, heb gerepareerd.
 Repel, M. *Een vlashamer.*
 Repelen, b.w. *Vlas beuken of schillen.* Ik repel, repelde, heb gerepeld.
 Repetent, O.
 Repetitie, V.
 Republiek, V., republieken.
 Republikein, M.
 Republikeinsch, b.n.
 Request, O., requesten.
 Reseda, V., reseda's.
 Reserve, V.
 Residentie, V., residentiën, residenties.
 Respect, O. *Eerbied.*
 Respijt, O. *Uitstel.*
 Rest, V.
 Restant, O.
 Resultaat, O.
 Reten, b.w. *Vlas weeken.* Zie *Roten.*
 Retour, V. *Terugvracht.*
 Retour, O. *Terugkeer.*
 Reu, M., reuen. *Mannetjeshond.*
 Reuk, M. Reukeloos.
 Reus, M., reuzen. Reuzin, V. Reuzenbeeld, -werk, slang enz.
 Reutel, M. *Reuteling.*
 Reutel, M. en V. Reutelaar M. en reutelaarster V. *Knorrepot, babbelaar, babbelaarster.*
 Reuter, M. *Eene zeef.*
 Reuzel, M. *voor reuzelkoek, V. voor de stof.*
 Revelen, o.w. *Suffen.* Ik revel, revelde, heb gereveld.
 Reven, b.w. *Het zeil inbinden.* Ik reef, reefde, heb gereefd.
 Revenu, O., revenuen.
 Revolutie, V., revolutiën, revoluties.
 Revolver, V.
 Revue, V., revuen, revues.
 Rheumatiek, V.
 Rib, ribbe, V. Ribje, ribbetje. Ribbebreuk, -vlies. Ribbenkast.
 Richel, V. *Rand. Lat.*
 Richten, b.w. Ik richt, richtte, heb gericht.
 Ridder, M., ridders, ridderen. Ridderorde.
 Ridderschap, V. *voor de gezamenlijke ridders, O. voor de waardigheid.*
 Ridderspoor, V., riddersporen. *Eene bloem.*
 Rieken. Zie *Ruiken.*

Riem, M. *in alle beteekenissen*. Riempje.
Riet, O. Rieten, stoff. b.n. *Rieten dak*.
Rif, O., riffen. *Geraamte.-Klip*.
Rif, O., reven. *Hetzelfde als reef*.
Rij, V., rijen. *Reeks*. Rijtje. Rijenbouw. *In sommige streken, waar rij niet gehoord wordt, gebruikt men reek, reke, V.*
Rijden, o. en b.w. Ik rijd, reed, heb en ben gereden. Rijlaars. Rijmantel. Rijpaard.
Rijder. Rijdster.
Rijf, V., rijven. *Rasp. Hark*.
Rijfelaar, M. *Dobbelaar. Houder eener speelbank*.
Rijfelen, o.w. Ik rijfel, rijfelde, heb gerijfeld. *Dobbelen*.
Rijgen, b.w. Ik rijg, reeg, heb geregen. Rijgdraad. Rijgveter.
Rijk, b.n. Rijkelijk.
Rijkaard, M.
Rijk, O. Rijksarchief. Rijksbestuur. Rijksstaf. Rijksstad.
Rijkdom, M.
Rijkheid, V.
Rijksdaalder, M. *Zie Acht entwintig*.
Rijlaars, V.
Rijm, M. *Rijp*.
Rijm, O. *Gelijkheid van ein-*

klanken. Rijmeloos. Rijmpje.
 Rijmelen, o.w. Ik rijmel, rijmelde, heb gerijmeld. Rijmelaar. Rijmelaarster.
 Rijmelarij.
 Rijmen, o. en b.w. Ik rijm, rijmde, heb gerijmd.
 Rijn, M.
 Rijnsch, b.n. en bijw. *Dit woord is in enkele uitdrukkingen tot Rinsch, rensch verzwakt*. Rijnsche wijn of Rensche wijn. *Eene rinsche peer*. Zie *Rensch*.
 Rijnsche-wijnflesch, V.
 Rijn-spoorweg, M.
 Rijp, M. *Rijm*.
 Rijp, V. *Rups*.
 Rijp, b.n. en bijw. Rijpelijk.
 Rijpen, o. en b.w. *Rijp maken* en *rijp worden*. Ik rijp, rijpte, heb en ben gerijpt.
 Rijpen, onp. w. *In geringen graad vriezen*. Het rijpt, rijpte, heeft gerijpt.
 Rijs, O., rijzen. Rijsje. Rijshout.
 Rijst, V. Rijstebrij, rijstemeel, rijstetaart enz.
 Rijten, b. en o.w. Ik rijt, reet, heb en ben gereten.
 Rijtuig, O.
 Rijven, b.w. Ik rijf, reef, heb gereven.
 Rijzen, o.w. Ik rijs, rees, ben gerezen. Rijzing, V.
 Rijzig, b.n. en bijw.
 Rikkikken, rikkekikken, o.w. Ik rikkik, rikkekik; rikkikte, rikkekikte; heb gerikkikt, gerikkekikt.
 Ril, M.
 Rillen, o.w. Ik ril, rilde, heb gerild. Rilling, V.
 Rimpel, M.
 Rinde, V. *Bast van eikeboomen*.
 Ring, M. Ringetje. Ringsvergadering.
 Ringelooren, b.w. Ik ringeloor, ringeloorde, heb geringeloord.
 Rinkel, M.
 Rinkelbom, V. *Tamboerijn*.
 Rinket, O. *Luikje in eene sluisdeur*.
 Rinsch, b.n., rinscher, meest rinsch. Zie *Rensch*. Rinschheid, V.
 Riool, O., riolen. *In sommige streken* V.
 Risico, O.
 Rist, V. Zie *Reesem*.
 Rit, M., ritten. Ritje. Ritmeester.
 Rits, tusschenw.
 Ritsch, b.n. Zie *Ritsig*.
 Ritsen, b.w. *Het merken der boomen enz. met het ritsijzer door de houthandelaars*. Ik rits, ritste, heb geritst.
 Ritselen, o.w. Het ritselt, ritselde, heeft geritseld. Ritseling, V.
 Ritsig, b.n. en bijw. *Wulpsch, wellustig, geil*.
 Ritten, b. en o.w. *Dartelend heen en weer loopen*. Ik rit, ritte, heb gerit. *Die jongens ritten zich de kleeren van het lijf. In sommige streken waar ritten niet bekend is, gebruikt men rakken*.
 Rivier, V. Riviertje.

Rob, M. *Een zoogdier, dat tot de orde der vischachtigen behoort. De meest bekende soort van robben is de zeehond of het zeekalf.* Robbenjacht, -vangst.
Robbenhuid. Robbespek, Robbenspek. Robbevel. Robbevellen, stoff. b.n.
Rob, V. *De maag der groote visschen.*
Robbedoes, M. en V. robbedoezen. *Een wild en al te druk jongmensch.*
Robijn, M. *voor den steen, O. voor de stof. Zie Agaat.*
Rochel, V.
Rochelen, o.w. Ik rochel, rochelde, heb gerocheld.
Roe, roede, V., roeden. Roetje.
Roedrig, M. *Roedrager, gelijk vaandrig vaandrager beteekent.*

Roef, V., roeven.
 Roeidol, M. *Roepen*.
 Roeien, o.w. Ik roei, roeide, heb en ben geroeid. Roeispaan, roeriem. Roeier: *Die schippersknecht is een fel roeier*. - Wijnroeier: *Die ambtenaar is wijnroeier*.
 Roekeloos, b.n. en bijw. 't *Woord komt van het oude roeken, zorgen, acht slaan op iets*.
 Roem, M. Roemwaardig. Roemenswaardig. Roemruchtig.
 Roemer, romer, M. *Een wijnglas*.
 Roep, M.
 Roepen, b. en o.w. Ik roep, riep, heb en ben geroepen.
 Roer, M. in: *In rep en roer. Wat zijt gij vroeg in den roer*.
 Roer, O., roeren en roers. *Stuur*.
 Roer, O., roeren en roers. *Pijp of buis. Vuurroer. Pijperoer*.
 Roerdomp, M.
 Roerend, b.n. *Roerbaar, beweeglijk*. Roerend en onroerend goed.
 Roering, V.
 Roervink, M. *Lokvink der vogelaars*. - *Belhamel*.
 Roes, M., roezen. Roezig. Roezigheid, V.
 Roest, M. *voor het roesten*, O. *voor de stof, de roestigheid*.
 Roet, O.
 Roffel, M. *Tromslag*. - *Berisping*. - *Eene schaaaf, roffelschaaaf, waarmede het ruwste gedeelte der oppervlakte van het hout weggenomen wordt*.
 Roffelen, b.w. *Met den roffel bewerken of schaven. Ergens los en vluchtig over heenloopen*. Ik roffel, roffelde, heb geroffeld.
 Roffeltuit, V. *Eene vrouw, die haar werk slordig verricht*.
 Roffiaan, M., roffianen. *Hoerenwaard*.
 Rog, M. *Zekere visch*. Rogje, roggetje. Roggenvangst. Roggevel.
 Rogge, Rog, V. Roggebloem, -brood, -meel, -stroo. Roggeglui, *soms bloot glui geheeten: fijn roggestroo*.
 Rok, M. *Een kleedingstuk*. Roksknoop. Rokszak. Roksmouw.
 Rokken, rok, O., rokkens, rokken. *Spinrokken: een werktuig, waarom het vlas gewonden wordt, dat men spinnen wil*.
 Rol, M. *Aan den rol zijn, aan 't feestvieren zijn*.
 Rol, V. Rolletje.
 Rollaag, V., rollagen.
 Rollende, V., rollenden. *Een opgerold stuk rundvleesch, lendegebraad*.
 Rolleng, V. *Leng of stokvisch, in rollen*.
 Rolpens, V., rolpensen.
 Roman, M., romans. *Een in proza geschreven verhaal van eene verdichte geschiedenis*. Romannetje. Romanesk.
 Romance, V., romancen, romances. *Een dichtstukje in den volkston*.
 Romantisch, b.n.
 Romer. Zie *Roemer*.
 Rommel, M. Rommeltje.
 Rommelzoo, rommelzooi, V., rommelzooien. Rommelzootje.
 Romp, M.
 Rompslomp, M. *Een slordige boel*.

Rond, O., ronden.

Rondas, V., rondassen. *Een rond schild.*

Rondbazuinen, rondbrengen, ronddraven, ronnrentelen, ronnrdwalen, rondgaan, rondkijken, rondkruisen, ronnrspringen enz. *als samenstellingen in één woord te schrijven.*

Ronde, V., ronden, rondes. *Een omgang.*

Rondeel, O., rondeen.

Rondelijk, bijw.
 Rondheid, V.
 Rondon, bijw.
 Ronds, V., ronsen. *Rad van eene drukpers.*
 Ronsel, O.
 Rondte, V.
 Ronken, o.w. Ik ronk, ronkte, heb geronkt.
 Ronselaar, M.
 Ronzebons, V., ronzebonzen. *Draagbare poppenkast. Marionettenspel.*
 Rood, b.n. en bijw., rooder, roodst.
 Roodaarde, V.
 Roodekool, V., roodekoolen.
 Roodgrond, O. *Roodvonk.*
 Roodkrijt, O. *Teekenkrijt.*
 Roodzijden, stoff. b.n. Roodzijden kleed.
 Roof, M. *Het rooven. Het geroofde.*
 Roofdier. Roofvogel.
 Roof, rove (reuf), V., roven. *Korst van eene zweer.*
 Rooi, V. *De daad van rooien, d.i. raken. Het komt in sommige streken nog voor in de bijwoordelijke uitdrukking: mee rooi, d.i. met rooi, woordelijk met raken. Hij kwam er mee rooi, d.i. Hij kwam er nauwelijks, tenauwernood, met veel moeite: Hij kwam er ja, maar het was al. Mee rooi (nauwelijks) was hij gezeten, of hij begon over de zaak te spreken. Verder: Hij had rooi, d.i. veel moeite, om er te komen. - Rooi schieten: juist mikken, raak schieten.*
 Rooien, b.w. *Op een doel mikken en dat doel bereiken (raken). Ik rooi, rooide, heb gerooid. Ik kon den paal niet rooien. - Hij zal het wel rooien: hij zal het wel klaarspelen.*
 Rooien (roden, roeden, roeien), b.w. *Uitgraven, uittrekken. Zij rooien aardappels.*
 Rooiing, V.
 Rooimeester, M. *Zie Reetrekker.*
 Rook, roke, V., roken. *Een hooistapel of hooivim.*
 Rook, M. *Damp. Rookerig.*
 Rooken, o. en b.w. Ik rook, rookte, heb gerookt. Rooker.
 Room, M. Roompje.
 Roomen, b.w. Ik room, roomde, heb geroomd.
 Roomsgezinde, M. en V.
 Roopaard, rolpaard, O. *Scheeps-affuit. Zie Rampaard.*
 Roos, V., rozen. Rozeblad, -boom, -bottel, -knop; -tak, -struik. Rozengaard, -honig of -honing, -krans, -water.
 Roos, V. *Eene ontsteking. Rozig.*
 Root, rote, V. *Ook reet, rete, reute, ruit geheeten: plaats waar men het vlas root.*
 Roosten, b.w. Ik roost, roostte, heb geroost.
 Rooster, M.
 Rooven, b.w. *Stelen. Ik roof, roofde, heb geroofd. Roover. Rooverij.*
 Ros, O.
 Ros, b.n., rosser, rost.
 Rosbaar, V., rosbaren. *Een draagzetel.*

Rosbeier, M. *Eigenlijk*: Ros Bayard: *het paard der vier Heemskinderen*. - *Een wild en woest schepsel*.

Roskam, M.

Rosmarijn, rozemarijn, M.

Rostuischer, M. *Paardenkooper*.

Rot. Zie *Rat*. Rottenkruit.

Rot, O. *Vereeniging van personen*.

Rot, b.n., rotter, rotst. Rotheid,

Roten, b.w. *Ook* reuten, reuten, rotten. *Vlas of hennep roten*. dat is: *te weeken leggen*. In stroomend water root de hennep niet naar behooren. Het root, rootte, heeft geroot. Roting, V.

Rotonde, V., rotonden en rotondes.

Rots, V. Rotsig.

Rotting, M. *Rietstok*. Rottinkje.
 Rouw, M.
 Rouw, b.n. *Ruw*.
 Rouwklagen, o.w. Ik rouwklaag, rouwklaagde, heb gerouwklaagd.
 Rouwkoop, M.
 Roven, b.w. *De korst afnemen (van eene wond)*. Ik roof, roofde, heb geroofd.
 Royaal, b.n., royaler, royaalst.
 Rozelaar, M., rozelaars, rozelaren.
 Rozenhoed, M. *Rozenkrans, paternoster*.
 Rozenobel, M. *Eene voormalige Engelsche gouden munt, ter waarde van f 9.60*.
 Rozerood, O.
 Rozet, V., rozetten.
 Rozijn, razijn, V.
 Rubriek, V.
 Ruchtbaar, b.n. en bijw.
 Rug, M. Rugje, ruggetje.
 Ruggelings, bijw. Ruggelingsch, b.n.
 Ruggegraat, V.
 Rui, M. *Ruitijd*.
 Ruien, o.w. *Van vederen verwisselen*. Hij ruit, ruide, heeft geruid.
 Ruif, V., ruiven. Ook Ruifel, V.
 Ruig, b.n. en bijw., ruiger, ruigst.
 Ruigte, V. Zie *Aanstalte*.
 Ruiken, rieken, b. en o.w. Ik ruik, riek; rook; heb geroken.
 Ruiker, M.
 Ruil, M.
 Ruim, O.
 Ruim, b.n. en bijw.
 Ruimschoots, bijw. Ruimschootsch, b.n.
 Ruin, M. *Een gesneden hengst*.
 Ruïne, V., ruïnen, ruïnes. *Bouwval*.
 Ruïneeren, b.w. Ik ruïneer, ruïneerde, heb geruïneerd.
 Ruischen, o.w. Het ruischt, ruischte, heeft geruischt.
 Ruischpijp, V. *Doedelzak*.
 Ruisvoren, ruisvoorn, M. *Rietvoren: zekere visch*.
 Ruit, V., ruiten. Glasruit. Vensterruit.
 Ruit, V. *Schurft*.
 Ruit, V. *Wijnruit*.
 Ruit, O. *Uitgetrokken onkruid. Eendenkroos*.
 Ruiten, V. meerv. *In het kaartspel*. Ruitenaas, ruitenboer, -heer, -vrouw.
 Ruitenacht, ruitendrie enz.
 Ruiten, o.w. *Plunderen, in ruiten en rooven*. Hij ruit, ruitte, heeft geruit.
 Ruiten, M. Ruiterssabel. Ruitenstandbeeld. Ruitertje.
 Ruitenrij, V.
 Ruiting, V. *Degen, kling van een zwaard*.
 Ruiting, V. *Geklonterde melk*.

Ruk, M.
Rul, V. *Driftige toeloop van volk. Sterk vertier van sommige waren.* Er is eene
rul in de tabak.
Rul, b.n. *Hobbelig.*
Rum, V. Rummetje, O.
Rumoer, O.
Run, V. *Eikenbast.*
Rund, O., runderen, runders. Rundvee. Rundvleesch.
Runderpest, V.
Rune, V., runen. *Aloude Noordsche letterteekens, gewoonlijk in steen gesneden.*
Runisch. Runenschrift.
Runsel, O. *Stremsel.*
Rups, V., rupsen. Rupsennest.
Rusch, M., russchen. *Eene soort van bies.*
Rusleder, rusleer, O. *Juchtleder, juchtleer.*
Rust, V. *Het rusten.*
Rust, V., rusten. *Scheepswoord.*
Rusten, o.w. Ik rust, rustte, heb gerust.
Rusting, V. *Wapenrusting, uitrusting.*
Ruw, ook rouw, b.n. en bijw. Ruwelijk.

Ruwaard, M., ruwaards, ruwaarden. *Gedurende de krankzinnigheid van WILLEM V was zijn broeder ALBRECHT Ruwaard*. De spelling *Rewaard* zou de voorkeur verdienen, als zijnde eene verbastering van 't Fransche *Regard*, dat oorspronkelijk *opzichter* beteekende in 't algemeen.

Ruwheid, ruwigheid.

Ruzie, V., ruzies.

S.

S, V., s's. Zie *A*.

Saai, O. en V. Saaien, stoff. b.n.

Sabbat, M., sabatten. Sabbatsschender.

Sabberen, o.w. *Kladden, kladschilderen*. - *Snappen*. Ik sabber, sabberde, heb gesabberd.

Sabel, O. *voor het bont*, M. *voor het dier*.

Sabel, V. *Een zwaard*.

Sabel, O. *Zwart, in de wapenkunde*.

Sacrament, O.

Sacristein, M.

Sacristie, sacristij, V., sacristieën, sacristijen.

Sadduceër, M., Sadduceërs, Sadduceën. Sadduceesch.

Saffier, O. *voor de stof*, M. *voor den steen*. Zie *Agaat*.

Saffieren, stoff. b.n.

Saffloer, saffloers, O. *Wilde saffraan*.

Saffraan, V.

Sage, V., sagen. *Legende*.

Sagen, o.w. *Vreezen*. Ik saag, saagde, heb gesaagd.

Sago, V.

Sajet, V. en O., sajetten. 't *Woord wordt in sommige streken alleen V. gebruikt*.

Sajetten, stoff. b.n.

Sak, M., sakken. *Een lang vrouwenkleed*.

Sakerdaanhout, O. *Eene welriekende buitenlandsche houtsoort, bruin met zwarte strepen*.

Sakkerloot, tusschenw.

Saks, M., Saksen.

Salade, sla, V., saladen. Slaatje.

Salamander, M.

Salaris, O.

Saldo, O., saldo's.

Salet, O.

Salie, V. Saliemelk.

Salon, O.

Salpeter, O.

Saluut, O., saluten.

Salvo, O., salvo's.

Samaar, V., samaren. *Een oud deftig vrouwenkleed*. Trouwsamaar.

Samen, te zamen, bijw. Samen *vormt met werkw. samenstellingen*, als:
Samenbinden, samenblijven, samendoen, samendrukken, samenduwen,
samenhechten, samenknopen enz.
Samenhang, M.
Samenscholing, V.
Samenspraak, V.
Samkijn, M. *Een Turksch koopvaardijschip.*
Sammelen, o.w. Ik sammel, sammelde, heb gesammelt.
Samoreus, V., samoreuzen. *Een lang platboomd Rijnvaartuig.*
Sandaal, V., sandalen. *Zeker schoeisel.*
Sandelhout, O.
Sandrak, O.
Sanhedrin, O. *Groote Raad der Joden.*
Sanskrit, O. Sanskritsch.
Sant, M. *Een heilige.* Santje:

Prentje, waarop een heilige afgebeeld staat. Santin.
 Santenkraam, V.
 Santorie, V. *Duizendguldenkruid.*
 Sap, O. Sappeloos, saploos.
 Sappe, V. *Loopgraaf.*
 Sappeur, M.
 Saraceen, M., Saracenen. Saraceensch.
 Sarazijnskruid, O. *Dunne holwortel.*
 Sardijn, V. *Zekere visch, die niet zoo lang is als de haring, waarmee hij veel overeenkomst heeft, en die zijn naam draagt naar het eiland Sardinië.*
 Sardijnenvangst.
 Sardonyx, M. *voor den steen, O. voor de stof.* Zie *Agaat.*
 Sarge. Zie *Serge.*
 Sarren, b.w. Ik sar, sarde, heb gesard.
 Sas, V. *Eene soort van buskruit.*
 Sas, O. *Sluiskolk.*
 Sassefras, O. *Eene welriekende Westindische houtsoort, welke in de geneeskunst gebruikt wordt.*
 Satan, M. Satansch. Satanswerk.
 Sater, M. *Een boschgod.*
 Satijn, O. Satijnen, stoff. b.n.
 Satire, V., satires, satiren.
 Saucijs, V., saucijzen. Saucijzebroodje.
 Saus, V., sausen.
 Sausen, b.w. Ik saus, sauste, heb gesaust.
 Savelboom, zevenboom, M.
 Savonet, V., savonetten. *Een zeepbal.*
 Savoyekool, V., savoyekoolen.
 Schaaf, V., schaven. Schaafbank.
 Schaafsel, O.
 Schaakmat, b.n.
 Schaal, V. *in alle beteekenissen.*
 Schaamte, V. Zie *Aanstalte.*
 Schaap, O. Schaapskooi. Schaapsvacht. Schaapsvel. Schaapsleder, -leer.
 Schaar, V. *Eene menigte, schare.* Ook: *een werktuig.*
 Schaard, schaarde, V. *Breuk in het scherp van een of ander snijtuig.* Ook *Scherf.*
 Schaars, bijw.
 Schaarsch, b.n., schaarscher, meest schaarsch. Schaarschheid, V. Schaarschte.
 Schaarslijp, M., schaarslijpen.
 Schaats, V., schaatsen. Schaatsenrijden.
 Schab, schabbe, V. *Lichte mantel of kleed. - Versleten kleedingstuk. - Blauwe kiel.*
 Schabel, V. *Voetbank.* Schabelletje.
 Schabouwelijk, b.n.
 Schabrak, V. en O., schabrakken.
 Schach, M., schachs. *De schach van Perzië.*

Schacheren, o.w. Ik schacher, schacherde, heb geschacherd. Schacheraar.
Schacherij, V.
Schacht, schaft, V. Schachtenleer.
Schadde, V. *Eene groene zode*.
Schade, V.
Schadeloos, b.n. *Zonder shade*.
Schadeloos, schaloos, b.n. *Ledig, werkeloos*.
Schadeloosstellen, b.w. Ik stel schadeloos, stelde schadeloos, heb
schadeloosgesteld.
Schaden, b.w. Ik schaad, schaadde, heb geschaad.
Schadevergoeding, schavergoeding, V.
Schaduw, ook schaâuw, V.
Schaffen, schaften, b.w. Ik schaf, schaft; schafte, schafte; heb geschaft.
Schaftklok.
Schakeeren, b.w. Ik schakeer, schakeerde, heb geschakeerd. Schakeering, V.
Schakeersel.
Schakel, V.
Schaken, b.w. *Ontvoeren*, - o.w. *Spelen*. Ik schaak, schaakte, heb geschaakt.

Schaker, M.
 Schako, V., schako's.
 Schal, M. *Geluid, galm.*
 Schalie, V., schaliën, schalies. *Lei, deklei.* Schaliedak, schaliëndak.
 Schalk, M.
 Schalk, schalksch, b.n. *Loos.* Schalkheid. Schalkschheid.
 Schalks, bijw.
 Schallebijter. *Zie Scharrebijter.*
 Schalm, M. *Schakel.* Schalmpje.
 Schalmei, V. *Herdersfluit.*
 Schaloos. *Zie Schadeloos.*
 Schamel, b.n. Schamelheid.
 Schamp, M.
 Schampdek, O. *Scheepswoord.*
 Schamper, b.n. Schamperheid.
 Schampscheut, M. *Schamper gezegde.*
 Schampschot, O., schampschoten.
 Schandaal, O. Schandalig. Schandaliseeren.
 Schande, V. Schanddaad.
 Schandekoop, b.n. *Schandelijk, d.i. uiterst goedkoop.*
 Schandvlekken, b.w. Ik schandvlek, schandvlekte, heb geschandvlekt.
 Schans, V., schansen.
 Schapebout, M. Schapekop, M.
 Schapeleder,-leer, Schapenleder, -leer, O.
 Schapenboter, V. Schapenhok, O.
 Schapenmarkt, V.
 Schapevacht, V. Schapevel, O.
 Schapevleesch, schapenvleesch, O.
 Schaper, M. *Schaapherder.*
 Schappelijk, b.n. en bijw. *Matig. Fatsoenlijk.*
 Schaprade, schapraai, V. *Etenskast.*
 Schar, scharre, V. *Zekere platvisch.* Scharretje.
 Scharlaken, O. Scharlakensch, stoff. b.n.
 Scharlei, scherlei, V. *Eene plant met scharlakenroode bladeren.*
 Scharluin, scherluin, M. *Een schobbejak, schurk.*
 Scharminkel, scherminkel, M. *Een geraamte. Een zeer mager mensch.*
 Scharnier, O.
 Scharrebier, scharbier, O. *Dun, gering bier.*
 Scharrebijter, schallebijter, M. *Zekere kever, ook vliëgend hert geheeten.*
 Scharren, o.w. *Krabben.* Ik schar, scharde, heb geschard. *De hoenders scharren met de pooten achteruit.*
 Scharrelen, o.w. Ik scharrel, scharrelde, heb en ben gescharreld.
 Schat, M. Schatplichtig.
 Schaterlach, M.
 Schaveelen, schavielen, o. en bw. *Inschikken, plaats maken.* - Verder *scheepswoord: De wind begint te schaveelen, d.i.: Het begint goed te waaien,*

de wind wordt gunstiger. *In sommige streken*: zijn best doen, voorstaan: *Hij schaveelde voor zijn broeder*. - Ik schaveel, schaveelde, heb geschaveeld.
Schaveling, M.
Schaverdebonk, V., in: *Hij loopt op schaverdebonk*. Zie *Schobberdebonk*.
Schavergoeding, V.
Schavot, O.
Schavotteeren, b.w. Ik schavotteer, schavotteerde, heb geschavotteerd.
Schavuit, M. Schavuitenstreek, -stuk.
Schedel, M.
Scheede, scree, scie, V., scheeden, screeën, scieën. Scheetje, schietje.
Scheef, V., screeven. *Houtachtig stukje van den vlasstengel*.
Scheef, b.n. en bijw., screever, screefst. Scheefheid. Scheefte.
Scheef been, M. en V., screefbenen.

Scheel, O., scheelen. *Deksel*. Potscheel.
 Scheel, O., scheelen. *Scheiding in het haar, in sommige streken schei geheeten*.
 Scheel, b.n., scheler, scheelst. Scheelheid. Scheelaard. Scheeloog, M. en V.
 Scheelzien, O.
 Scheelen, b.w. *Scheiden. Schoonmaken*: Het haar scheelen. Darmen scheelen.
 Ik scheel, scheelde, heb gescheeld.
 Scheen, V., schenen.
 Scheep. In: *te scheep. Die (te) scheep is, moet varen*.
 Scheepsbesluit, V. Scheepsjongen, M. Scheepskapitein, M.
 Scheepsstrijd, M.
 Scheer, V., scheren. *Zandbank*.
 Scheerder, M. Scheerderswinkel.
 Scheerling, V. *Dollekervel*.
 Scheet, M., scheten.
 Scheg, schegge, V. *Scheepswoord: Kromhout*.
 Schei, V. *Dwarshout. - Scheede. - Haarscheel*.
 Scheidboom, M. Scheidboor, -brief, -paal.
 Scheidsmuur, M. Scheidsman, -vrouw.
 Scheikunde, V. Scheikunst, -sloot, -nagel, -teeken, -vocht.
 Scheiden, b. en o.w. Ik scheid, scheidde, heb en ben gescheiden. Scheidbaar.
 Schel, V., schellen. *Bel*. Schelletje.
 Schel, b.n. en bijw., scheller.
 Schel. Zie *Schil*.
 Schelden, b. en o.w. Ik scheld, schold, heb gescholden.
 Schelen, onp. w. *Verschillen*. Het scheelt, scheelde, heeft gescheeld.
 Schelf, schelve, V., schelven. *Een afgescheiden hoop hooi*.
 Schellen, o.w. *Bellen*. Ik schel, schelde, heb gescheld.
 Schellen, b.w. Zie *Schillen*.
 Schelling, M. Schellinkje.
 Schelm, M. Schelmsch. Schelmpje.
 Schelp, schulp, V. Schelpvisch. Oorschelp.
 Schemer, M. Schemeravond.
 Schendbrok, M. en V. *Lasteraar, kwaadspreker. In sommige streken Schendemat, en gewoonlijk van eene vrouw gebezigd*.
 Schenden, b.w. Ik schend, schond, heb geschonden.
 Schendeventen, o.w. Ik schendevent, schendeventte, heb geschendevent. *Zoo goedkoop verkoopen, dat het schande is. Onder de markt verkoopen*.
 Schendig, b.n. en bijw.
 Schenkage, V. Zie *Bagage*.
 Schenkel, schinkel, M. *Scheenbeen*.
 Schenken, b.w. Ik schenk, schonk, heb geschonken.
 Schennis, V. Zie *Beduidenis*.
 Schep, M.
 Schepel, O. Schepelsmand, -zak.
 Schepeling, M. en V. Schepelinge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Schepen, b.w. *Inschepen*. Ik scheep, scheepte, heb gescheept. In de bet. van *varen* o.w.

Schepen, M., schepenen.
Scheppen, b.w. *Voortbrengen*. Ik schep, schiep, heb geschapen.
Scheppen, b.w. *Putten*. Ik schep, schepte, heb geschept.
Schepsel, O., schepselen en schepsels.
Schepter, M. Niet: *Scepter*.
Scheren, o.w. Ik scheer, schoor, heb geschoren.
Scherf, V., scherven.
Scherlei, V. Zie *Scharlei*.
Scherluin. Zie *Scharluin*.
Scherm, M. *Bescherming*.
Scherm, O. Regenscherm. Tooneelscherm. Schermpje.
Schermer, M. *Een persoon, die schermt*.

Schermer, V. *Een drooggemaakt meer in N. Holland.*
 Scherminkel. Zie *Scharminkel.*
 Schermutselen, o.w. *Met kleine benden en ongeregeld vechten in den oorlog.*
 Ik schermutsel, schermutselde, heb geschermutself.
 Schermutsen, o.w. Ik schermuts, schermutste, heb geschermutst.
 Scherp, O.
 Scherp, b.n. en bijw. Scherpelijk. Scherpheid, V. Scherppte, V.
 Scherts, V.
 Schertsen, o.w. Ik scherts, schertste, heb geschertst.
 Schets, V., schetsen.
 Scheuk, V. *Eene gemeene slet.*
 Scheuken, o.w. *Schurken.* Ik scheuk, scheukte, heb gescheukt. *Ook terugw.: De koeien scheuken zich tegen (aan) den schuurpaal, scheukpaal.*
 Scheukpaal, M. *Wrijfpaal, schuurpaal.*
 Scheurbuik, V. *Zekere ziekte, eene verbastering van het Latijnsche Scorbut.*
 Scheut, M.
 Schicht, M. *Pijl.* Bliksemschicht, bliksemflits.
 Schichtig, b.n. en bijw.
 Schie. Zie *Scheede.*
 Schier, bijw. *Bijna.*
 Schier, b.n. *Bedorven, vuil.* Een schier ei: *een bedorven ei.*
 Schiereiland, O.
 Schieten, o. en b.w. Ik schiet, schoot, ben en heb geschoten.
 Schietspoel, V.
 Schiften, b.w. *Scheiden.* Ik schift, schiftte, heb geschift.
 Schiften, o.w. (*van vochten*) schift, schiftte, is geschift.
 Schijf, V., schijven.
 Schijfschieten, O.
 Schijn, M.
 Schijnchristen, M.
 Schijndood, M.
 Schijndood, b.n.
 Schijnen, o.w. Ik schijn, scheen, heb geschenen.
 Schijnsel, O. Zie *Aanhangsel.*
 Schik, M. *Genoegen.* - *Schikking.* *Het meerv. komt alleen voor in de gewestelijke spreekwoordelijke zegswijze: Er gaan veel schikken in een zak.* - Schikkelijk.
 Schil (schel), V., schillen. Schillenmand. Schilletje, Schelletje.
 Schild, O. Schildje.
 Schilder, M. Schildertje.
 Schilderen, b.w. *malen, afbeelden,* - o.w. *op schildwacht staan.* Ik schilder, schilderde, heb geschilderd.
 Schilderij, V. *in de bet. van een in eene lijst gevat schilderstuk,* O. *in de bet. van het geschilderde.*
 Schildknaap, M.
 Schildpad, V. *voor het dier,* O. *voor de stof.*
 Schildwacht, M. *voor den persoon, den wachter,* V. *voor de bewaking, het wachthouden, en de gezamenlijke wachters.*

Schilfer (schelfer), V.
Schilferen, o.w. Het schilfert schilferde, is geschilferd.
Schim, V. Schimmetje.
Schimmel, M. *Een witachtig grauw paard.*
Schimmel, V. *Uitslag.*
Schiemp, M.
Schimpscheut, M., schimpscheuten.
Schin, schinne, V. *Het vuil, de schilfers op de hoofden der kinderen.*
Schink, M. *Ham.*
Schinkel, M. *Zie Schenkel.*
Schinkel, schenkel, M. *Scheepswoord.*
Schip, O., schepen. Scheepje.
Schipbreuk, V.
Schipbreukeling, M. en V. Schip-

breukelinge, V. Zie *Aanhangeling*.
 Schipper, M. Schippersknecht.
 Schipperen, b. en o.w. *Schikken*. Ik schipper, schipperde, heb en ben geschipperd.
 Schippond, O. *Een gewicht van 300 oude ponden*.
 Schob, schobbe. Zie *Schub*.
 Schobbejak, M. *Schavuit, nietswaardige schurk. De eigenlijke bet. van het woord is: Jak van (ijzeren) schobben of schubben, dat de geringere krijgslieden vroeger in den strijd droegen. Later duidde men er den krijgsman zelf door aan en kreeg het langzamerhand zijne tegenwoordige ongunstige beteekenis*.
 Schobberd, M. *Schobbejak*.
 Schobberdebonk. In: *Hij loopt op schobberdebonk*.
 Schoef, V., schoeven. *Omslag van een mantel*.
 Schoeien, b.w. *Schoenen aandoen*. Ik schoei, schoeide, heb geschoeid. - *Iets op eene andere leest schoeien*. - *Beschoeien: den waterkant bekleeden met planken*.
 Schoeier, M. *Schoenmaker. Schoenaantrekker*.
 Schoeisel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Schoelje, M. *Deugniet, schelm*.
 Schoen (schoe), M., schoenen. Schoenlapper. Schoenmaker.
 Schoener. Zie *Schooner*.
 Schoer, M., schoeren. *Eene onweersvlaag. Donderschoer. Hagelschoer*.
 Schoer. Zie *Schouder*.
 Schoerhaai, M. *Ook Zeeëngel geheeten: een visch, die in de Middellandsche Zee gevonden wordt*.
 Schof, O. *Zwerk: drijvende, voortschuivende wolken*.
 Schoffeerder, M.
 Schoffeeren, b.w. *Schenden*. Ik schoffeer, schoffeerde, heb geschoffeerd.
 Schoffeering, V.
 Schoffel, V.
 Schoft, M. *Schavuit. Lomperd*.
 Schoft, V. *Schouder*.
 Schoft, V. *Werktijd der ambachtslieden*.
 Schoften (schoven), o.w. Ik schoft, schofte, heb geschoft. Schofttijd.
 Schok, M. *Stoot, bons*.
 Schok, V. *Boonenpeul*.
 Schok, O. *Zestigtal*.
 Schol, V. *IJsschots*.
 Schol, V. *Een platte zeevisch. Scholletje*.
 Scholen, o.w. *Zich verzamelen bij troepen*. Ik school, schoolde, heb geschoold.
 Scholier, M. Scholiere, scholierster, V.
 Schollebaar. Zie *Scholver*.
 Scholver, scholverd, schollebaar, M., scholvers, scholverds, schollebaars.
Waterraaf. Scholvertje, scholverdje, schollevaartje.
 Schommel (schongel, schop), M.
 Schommel, V. *Dik vrouwspersoon*.
 Schongel, M.
 Schonk, V. *Been, bonk, bot*.
 Schoof, V., schooven. Korenschoof. Schoovenbinder.

Schooien, b. en o.w. Ik schooi, schooide, heb geschooid. Schooier.
School, V. *in de bet. van leerschool*; V. en O. *in de bet. van schoolgebouw*.
School, V. *Eene menigte gelijksoortige visschen*.
Schoolblijven, schoolgaan, schoolliggen. *Als samenstellingen in één woord te schrijven*.
Schoon, b.n. en bijw, schooner, schoonst. Schoonheid.
Schoon, O. *Het goddelijk schoon*.
Schoone, V. *Schoone vrouw of meisje*.

Schoone, O. *Hetgeen schoon is.*
 Schooner, schoener, M. *Zeker vaartuig met twee masten. Zie Aak.*
 Schoonhouden, b.w. Ik houd schoon, hield schoon, heb schoongehouden.
 Schoonklinkend, b.n.
 Schoor, M., schoren. *Stut, steun.*
 Schoorsteen, M., schoorsteenen.
 Schoorvoetend, b.n. en bijw. *Hij deed het schoorvoetend*, d.i. langzaam en als met vrees of tegenzin.
 Schoot, M., schooten. *Scheepswoord. Zeker touw.*
 Zij slaan de reven weg en gaan de schooten vieren.
 TOLLENS in zijn *Nova Zembla*.
 Schoot, M., schooten. Schoothondje. Schootsvel.
 Schoot, M., schoten. *Hetzelfde als scheut of schot. De bleekgele scheuten der aardappelen.*
 Schootvrij, b.n.
 Schooverzeil, O.
 Schop, M. *Stoot met den voet.*
 Schop, V. *Schommel. - Spade.*
 Schoppen, V. meerv. *in het kaartspel.* Schoppenaas, -boer, -vrouw, -heer.
 Schoppenacht, -drie, -vier enz.
 Schor, b.n. Schorheid.
 Schor, schorre, V. *Aangeslibd land, dat nog niet bedijkt is. Schorre wordt in sommige streken O. gebruikt.*
 Schoren, b.w. *Stutten.* Ik schoor, schoorde, heb geschoord.
 Schorpioen, M.
 Schorremorrie, O. *Gepeupel, gemeen.*
 Schors (schorse), V.
 Schorsen, b.w. Ik schors, schorste, heb geschorst. Schorsing, V.
 Schorseneer, V., schorseneren
 Schort, V. *Schorteldoek.*
 Schot, M., Schotten. *Schotlander.*
 Schot, O., schoten. Geweerschot. Kanonschot.
 Schot, O. *Betaling, schatting.* Wij betalen schot en lot.
 Schot, O, schotten. - *Een houten schot, beschot of schut.*
 Schot, O. *De aardappels geven van 't jaar een goed schot.*
 Schot, O. *Voortgang. Er moet wat meer schot (spoed) bij.*
 Schotel, M. *Vaatwerk. - Bakkerswerktuig.*
 Schotig, scheutig, b.n. en bijw.
 Schots, V., schotsen. IJsschots: *ijsschol.*
 Schots, bijw. *Op lompe wijze.*
 Schotsch, b.n. *Scheef, lomp, ruw.*
 Schotsch, b.n. *Een Schotsche mantel.*
 Schotsch, O. *De Schotsche taal.*
 Schotschrift, O.
 Schouder, M., schouders, schouderen. Schoudermantel, M.: *wordt in sommige streken Schouwmantel geheeten.* - Schouderblad, O., schouderbladen.
 Schout, M.

Schout-bij-nacht, M., schouten-bij-nacht, schout-bij-nachts.
Schouw, V. - *Schoorsteen*. - *Schuit*. - *Toezicht*: Dijkshouw.
Schouwburg, M.
Schoven. Zie *Schoften*.
Schraag, V., schragen.
Schraag, bijw. *Schuins*. - *Nauwelijks*, *niet ten volle*. Er is schraag drie el.
ch raal, b.n. en bijw., schraler, schraalst.
Schrab, V., schrabben. Schrabje.
Schrafelen, b.w. *Schrapen*. Ik schrafel, schrafelde, heb geschrafeld.
Schragen, b.w. *Steunen*. Ik schraag, schraagde, heb geschraagd.
Schram, V. Schrammetje, schrampje.
Schrank, V. *Schraag*, *slagboom*.
Schrank, V. *Eene schrank vlas*.

Bij het trekken van het vlas, dat met beide handen gelijk geschiedt, vormen twee handvullen een leg, zes zulke leggen worden tot eene schrank samengebonden, en tien zulke schranken in een stuik geplaatst. Zie Stuik.

Schransen, o.w. *Sterk of met graagte eten.* Ik schrans, schranste, heb geschranst.

Schrap, V., schrappen.

Schrap, bijw. *Hij zette zich schrap.*

Schraper, M.

Schred, M., schreden.

Schrede, V., schreden. Schreetje.

Schreef, V., schreven. Schreefje.

Schreeuw, M.

Schreeuwer, M. Schreeuwelelijk, M. en V.

Schreien, o.w. Ik schrei, schreide, heb geschreid. Schreier. Schreister.

Schrepel, b.n. *Mager, schraal.* In sommige streken schreep. *Ze is zoo schreep in het gelaat.*

Schriel, b.n. en bijw. *Schraal, karig.*

Schrift, V. *De bijbelboeken.* De Heilige Schrift.

Schrift, O. *Het geschrevene.*

Schriftuur, V.

Schrijdelings, schrijlings, bijw.

Schrijdelingsch, schrijlingsch, b.n.

Schrijden, o.w. *Gaan.* Ik schrijd, schreed, heb geschreden.

Schrijn, O. *Kast of kist.* Schrijnwerker.

Schrijven, o.w. *Door drukking of schuring ontvellen.* Het schrijnt, schrijnde, heeft geschrijnd. *De laarzen schrijven mij de voeten open.*

Schrijven, b.w. Ik schrijf, schreef, heb geschreven.

Schrik, M.

Schrikkeldag, M. *De dag, welke in de maand Februari (de schrikkelmaand) van een schrikkeljaar tusschen den 23en en 24en wordt ingelascht.* Schrikkel komt van schrikkelen, een verouderd werkwoord, dat echter in sommige streken nog gehoord wordt in de samenstelling overschrikkelen, d.i. overspringen. *Gij schrikkelt er één over zegt men tot hem, die bij het tellen een getal overslaat.* Schrikkelen komt van schrikken: in oude wiskundige werken heeten de overstaande hoeken schrikshoeken. *In een schrikkeljaar verspringt het feest van Sint Matthijs van den 24en Februari op den 25en, en de zondagsletter verspringt niet na den 28en Februari, maar na den 24en, zoodat niet de 29e Februari, maar de 24e de ingevoegde dag is: men heeft in een schrikkel-of springjaar dus eigenlijk tweemaal den 24en Februari.*

Schrikken, b. en o.w. Ik schrik, schrikte, ben en heb geschrikt.

Schril, b.n. en hijw. *Schroomvallig, bedeesd:* Een schrille blik. - *Scherp, doordringend, schelklinkend:* Schrille t o n e n, schrille stem.

Schrobbeering, V. *Berisping, doorhaling.*

Schrobben, b.w. Ik schrob, schrobde, heb geschrobd.

Schrobber, M.

Schroef, V., schroeven. Schroevedraaier, M.

Schrok, M. *Vraat. Gierigaard.* Schrokkelig.

Schroken, b.w. *Zengen, schroeien.* Ik schrook, schrookte, heb geschrookt.

Schrokker, M.

Schrollen, o.w. *In eene verdrietige luim zijn, grommen. - Schimpen, smalen.*

Hij schrolt,

gedurig op de regeering.
 Schromen, o. en b.w. Ik schroom, schroomde, heb geschroomd. Schromeloos.
 Schromelijk. Schromig.
 Schrompel (schrompe), V. *Rimpel*. Schrompelig.
 Schroom, M.
 Schroot, O.
 Schub, schubbe, V. Schubbetje, schubje.
 Schudde, M. *Deugniet, galgebrok, schurk*.
 Schudding, V. Zie *Achting*.
 Schuier, M.
 Schuieren, b.w. Ik schuier, schuierde, heb geschuierd.
 Schuif, V., schuiven.
 Schuifelaar, M. *Een tafelschuimer*.
 Schuifelen, o.w. *Sijfelen, blazen*. De slang schuifelt. - In sommige streken:
Fluiten met den mond; het zingen der vogelen. Hij schuifelt, schuifelde, heeft
 geschuifeld.
 Schuilen, o.w. Ik schuil; schulde, school; heb geschuild, gescholen.
 Schuilevinkje, O.
 Schuilhouden (zich), w.w. Ik houd mij schuil, hield mij schuil, heb mij
 schuilgehouden.
 Schuim, O.
 Schuimblad, O. *Schuimkruid, koekoeksbloem*.
 Schuimer, M.
 Schuimpje, O. *Zeker gebak*.
 Schuimspaan, V.
 Schuin, b.n. en bijw. Schuinheid, V.
 Schuins, bijw.
 Schuinsch, b.n. Schuinschheid, V.
 Schuinte, V.
 Schuit, V. Schuitevoerder. Schuitevracht.
 Schuiven, b. en o.w. Ik schuif, schoof, heb en ben geschoven.
 Schuivuit, M., schuivuiten. *Een uil van de grootste soort*.
 Schuld, V.
 Schuldenaar, M., schuldenaars, schuldenaren. Schuldenares, V.
 Schulp. Zie *Schelp*.
 Schulper, M. *Pompboor*.
 Schurft, V. en O.
 Schuring, V. *Wrijving*.
 Schurk, M. Schurkenstreek, -stuk, -werk.
 Schut, O. *Geschut*.
 Schut, O. *Scherm, schot*.
 Schutsel, O.
 Schutsengel, M.
 Schutter, M. Schuttersdoelen, M.
 Schutterij, V.
 Schutting, V. Schuttinkje.
 Schuur, V., schuren.

Schuurpaal, M. *Wrijfpaal, scheukpaal.*
Schuurtsel, O.
Schuw, b.n.
Schuwen, b.w. Ik schuw, schuwde, heb geschuwd.
Scorbut, O. *Zie Scheurbuik.*
Scrupel, O.
Seconde, secunde, V.
Secretet, O., secreten. *Geheim.*
Secretaris, M. Secretarie, V., secretarieën. Secretariaat, O.
Securiteit, V. *Zekerheid.*
Sedert, voorz.
Seffens, bijw. *Terstond.*
Segrijn, O. *Eene soort van dun en hard leder, gewoonlijk van ezelsvel of muilezelsvel bereid.* Segrijnen, stoff. b.n.
Sein, O.
Seinen, b. en o.w. Ik sein, seinde, heb geseind.
Seizen, b.w. *Scheepswoord. Een kabel vastsjorren, vastzetten.* Ik seis, seisde, heb geseisd.
Seizing, V. *Een kort gevlochten plat en spits uitlopend touw.*
Seizoen, O., seizoenen. *Jaargetijde.*
Sek, V. *Zware zoete wijn, die in Spanje en op de Canarische eilanden gewonnen wordt.*
Sekreet, O., sekreten. *Gemak.*
Sekse, V.

Sekte, V. Sektegeest. Sektenhaat.
 Selderij, V.
 Seminarium, O., seminariums, seminaria. *Inrichting tot opleiding van godsdienstbedienaars.*
 Senaat, M. *Eerste Kamer of Hoogerhuis (in Frankrijk en België).*
 Seneblad, O., senebladen, senebladeren, seneblaren.
 Senilboom, M. *Linzeboom.*
 September, M. Zie *April.*
 Seraf, M., serafs.
 Serafijn, M., serafijnen.
 Serail, O., serails. *Het paleis van den Sultan van Turkije.*
 Serge, sarge, V., serges, sarges. *Eene gekeperde wollen stof.*
 Sergeant, M., sergeanten, sergeants.
 Sergeant-majoor, M.
 Sergeantsstreden, V. meerv.
 Sering, syring, V.
 Seringeboom, M.
 Sermoen, O.
 Serpent, O.
 Serpentijn, V. *Zeker stuk geschut.*
 Servet, O., servetten.
 Servies, O., serviezen.
 Servituut, O., servituten. *Eene erfdiensbaarheid.*
 Sibil, V., sibillen, *profetes.* Sibillijnsch. *De sibillijnsche boeken.*
 Sfeer, V., sferen.
 Sfinx, V., sfinxen.
 Sidderen, o.w. Ik sidder, sidderde, heb gesidderd. Siddering, V.
 Sier, V. *Dit woord beteekende oudtijds gelaat, gedaante. 't Is nog overgebleven in: Goede sier maken, aan een vroolijken maaltijd volop eten en drinken. Lekker en vroolijk leven.*
 Sieraad, O., sieraden, sieradiën.
 Sieren, b.w. Ik sier, sierde, heb gesierd. Siering, V.
 Sierlijk, b.n. en bijw.
 Sigaar, V., sigaren. Sigarenfabriek.
 Signaal, O.
 Signalement, O.
 Signet, O., signetten.
 Sijfelen, o.w. Zij sijfelt, sijfelde, heeft gesijfeld.
 Sijpen, zijpen, o.w. Het sijpt, sijpte, heeft gesijpt.
 Sijpelen, zijpelen, zijperen, o.w. Het sijpelt, sijpelde, heeft en is gesijpeld.
 Sijs, M., sijzen. *Snaak, kwant.* Een wonderlijke sijs.
 Sijsje, O. *Zeker vogeltje.*
 Sik, V. *Kinbaard.* Ook *Geit.*
 Sikkel, M. *als munt, V. als maaiwerktuig.*
 Sim, V. *Aap - Ook: Snoer eener hengelroede.*
 Simpel, b.n. Simpelheid, V.
 Simpeltjes, bijw.

Sinaasappel, M. *Verkorting van Messinaasappel*. In den dezer dagen verschenen 3^{en} druk der *Woordenlijst voor de spelling der Ned. taal* is het *Sinaasappel* in den 2^{en} druk door *Chinaasappel* vervangen.

Sindel. Zie *Sintel*.

Sinds, voorz.

Singel, M.

Sintel, M. *Schuim, afval van metaal*. - Ook: *Uitgebrande steenkolen, in sommige streken sinders geheeten*.

Sinterklaas en Sint-Nicolaas, M. *Sinterklaas is ontstaan uit Sint Heer Klaas*. - Sinterklaasgoed.

Sipperlippen, o.w. *Met het voorste der lippen proeven*. Ik sipperlip, sipperlipte, heb gesipperlipt.

Sire, M.

Sirene, V., sirenen. Sirenenzang.

Siroop. Zie *Stroop*.

Sisser, M.

Sits, O., sitsen. Sitsenwinkel. Sitspapier.

Sjaal (ook châte), V., sjaals (châles).

Sjees, (ook: chais), V., sjeezen.

Sjeezen, b. en o.w. *Niet slagen bij het doen van examen. Afgewezen worden.*
 Hij sjeest, sjeesde, is gesjeesd.
 Sjerp, V.
 Sjofel, b.n. *Kaal, armoedig.*
 Sjofeltjes, bijw.
 Sjouw, V.
 Sjouwen, o.w. Ik sjouw, sjouwde, heb gesjouwd.
 Sjouwer, M.
 Skelet, O. *Geraamte.*
 Sla. Zie *Salade.*
 Slaaf, M., slaven. Slavenhandel, -keten enz.
 Slaafs, bijw.
 Slaafsch, b.n., slaafscher, meest slaafsch.
 Slaag. In *Slaag krijgen* voor slage, slagen krijgen.
 Slaags. In: *Slaags raken.*
 Slaak, O., slaken.
 Slaap, M. *Rust. De slaap is het beeld van den dood.* Slapeloos.
 Slaap, M., slapen. *Judith dreef Holophernes den nagel in den slaap zijns hoofds.*
 Slab, slabbe, V. *Slabbedoek.* Slabbetje.
 Slabbe, V. *Versche haring, die in de Zuiderzee gevangen wordt.*
 Slabbakken en slaphakken, o.w. Ik slabbak, slaphak; slabbakte, slaphakte; heb
 geslabbakt, geslaphakt. - *De echte vorm van 't woord is slaphakken, met slappe
 hakken loopen, en dus kwalijk voortgaan, strompelen of sukkelen. Toen het volk
 het woord niet meer verstond werd slaphakken met wegsmelting der vluchtige
 h tot slappakken verminkt en ontstond daarmede weldra de vorm slabbakken.*
 Slacht, V. *Het slachten.*
 Slachten, o.w. *Gelijken, evenaren.* Ik slacht, slachtte, heb geslacht.
 Slachten, b.w. *Dooden.* Slachter. Slachterij, V.
 Slachtbank, V.
 Sladood. Lange sladood, M. en V. *Heel lang en mager mensch.*
 Slag, M., slagen. *Klap.* Slagje, O., slagjes, slaagjes.
 Slag, O. *Soort.* Slagje.
 Slag, O., slagen. *Knip.*
 Slagel (slegel), M. *Een groote houten hamer.*
 Slagen, o.w. *Zijn doel bereiken.* Ik slaag, slaagde, ben geslaagd.
 Slager, M. *Slachter.*
 Slagtand, M.
 Slagvaardig, b.n.
 Slak (slek), V. Slakkengang. Slakkenhuisje.
 Slang, V. Slangetje. Slangebite, -kop, -tong, -vel. Slangenbloem, -gif, -hol,
 -kruid, -wortel. Slangenei. Slangenhuid.
 Slank, b.n. Slankheid.
 Slap, b.n.
 Slaphakken. Zie *Slabbakken.*
 Slavernij, V.
 Slavin, V.
 Slecht, b.n. en bijw.

Slechten, b.w. *Sloopen. Effen maken*. In sommige streken *Eggen*. - Ik slecht, slechtte, heb geslecht.

Slechts, bijw.

Slede, slee, V., sleden, sleeën. Sleetje.

Slee, V., sleeën. *Eene wilde pruim*.

Slee, sleeuw, b.n. *Zuur, scherp. Stomp: van de tanden sprekende*.

Sleep, M., slepen.

Sleepen, b.w. *Voorttrekken*. Ik sleep, sleepte, heb gesleept.

Sleeper, M. Sleeperspaard. Sleeperswerk.

Sleet, slete, V.

Sleeuw. Zie *Slee*. Sleeuwigheid, V.

Slegel. Zie *Slagel*.

Slei, sleg, slegge, V., sleien, sleggen. Zie *Slagel*.

Slemp, M. *Brasserij*.
 Slemp, V. *Zekere melkdrank*.
 Slendriaan, M.
 Slenk, V. *Moddergat in den weg*.
 Slenter, M. *Trage gang. Gewoonte, sleur. Streek*.
 Slenter, M. *Lap, lomp*. In sommige streken *Flenter*.
 Slenteren, o.w. Ik slenter, slenterde, heb geslenterd.
 Slepen, o.w. *Gesleept worden*. Het sleept, sleepte, heeft gesleept.
 Slet, V., sletten. Sletvink, M.
 Sleter, M. *Lap, vod*.
 Sleuf, V., sleuven.
 Sleur, V.
 Sleuren, b.w. Ik sleur, sleurde, heb gesleurd.
 Sleutel, M., sleutels, sleutelen. In sommige streken met niet ongewone *verwisseling van l met r*: sleuter.
 Slib, slibbe, slibber, V.
 Slier, M.
 Slieren, o.w. *Glijden*. Ik slier, slierde, heb geslierd. Slierbaan.
 Sliet, V., slieten.
 Slij, V., slijen. *Eene zeelt*.
 Slijk, slik, O. Slik is in sommige streken V. - Slijkerig, slikkerig.
 Slijm, O. Slijmig, slijmerig.
 Slijp, O. *Schuurzand, slijpzand*.
 Slijpon, b.w. Ik slijp, sleep, heb geslepen.
 Slijper, M.
 Slijpplank, V.
 Slijtage, V. Zie *Bagage*.
 Slijten, b. en o.w. Ik slijt, sleet, heb en ben gesleten.
 Slijter, M. Slijterij.
 Slik. Zie *Slijk*.
 Sliknat, b.n.
 Slimmerd, M. Slimmerdje.
 Slinger, M.
 Slinken (slenken), o.w. *Inkrimpen*. Het slinkt, slonk, is geslonken.
 Slinks, bijw., slinkser, slinkst.
 Slinksch, b.n., slinkscher, meestslinksch.
 Slip, V. Slippedrager, M.
 Slobbe, V. *Slabbe morsdoek*. Slobbctje.
 Slobberdoes, M. en V., slobberdoezen.
 Slobkous, V., slobkousen.
 Slodde, V. *Eene slordige, onzindelijke vrouw. Sloddervos. Slodderkous*.
 Slodder, M. *Een slordig manspersoon*.
 Slodderkons, V.
 Sloddervos, M. en V.
 Sloep, V. Zie *Aak*.
 Sloorie, V., sloeries. *Eene slons*.
 Sloester, M. *Bolster*. In sommige streken *Slos, V., slossen*.

Slof, V.
Slof, b.n.
Slok, M.
Slokker, M. Slokop, M. en V., slokoppen.
Slommer, M. *Beslommering*.
Slomp, M. *Warklomp*.
Slomp, V. *Eene morsige vrouw*.
Slond, slonde, V. *Slindkolk*. Ook *Slokdarm*.
Slons, V., slonsen. *Havelooze vrouw, sloerie*.
Slonsje, O. *Dievenlantarentje*.
Slonzen, o.w. Ik slons, slonsde, heb geslonsd.
Sloof, V., sloven. *Sukkelaarster*.
Sloof, V., slooven. *Voorschoot*.
Sloop, V., sloopen. *Kussensloop*.
Sloopen, b.w. Ik sloop, sloopte, heb gesloopt. Slooping, V.
Sloor, V., sloren. *Eene onnoozele vrouw*.
Sloot, V., slooten.
Slop, O. *Een straatje, dat van achteren toeloopt*. Ook: *eene opening*.
Slordig, b.n. en bijw.
Sloren. Zie *Sleuren*.
Slorp, slurp, M.
Slorpen, slurpen, b.w. Ik slorp, sluip; slorpte, slurpte; heb geslorpt, geslurpt.

Slot, O., sloten. Slotje, slootje; slootjes. Deursloten. Hangsloten. Slotenmaker.
 Slot, O., sloten. *Een kasteel.*
 Slot, O. *Einde.*
 Slot, O., sloten. *Saldo.*
 Sloven, o.w. *Zwoegen.* Ik sloof, sloofde, heb gesloofd.
 Sluier, M.
 Sluik, V. In: *Ter sluik.*
 Sluik, b.n. *Recht neerhangend:* Sluik haar.
 Sluiken, b.w. *Smokkelen.* Ik sluik, slook, heb gesloken.
 Sluimer, M.
 Sluimeren, o.w. Ik sluimer, sluimerde, heb gesluimerd.
 Sluip, V. In: *Ter sluip.*
 Sluipen, o.w. Ik sluip, sloop, ben geslopen.
 Sluiper, M.
 Sluis, V., sluizen.
 Sluiten, b. en o.w. Ik sluit, sloot, heb en ben gesloten.
 Slungel, M.
 Slurf, V., slurven. *De snuit van een olifant.*
 Sluw, b.n. en bijw. *Slim, loos, listig.* Sluwheid, sluwigheid, V.
 Smaad, M. Smadelijk.
 Smaak, M., smaken. Smakelijk.
 Smaakloos, b.n. *in eigenlijken zin: zonder smaak.*
 Smacht, V. *De afgesneden buik van een haring.*
 Smachten, o.w. Ik smacht, smachtte, heb gesmacht.
 Smak, M. *Het smakken.* - *Een worp, bons, val.* Eigenlijk *het geluid*, dat *worp, bons* of *val* veroorzaakt.
 Smak, V. *Zeker koopvaardijship.*
 Smak, V. *Zeker gewas.* Zie *Sumak.*
 Smakeloos, b.n.: *eene smakelooze* (niet nette) *kleeding.*
 Smaken, b.w. Ik smaak, smaakte, heb gesmaakt.
 Smakken, b.w. *Werpen.* Ik smak, smakte, heb gesmakt.
 Smakken, o.w. - *Gij moet bij het eten zoo niet smakken.* In sommige streken *Smekken.*
 Smaldeel, O., smaldeelen.
 Smalen, o.w. Ik smaal, smaalde, heb gesmaald. In sommige streken *Smeelen.*
 Smalt, V. *Zekere blauwe verf, welke door smelting uit kobalt verkregen wordt.*
 Smalte, V. Smalheid, V.
 Smaragd, M. *voor den steen*, O. *voor de stof.* Zie *Agaat.*
 Smart, smarte (smert, smerte), V. Smartelijk. Smarteloos.
 Smeden, b.w. Ik smeed, smeedde, heb gesmeed. Smeedkunst. Smeedwerk.
 Smeedbaar.
 Smederij, V.
 Smedig. Zie *Smijdig.*
 Smeegruis, O. Smeekolen, V. meerv.
 Smeeken, b.w. Ik smEEK, smeekte, heb gesmeekt. Smeeker. Smeekeling, M. en V. Smeekelinge, V. Zie *Aanhangsling.*
 Smeer, O. Smerig.

Smeerlap, M.

Smeets, M., smeten.

Smelt, V. *Zeker vischje, dat in het strand van het eiland Walcheren, tusschen Domburg en Westkappel, gevonden wordt.*

Smelten, b. en o.w. Ik smelt, smolt, heb en ben gesmolten.

Smelterij, V.

Smeren, b.w. Ik smeer, smeerde, heb gesmeerd.

Smergel, V. *Eene soort van ijzererts, ook amaril geheeten.*

Smerig, b.n. en bijw.

Smerlijn, M. *De dwerg- of leeuweriksvalk.*

Smet, V., smetten.

Smetsen, o.w. *Slempen, brassen.* Ik smets, smetste, heb gesmetst.

Smetten, b. en o.w. Ik smet; smette, smettede, smett'e; heb gesmet. Smetteloos.
 Smid, M., smeden. Smidshamer. Smidskolen.
 Smidse, V., smidsen. *Smederij*.
 Smient, V. *Eene soort van eendvogel*.
 Smijdig, smedig, b.n. *Lenig, buigzaam, smeedbaar*.
 Smijt, V. *Scheepstouw*.
 Smijten, b.w. Ik smijt, smee, heb gesmeten.
 Smoel, M. Smoeltje.
 Smoken, b. en o.w. Ik smook, smookte, heb gesmookt. Smoker.
 Smook, M.
 Smoordronken, b.n.
 Smoorlijk, b.n. en bijw.
 Smoren, b. en o.w. Ik smoor, smoorde, heb en ben gesmoord. Smoring, V.
 Smots, V. *Slons*. Smotsig.
 Smous, M., smousen. Smousentaal, -winst.
 Smousen, o.w. *Schacheren*. Ik smous, smouste, heb gesmoust.
 Smout, O.
 Smuigen, o.w. *Iets in 't geheim doen. Zich in 't geheim te goed doen*. Ik smuig, smuigde, heb gesmuigd.
 Smuik, V. In *Ter smuik*, d.i. *ter sluik*.
 Smuk, M. *Opschik, tooi*.
 Smul, V. Smulletje, O.
 Snaak, M., snaken. Snaaksch. b.n. Snaaks, bijw. Snaakschheid, V.
 Snaar, V., snaren. *Koord, riem*. Snarenspeel.
 Snaar, V., snaren. *Schoonzuster*.
 Snak, M., snakken.
 Snakerij, V.
 Snap, M.
 Snaphaan, M.
 Snapper, M.
 Snaps, M., snapsen. *Van het Hoogd. Schnapps: een borrel*.
 Snar, b.n. *Bits, vinnig*. Snarrig. Snarheid, V.
 Snars, sners V., snarsen, snersen. *Een grauw of snauw*. Ook: *Een beetje: Ik heb er geen sners van gehad*.
 Snauw, M. *Een grauw, een bits woord*.
 Snauw, V. *Een vaartuig*. Zie *Aak*.
 Snauwen, o.w. Ik snauw, snauwde, heb gesnauwd.
 Snavel, M.
 Sneb, snebbe, V. Snebje, snebbetje.
 Snebbig. Zie *Snibbig*.
 Snede, snee, V., sneden, sneeën. Sneetje.
 Snedeling, M. en V. Snedeling, V.
 Snedig, sneeg, b.n. en bijw., snediger, sneeger.
 Snees, M., sneezen. *Listige bedrieger, schacheraar*. 't Woord is eene verbastering van *Sinees, Chinees*.
 Snees, O., sneezen. *Twintigtal*.

Sneeuw, V. *Wordt het woord overdrachtelijk gebezigd in den zin van blankheid, dan is 't O.:* het sneeuw der kaken.

Snek, V. *Het rad, waarom de ketting van het horloge gewonden wordt bij het opwinden.*

Snel, V. *Eene kan.*

Snel, b.n. en bijw. Snelheid.

Snellen, o.w. Ik snel, snelde, ben gesneld.

Snerken, b. en o.w. *Een klanknabootsend woord, aan het braden van sommige voorwerpen ontleend.* Het snerkt, snerkte, heeft gesnerkt. *De boter snerkt te hard. - Een hoen snerken in de boter.*

Snerpen, o. en b.w. Het snerpt, snerpte, heeft gesnerpt. *De wonde snerpt.* In sommige streken: *de wonde snerkt.*

Snerpend, b.n. *Eene snerpende koude.*

Snars. Zie *Snars*.

Snert, V. *Erwtensoeep.*

Sneukeren, o.w. *Smullen, lekker eten*. Ik sneuker, sneukerde, heb gesneukerd.
 Sneven, o.w. Ik sneef, sneefde, ben gesneefd.
 Snibbig, snebbig, b.n. en bijw.
 Snijden, b.w. Ik snijd, sneed, heb gesneden. Snijdsel, O. Snijboon, snijbord enz.
 Snijder, M.
 Snik, M. *Het snikken*.
 Snik, V. *Eene soort van trekschuit*. Zie *Aak*.
 Snip, snep, V. Snippenei. Snippennet.
 Snippel. Zie *Snipper*.
 Snipper, V. Snipperkoek.
 Snirsen, o.w. *Snerpen, snerken, sissen*. Het snirst, snirste, heeft gesnirst.
 Snit, M., snitten.
 Snoelingen, M. meerv. *Snoeihout*.
 Snoek, M. *als voorwerpsnaam* (zek. visch); V. *als stofnaam*.
 Snoep, M. Snoeper. Snoepster.
 Snoepwinkeltje, O.
 Snoer, O.
 Snoeshaan, M. *Ontstaan uit snoefshaan*.
 Snoet (snuet), M.
 Snoeven, o.w. Ik snoef, snoefde, heb gesnoefd.
 Snoever, M.
 Snof (snuf), V. *Verkoudheid*. - *Het snoffen of snuffen*.
 Snol, V. *Eene ontuchtige vrouw*.
 Snood, b.n. en bijw., snooder. Snoodelijk.
 Snoodaard, M., snoodaards.
 Snor, M. *Roes*. - *Snorrend geluid*.
 Snor, V. *Knevelbaard*. Snorretje. Snorbaard, M.
 Snork, M.
 Snorken, snurken, o.w. Ik snork, snurk; snorkte, snurkte; heb gesnorkt, gesnurkt.
 Snorren, o.w. *Een snorrend geluid geven*. Ik snor, snorde, heb en ben gesnord.
 Snot, O.
 Snotteren, o.w. *Schreien*. Ik snotter, snotterde, heb gesnotterd.
 Snotolf, M., snotolven. *Eene slijmige soort van elft*.
 Snuf, V. *Reuk. Mode*. Zie ook *Snof*.
 Snuffelen, o.w. Ik snuffel, snuffelde, heb gesnuffeld.
 Snugger, b.n. en bijw., snuggerder. *Schrander, wakker, levendig*.
 Snuif, V., snuiven. Snuiftabak, V.
 Snuisterij, V.
 Snuet, snoet, M.
 Snuit, V. en O. *Grof vlas*.
 Snuiten, b.w. (*den neus, de kaars*). Ik snuit, snoot, heb gesnoten.
 Snuiten, b.w. (*een stuk hout*). Ik snuit, snuitte, heb gesnuit.
 Snuiter, M. Zie *Passer*.
 Snuitsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Snuiven, b.w. Ik snuif, snoof, heb gesnoven.
 Snurken. Zie *Snorken*.
 Sober, b.n. en bijw. Sobertjes, bijw.

Sociëteit, V., sociëteiten.

Soda, V.

Soebatten, o.w. Ik soebat; soebatte, soebattede, soebatt'e; heb gesoebat.

Soebatster.

Soep, V. Soeperig, b.n.

Soes, V., soezen. *Zeker gebak.*

Soes, M., soezen. *Dommel.*

Soezen, o.w. Ik soes, soesde, heb gesoesd.

Sofa, V., sofa's.

Soja, V. *Zekere prikkelende saus, aan de Japanneezen ontleend.*

Sok, V., sokken. Sokkerig.

Sold, O. *Bezoldiging.*

Soldaat, M., soldaten. Soldatenkind, -kleeding enz.

Soldeer, soldeersel, O.

Soldeeren, b.w. Ik soldeer, sol-

deerde, heb gesoldeerd. Soldeering. Soldeerder.
Soldij, V., soldijen.
Solfer, sulfer, O. en V. *Zwavel*. - *In sommige streken zegt men sulfer in plaats van sulferstok, d.i. zwavelstok.*
Solide, b.n. en bijw. *Vast, hecht; gegoed, in vertrouwen.*
Soliditeit, V.
Solist, M.
Sollen, b.w. Ik sol, solde, heb gesold.
Sollicitant, solliciteur, M.
Solliciteeren, b.w. Ik solliciteer, solliciteerde, heb gesolliciteerd. *Verzoeken (inz. om eene betrekking).*
Som, somme, V. Sommetje.
Sommige, alg. telw. (*van zaken*).
Sommigen, algem. telw. (*van personen*).
Somp, V. *Poel, moeras*. Sompvogel.
Soms, somtijds, somwijlen, somtemets, bijw.
Sonate, V. *Muziekstuk voor één instrument.*
Sondeeren, b.w. *Peilen, tenten*. Ik sondeer, sondeerde, heb gesondeerd.
Sondeering, V.
Sonnet, O., sonnetten. *Klinkdicht*.
Soort, V. en O. Soortelijk: *Soortelijk of specifiek gewicht*. Soortgelijk: *Soortgelijke menschen*.
Sop, O. en V.
Soppedoppen, o.w. Ik soppedop, soppedopte, heb gesoppedopt.
Sorbe, V. *De vrucht van den sorbeboom*.
Sorbet, O. *Een Oostersche drank*.
Sorteeren, b.w. Ik sorteer, sorteerde, heb gesorteerd. Sorteering, V.
Souverein, M. Souvereiniteit, V.
Spa, spade, bijw., spader, spaadst. *Laat. Men loov' God vroeg en spa.*
Spade, b.n. *Laat. De vroege en spade regen.*
Spa, spade, V., spaden.
Spaak, V., spaken. *Handboom*.
Spaak, bijw. in: *Spaak loopen*.
Spaan, V., spanen. Spanen, stoff. b.n. Schuimspaan. Roeispaan, d.i. *riem*.
Spaander, M., spaanders.
Spaansch-groen, O.
Spaarbank, V.
Spaarder, M. Spaarster, V.
Spaarpot, M.
Spaath, O., spathen. Vloeispaath, kalkspaath, gipsspaath enz. *Delfstoffen*.
Spaathachtig. Spathig.
Spadeling, M. *Eene late vrucht*.
Spalier, O. *Latwerk, waartegen de leiboomen geleid worden*.
Spalk, V.
Spalt, V. *Spleet*. - Tweespalt.
Span, spanne, V. *Eene lengtemaat*.
Span, O. *Gespan*. - *Een span paarden* enz.

Spang, V. *Eene gesp.*

Spanjaard, M., Spanjaarden, Spanjaards.

Spanning, V.

Spansel, O.

Spant, V. *Het spanwerk van een dak.* - Scheepswoord: *Het model, waarnaar een schip wordt gebouwd.*

Spar, sparreboom, M. Sparretje.

Spar, V, sparren - *Lange, dunne lat.* - Sparretje.

Spark, V. *Vonk.*

Spat, V. *Vlek, smet.* *In sommige streken, waar men voor spatten spetteren zegt, spetter geheeten.* - Spark.

Spat, V. *Aderspat: een gezwel, ontstaan door de uitzetting van eene ader.*

Spatel, V., spatels. *Een apothekerswerktuig: eene zalfspaan.*

Specerij, V., specerijen.

Specie, V., species, speciën,

Specht, M. *Zekere vogel*. Spechtenei.
 Speculant, M.
 Speek, V., speeken. *Staaft in een wiel*.
 Speek, b.n. *Ploertig, onbeschoft*.
 Speeken, o.w. *Spuwen*. Ik speek, speekte, heb gespeekt.
 Speekelen, o.w. Zie *Speeken*.
 Speeksel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Speelgenoot, M. Speelgenoot, V.
 Speelman, M., speellieden, speellui. *Muzikant (op kermissen in herbergen)*.
 Speelnoot, M. Speelnoot, V.
 Speelsch, b.n. en bijw., speelscher, meest speelsch.
 Speen, V., spenen. *Tepel van zoogdieren*. - Speenvarken.
 Speer, V., speren.
 Speet, V., speten. *Een werktuig om te spitten: eene boterspaan*.
 Spek, O.
 Spektakel, O. *Rumoer, opschudding. Wat maakte me die kerel een spektakel*.
 Spel, O., spellen, spelen. Beestenspellen. Apenspellen. De Olympische spelen.
 Blij- en treurspelen. Drie spellen kaarten. Spelletje.
 Speld, V., spelden. Speldje. Speldernieuw. Speldekop, -knop. Speldenkussen, -koker, -fabriek, -werk.
 Spelden, b.w. *Vaststeken met eene speld*. Ik speld, speldde, heb gespeld.
 Spelemeien, o.w. Ik spelemei, spelemeide, heb gespelemeid.
 Spelen, b. en o.w. Ik speel, speelde, heb gespeeld. Speler. Speelster. Speling, V.
 Spellens, b.w. Ik spel, spelde, heb gespeld. Spelling, V. Spelboek.
 Spelonk, V. Spelonkje.
 Spelt, V. *Eene soort van tarwe*.
 Spendeeren (spandeeren), o.w. *Ten koste leggen*. Ik spendeer, spendeerde, heb gespendeerd.
 Spenen (spanen), b.w. Ik speen, speende, heb gespeend.
 Sperge. Zie *Asperge*.
 Spergelkruid, O. *Wilde asperges*.
 Sperwer, M. Sperwertje.
 Speuren, b.w. *Bespeuren, merken*. Ik speur, speurde, heb gespeurd. Speurhond.
 Spiauter. Zie *Piauter*.
 Spichtig, b.n. en bijw.
 Spie, spij, V., spieën, spijen. *Bout of wig*. Spietje, spijtje.
 Spiegel, M.
 Spiegelen, o.w. Ik spiegel, spiegelde, heb gespiegeld.
 Spier, V. *De spierzwaluw, ook kerk-, muur-, steenzwaluw* geheeten.
 Spier, V. *Lichaamsdeel*.
 Spiering, M., *als stofnaam* V. Zie *Aal*. Spierinkje.
 Spiessglans, O. *Antimonium. Een metaal, dat uit kleine glanzige spiesen bestaat*.
 Spiets, spies, V., spietsen, spiesen. *Lans, speer*.
 Spijbelen, o.w. Ik spijbel, spijbelde, heb gespijbeld. *Geheimelijk de school verzuimen*.
 Spijk, V. *Zekere plant, ook Groote lavendel* geheeten.

Spijkbalsem. Zie *Spijkerbalsem*.

Spijker, M. *Nagel*. Ook: *Pakhuis*.

Spijkerbalsem, spijkbalsem, M. *Eene soort van zalf, alzoo genoemd naar den fabrikant JAN SPIJKER*.

Spijkeren, b.w. Ik spijker, spijkerde, heb gespijkerd.

Spijl, V. *StAAF. Dwarshout*.

Spijs, spijze, V., spijzen.

Spijt, V. Spijtig. Spijtigheid, V.

Spijten, onp. w. Het spijt, speet, heeft gespeten.

Spijzen, b. en o.w. Ik spijs, spijsde, heb gespijsd. Spijzing, V.

Spijzigen, b.w. *Spijzen*. Ik spijzig, spijzigde, heb gespijzigd. Spijziging, V. Zie de noot op *Bevochtigen*.

Spikkel, M. Spikkeltje.

Spikspeldernieuw, spiksplinternieuw, b.n. *In sommige streken hoort men voor dit laatste Spliksplinternieuw*. De beteekenis der woorden is: *zoo nieuw, dat de spijkers, spelden en splinters nog zichtbaar zijn*.

Spil, V. en O. Spillemaag, M. en V.

Spilgioen, M. *Spaansche jacht of patrijshond*.

Spillen, b.w. *Verspillen*. Ik spil, spilde, heb gespild.

Spin, V. *Eene verkorting van Spinnekobbe, waarvoor men nu schrijft Spinnekop, en dat in sommige streken luidt Koppespin. Eene dergelijke omzetting merkt men op in lichtklaar en klaarlicht, wagewijd en wijdewaag. Spinnetje*.

Spinaal, O. *Schoenmakersgaren*.

Spinazie, V.

Spinde, V. *Eene spijskast*.

Spinet, O. *Een snarenspeeltuig. dat naar een klavier gelijkt*.

Spinnekop, V. Zie *Spin*.

Spinnen, b.w. Ik spin, spon, heb gesponnen. Spinnerij, V.

Spinneweb, O. Spinnewebje.

Spinnewiel, O.

Spinrag, O. Zie *Rag*. In *Spinrag* is het eerste woord eigenlijk overtollig.

Spinrokken, O.

Spinsbek. Zie *Pinsbek*.

Spint, O. *Het vierde deel van een oud schepel. - Het lichte en zachte hout, dat in den stam tusschen de eigenlijke houtlaag en den bast ligt en allengs tot de houtlaag overgaat*.

Spion, M., spions, spionnen. Spionnetje.

Spiritualiën, V. *Geestrijke vochten*.

Spiritus, M.

Spit, O., speten, spitten. Speetje. spitje. Braadspit, braadspeten. - *Zij groeven drie spit of drie spitten diep*.

Spits, V. *Punt*.

Spits, O. in: *Het spits afbijten*.

Spits, b.n. en bijw., spitsen, spitst. Spitsheid, V.

Spitsvondig, b.n. en bijw. Spitsvondigheid, V. *Spitsvondig verdient de voorkeur boven spitsvinnig en spitsvindig*.

Spitten, b.w. Ik spit; spitte, spittede, spitt'e; heb gespit.

Spleet, V., spleten.

Splijten, b. en o.w. Ik splijt, spleet, heb en ben gespleten.

Splint, O. *Geld*.

Splinter, M. Splintertje.

Splinternieuw, b.n.

Splinterswijze, splinterswijs, bijw.

Split, O., splitten.

Splits, V. *Eene veerspie, spleetveer*.

Splitsen, b.w. Ik splits, splitste, heb gesplitst.

Splitten, b.w. *Splitsen, splijten*. Ik split; splitte, splittede, splitt'e; heb gesplit.

Spoed, M. Spoedig.

Spoeden, o.w. Ik spoed, spoedde, ben gespoed.

Spoel, V. *Een weverswerktuig.*

Spoelen, b.w. Ik spoel, spoelde, heb en ben gespoeld.

Spoeling, V.

Spog, O.

Spoken, o.w. Ik spook, spookte, heb gespookt. Spokerij, V.

Spon, V. *Bom, bommel of stop van een vat.* Sponnetje. Spongat.

Sponde, V. *Eene beweegbare plank voor aan het bed of de bedstede.*

Overdrachtelijk: *het bed of de bedstede zelf.* Huwelijkssponde. Doodsponde.

Sponning, V., sponningen. *Groef, sleuf, keep.* Sponninkje.

Spons, V., sponsen.
 Spook, O., spoken.
 Spooksel, O.
 Spoor, V., sporen. *Prikkel*.
 Spoor, O., sporen. *Voetstap. Wagenspoor*.
 Spoorslag, M.
 Spoorslags, bijw.
 Spoorweg, M.
 Sporen, b.w. *Aansporen*. Ik spoor, spoorde, heb gespoord.
 Sporen, o.w. *Met den spoorwagen rijden*. Ik spoor, spoorde, heb en ben gespoord.
 Sporen. Zie *Speuren*.
 Sporreling, V. *Krakeel, tegenstribbeling*.
 Sport, V.
 Spot, M.
 Spotten, o.w. Ik spot, spotte, heb gespot.
 Spotter, M. Spotster, V.
 Spotternij, V.
 Spoud, spouw, V. *Spleet*.
 Spouwen, b.w. *Splijten, spalten*. Ik spouw, spouwde, heb en ben gespouwen.
 Spouwertje, O. *Een beschuitje, dat zich gemakkelijk laat spouwen*.
 Spouwen. Zie *Spuwen*.
 Spraak, sprake, V. Sprakeloos.
 Sprank, V. *Vonk*.
 Sprankel, V. *Sprank*. Sprankeltje.
 Spreeuw, V. Spreeuwenei. Spreeuwennest.
 Sprei, V., spreien. Beddesprei.
 Spreiden (spreien), b.w. Ik spreid, spreidde, heb gespreid Spreidsel, O.
 Spreken, b. en o.w. Ik spreek, sprak, heb gesproken.
 Sprengen, b.w. *Besprenkelen*. Ik spreng, sprengde, heb gesprengd.
 Sprengel (sprankel), V. *Vonk. Vlekje, spatje*.
 Sprengel, M. *Rottenval*.
 Spreuk, V. Spreukje.
 Spriet, M. Boegspriet. Voelspriet. Jachtspriet.
 Spring, M. *Eene fontein*.
 Springen, o.w. Ik spring, sprong, heb en ben gesprongen.
 Spring-in-'t-veld, M. en V.
 Sprinkhaai, M.
 Sprinkhaan, M.
 Sprits, V. *Zeker gebak*.
 Sproet, V. *Zomervlek, ook Sproetel geheeten*.
 Sprok, b.n. *Broos*. Dit hout is zoo sprok.
 Sprokkel, M. *Een afgebroken takje*.
 Sprokkel, V. *Een heester*.
 Sprong, M. Sprongetje.
 Sprookje, O. Sprookjesschrijver.
 Spros, b.n. *Bros, broos*.
 Sprot, V. *Eene soort van kleine haring*.

Sprouw. Zie *Spruw*.
Spruchtel, M. *Een tak of arm van eene rivier*.
Spruit, V. Spruitjes. *Uitspruitsel van kool*.
Spruit, V. *Van een gieter*.
Spruit, O. *Touw*.
Spruw, V. *Eene ziekte in den mond, van jonge kinderen vooral, die zich kenmerkt door witte zweertjes. In sommige streken Sproe*.
Spugen, o.w. *Spuwen*. Ik spuug, spooog, heb gespogen. Spuugsel, O.
Spui, O. *Eene soort van sluis*. Spuikom. Spuidok.
Spuien, o.w. Ik spui, spuide, heb gespuid. Spuiing, V.
Spuut, V. Spuitenhuis.
Spuiten, b. en o.w. Ik spuit, spoot, heb gespoten.
Spurrie, V. *Een voedergewas*. Spurrieboter.
Spuug, spuugsel, spog, O.
Spuwen, b. en o.w. Ik spuw, spuwde, heb gespuwd. Spuwing, V. Bloedspuwing.
St, tusschenw.
Staaf, V., staven.
Staag, staagjes, bijw. *Stadig*.
Staak, M., staken.

Staal, O. *in alle beteekenissen*.
 Staan, o.w. Ik sta, stond, heb gestaan.
 Staandevoets, staandsvoets, bijw.
 Staangeld, stageld, O.
 Staanplaats, V.
 Staar, V. *Eene oogkwaal*.
 Staarlings, bijw. *Strak. Iemand staarlings in de oogen zien*.
 Staart, M. Staarteloos.
 Staat, M. Staatdame. Staatsschuld. Staatszaak. Staatzucht.
 Staatsie, V. *Pracht, praal*.
 Staatsman, M., staatslieden.
 Stad, V., steden. Stedendwinger, M. Stadsschool. Stadszegel. - Stadje.
 Stadhouder, stedehouder, M. *Plaatsbekleeder*.
 Stade, sta. In: *Te stade, te sta komen*.
 Stadhuis, O. *Raadhuis, gemeentehuis*.
 Stadshuis, O. *Een huis, dat het eigendom der stad is*.
 Stadie, V., stadiën. *Eene Romeinsche lengtemaat van ongeveer 134 meters*.
 Staf, M., staven. Stafje.
 Staffier, M., staffieren. *In Italië een gewapend bediende, die een mantel draagt*.
 Lijfsstaffier.
 Stag (staag), O., stagen. *Een zwaar scheepstouw*.
 Stageld. Zie *Staangeld*.
 Staggelen, o.w. *Trippelen*. Ik staggel, staggelde, heb gestaggeld.
 Staket, O., staketten.
 Staketsel, O., staketsels.
 Stakker, stakkerd, M., stakkers, stakkerds.
 Stal, M. Stalletje.
 Stalen, stoff. b.n. *Van staal*.
 Stalling, V.
 Stam, M. Stammetje.
 Stamelen (stameren), o.w. Ik stamel, stamelde, heb gestameld.
 Stamelkees, M., stamelkeezen. *Een stotteraar*.
 Stamet, O., stametten. *Fijne sajete*. Stametten, stoff. b.n.
 Stamijn, V. *Zeefdoek: een haren weefsel. Ook de zeef zelve. In sommige streken geeft men den naam van stamijn, stramijn, stremijn, O., aan een aarden, met gaten doorboorden schotel*. Stamijnen, stoff. b.n.
 Stampeien, o.w. *Stampvoeten*. Ik stampe, stampeide, heb gestampeid.
 Stamper, M.
 Stand, M.
 Standaard, standerd, M., standaarden, standaards, standerds.
 Standbeeld, O.
 Stander, M. Standertje.
 Standje, O. *Ruzie*.
 Standplaats, V.
 Stang (steng), V. Stangetje.
 Stank, M.
 Stap, M.

Stapel, M.
Stapelgek, b.n.
Stapswijze, stapswijs, bijw.
Stapvoets, bijw.
Star. Zie *Ster*.
Star, b.n. *Stijf*, nog over in *halsstarrig* en in
Staroogen, o.w. *Staren*. Ik staroog, staroogde, heb gestaroogd.
Statenbijbel, M.
Staten-Generaal, M.
Statie, V., statiën. *Vereeniging-plaats van vlootafdeelingen*.
Stede en stee, in: *In stede of in stee van*.
Stede, stee, V. Hofstede, hofstee,
Stee, V., steeën. *Plekje*.
Stedeling, M. en V. Stedeling, V. Zie *Aanhangeling*.
Steeds, bijw. *Gestadig*.
Steedsch, b.n.
Steeg, V., stegen.
Steeg, b.n., steeger. *Eene samentrekking van stedig*. On-

verzettelijk, stug. Steil. Steegheid, V.
 Steek, M., steken.
 Steekknief, V., steekkniefen. *Scheepswoord.*
 Steel, M., stelen. Steeltje
 Steelieden, steeliên, steelui, M. meerv.
 Steelswijze, steelswijs, bijw.
 Steen, M., steenen. Steenig. *Ziet steen niet op een enkelen steen, maar komt het voor als verzamelwoord, dan is het V.:* Dat is goede steen en toch is zij niet duur. *Als stofnaam is steen O.:* Het steen is harder dan het kurk.
 Steenbok, M.
 Steenbreek, V. *Zekere plant.*
 Steenbalk, M. *Zekere visch.*
 Steenigen, b.w. Ik steenig, steenigde, heb gesteengd. Steeniging, V.
 Steg, M. In: *Weg noch steg weten.*
 Stegel, M. *Stijgbeugel. Stegelreep.*
 Steiger, M. *Een toestel om te stijgen. Steiger komt af van het verouderde werkwoord steigen, dat doen stijgen beteekent. 't Leeft nog in*
 Steigeren, o.w. Het steigert, steigerde, heeft gesteigerd. Steigering, V.
 Steil, b.n. en bijw., steiler, steilst. Steilte, V. Steilheid, V.
 Steiloor, M. en V., steilooeren. Steiloorig. Steiloorigheid, V.
 Stek, V., stekken. *Spruit.*
 Stek, O. *Bergplaats. - Staketsel.*
 Stekade, V. *Een steekdegen uit een degenstok.*
 Stekeblind, b.n.
 Stekel, M. Stekelig.
 Stekeling, M. *Zekere visch, ook grondeling geheeten. Stekelingetje.*
 Steken, b. en o.w. Ik steek, stak, heb gestoken.
 Steking, V.
 Stel, M. *Het stellen. O. in de bet. van bijeengepaste verzameling: een stel porselein; een stel maten en gewichten.*
 Stelen, b.w. Ik steel, stal, heb gestolen. Steler. Steelster.
 Stellage, V. *Zie Bagage.*
 Stelling, V. Stellinkje.
 Stelsel, O.
 Stelt, V. Steltenlooper, M. *Een persoon, die op stelten loopt.*
 Steltlooper, M. *Zekere vogel.*
 Stem, V. Stemmetje. Stemmeloos.
 Stemmig, b.n. en bijw. *Eenvoudig, bescheiden.*
 Stempel, M. Stempeltje.
 Stempen, b.w. *Stelpen, stuiten.* Ik stemp, stempte, heb gestempt.
 Stenen (steunen), o.w. Ik steen, steende, heb gesteend.
 Steng (stang), V. Stengetje.
 Stengel, M.
 Stenograaf, M., stenografen. *Snelschrijver.*
 Steppe, V. *Hoogliggende, woeste uitgestrektheid in Rusland.*
 Ster, star, V., sterren, starren. Sterretje, starretje. Sterrebloem. Sterrekers.
 Sterreschot. Sterrenbeeld, -hemel, -kunde, -wichelaar enz.

Sterfelijk, b.n.
Sterfte, V.
Sterfgeval, O.
Sterfval, M. *Onverwachte erfenis*.
Sterkte, V.
Sterveling, M. en V. Stervelinge, V. Zie *Aanhangeling*.
Sterven, o.w. Ik sterf, stierf, ben gestorven.
Stere, V., steren, steres. *Kubieke el*.
Steun, M.
Steunder, M.
Steunsel, O. Steunseltje.
Steunen, o.w. *Rusten, stutten*. Ik steun, steunde, heb gesteund.
Steunen. Zie *Stenen*.

Steur, M. *Een visch*. Kampersteur: *Harde eieren met mosterd*.
 Stevel, M. *Laars*.
 Steven, M. Voorsteven, Achtersteven.
 Stevenen, o.w. Ik steven, stevende, ben gestevend.
 Stevig, b.n. en bijw. Stevigheid.
 Sticht, stift, O. *Eene landstreek, onder een abt, bisschop of aartsbisschop staande*: Het Sticht van Utrecht, Overijsel of het Oversticht. Stichtenaar.
 Stichtsch.
 Stichtelijk, b.n. en bijw.
 Stichten, b.w. Ik sticht; stichtte, stichtede, stichtt'e; heb gesticht. Stichter.
 Stichtster. Stichting, V.
 Stiefbroeder, M. Stiefzuster, V. Enz.
 Stieg. Zie *Stijg*.
 Stier, M. Stierekop. Stierenhuid. Stierengevecht. *Wordt Stierekop als scheldnaam gebezigd, dan luidt het in sommige streken Stierkop*. Stierevleesch, stierenvleesch, O.
 Stieren. Zie *Sturen*.
 Stift, V. *Puntig voorwerp*. Graveerstift.
 Stift, O. Zie *Sticht*.
 Stijf, b.n. en bijw., stijver. Stijfheid, V.
 Stijfsel, V. *In sommige streken luidt dit Stijtsel*.
 Stijfte, V.
 Stijg, V. en O. *Twintigtal*.
 Stijgbeugel, M.
 Stijgen, o.w. Ik stijg, steeg, ben gestegen.
 Stijl, M. *Schrijf-, schilder- en bouwtrant*.
 Stijl, M. *Stut*.
 Stijven, b.w. *Stijf maken*. Ik stijf, steef, heb gesteven. Stijving, V.
 Stijven, b.w. *Sterken*. Ik stijf, stijfde, heb gestijfd.
 Stijvigheid, V.
 Stikken, b. en o.w. *Verstikken*. Ik stik, stikte, heb en ben gestikt.
 Stikken, b.w. *Steken, borduren*. Ik stik, stikte, heb gestikt.
 Stikstof, V. *Eene luchtsoort, die met de zuurstof het hoofdbestanddeel van de dampkringslucht uitmaakt*.
 Stil, b.n. en bijw. Stilheid, V.
 Stilhouden, stilliggen, stilstaan, stilzitten, stilzwijgen. *Als samenstellingen in één woord te schrijven*.
 Stilst, M.
 Stillekens, stilletjes, bijw.
 Stilstand, M.
 Stilte, V.
 Stilzwijgen, O.
 Stinken, o.w. Ik stink, stonk, heb gestonken.
 Stinkerd, M.
 Stip, V. Stipje.
 Stippel, V. Stippeltje.
 Stipt, b.n. en bijw. Stiptheid.

Stobbe, V. *Een boomstomp*. Ook: *eene turfmaat*.
Stoeien, o.w. Ik stoei, stoeide, heb gestoeid.
Stoel, M. Stoelenmatter, -maker.
Stoep, V.
Stoepje, O. *Stadssoldaat*.
Stoet, M. *Gevolg, optocht*.
Stoet, V. *Een langwerpige broodje, in sommige streken Stuit geheeten*.
Stoeterij, V. *Eene paardenfokkerij*.
Stof, O. *Stuifzand* enz. Stofje.
Stof, stoffe, V. *Stoffage* en *Onderwerp*.
Stoffage, V. *Zie Bagage*.
Stoffeeren, b.w. Ik stoffeer, stoffeerde, heb gestoffeerd.
Stoffelijk, b.n.
Stoffen, stoff. b.n.
Stoffen, o.w. *Pochen*. Ik stof, stoffte, heb gestoft.
Stoffen, b.w. *Van stof reinigen*.

Ik stof, stofte, heb gestoft.
 Stoffer, M. Zie *Passer*.
 Stofregen, M.
 Stok, M. Stokkeknecht.
 Stoken, b.w. Ik stook, stookte, heb gestookt. Stoker.
 Stokerij, V. Zie *Babbelarij*.
 Stokken, b.w. *Bijen stokken. Ankers stokken*. Ik stok, stokte, heb gestokt.
 Stokken, o.w. *Blijven steken*. Ik stok, stokte, ben gestokt.
 Stollen, o.w. Het stolt, stolde, is gestold.
 Stolp (stulp), V. *Deksel, klok*.
 Stom, b.n.
 Stomdronken, b.n.
 Stomme, M. en V.
 Stommerik, M., stommeriken.
 Stommititeit, V. *Domme streek*.
 Stomp, M. *Stoot*.
 Stomp, V. *Een overgebleven eind. Romp*.
 Stond, M. Stonde, V.
 Stoof, V., stoven. Stovengeld. Stovenzetster, V.
 Stool, V., stolen. *Een breede band of strook, die een deel uitmaakt van het plechtgewaad eens priesters. De stoel herinnert aan de smarten door Christus geleden, inz. aan de banden, waarmede hij aan den geeselpaal werd vastgehecht*.
 Stoom, M.
 Stoomen, o.w. Ik stoom, stoomde, heb en ben gestoomd.
 Stoomsleeper, M.
 Stoop, V., stoopen. *Eene vochtmaat, die vier pinten of twee kan inhoudt*.
 Stoorloos, storeloos, b.n.
 Stoornis, V. Zie *Beduidenis*.
 Stoot, M., stooten.
 Stooten, b.w. Ik stoot, stootte, of stiet, heb gestooten.
 Stooter, M. *Eene munt, ter waarde van een achtste gulden. Zie Achtentwintig*.
 Stootsch, b.n. *Stootig*. Stootschheid V.
 Stop, V.
 Stoppel, M. stoppels, stoppelen.
 Stopsel, O.
 Stopverf, V.
 Storen, b.w. Ik stoor, stoorde, heb gestoord. Storing, V. Zie *Achting*.
 Stork, M. *Een ooievaar*. Hetzelfde als het Hoogd. *Storch*.
 Storm, M. Zie *Adem*. Stormpje.
 Stormenderhand, bijw.
 Stormlopen, o.w. Ik loop storm, liep storm, heb stormgelopen.
 Storting, V.
 Stortregen, M.
 Stoutelijk, bijw.
 Stouterd, M.
 Stouwen, b.w. *Stuwen*. Ook: *veel eten en drinken*. Hij kan wat stouwen: hij kan wat bergen. Ik stouw, stouwde, heb gestouwd.

Stoven, b. en o.w. Ik stoof, stoofde, heb en ben gestoofd. Stoving, V. Zie *Achting*.
Straal, M., stralen. Straaltje. Stralenkrans, -kroon.
Straam (striem), V.
Straat, V.
Straf, straffe, V. Strafje.
Strak, b.n. en bijw.
Straks, strakjes, bijw.
Stram, b.n. en bijw.
Stramijn. Zie *Stamijn*.
Strand, O.
Strandjut, strandjutter, M. *Stranddief*.
Strandvond, M.
Strandvonder, M. Strandvonderij, V. Zie *Babbelarij*.
Strang, strauge, O. *Het strand*. - *Een zeeboezem met zijn strand*.
Streek, M., streken. *List*.
Streek, V. *Landstreek*, *Strijking*. *Windstreek*. *Streep*.
Streel, V., strelen. *Roskam*.
Streelen, b.w. Ik streel, streeelde, heb gestreeld. Streeling, V. Zie *Achting*.

Streem. Zie *Striem*.
 Streen, V., strenen. *Eene streng garen*.
 Streep, V., strepen.
 Stremsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Streng, b.n. en bijw.
 Streng, V., strengen. Strengetje.
 Strengel, M. *De streng eener vlecht*.
 Strepen, b.w. Ik streep, streepte, heb gestreept.
 Streven, o.w. Ik streef, streefde, heb gestreefd. Streving, V.
 Stribbelen, o.w. *Kibbelen*. Ik stribbel, stribbelde, heb gestribbeld.
 Stribbeling, V. Stribbelingetje.
 Striem (stream, straam), V. Striempje.
 Strijd, M., strijden.
 Strijden, o.w. Ik strijd, streed, heb gestreden. Strijdig.
 Strijder, M.
 Strijkel, M. *Strijkstok bij het meten*. Zie *Beitel*.
 Strijkelings, bijw. *Rakelings*.
 Strijken, b. en o.w. Ik strijk, streek, heb gestreken. Strijking, V. Strijkijzer.
 Strijkgeld, O. *Trekgeld*.
 Strijkweer, V., strijkweren. *Eene borstwering, een bolwerk*.
 Strik, M.
 Striklis, V., striklissen.
 Strikt, b.n. en bijw. Striktheid.
 Striktelijk, bijw.
 Strippeling, V. *Gestripte tabak*.
 Strippen, b.w. *Van de stelen afstroopen*. Ik strip, stripte, heb gestript.
 Strips, V. in: strips krijgen: *Slaag krijgen*.
 Strobbe, strubbe, V. *Een struikgewas*.
 Strobbelem, strubbelem, o.w. *Struikelen*. Ik strobbelem, strobbelede, heb gestrobbeled.
 Strobbeling, strubbeling, V.
 Stroef, b.n. en bijw., stroever, stroefst.
 Stronk, M.
 Stront, V.
 Stroo, O. Strootje. Strooien, stoff. b.n. *Strooien hoed*.
 Strooioedenfabriek, V.
 Strook, V., strooken.
 Strooken, b.w. *Streelen*. Ik strook, strookte, heb gestrookt.
 Strooken, o.w. *Overeenstemmen*. Het strookt, enz.
 Stroom, M., stroomen. Stroompje.
 Stroomling, stroomeling, M. *Eene soort van haring in de Bothnische golf*.
 Stroomen, o.w. Hij stroomt, stroomde, heeft gestroomd. Strooming, V.
 Stroop, M. *Het stroopen*.
 Stroop, siroop, V., stropen, siropen. Stroopje. Stroperig.
 Stroopen, b. en o.w. Ik stroop, stroopte, heb gestroopt. Strooping, V. Strooperij, V.
 Strooper, M.
 Stroowisch, V., stroowisschen.

Strop, M.
Stroperig, b.n.
Strot, M. Strottenhoofd, O.
Strubbe (strobbe), V. *Struik*.
Strubbelen. Zie *Strobbelen*.
Struif, V., struiven. *Eieren, in de pan tot een koek gebakken*.
Struik, M. Struikje.
Struikwinde, V. *Zekere plant, ook stekende winde geheeten*.
Struis, M., struisen. *Struisvogel*.
Struis, V. *Loodwit*.
Struisch, b.n.
Struweel, (struwel), O. *Struikgewas, heestergewas*.
Studeeren, o.w. Ik studeer, studeerde, heb gestudeerd.
Student, M. Studentenfeest, -lied, -grap, -leven enz.
Studie, V., studiën en studies. Hij heeft zijne studiën voltooid aan de hoogeschool van Leiden. - Dat zijn twee studies van Raphaël.
Stuik, M. *Het stuiken*.
Stuifmeel, O. Stuifzand, O.

Stuik, M. *Een tien- of twaalfstal schooven of bossen koren, paardenboonen of vlas, welke op het veld naast en tegenover elkander worden geplaatst.*
 Stuiken, b.w. *In stuiken zetten.* Ik stuik, stuikte, heb gestuikt.
 Stuiken, b.w. *Stooten.* Ik stuik, enz.
 Stuiken, o.w. *Zeker jongensspel, waarbij de spelers de stuiters, marbels of knopen enz. in een kuiltje laten vallen.* Ik stuik, enz.
 Stuij, V.
 Stuit, M. *Het stuiten.*
 Stuit, V. *Zeker lichaamsdeel: het onderste deel van de ruggegraat.*
 Stuit, stuite, V. *Eene boterham.* Zie ook *Stoet.*
 Stuijter, M.
 Stuiveling, V. *Bevroren turf.*
 Stuiven, o.w. Het stuijft, stoof, heeft en is gestoven.
 Stuijver, M. Stuijvertje, O.
 Stuk, O., stuks, stukken. *Zes stuks borden. Het bord viel in zes stukken.*
 Stukadoer, M., stukadoors. *Een plafonneur.*
 Stukadoren, b. en o.w. Ik stukadoer, stukadoorde, heb gestukadoord.
 Stuksgewijze, stuksgewijs, bijw.
 Stulp, V. *Stolp. - Hut.*
 Stumper, stumperd, M.
 Sturen, stieren, b.w. Ik stuur, stuurde, heb gestuurd.
 Stut, M., stutten.
 Stutsel, O.
 Stuur, O.
 Stuurman, M., stuurlieden, stuurlui.
 Stuursch. b.n. en bijw. Stuurschheid, V.
 Stuw, V., stuwen.
 Stuwage, V. *Zie Bagage.*
 Stuwen, b.w. Ik stuw, stuwde, heb gestuwd.
 Subsidie, V. en O., subsidiën, subsidies.
 Suf, b.n. en bijw.
 Suiker, V.
 Suikerij (cichorei), V.
 Suilen, b. en o.w. *Met een sleepnet visschen. - Leuteren, talmen.* Ik suil, suilde, heb gesuuld.
 Suizebollen, o.w. Ik suizebol, suizebolde, heb gesuizebold.
 Suizelen, o.w. Ik suizel, suizelde, heb gesuizeld. Suizeling, V.
 Suizen, o.w. Het suist, suisde, heeft gesuisd. Suizing, V.
 Sujet, O. Een slecht sujet, *een slecht mensch, een doordraaier.*
 Sukade, V. Sukadekoek.
 Sukkel, M. *Het sukkelen.*
 Sukkel, M. *Sukkelaar.*
 Sukkelaar, M.
 Sul, M., sullen. Sulletje.
 Sulfer, solver, O. en V.
 Sullen, b. en o.w. Ik sul, sulde, heb gesuld. Sullebaan.
 Sultan, M. Sultane, V.

Sumak, smak, V. *Een heestergewas in Zuid-Europa.*
Supplement, O.
Surprise, V. *Verassing; geschenk.*
Sussen, b.w. Ik sus, suste, heb gesust.
Swisent, M. *Eene soort van Virginia-tabak.*
Syllabe, V.
Sympathie, V., sympathieën.
Synagoge, V.
Synode, V.
Synoniem, O., synoniemen.
Syring. Zie *Sering.*
Systeem, systema, O., systemen, systema's.

T.

- T, V., t's. Zie *A*.
 'T. *Verkorting van Het*.
 T'. *Verkorting van Te*.
 Taai, b.n. en bijw.
 Taai-taai, O. *Eene soort van Friesche koek*.
 Taak, V., taken.
 Taal, V., talen. Taalkundige, M. en V.
 Taan, V. *Gemalen eikenschors*. Tanig: *taankleurig, geelkleurig*.
 Taart, V. Taartepan. Taartendeeg.
 Taats, V. *Kopspijker*. - *IJzeren of stalen pin in een tol*. Taatstol.
 Tabak, V., tabakken. Tabaksasch. Tabakssteel. Tabaksstank. Tabakszak.
 Tabbaard, tabberd, M., tabbaarden, tabbaards, tabberden, tabberds. Getabbaard, getabberd.
 Tabel, V. Tabelletje.
 Tabernakel, M. en O.
 Tabijn, O. *Eene dichte gewaterde zijden stof*. Tabijnen, stoff. b.n.
 Tachtig, hoofdgetal.
 Tact, M. *Gevoel; oordeel; overleg*.
 Tactiek, V. *Krijgskunde*.
 Taf, V., taffen. Taffen, stoff. b.n.
 Tafel, V., tafels, tafelen. *Mahoniehouten tafels. De tafelen der wet*.
 Tafelet, O. *Een schrijftafeltje*.
 Tafereel, O., tafereelen.
 Tagent, Zie *Tangent*.
 Taille, V., tailles. *Gestalte*.
 Tak, M., takken.
 Takel, M.
 Takelage, V. Zie *Bagage*.
 Takkeling, M. *Een jonge vogel, die nog maar van tak tot tak kan vliegen*.
 Takkenbos, M., takkenbossen.
 Taks, M. *Dashond*.
 Taks, V. *Taak*.
 Tal, O.
 Talent, O. Talentvol.
 Talhout, O.
 Talie, V., talies. (*Scheepswoord*).
 Talie, V. *Het vierde deel eener oude el*.
 Taling (teling), M., talingen. *Eene soort van kleinen eendvogel*. Talinkje.
 Talk, V.
 Talm, M. en V. *Een talmachtig mensch*.
 Talmen, o.w. Ik talm, talmde, heb getalmd.
 Talmud, M. *Joodsch wetboek*. Talmudisch.
 Tamarinde, V. Tamarindeboom. Tamarindhout. Zie *Aak*.
 Tamarisk, V. *Een heestergewas, met specerijachtigen bast en wortel*.
 Tamboer, V. *Trommel*.

Tamboer, M. *Trommelslager*.
Tamboerijn, V. *Rinkelbom*.
Tamboer-majoor, M.
Tand, M. Taneloos. Tandenborstel, -stoker, -trekker.
Tanen, b. en o.w. *Met taan bereiden, loogen*. - *Verdonkeren, verduisteren*. Hij
taant, taande, heeft en is getaand. Taning, V. Zie *Achting*.
Tang, V. Tangetje.
Tangens, V., tangenten. *Raaklijn*.
Tangent, V., tangenten. *Klavierpennetje*.
Tante, V., tantes.
Tap, M.
Tapijt, tapeet, O., tapijten, tapeten.
Tappelings, bijw.
Tapper, M. Tapster, V.
Tapperij, V. Zie *Babbelarij*.

Taptoe, V. *Het woord schijnt afgeleid te zijn van een gebruik uit vroegere tijden, toen de politie op een bepaald uur des avonds in de herbergen rondging om den tap der vaten te sluiten.*

Tarantula, V., tarantula's. *Eene soort van spin.*

Tarbot, V.

Tarief, O., tarieven.

Tarnen (tornen), b.w. Ik tarn, tarnde, heb getarnd.

Tarra, V.

Tartaan, V. *Zeker vaartuig in de Middellandsche Zee.*

Tarten, b.w. Ik tart, tartte, heb getart.

Tarwe, V. Tarwemeel, -brood. Tarwenoogst.

Tas, M., tassen. *Een hoop.*

Tas, V., tassen. *Vrouwspersoon.*

Tasch, V., tasschen. *Een buidel of zak.*

Taschkruid, taschjeskruid, O.

Tassen, b.w. *Ophoopen.* Ik tas, taste, heb getast.

Tast, M. *Hij deed het op den tast, bij den tast, d.i. al tastende.*

Tasten, b.w. *Vatten. Voelen.* Ik tast, tastte, heb getast.

Tatewalen, b. en o.w. *Krom praten, stamelen.* Ik tatewaal, tatewaalde, heb getatewaald.

Taxeeren, b.w. *Schatten.* Ik taxeer, taxeerde, heb getaxeerd.

Taxis, M., taxissen. *Een heestergewas.*

Te, voorz. *Het wordt verbonden met de bijwoorden, welke op 8 eindigen:*

Tegoeds, *doch* te goed; tevergeefs, *doch* te geef. *Zoo ook:* terloops, tersluiks, *doch* ter sluik, ten onrechte, ter leen, enz.

Teeder, teer, b.n. en bijw., teederder, teederst. Teederheid, teerheid, V.

Teedergevoelig, teergevoelig, b.n.

Teef, V., teven. *Een wijfshond.* Teefje.

Teek, tiek, V., teken, tieken. *Een insect.*

Teeken, O, teekens, teekenen. *Teekens wordt gebruikt in gewonen, teekenen in verheven zin: leestekens; wonderen en teekenen, de teekenen der tijden.*

Teekenaar, M.

Teekenen, b.w. Ik teeken, teekende, heb geteekend. Teekening, V.

Teel, teil, V., teelen, teilen. *Een aarden vat.*

Teelt, V.

Teem, M. *Het temen: vervelend. langzaam praten.*

Teems, V., teemsen.

Teen, toon, M., teenen, toonen.

Teen, V., teenen. *Twijg.* Teenen, stoff. b.n.

Teer, O. Terig.

Teerling, M. Teerlinkje.

Teezen, b w. *Pluizen.* Ik tees, teesde, heb geteesd. Teezing, V.

Teffens, tevens, hijw.

Tegel, M. *Vloersteen.* Tegeltje.

Tegen, voorz. *Tegen vormt met werkw. samenstellingen, als: Tegenademen, tegenbieden, tegenbulken, tegendraaien, tegendrijven, tegengapen, tegenijlen, tegenkomen, tegenloopen, tegenrennen enz.*

Tegendraads, bijw.
Tegendraadsch, bn.
Tegengif, - gift, V. *Tegenvergif*.
Tegenkating, V.
Tegenspoed, M.
Tegenspraak, V.
Tegenstand, M.
Tegenweer, V.
Tegenwind, M.
Tegenwrijten, o.w. *Tegenstreven, tegenworstelen*. Ik wrijt tegen, wreet of wrijtte tegen;

heb tegengewreten of tegengewrijt.
 Tegoeds, te goed, bijw.
 Tehuis, Thuis, O.
 Teil. Zie *Teel*.
 Teisteren, b.w. Ik teister, teisterde, heb geteisterd. Teistering, V.
 Tekort, O.
 Tekst, M.
 Tel, M. *Telgang*.
 Tel, M. *Het tellen*.
 Tel, telle, V. *Zeker paard, om zijn gang ook telganger en pasganger geheeten*.
 Telegraaf, V., telegrafien.
 Telegrafist, M.
 Telegram, O., telegrammen.
 Telegraphisch, b.n.
 Telen, b.w. Ik teel, teelde, heb geteeld. Teler. Teling, V.
 Telefoon, V.
 Teleurstellen, b.w. Ik stel teleur, stelde teleur, heb teleurgesteld. Teleurstelling.
 Telg, V. *Spruit*.
 Telg, M. en V. *Afstammeling*.
 Teljoor, O., teljoren. *Een tafelbord*.
 Telkenmale, telkenmaal, bijw.
 Telling, V.
 Teloorgaan, o.w. Gaat teloor, ging teloor, is teloorgegaan.
 Temen, o.w. Ik teem, teemde, heb geteemd. Temer. Temerig.
 Temet, bijw.
 Tempeest, O., tempeesten. *Onweder, orkaan*.
 Tempel, M., tempels, tempelen.
 Tempelier, M., Tempeliers en Tempelieren. *Ridder eener voormalige geestelijke orde*.
 Temper, M. *Tempering, getemperdheid. - Gesteldheid*.
 Temperament, O.
 Tempering, V.
 Temptatie, V. *Kwelling*.
 Tempteeren, b.w. *Kwellen*. Ik tempteer, tempteerde, heb getempteerd.
 Tems. Zie *Teems*.
 Tenietdoening, V.
 Tenor, M., tenors, tenoren.
 Tent, V.
 Tenteeren, b.w. *Ondervragen*. Ik tenteer, tenteerde, heb getenteerd.
 Tenten (tinten), b.w. *Eene wonde peilen*. Ik tent, tentte, heb getent. Tentijzer.
 Tenware, tenzij, voegw.
 Tenzelfden, voorn.
 Teorbe, V. *Eene soort van luit*.
 Tepel, M.
 Tepronkstelling, V.
 Terdege, terdeeg, bijw.

Terechtbrengen, terechthelpen, terechtstellen, terechtstaan, terechtwijzen. *Als samenstellingen in één woord te schrijven.*

Teren, b.w. *Met teer bestrijken.* Ik teer, teerde, heb geteerd.

Teren, b. en o.w. *Verteren.* Ik teer enz. Tering, V.

Terloops, bijw.

Term, M. *Zie Adem.*

Termijn, M. Termijntje.

Ternauwernood, bijw.

Ternederliggen, ternederschrijven, ternederwerpen, ternederzinken *in één woord te schrijven.*

Terp, V.

Terpentijn, V.

Terras, O., terrassen.

Terrein, O.

Tersluiks, ter sluik, bijw.

Terts, V.

Terug, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als:* Terugbrengen, terugdrijven, terugjagen, terugreizen, terugspringen, terugvaren enz.

Terugkomst, V.

Terugreis, V.

Terwijl, voegw.

Terzelfder, voorn.

Test, V.

Testament, O.

Testeeren, b.w. Ik testeer, testeerde, heb getesteerd. *Een erfmaking doen.*

Tets, b.n. *Deegachtig, niet doorbakken.*
 Teug, V.
 Teugel, M. Teugelloos.
 Teut, M. en V. *Iemand die langzaam spreekt.*
 Teuten, o.w. Ik teut, teutte, heb geteut.
 Tevens, teffens, bijw.
 Tevergeefs, vergeefs, bijw.
 Tevreden, b.n. en bijw. Tevredenheid, V.
 Thans, bijw. *Dit woord is samengetrokken uit te hande; daarom wordt het met h gespeld, evenals althans. Nochtans daarentegen, dat gevormd is uit nog en dan, mist daarom de h.*
 Theater, O.
 Thee, V., theeën.
 Theologie, V. Theologisch. Theologant.
 Theoloog, M., theologen.
 Theorie, V., theorieën.
 Theriakel, triakel, V. *Eene artsenij.*
 Thesaurie, V.
 Thuis en te huis, bijw.
 Thyrs, M., thyrzen. *De met wijngaardranken omslingerde staf der priesters van Bacchus.*
 Tichel, M., tichels, tichelen. Ticheloven. Tichelsteen.
 Tiek. Zie *Teek*.
 Tiend, O., tienden. Tiendboek. Tiendplichtig.
 Tiendehalf, telw.
 Tier, V.
 Tierelantijntje, tierlantijntje, V.
 Tij, O., tijen. *Verkorting van Getij.*
 Tijd, M. Tijdelijk: *voor zekeren tijd.* Tijdig: *in tijds, op zijn tijd.*
 Tijding, V. Tijdinkje.
 Tijdsverloop, O.
 Tijdvak, O.
 Tijdverdrijf, O.
 Tijdverlies, O.
 Tijen, tijgen, o.w. Ik tij, tijde, heb getijd. *Zij tijen (tijgen) weer aan 't werk.*
 Tijgen (aantijgen), b.w. *Beschuldigen.* Ik tijg, tijgde, teeg, heb getijgd, getegen.
 Tijgen (*eigenlijk tiegen*), o.w. *Trekken.* Ik tijg, tieg; toog; ben getogen.
 Tijger, M., tijgers en tijgeren. Tijgerin, V.
 Tijk, O. *voor de stof*, V. *voor het voorwerp* (een overtrek), *dat er van vervaardigd wordt.* Beddetijk. Kussentijk.
 Tijloos, tijdeloos, V., tijloozen. *Zekere bloem.*
 Tijm, M. *Eene welriekende plant.*
 Tijne, V. *Een watervat.*
 Tijns, tins, M., tijnzen, tinzen. *Cijns, schatting, tol.*
 Tik, M.
 Tiktak, O. *Zeker spel.*
 Til, M. *Het tillen.*

Til, tille, V. *Ophaalbrug*. - *Duiventil*.
Tilbury, V., tilbury's.
Timber, M. *Stempel*. *Hetzelfde als het Fransche timbre*.
Timide, b.n. *Vreesachtig, beschroomd*.
Timiditeit, V.
Timmer, O. *Vertrek*. *Komt alleen voor in Vrouwentimmer, hetzelfde als het Hoogd. Frauenzimmer*.
Timmer, M. *De gebouwen op eene pachthoeve*.
Timmerage, V. *Zie Bagage*.
Timpaan, O. *Boekdruckerswoord*.
Timpje, O.
Tin, O. Tinnen, stoff. b.n.
Tinne, V. *Het uitgetande bovenste gedeelte van oude stadsmuren enz. De tinne van den Jeruzalemschen tempel*. - *Top, spits*.
Tins, M. *Zie Tijns*.
Tint, M. *Tintwijn*. *De beste*

en beroemdste roode wijn van Andalusië (Spanje.)

Tint, V. *Kleur.*

Tintel, V. *Ook: Tondel, tonder, O.*

Tip, M. *Tipje.*

Tirade, V., tirades. *Uitweiding, scherpe uitval.*

Tirailleur, M.

Tiran, tyran, M. Tirannetje, O. Tiranniek. Tiranniseeren.

Tirannie, tirannij, V.

Tiras, V., tirassen. *Zeker net om patrijzen, leeuweriken enz. te vangen.*

Tiras. *Eene soort van cement. Zie Tras.*

Tiretein, O. *Eene half linnen, half wollen stof.* Tireteinen, stoff. b.n.

Titel, M. *Titeltje.*

Tittel, M. *Titteltje.*

Titulatuur, V. *Titel voluit.*

Tjalk, V. *Zeker vaarttuig. Zie Aak.*

Tjanken, o.w. Ik tjank, tjankte, heb getjankt.

Tjerk, M. *Eene soort van Amerikaansche snip.*

Tjilpen, o.w. Ik tjilp, tjilpte, heb getjilpt.

Tobbe, V. *Tobbetje.*

Tobber, tobberd, M.

Toch, voegw.

Tocht, M. *Veldtocht. Tochtgenoot, M. Tochtgenoot, V. - Tochtgat. Tochtig.*

Tochten, o.w. Het tocht, tochtte, heeft getocht.

Tod, todde, V. *Toddetje, todje.*

Toe, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen,* als: Toebakeren, toebedeelen, toebrenge, toegaan, toegeven, toegieten, toegommen, toeknijpen, toekomen enz.

Toedoen, O.

Toedracht, V.

Toegang, M. *Toegankelijk.*

Toegangsbiljet, O.

Toegeeflijk, toefefelijk, b.n. *Toegeeflijkheid, V.*

Toegenegen, b.n. *Toegenegenheid, V.*

Toekomst, V. *Toekomstig.*

Toelaag, toelage, V. *Zie Aanvraag.*

Toeleg, M.

Toepasselijk, b.n.

Toepassing, V. *Zie Achtting.*

Toer, M.

Toeslag, M.

Toespraak, V. *Toespraakje.*

Toespijs, V.

Toestand, M.

Toestel, M. en O. *Toestelletje.*

Toeten, o.w. Ik toet, toette, heb getoet. *Toethoorn of toethoren.*

Toets, M.

Toetsen, b.w. Ik toets, toetste, heb getoetst.

Toetssteen, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*.
Toeval, M. *Bijval*.
Toeval, O. *Onverwacht geval*. Toevallig, b.n.
Toeverlaat, M.
Toevloed, M.
Toevlucht, V.
Toevoer, M.
Toevoorzicht, O.
Toezeg, M. Toezegging, V.
Toezicht, O.
Toffel, V. *Pantoffel*.
Toga, V., toga's.
Toilet, O.
Tol, M. *Schatting*. - *Een kinderspeeltuig: priktol, bromtol* enz. Tolletje.
Tolk, M. in alle beteekenissen.
Tollenaar, M., tollenaars, tollenaars.
Tombe, V., tombes. *Grafteeken*. In *Graftombe is eigenlijk het eerste woord overtollig, maar daar tombe in de gewone taal niet duidelijk genoeg is, zou het woord evenwel eenige aanbeveling verdienen*.
Tombola, V., tombola's. *Zeker loterijspel*.
Ton, V. Tonnetje. Tonneboei. Tonnengeld.

Tondel, tonder, O.
 Tong, V. *Zeker lichaamsdeel. - Zekere visch.* Tongetje.
 Tonijn, M. *Zekere visch.*
 Tontine, V. *Lijfrente.*
 Toog, V., togen. *Teug.*
 Toog, M., togen. *Een woord uit de bouwkunde.*
 Toog, M., toogen. *Toonbank.*
 Toogen, b.w. *Toonen, aanwijzen.* Ik toog, toogde, heb getoogd.
 Tooi, M. Tooisel, O.
 Toom, M., toomen. Toompje. Toomeloos.
 Toomen, b.w. Ik toom, toomde, heb getoomd. Tooming, V.
 Toon, M., toonen. *Teen.*
 Toon, M., tonen. *Geluid.*
 Toon, M. *in* Ten toon.
 Toonbank, V.
 Toonder, M.
 Tooneel, O., tooneelen.
 Tooneelist, M. *Een tooneelspeler.*
 Tooneellist, V. *Eene list op het tooneel.*
 Toonen, b. en o.w. Ik toon, toonde, heb getoond.
 Toonloos, b.n.
 Toorn, M.
 Toorts, V., toortsen.
 Toost, M. *Feestdronk.*
 Toot, V., toten. *Aangezicht. - Een zijden strik op een vrouwenhoofddekseel. - 't*
 Woord is in deze beteekenissen verouderd. - *Eene soort van horens, ook*
kegelschelp geheeten.
 Toovenaar, M., toovenaars en toovenaren.
 Toovenaarster, toovenares, tooveres, V.
 Tooveren, b. en o.w. Ik toover, tooverde, heb getooverd.
 Tooverheks, V.
 Tooverij, V. *Zie Babbelarij.*
 Tooverkol, V., tooverkollen. *Tooverheks.*
 Top, M.
 Top, M. *Zie Tol, 2de beteekenis.*
 Topaas, M. *voor den steen, O. voor de stof.* Topazen, stoff. b.n.
 Toppenend, O., toppenenden. *Ook toppenant, V., toppenanten. (Scheepswoord).*
 Toppunt, O.
 Tor, V., torren. Torretje.
 Torbok, M. *Een insect.*
 Toren, M., torens.
 Torenwacht, M. *voor een wachter; V. voor de gezamenlijke wachters.*
 Tornen, b. en o.w. Ik torn, tornde, heb getornd. Tornmesje.
 Tornooien, o.w. Ik tornooi, tornooide, heb getornooid. Tornooispiel.
 Torsen, b.w. Ik tors, torste, heb getorst.
 Tort, O. *Ongelijk, hartzeer.*
 Tortel, M. en V.

Totaal, O., totalen.
Totel, V., totebellen. *Eene soort van kruisnet. - Een slordig en haveloos
vrouwmensch. Totebelletje.*
Touter, M. *Een schommel.*
Touw, O. Touwen, stoff. b.n.
Traag, b.n. en bijw.
Traan, M. *Oogvocht.*
Traan, V. *Vischolie.*
Traanbuis, V., traanbuizen.
Trachten, o.w. Ik tracht, trachtte, heb getracht.
Tractaat, O. *Verdrag.*
Tracteren, b.w. *Behandelen.* Ik tracteer, tracteerde, heb getraceerd.
Traditie, V., tradities, traditiën. *Overlevering; volkslegende.*
Tragedie, V., tragediën, tragedies. *Treurspel.*
Tragisch, b.n. *Treurig, droevig.*
Traject, O. *Overvaart; afstand (te water).*
Traktaatje, O. *Vertoogje, geschriftje.*
Traktant, M. Traktante, V.

Traktatie, V. Zie *Aalbezie*.
 Trakteeren, b.w. *Onthalen*. Ik trakteer, trakteerde, heb getrakteerd.
 Traktement, O.
 Tralie, V., tralies, traliën. Tralietje.
 Tram, V., trammen, trams.
 Tramweg, M.
 Trans, M., transen. *Omgang. Galerij. Torentrans*.
 Transport, O.
 Trant, M.
 Trap, M. *Schop*.
 Trap, V., trappen. *Al de treden te zamen. Wenteltrap*.
 Trap, M. *Trede. Hij stond op den eersten trap van de wenteltrap*.
 Trapsgewijze, trapsgewijs, bijw. *Bij trappen, van lieverlede, allengs*.
 Trapswijze, trapswijs, bijw. *Op de wijze van eene trap*.
 Tras, O. Trasmolen.
 Travalje, V. *Hoefstal, noodstal. Hetzelfde als het Fransche travail*.
 Trawant, M. *Lijfwachter*.
 Trechter, M.
 Tred, M., treden. Tredje.
 Trede, V., treden. Treetje.
 Treden, b. en o.w. Ik treed, trad, heb en ben getreden.
 Treder, M.
 Treeft, V. *IJzeren drievoet*.
 Treek (trek), M., treken. *List*.
 Tref, M.
 Treffelijk, b.n. en bijw.
 Treffen, b.w. Ik tref, trof, heb getroffen.
 Treil, M. *Koord, touw. Zeil en treil: zeilen en touwen*.
 Trein, M.
 Treiteren, b.w. Ik treiter, treiterde, heb getreiterd. *Plagen, kwellen*.
 Trek, M. Pennetrekken, gelaatstrekken. Trekken van heldenmoed. - *Zucht, begeerte. - Het trekken. Trek heeft soms de beteekenis van treek: looze streek, list*.
 Trekken, b. en o.w. Ik trek, trok, heb en ben getrokken.
 Tremel, M. *De trechter van een molen*.
 Trens, V., trenzen. *Een toom, welks mondstuk geene stang heeft. - Eene lis of lus*.
 Trenzen, b.w. *Vlechten*. Ik trens, trensde, heb getrensd.
 Trepaan, M. *Eene schedelboor*.
 Trepaneeren, b.w. *Den schedel doorboren, den schedel lichten*. Ik trepaneer, trepaneerde, heb getrepaneerd.
 Treuren, o.w. Ik treur, treurde, heb getreurd.
 Treuzel, M. en V. Treuzelaar, M. Treuzelaarster, V. *Sukkelaar, talmer; sukkelaarster, talmster*.
 Trezoor, O., trezoren. *Schat. Trezorie. Trezorier*.
 Triakel. Zie *Theriakel*.
 Triangel, M. *Driehoek. - Een muziekinstrument*.

Tribune, V., tribunes. *Eene verhevene plaats.*
Tricot, O. *Zekere grove stof.*
Tricot, V. *Een kostuum van tricot.*
Tribuun, M., tribunen. *De Romeinen hadden krijgtribunen en volktribunen.*
Trielje, V. *Eene soort van linnen.* Trieljen, stoff. b.n.
Trijp, O. Trijpen, stoff. b.n.
Trijzel, V. *Eene korenzeef.*
Tril, M. - *Hij gaat op den tril (dril).*
Trillioen, O.
Trimester, O. *Een kwartaal, drie maanden.*
Triomf, triumf, M. *Zegepraal.*
Triomfeeren, o.w. Ik triomfeer, triomfeerde, heb getriomfeerd.
Trip, V. *Eene soort van vrouwenmuil met houten zool.*
Tripel, O. *Polijstpoeder, aldus geheeten naar de stad Tripoli,*

Trits, V. *Drietal*.
 Tritsen, o.w. *Een spel, dat met vier teerlingen gespeeld wordt en waarbij vooral het werpen van drie gelijke oogentallen: drie eenen, tweeën enz. in aanmerking komt*.
 Troebel, b.n. Troebelachtig, b.n.
 Troef, V., troeven.
 Troep, M. Troepje.
 Troetelen, b.w. Ik troetel, troetelde, heb getroeteld.
 Troffel, M.
 Trog, M.
 Troggelen, o.w. Ik troggel, troggelde, heb getroggeld. Troggelaar. Troggelaarster.
 Troggelarij, V.
 Trom, V., trommen.
 Trommel, V., trommels, trommelen. Trommeltje.
 Tromp, V.
 Trompet, V.
 Trompetter, M.
 Tronen, o.w. *Zetelen*. Ik troon, troonde. heb getroond.
 Tronie, V., tronies. *Gezicht*.
 Tronk, M.
 Troon, M., tronen. Troonopvolger.
 Troonen, b.w. *Lokken*. Ik troon, troonde, heb getroond.
 Troop, M., tropen. *Overdrachtelijke zegswijze*.
 Troost, M. Troostelijk. Troosteloos.
 Tropee, V., tropeeën. *Zegezuil. zegeteeken*. Velen schrijven verkeerdelijk *trofee* of *trophee*.
 Tropisch, b.n. *Tot de keerkringslanden behoorende*. Tropische gewesten.
 Trots, M. - *Het komt, evenals spijt, in verkorte uitdrukkingen als voorzetsel voor: Hij deed het, trots (of spijt) den beste*.
 Trots, bijw.
 Trotsch, b.n. Trotschaard. Trotschheid, V.
 Trotsen (trotseeren), b.w. Ik trots, trotste, heb getrotst.
 Trouw, V. Trouwelijk, trouweloos.
 Trouwens, bijw.
 Trunt, truntel, O. *Iets kleins van geringe waarde*.
 Truweel, O., truweelen. *Troffel*.
 Tuberoos, V., tuberozen. *Eene bloem*.
 Tucht, V. Tuchteling, M. en V. Tuchteling, V. Zie *Aanhangeling*. Tuchteloos.
 Tuchthuis. Tuchtigen.
 Tufsteen, dufsteen, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*.
 Tui, V. *Een scheepstouw*.
 Tuig, O. Tuighuis.
 Tuigage, V. Zie *Bagage*.
 Tuil, M. *Jokkernij, scherts*. - Bloemtuil: *ruiker*.
 Tuiltje, O. *Ruiker*.
 Tuin, M. Tuinier, M. Tuintje.
 Tuinman, M., tuinlieden en tuinlui.

Tuischen, b.w. *Ruilen*. - *Spelen, dobbelen*. - Ik tuisch, tuischte, heb getuischt.
Tuit, V.
Tuk, M. *Aard, geslacht*. - *List, treek*.
Tuk, b.n. *Begeerig*. Tuk op moord, tuk op roof zijn.
Tukje, O. *Dutje: Een tukje doen*.
Tul, V. *Eene pul*.
Tul, M. en V. *Iemand die van de tul houdt*.
Tulband, M. *Turksch hoofddeksel*. - *Zeker gebak*. Tulbandje. Tulbandsvorm.
Tule, V. *Zeker garenweefsel*.
Tulen, stoff. b.n.
Tulp, V. Tulpebol, tulpeboom. Tulpenbed. Tulpenkweeker.
Tumult, O.
Tureluur, M., tureluurs en tureluren. *Zekere vogel*. - *Luim*.
Turf, M. *als het een enkelen turf*, O. *als het de stof aanduidt*, en V. *als verzamelende*

stofnaam: Hij viel over eenen turf. Het turf is zachter dan het steen. Hij verkocht mij dure en tevens slechte turf.

Turkoois, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*. Turkooizen, stoff. b.n.

Tusschen, voorz.

Tusschenbeide, bijw. *Tusschenbeide komen*.

Twaalf, telw. Twaalfdehalf. Twaalfderhande. Twaalfderlei. Twaalfhonderd. - De twaalven.

Twee, telw. Tweemaal. Twee malen. Tweehonderd. Twee duizend.

Twee, V., tweeën.

Tweedracht, V. Tweedrachtig. Tweeërhande, tweeërlei, soortgetallen.

Tweeling, M. en V. Tweeeling, V. Zie *Aanhangeling*.

Tweern, M. Zie *Twijn*.

Tweespalt, V.

Twente, O. *Niet*: Twenthe.

Twentenaar, M.

Twijfel, M. Twijfelingen, V. meerv.

Twijfelen, o.w. Ik twijfel, twijfelde, heb getwijfeld. Twijfeling, V. Twijfelaar.

Twijg, V. *Eene loot*.

Twijn, M. *Gedubbeld garen: Garen, dat uit twee (of meer) ineengedraaide draden bestaat*.

Twijnen (tweernen), b.w. Ik twijn, twijnde, heb getwijnd. Twijnderij, V.

Twijnder, M.

Twintig, telw. Twintigerlei. Twintigerhande.

Twist, M. Twistig. Twister.

Type, V. *Drukletter*.

Type, O. *Uitgedrukt beeld*.

Typhus, M.

Tyran. Zie *Tiran*.

U.

U, V., u's. Zie *A*.

U, voorn. *Derde en vierde naamval van Gij*.

Uchtend. Zie *Ochtend*.

Ui, M., uien. *Ajuin*. Uieplant, -schil. Uienbed, -loof, -reuk, -salade enz.

Uier, M. *In sommige streken elder geheeten de melkvaten van sommige zoogdieren*.

Uil, M. Uilebek, -klauw, -kop, -veer. Uilennest, -vlucht. Ui-

Uilskop, M. *Domoor*. (lenoog.

Uilskuiken, O.

Uit, voorz. *Met werkw. vormt uit samenstellingen, als: Uitbaggeren, uitbarsten, uitbeelden, uitbesteden, uitblaren, uitbranden, uitdoen, uitgraven, uithollen, uitloopen, uitvorschen, uitweiden, enz.*

Uitbundig, b.n. en bijw.

Uitdrager, M. *Iemand, die gebruikt huisraad en kleederen koopt en verkoopt*.

Uitdragerswinkel.

Uiteen, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als*: Uiteenbarsten, uiteengooien, uiteenslaan, uiteenspringen, uiteenvallen.

Uitermate, bijw. *Samentrekking van uit der mate*.

Uitgaaf, uitgave, V., uitgaven. Zie *Aanvraag*.

Uitgelezen, b.n. *Uitgezocht*: een uitgelezen gezelschap.

Uitgestreken, b.n. *Effen, kalm*: met een uitgestreken gezicht.

Uitgang, M.

Uitgift, uitgifte, V. Zie *Aanvraag*.

Uitham, M.

Uitheensch, b.n. *Uitheemschheid*, V.

Uithuizig, b.n.
 Uitkijk, M. *Uitkijker.* - *Uitzicht.*
 Uitkomst, V.
 Uitlandig, b.n. *Buitenslands.*
 Uitlandsch, b.n. *Buitenlandsch.*
 Uitlatingsteeken, O.
 Uitleg, M.
 Uitmuntend, b.n. Uitmuntendheid.
 Uitroep, M.
 Uitroepingsteeken, O.
 Uitschot, O., uitschotten.
 Uitschraapsel, O.
 Uitschrabsel, O.
 Uitschrapsel, O.
 Uitslag, M.
 Uitspanning, V. Uitspaninkje.
 Uitspansel, O.
 Uitspraak, V.
 Uitstek, O., uitstekken.
 Uitstel, O.
 Uittreksel, O. Uittrekseltje.
 Uitval, M.
 Uitverkoren, b.n.
 Uitvlucht, V.
 Uitvoer, M.
 Uitwateringssluis, V.
 Uitzet, M. *Het uitzetten.*
 Uitzet, O. *Goederen, welke een kind mede ten huwelijk krijgt.*
 Uitzicht, O.
 Ukaze, V. *Keizerlijk bevelschrift in Rusland.*
 Ulevel, V. Ulevelletje, O. Ulevellepapiertje.
 Unie, V., unies.
 Uniform, V.
 Universiteit, V.
 Unster, V. *Zeker weegwerktuig.*
 Ure, V., uren.
 Uur, O., uren.
 Uwenthalve, uwentwege, bijw.

V.

V, V., v's. Zie A.
 Vaag, V. *Vettigheid van den grond.* - *Jeugd, bloei.* Hij stierf in de vaag des levens.
 Vaag, b.n. *Onbepaald.* - *Onbebouwd:* de akker ligt vaag.
 Vaagsel, O. *Veegsel.* Uitvaagsel.

Vaak, bijw., vaker. *Dikwijls*.
 Vaak, M. Vakerig.
 Vaalt, vaalte, V., vaalten. *Mestvaalt*.
 Vaam, M. *Vadem, als houtmaat*.
 Vaan, V., vanen. Vaantje.
 Vaandel, vendel, O.
 Vaandrig, M. *Vaandrager*.
 Vaar, M. *Angst*. Hij kent vaar noch vreeze.
 Vaardig, b.n. en bijw.
 Vaarkoe, V., vaarkoeien.
 Vaars, V., vaarzen. *Eene jonge koe*.
 Vaarschroef, V.
 Vaart, V.
 Vaarwelzeggen, o.w. Ik zeg vaarwel, zeide vaarwel, heb vaarwelgezegd, vaarwelgezeid.
 Vaas, V., vazen.
 Vaatdoek, M.
 Vaatsch, b.n. en bijw. *Verschaald, laf*. Vaatschheid, V.
 Vacant, b.n.
 Vacantie, V., vacaties, vacantiën.
 Vacatie, V., vacaties, vacatiën. *Eene zitting van rechtbanken enz.*
 Vacatuur, vacature, V., vacaren, vacatures. *Het onbezet zijn (van een post, enz.)*.
 Vaccine, V. *Koepokstof*.
 Vaccineeren, b.w. Ik vaccineer, vaccineerde, heb gevaccineerd. *Met koepokstof inenten*.
 Vacht, V.
 Vadem, M. Zie *Vaam*.
 Vader, M., vaders, *in gewonen zin*; vaderen, *in de beteekenis van voorvaders, voorouders*.

Vadse, M. en V. *Een vadsig mensch.*
 Vadsig, b.n. en bijw.
 Vagebond, M.
 Vagevuur, O.
 Vak, O.
 Val, M. *Het vallen.*
 Val (valle), V. *Vangknip.* Muizenval enz.
 Val, O. *Scheepswoord: zeker touw.*
 Val, O. In: *Het val van Urk.*
 Valies, O., valiezen.
 Valk, M. Valkenei, -oog. Valkenjacht, -vlucht. Valkeveer.
 Valkenet, O. *Een licht stuk geschut, eene veldslang.*
 Vallei, V., valleien. Valleitje.
 Valling, V. *Zeewoord: De valling (ligging, strekking) eener kust.*
 Valreep, M., valreepen. (*Scheepswoord*).
 Valsch, b.n. en bijw. Valschelijk. Valschheid, V.
 Valschaard, M., valschaards.
 Van, M. *Geslachtsnaam.*
 Vandaag, bijw.
 Vandaar, voegw.
 Vandehandsch, vanderhandsch, b.n.
 Vanding, V. *Kraambezoek.* Vanden, o.w. Vandbeker.
 Vaneen, bijw. *Met werkw. is het samengesteld:*
 Vaneenbarsten, vaneenrukken, vaneenscheiden, vaneensplijten, vaneenspringen,
 enz.
 Vang, V.
 Vanger, M.
 Vangst, V.
 Vanhier, voegw.
 Vanielje, V.
 Vannieuws, vanouds, bijw.
 Var, M., varren. *Stier.*
 Varen, V., varens. *Een plantgewas.* Varenbed. Varenkussen.
 Varen, b. en o.w. Ik vaar, voer, heb en ben gevaren.
 Varken, O. Varkentje.
 Varkenskot, O., varkenscotten. *In sommige streken: varkenskoten.*
 Varkensschot, O., varkensschotten. *Varkenskot.*
 Vast, b.n. en bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen, als: Vastbinden,*
 vastblijven, vastgroeien, vastknellen, vastknevelen, vastnaaien, enz.
 Vastdag, M. *Dag, waarop men vast.*
 Vasteland, O. - De twee groote vastelanden der aarde.
 Vasten, V. Vastenavond.
 Vastendag, M. *Een door de kerk ingestelde vastendag.*
 Vat, M. *Greep.*
 Vat, O. Botervat. Zoutvat. Wierookvat enz. Vaatje.
 Vat, O., vatten. *Handvat.* Vatje.
 Vaticaan, O. *Paleis van den Paus te Rome.*

Vazal, M., vazallen.
Vechten, o.w. Ik vecht, vocht, heb gevochten. Vechter. Vechterij, V.
Vedel, veel, V., vedels, vedelen, veelen. *Viool*.
Veder, veer, V., veders, vederen, veeren.
Vederbos, M.
Vee, O.
Veede. Zie *Veete*.
Veeg, M. *Het vegen*. - *Een slag*.
Veeg, V. *Eene feeks*. Helleveeg.
Veeg, b.n., veeger. Veegheid, V.
Veehonger, M. *Geeuwhonger*.
Veelszins, bijw.
Veelvraat, M., veelvraten.
Veem, V. en O., veemen. *Gilde, vereeniging*. Veemgericht.
Veen, O., venen. Venig.
Veer, V. Zie *Veder: eene pluim van een vogel*.
Veer, V. *Springveer*.
Veer, O., veren. *Overvaart*.
Veerened, O.
Veerman, M., veerlieden, veerlui.
Veertien, telw.
Veertienderhande, veertiender-

lei, soortgetallen. Veertienhonderd.
 Veertigerhande, veertigerlei, soortgetallen.
 Veest, M.
 Veete, V., veeten. *Haat, wrok.*
 Vegen (vagen), b.w. Ik veeg, veegde, heb geveegd.
 Vei, b.n. *Vettig.* De grond is vei.
 Veil, O. *Klimop* Aardveil.
 Veil, b.n. *Te koop.*
 Veilen, b.w. *Te koop aanbieden.* Ik veil, veilde, heb geveild. Veiling, V.
 Veilig, b.n. en bijw.
 Veinzen, b. en o.w. Ik veins, veinsde, heb geveinsd. Veinzer. Veinzeres.
 Veinzaard.
 Vel, O. Velletje.
 Veld, O. Veldeling, M. en V. Veldelinge, V. *Zie Aanhangeling.*
 Velen, b.w. *Dulden, verdragen.* Alleen gebruikelijk in de onbepaalde wijs.
 Velg, V. *Een der gebogen stukken, welke den omtrek van een wiel vormen.*
 Ven, V. *Moeras.*
 Venduhuis, O. *Verkoophuis.*
 Venijn, O. Venijnig.
 Venizoen, O. *Allerlei wildbraad.* Hetzelfde als het Fransche *venaison.*
 Venkel, V. *Een plantgewas.*
 Vennoot, M., vennooten. Vennootschap, V.
 Venster, O., vensters en vensteren. Vensterbank, V. Vensterblind, O.
 Vent, M., venten. *In sommige streken venters.*
 Ver, b.n., verder, verst.
 Veranda, V., veranda's. *Overdekte plaats voor den voorof achtergevel.*
 Verband, O.
 Verbeiden, b.w. Ik verbeid, verbeidde, heb verbeid. Verbeiding, V.
 Verbintenis, V. *Zie Beduidenis.*
 Verbleeken, o.w. Ik verbleek, verbleekte, ben verbleekt. Verbleeking, V.
 Verblijf, O., verblijven.
 Verbod, O. Verbodsstelsel.
 Verbolgen, b.n. *Vertoornd, gebelgd.*
 Verbond, O. Verbondseed.
 Verbouwereerd, b.n. Verbouwereerdheid, V.
 Verbrijzelen, b.w. Ik verbrijzel, verbrijzelde, heb verbrijzeld. Verbrijzeling, V.
 Verdedigen, b.w. Ik verdedig, verdedigde, heb verdedigd. Verdediging, V.
 Verdedigingslinie.
 Verdek, O., verdekken.
 Verderf, O.
 Verderven, b. en o.w. Ik verderf, verdierf, heb en ben verdorven. Verderving, V. Verderfelijk.
 Verdichten, b.w. Ik verdicht, verdichtte, heb verdicht. *Dichter maken. - Uitdenken.* Verdichting, V. Verdichtsel, O.
 Verdienste, V.
 Verdieping, V.
 Verdijd, b.n.

Verdijen, b.w. Ik verdij, verdijde, heb verdijd.

Verding, O. *Beding, verdrag.*

Verdonkeremanen, b.w. Ik verdonkeremaan, verdonkeremaande, heb verdonkeremaand.

Verdooren, o.w. *Zot of dwaas zijn of worden.* Ik verdoor, verdoorde, ben verdoord.

Verdord, bijw.

Verdraaglijk, b.n.

Verdrag, O., verdragen.

Verdriet, O. Verdrietelijkheden, V. meerv.

Verdrieten, b.w. Het verdriet, verdroot, heeft verdrotten.

Verdrogen, b. en o.w. Het verdroogt, verdroogde, heeft en is verdroogd.

Verdwijnen, o.w. Ik verdwijn,

verdween, ben verdwenen. Verdwijning, V.
 Vereisch. In: *Naar vereisch van*.
 Vereischte, O.
 Verf, V., verven. Verveloos.
 Verflensen, o.w. Zij verflenst, verflenste, is verflenst.
 Verfoeilijk, b.n.
 Verfomfaaien, verfomfooien, b.w. *Verkreukelen*. Ik verfomfaai, verfomfaaide, heb verfomfaaid.
 Vergadering, V. Vergaderingetje.
 Vergeeflijk, vergefelijk, b.n.
 Vergeeflijkheid, V.
 Vergeefs, bijw. Tevergeefs.
 Vergeefsch, b.n.
 Vergeet-mij-niet, Vergeet-meniet, V.
 Vergelden, b.w. Ik vergeld, vergold, heb vergolden. Vergelding, V.
 Vergelijk, O.
 Vergetelheid, V.
 Vergeten, b.w. Ik vergeet, vergat, heb en ben vergeten. *Ik heb mijn boek vergeten. Ik ben mijne les vergeten*.
 Vergezicht, O.
 Vergiffenis, V. Zie *Beduidenis*.
 Vergif, vergift, O.
 Vergissing, V. Vergissinkje, O.
 Verglaassel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Vergoden, b.w. Ik vergood, vergoodde, heb vergood. Vergoding, V.
 Vergramd, b.n.
 Vergrijp, O.
 Vergroven, b.w. Het vergrooft, vergroofde, heeft vergroofd.
 Verguldsel, O.
 Verhaal, O. *Bericht*. - *Herstel*.
 Verhabbezakken, b.w. Ik verhabbezak, verhabbezakte, heb verhabbezakt.
 Verhandeling, V. Verhandelingetje, O.
 Verhanselen, b.w. *Verstellen, opknappen*. - *Verronselen, verkwanselen*. - Ik verhansel, verhanselde, heb verhanseld.
 Verheelen, b. en o.w. *Heel maken, heel worden*. Ik verheel, verheelde, heb en ben verheeld.
 Verhelen, b.w. *Verbergen*. Ik verheel, verheelde, heb verheeld.
 Verhemelte, O.
 Verheugd, b.n.
 Verheveling, V.
 Verhoetelen, b.w. *Verbroddelen, verknoeien*. Ik verhoetel, verhoetelde, heb verhoeteld.
 Verholen, b.n. *Verborgen*.
 Verhoor, O., verhooren.
 Verjaardag, M. Verjaargeschenk, O. Verjaringsgeschenk.
 Verkeerdelijk, bijw.

Verkeeren, b. en o.w. Ik verkeer, verkeerde, heb en ben verkeerd. Verkeering, V.
Verkieslijk, verkieselijk, b.n.
Verkiezingsdag.
Verklaard, b.n. *Verheerlijkt*. Eens zullen wij aan U gelijk, Verklaard, onsterfelijk wezen.
Verkniesen, verknijzen, (zich), terugw.w. Ik verknies mij, verkniesde mij, heb mij verkniesd.
Verkoop, M.
Verkoren, b.n.
Verkouden, b.n. Verkoudheid, V.
Verlaat, O., verlaten.
Verlakken, b.w. Ik verlak, verlakte, heb verlakt. *Met verlak bekleeden*. - *Bedriegen*.
Verlakt, verlaksel, O.
Verlangen, O.
Verlangst, V.
Verleden, voorleden, verl. deelw. *van het oude* verlijden, *voorbijgaan*.
Verlegen, b.n. en bijw. Verlegenheid, V.
Verlei, O. *Beleening*.
Verleiden, b.w. Ik verleid, verleide, heb verleid. Verleiding, V.

Verlet, O.
 Verlichten, b.w. Ik verlicht, verlichtte, heb verlicht. *Verhelderen.* - *Minder zwaar maken.*
 Verlies, O., verliezen.
 Verliezen, b.w. Ik verlies, verloor, heb verloren.
 Verlof, O., verloven.
 Verloop, O.
 Verlosser, M. Verlosster, V.
 Verloven, b.w. Ik verloof, verloofde, heb verloofd. Verloving, V. Verlovingsdag.
 Vermaak, O.
 Vermaan, O.
 Vermast, b.n. *Overladen, overstelpt.*
 Welhaast bezwijkt, van leed vermast, Holoogig, bleek en uitgevast, 't Wanhopig volk, in Leidens uiterste uur. Op d' afgestreden muur.
 Vermeien, vermeiden (zich), terugw. w. *Zich verlustigen.* Ik vermei, vermeid mij; vermeide, vermeidde mij; heb mij vermeid.
 Vermetel, b.n. en bijw. Vermetelheid, V.
 Vermeten (zich), terugw. w. Ik vermeet mij, vermat mij, heb mij vermeten.
 Vermicelli, V.
 Vermiljoen, O.
 Vermogen, O.
 Vermogen, b.w. Ik vermag, vermocht, heb vermocht.
 Vermorzelen, b.w. Ik vermorzel, vermorzelde, heb vermorzeld.
 Vernis, O.
 Vernissen, b w. Ik vernis, verniste, heb gevernist.
 Vernuft, O.
 Veroorloven, b.w. Ik veroorloof, veroorloofde, heb veroorloofd.
 Verorberen, b.w. *Gebruiken, nuttigen.* Ik verorber, verorberde, heb verorberd. *Zie Orberen.*
 Verouwelijken, o.w. Ik verouwelijk, verouwelijkte, heb en ben verouwelijkt.
 Verpoozen, b.w. Ik verpoos, verpoosde, heb verpoosd. Verpoozing, V.
 Verraad, O.
 Verraderlijk, verradersch, b.n.
 Verrassen, b.w. Ik verras, verraste, heb verrast. Verrassing, V. Verrassinkje.
 Verrekijker, M.
 Verrichten, b.w. Ik verricht, verrichtte, heb verricht.
 Verrukkelijk, b.n.
 Vers, O., verzen. Verzenboek, -maker.
 Versaagd, b.n. en bijw. *Bevreesd.* Versaagdheid, V.
 Versagen, o.w. Ik versaa, versaa, ben versaa.
 Versch, b.n., verscher, verscht. Verschheid, V.
 Verscheiden, b.n. en telw. Verscheidenlijk, bijw.
 Verscheiden, O. *Overlijden.*
 Verschet. *Zie Frisket.*
 Verschiet, O.
 Verschil, O. Verschilletje, O.
 Verschoonlijk, b.n.

Verschot, O., verschotten.

Verschoveling, M. en V. Verschoveling, V. Zie *Aanhangeling*.

Verschrikkelijk, b.n.

Verschrikken, o.w. *Zelf schrikken*. Ik verschrik, verschrikte, ben verschrokken.

Verschrikken, b.w. *Doen schrikken*. Ik verschrik, verschrikte, heb verschrikt.

Verschrompelen, b. en o.w. *Rimpelig maken* of *worden*. Hij verschrompelt, verschrompelde, heeft verschrompeld.

Verschronkelen, o.w. *Omkrullen*. Het verschronkelt, verschronkelde, is verschronkeld.

Versieren, b.w. *Opschikken*. Ik

versier, versierde, heb versierd. Versiering, V. Versiesel, O. Versierder.
 Versierster.
 Verslag, O., verslagen.
 Verslensen, o.w. Hij verslenst, verslenste, is verslenst.
 Versnapering, V. Versnaperingetje.
 Verstand, O. Verstandelijk. Verstandeloos.
 Verstandsverbijstering.
 Verstek, O.
 Versterf, O. Versterfenis, V.
 Verstooteling, M. en V. Verstooteling, V.
 Vertelling, V. Vertellinkje.
 Vertelsel, O. Vertelseltje, O.
 Vertier, O.
 Vertogen, verl. deelw. *van het verouderde* vertiegen, *nog overig in* onvertogen.
Hij sprak geen onvertogen woord.
 Vertoog, O., vertoogen.
 Vertoogen, b.w. *Aantoonen*. Ik vertoog, vertoogde, heb vertoogd.
 Vertrek, O. *Kamer*. - *Afreis*.
 Verval, O. *Voordeel*. - *Vermindering*.
 Vervalschen, b.w. Ik vervalsch, vervalschte, heb vervalscht.
 Vervaren, b.w. *Vervaard, beveesd maken*. Ik verbaar, verbaarde, heb vervaard.
 Vervaren, b. en o.w. *Vervoeren*, enz. Ik verbaar, vervoer, heb en ben vervaren.
 Vervelen, b.w. Ik verveel, verveelde, heb verveeld. Verveling, V. Vervelend.
 Vervelendheid, V.
 Verven, b.w. Ik verf, verfde, heb geverfd. Verver.
 Ververschen, b.w. Ik verversch, ververschte, heb ververscht.
 Verversching, V. Ververschinkje.
 Vervolg, O.
 Vervroolijken, b.w. Ik vervroolijk, vervroolijkte, heb vervroolijkt.
 Vervroolijking, V.
 Verwant, M. Verwante, V.
 Verwantschap, V.
 Verwaten, b.n. *Dit woord beteekende oorspronkelijk in den kerkelijken ban, vandaar* vervloekt. *In oneigenlijken zin:* trotsch, opgeblazen, verwaand.
 Verweeren, o.w. *Bederven door het weer*. Het verweert, verweerde, is verweerd.
 Verwelf, verwulf, O.
 Verwelfsel, verwulfsel, O.
 Verwelkomen, b.w. Ik verwelkom, verwelkomde, heb verwelkomd.
 Verwelkoming, V.
 Verweren, b.w. *Verdedigen*. Ik verweer, verweerde, heb verweerd. Verwering, V.
 Verwerven, b.w. Ik verwerf, verwierf, heb verworven.
 Verwijfd, b.n.
 Verwijl, O.
 Verwijt, O., verwijten.
 Verwijten, b.w. Ik verwijt, verweet, heb verweten.
 Verwinnaar, M. Verwinnares, V.

Verworgen, verwurgen, b.w. Ik verworg, verwurg, verworgde, verwurgde, heb verworgd, verwurgd.

Verzaden, b.w. Ik verzaad, verzaadde, heb verzaad. Verzading, V.

Verzadigen, b.w. Ik verzadig, verzadigde, heb verzadigd. Verzadiging, V. Zie *Bevochtigen*.

Verzamelen, b.w. Ik verzamel, verzamelde, heb verzameld. Verzameling, V.

Verzamen, b.w. Ik verzaam, verzaamde, heb en ben verzaamd.

Verzenen, V. meerv. *Hielen*. - Het zaad der slang zal u de verzenen vermorzelen.

- Het zal u hard vallen de verzenen tegen de prikkels te slaan,

Verzet, O.
 Verzieren, b.w. *Verdichten*. Ik verzier, verzierde, heb verzierd. Verziëring, V.
 Verziërsel, O.
 Verzinlijken, b.w. Ik verzinlijk, verzinlijkte, heb verzinlijkt. Verzinlijking, V.
 Verziënsel, O.
 Verzoëk, O.
 Verzuim, O. Verzuimpje.
 Verzweren, b.w. *Zwerende verzeggen, vervloeken*. Ik verzweer, verzwoer, heb verzwoeren.
 Verzweren, o.w. *Veretteren*. Het verzweert, verzwoor, is verzwoeren.
 Vesper, V. *Avondgodsdienst bij de Roomsch-Katholieken, gewoonlijk lof geheeten*.
 Vest, V. *Schans, wal, gracht*. - *Vesting, stad*.
 Vest, O. *Kleedingstuk*.
 Vesting, V. Vestinkje.
 Vet, V. *Vetsalade: veldsla*.
 Vet, O.
 Veter, M.
 Veulen, O.
 Vezel, V., vezelen, vezels. Vezelig.
 Vicaris, M., vicarissen. *Een kerkelijk stedehouder*. Vicariaat, O.
 Vice-admiraal, M.
 Vice-president, M.
 Victualie, victalie, V., victualiën, victaliën. *Levensmiddelen, eetwaren*.
 Vier, O. *Dichterlijk voor vuur*.
 Vier, telw.
 Vier, V., viëren.
 Vierdendaagsch, b.n.
 Vierderhande, vierderlei, soortgetallen. Vierhonderd.
 Vierkant, vierkantig, b.n.
 Vierkant, O.
 Vierling, M. en V. Vierlinge, V.
 Vierschaar, V. *Rechtbank*. 't Woord is samengesteld uit *vier* en *scharen*, d.i. *banken*.
 Viervoet, M. in: *Te viervoet*.
 Vies, b.n. en bijw., viezer, viëst. Viezigheid.
 Viezevazen, V. meerv. *Grillen, kuren*.
 Vigilante, V.
 Vijand, M. 't Woord is eigenlijk een tegenwoordig deelwoord van *vijen* = *haten*.
 Vijandin, V. Vijandschap, V. Vijandelijk.
 Vijf, V., vijven.
 Vijf, telw. Vijfdehalf. Vijfderhande, -lei. Vijfhonderd.
 Vijfje, O. *Kwartje*.
 Vijfwouter, wiewouter, M. *Een uiltje, witje*.
 Vijg, V. *voor de vrucht*, M. *voor den boom*. Vijgeblad, -boom, -touw.
 Vijgenmand, -mat, -korf.
 Vijgenboot, V., vijgenbooten. *Vijgenkorf*.

Vijl, V., vijlen. Vijsel, O.
Vijlen, b.w. *Met eene vijl gladmaken*. Ik vijl, vijlde, heb gevijld.
Vijver, M.
Vijzel, M. *Stampvat*.
Vijzel, V. *Schroef*.
Vilder, M. Vilderij, V.
Villa, V., villa's.
Vilt, O. Vilten, stoff. b.n.
Vim, V., vimmen. *Eene hoeveelheid van 104 bossen rogge, stroo enz.* Vimmetje.
Houtvim: *houtstapel*. Hooivim: *hooiberg*.
Vimmen, b.w. *In vimmen zetten*. Ik vim, vimde, heb gevimd. *In Vlaanderen laat men het koolzaad vimmen*.
Vin, V., vinnen. Vinnetje.
Vinger, M., vingers en vingeren.
Vingerbreed, O.
Vingerhoed, M.
Vingerling, M. *Bekleedsel van een vinger*. Een zeemleeren vingerling.
Vingerlingetje.
Vink, M. Vinkekooi. Vinkenei. Vinkenhuisje. Vinkenbaan. -net, -tijd, -vangst.

Vinkenslag, O. *Knip*.
 Vinkeslag, M. *Zang*.
 Vinnig, b.n. en bijw.
 Violet, V.
 Violier, V. *Eene bloem*.
 Violoncel, V.
 Viool, V. *Eene bloem*. Violenbed, -stroop.
 Viool, V., violen. *Vedel*. Violist.
 Visch, M. *als voorwerpsnaam*, V. *als stofnaam*. Visschen.
 Visscher, M. Visscherij. Visschersschuit, V.
 Visscherman, M., visscherlui.
 Visioen, O.
 Visitatie, V.
 Visite, V., visites.
 Vitriool, O. en V.
 Vitse, M. *Wikke: zekere peulvrucht*.
 Vitten, o.w. Ik vit, vitte, heb gevit.
 Vizier, M., vizieren en viziers. *Turksch minister*.
 Vizier, O., vizieren. *Een deel van een geweer, van een helm, enz.*
 Vla. Zie *Vlade*.
 Vlaag, V., vlagen.
 Vlaak, V., vlakken. *Eene horde, waarop men wol slaat, om ze vast te maken*.
 Vlade, vla, V., vladen, vlaas. Vlaatje.
 Vlag, V., vlaggen. Vlagje, vlaggetje. Vlaggejonker, -kapitein, -koord, -lijn, -schip
 en vlagschip, -stok, -touw. Vlaggendoeck, -kaart, -kist.
 Vlag, O. *Een vezelig plantgewas, dat 's zomers de binnenwateren bedekt*.
 Vlak, V. *Vlek, smet*.
 Vlak, O. *Vlakte*.
 Vlak, b.n., vlakker, vlakst.
 Vlak, bijw.
 Vlakken, b. en o.w. Ik vlak, vlakte, heb en ben gevlakt.
 Vlakken, b.w. *Effen maken*. Ik vlak, vlakte, heb gevlakt.
 Vlakte, V., vlakten.
 Vlam, V., vlammen. Vlammetje.
 Vlas, O., vlassen.
 Vlasdotter, V. *Zekere plant, ook huttentut geheeten*.
 Vlecht, V.
 Vlechten, b.w. Ik vlecht, vlocht, heb gevlochten.
 Vledermuis, vleermuis, V., vledermuizen, vleermuizen.
 Vleesch, O., vleezen. Vleezig. Vleezigheid, V. Vleeschachtig. Vleeschelijk.
 Vleet, V., vleten. *Een groot net. - Menigte*.
 Vlegel, M. Vlegeltje.
 Vleien, b.w. *Mooi praten*. Ik vlei, vleide, heb gevleid. Vleier. Vleister. Vleierij.
 Vlek, V. *Vlak, smet*. Vlekkeloos. Vlekkenwater.
 Vlek, O. *Gehucht*.
 Vlerk, V.
 Vleug, V. *Vlam, flikkering*.

Vleugel, M., vleugelen, vleugels.
Vleugelen, b.w. *De armen binden*. Ik vleugel, vleugelde, heb gevleugeld.
Vlieden, b.w. Ik vlied, vlood, ben gevloten.
Vlieg, V. Vliegepoot, -kop. Vliegenei. Vliegenkast, -net enz.
Vliegen, o.w. Ik vlieg, vloog, ben en heb gevlogen.
Vliegens, bijw.
Vliegensvlug, bijw.
Vlieger, M.
Vlier, V.
Vliering, V. Vlierinkje.
Vlies, O., vliezen. Vliezig.
Vliet, M.
Vlieten, o.w. Het vliet, vloot, is gevloten.
Vlijen, b.w. *Schikken, voegen*. Ik vlij, vlijde, heb gevlijd. Vlijing, V.
Vlijm, V. *Laatijzer. De uitspraak is in sommige streken Vliem Vlijmpje*.
Vlijmen, b.w. *Opensnijden met eene vlijm*. Ik vlijm, vlijmde, heb gevlijmd.

Vlijt, V. Vlijtig. Vlijtiglijk.
 Vloed, M.
 Vloeien, o.w. vloeï, vloeide, heb en ben gevloeid. Vloeiing, V.
 Vloek, M. Vloekje.
 Vloer, M. Vloertje.
 Vloghaver, V.
 Vlok, V. Vlokje.
 Vlonder, vonder, vondel, M. *Een bruggetje*.
 Vloo, V., vlooien. Vlooiachtig.
 Vloot, V., vloten. Vlootje.
 Vloot, b.n., vloter. *Ondiep*.
 Vlootje, O. *Een ondiepe houten schotel; een schaalpje*. Melkvlootje. Azijnvlootje.
 Botervlootje.
 Vlossig, b.n.
 Vloszijde, V. *Ongetweerde zijde*.
 Vlot, O., vlotten.
 Vlouw, V. *Een snippennet*.
 Vlucht, V. Vluchtig. Vluchtigjes.
 Vluchten, o.w. Ik vlucht, vluchtte, ben gevluht. Vluchteling, M. en V.
 Vluchteling, V. Zie *Aanhangeling*.
 Vlug, b.n. on bijw.
 Vocaal, V., vocalen.
 Vocaal, b.n.
 Vocht, O. Vochtig, b.n.
 Vochtel, M. *Rapier, zwaard*.
 Vod, vodde, V. 't *Wordt niet zelden O. gebruikt*. Voddenkooper, -kraam, -markt.
 Voddewerk. Vodderij, V.
 Voeder, M. Voedster, V.
 Voeder, voer, O. *Voedsel*. Beestenvoeder.
 Voedsel, O.
 Voeg, V. Voegje.
 Voege, V. In: *In dier voege*.
 Voer, O. *Voedsel*.
 Voer, O. *Wagenvracht*. Een voer hooi, graan enz.
 Voerage, V. *Beestenvoeder*. Zie *Bagage*.
 Voeren, b.w. *Vervoeren, brengen* enz. Ik voer, voerde, heb gevoerd.
 Voeren, b.w. *Van binnen bekleeden*. Ik voer, voerde, heb gevoerd.
 Voering, V. Voerinkje, O.
 Voet, M. Voeteneinde, O. Zie *Been, in de aantekening*.
 Voeteeren, o.w. *Een weg te voet afleggen*. Ik voeteer, voeteerde, heb en ben
 gevoeteerd.
 Voetstoots, bijw.
 Vogel, M., vogels, vogelen. Vogeltje. Vogelijn. Vogelken.
 Vogelaar, M., vogelaars, vogelaren. *Vogelvanger*.
 Voile, V.
 Volbrengen, b.w. Ik volbreng, volbracht, heb volbracht.
 Voldaan, b.n.

Voldingen, b.w. Ik volding, voldong, heb voldongen.
Voldoen, o.w. *Vervullen*. Ik voldoe, voldeed, heb voldaan.
Voldoen, b.w. Ik doe vol, deed vol, heb volgedaan. *Ik heb uw glas volgedaan*.
Volgieten, b.w. Ik giet vol, goot vol, heb volgegoten.
Volgeling, M. en V. Volgelingen, V.
Volgens, voorz.
Volheid, V.
Volhouden, b.w. Ik houd vol, hield vol, heb volgehouden.
Volk, O., volkeren, volken. Volksschool, -sprookje, -stam, -stem.
Volkenrecht, O. *Recht tusschen de volken*.
Volkplanting, V.
Volledig, b.n. en bijw.
Vollemaan, V.
Volmacht, V.
Volte, V. *Volheid*.
Volte, V., voltes. *In de rijkunst: wending, zwenking*.
Volzin, M.
Vond, M. Vondst, V.
Vondel. Zie *Vlonder*.
Vondeling, M en V. Vondelingen, V. Zie *Aanhangeling*. Vondelingshuis, O.

Vonk, V.
 Vonkelen, o.w. *Vonkelen in den eigenlijken zin: vonken schieten*. Het vonkelt, vonkelde, heeft gevonkeld. Zie *Fonkelen*.
 Vonnis, O. Zie *Beduidenis*.
 Vonnissen, b.w. Ik vonnis, vonniste, heb gevonnist.
 Vont, vonte, V. *Een doopvat*.
 Voogd, M. Voogdes, V. Voogdij, V.
 Voor, vore, V. *Eene groef. Eene ploegsnede*.
 Voorbaat, V.
 Voorbeeld, O.
 Voorbij, voorz. en bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen*, als: voorbijdragen, voorbijdraven, voorbijgaan, voorbijkomen, Voorbijrijden, voorbijzeilen, enz.
 Voorbode, M. en V.
 Voordacht, V.
 Voordeel, O., voordeelen. Voordeelig.
 Voordewind, M. Voordewind, bijw.
 Voordezen, bijw.
 Voorgoed, bijw.
 Voorhang, M.
 Voorjaar, O.
 Voorkeur, V.
 Voorkomen, b.w. *Beletten*. Ik voorkom, voorkwam, heb voorkomen. Men schrijft zoowel: *Om alle ongelukken te voorkomen*, als: *voor te komen*. Het eerste verdient de voorkeur.
 Vóorkomen, o.w. Het komt voor, kwam voor, is voorgekomen.
 Voorkomen, O.
 Voorlijk, O., voorlijken. (*Scheepswoord*).
 Voorlijk, b.n. *Overtreffend, vroeg ontwikkeld*. Voorlijk is het tegenovergestelde van Achterlijk.
 Voorloop, M. *Wat eerst of voor loopt*. Ik kwam met den voorloop in de kerk.
 Voorloop, V. *Eerste of sterkste brandewijn of wijn*.
 Voornemen, O.
 Voornoen, M. *Voormiddag*.
 Vooronderstellen, b.w. Ik vooronderstel, vooronderstelde, heb voorondersteld.
 Vooroordeel, O., vooroordeelen.
 Voorraad, M.
 Voorouders, voorouderen, M. meerv.
 Voorschoot, O.
 Voorshands, bijw.
 Voorslag, M. *Voorstel*.
 Voorslag, O. - *Daar slaat het voorslag*.
 Voorspellen, b.w. *De letters voorzeggen*. Ik spel voor, spelde voor, heb voorgespeld.
 Voorspellen, b.w. *Voorzeggen*. Ik voorspel, voorspelde, heb voorspeld.
 Voorspoed, M.
 Voorspraak, V. *Het voorspreken*.

Voorspraak, M. en V. *De voorspreker of voorspreekster.*
Voorstel, O.
Voortaan, bijw.
Voorvader, M.
Voorval, O. Voorvalletje.
Voorwaarde, V.
Voorwaarts, bijw. Voorwaartsch, b.n.
Voorwendsel, O., -wendsels en -wendselen.
Voorwerp, O.
Voorzaat, M., voorzaten.
Vorzichtig, b.n. en bijw. Voorzichtigheid.
Voos, b.n. en bijw., voozer, voost.
Vorderen, b.w. *Eischen*. Ik vorder, vorderde, heb gevorderd.
Vorderen, o.w. *Voortkomen*. Ik vorder, vorderde, ben gevorderd.
Vore. Zie *Voor*.
Voren, voorn, M., vorens, voorns.

Vorentje, voortje. *Zekere visch.*
 Voren. *In: Te voren, bijw. uitdr.*
 Vork, V.
 Vorm, M., vormen. *Vormpje.*
 Vormen, b.w. *Den vorm geven. Het vormsel toedienen.* Ik vorm, vormde, heb gevormd.
 Vorsch, M., vorsch. *Kikvorsch.*
 Vorst, M. Vorstin, V. Vorstenkroon, -telg, -zoon enz.
 Vorst, V. *Het vriezen.* Ontstaan, door letterwisseling, uit *vrost.*
 Vorst, V. *Het bovenste van een dak.*
 Vorster, M. *Boschwachter.*
 Vos, M. Vossekop, -staart, -vel. Vossenhaar, -hol. Vossenjacht, -jong, -val enz.
 Vossebont en vossenbont.
 Vouw, V.
 Vouwen, b.w. Ik vouw, vouwde, heb gevouwen.
 Vraag, V. Vragenboek.
 Vraat, M.
 Vracht, V. *Last, vervoerloon.*
 Vragen, b.w. Ik vraag, vraagde of vroeg, heb gevraagd.
 Vrank, ook Frank, b.n. en bijw. *Vrij, onbedwongen.*
 Vrede, M. Vredig. Vreedzaam.
 Vreemd, b.n. en bijw.
 Vreemdeling, M. en V. Vreemdelinge, V. *Zie Aanhangeling.*
 Vrees, vreeze, V. Vreeselijk en vreeslijk. Vreeselijkheid.
 Vreezen, b. en o.w. Ik vrees, vreesde, heb gevreesd.
 Vrek, M.
 Vrek, vrekking, b.n.
 Vreten, o. en b.w. Ik vreet, vrat, heb gevreten.
 Vreugd, vreugde, V.
 Vriend, vrind, M., vrienden, vrinden. - *Vriend is eigenlijk het tegenwoordig deelw. van vrijen, dat oudtijds liefhebben beteekende.* Vriendje, vrindje.
 Vriendschap, V.
 Vriezen, onp. w. Het vriest, vroor, heeft gevrozen, gevrozen. *Voor vroor hoort men in sommige streken vroos.*
 Vrij, b.n. en bijw. Vrijelijk. Vrijheid, V. Vrijheidszucht.
 Vrijblijven, vrijdingen, vrijdobbelen, vrijgeven, vrijhouden, vrijkomen, vrijkopen, vrijmaken, vrijpleiten, vrijspreken, vrijstaan, vrijstellen, vrijvechten, vrijverklaren, vrijzetten, enz. *Als samenstellingen in één woord te schrijven.*
 Vrijage, V. *Zie Bagage.*
 Vrijden, vrijen, b.w. *Vrijmaken, bevrijden.* Ik vrijd, vrij; vrijdde, vrijde; heb gevrijd.
 Vrijdom, M.
 Vrijen, o.w. *Liefde betoonen.* Ik vrij, vrijde (vree), heb gevrijd, gevreeën. - Vrijer. Vrijster.
 Vrijgeleide, O.
 Vrijgevig, b.n. en bijw. *Mild.*
 Vroed, b.n. en bijw. *Wijs, voorzichtig.*

Vroedschap, V. *voor de vergadering*, M. *voor een lid der vergadering*.
Vroeg, b.n. en bijw.
Vroolijk, b.n. en bijw. Vroolijkheid, V.
Vroom, b.n. en bijw., vromer. Vromelijk.
Vroon, O., vroomen.
Vrouw, V. Vrouwelijk. Vrouwenhoed, -muts enz. Vrouwenkerk, -huis.
Vrouwebeeld. Vrouwspersoon, O.
Vrouwensch, O., vrouwliden, vrouwlui.
Vrouwlied, V. Vrouwtelief, O.
Vrucht, V. Vruchtbaar. Vruchteloos.
Vuig, b.n. *Laag*.
Vuilik, M., vuiliken.
Vuilmaken, b.w. Ik maak vuil, maakte vuil, heb vuilgemaakt.
Vuilnis, V. *Verbasterd tot*

Vullis, O.
 Vuist, V.
 Vulkaan, M. Vulkanisch, b.n.
 Vuns, b.n., vunzer, vunst. *Muf.* Vunsheid, V.
 Vunzig, b.n. Vunzigheid, V.
 Vuren, stoff. b.n. *Vurenhouten*.
 Vurenhout, O. Vurenhouten, stoff. b.n.
 Vuur, O., vuren.
 Vuurslag, O.

W.

W, V., w's. Zie A.
 Waag, V. Waaghals, M. en V.
 Waaien, b., o. en onp. w. Het waait; woei, waaide, heeft gewaaid.
 Waaier, M.
 Waak, wake, V. *Wacht*. Nachtwaak.
 Waal, M. *Een Luikerwaal*.
 Waal, V. *Eene rivier*.
 Waal, V. (*Scheepswoord*): *Met palen omgeven kant, waar in eene zeehaven de schepen veilig kunnen liggen. - Dok. Kolk.*
 Waal, V. *Geulen of poelen, ter plaatse, waar dijkbreuken hebben plaats gehad, in sommige streken weelen geheeten.*
 Waan, M.
 Waar, V., waren. Eetwaar. Koopwaar. Warenkennis.
 Waarborg, M.
 Waard, woord, woerd, M. *Mannetjezend, in sommige streken wertel geheeten.*
 Waard, M. *Kastelein*.
 Waard, V. *Ingedijkt land*.
 Waarde, V.
 Waardeeren, b.w. Ik waardeer, waardeerde, heb gewaardeerd. Waardeering, V.
 Waardij, V. Zie *Babbelarij*.
 Waardijn, M., waardijnen, waardijns. *Geldproever*.
 Waardschap, O. *Gastmaal*.
 Waarheid, V., waarheden. Waarheidsliefde. Waarheidszin. Waarheidszucht.
 Waarheidlievend.
 Waarmaken, b.w. Ik maak waar, maakte waar, heb waargemaakt.
 Waarts. *Uitgang in de bijw.* derwaarts, herwaarts, zuidwaarts enz.
 Waarzeggen, o.w. Ik zeg waar, zeide waar, heb waargezegd en waargezeid.
 Waas, O.
 Wacht, M. *Een wachter*. Hij hoort en ziet den vromen wacht, Die lag te worstlen in een wak.
 Wacht, V. *Het wachthouden. De gezamenlijke wachters*. Er was zes man op de wacht. De wacht presenteerde het geweer.
 Wachtel, M. *Kwartel. Kwakkel*.
 Wachten, b. en o.w. Ik wacht, wachtte, heb gewacht. Wachtsch.

Wad, O., wadden. *Eene ondiepe plaats in het water, die men doorwaden kan.*
Wadde, V., wadden. *Wad.*
Wade (waaie), V. *De knieschijf.*
Waden, o.w. *Door het water gaan.* Ik waad, waadde, heb en ben gewaad.
Waden, b.w. *Een lijkgewaad aandoen.* Ik waad, waadde, heb gewaad.
Wafel, V., wafels en wafelen.
Wagen, M. Wagenwijd.
Wagenschot, O. Wagenschotten, stoff. b.n.
Waggon, M.
Wak, O. *Eene opene plek in 't ijs,*
Wak, b.n. *Vochtig.*

Waken, o.w. Ik waak, waakte, heb gewaakt.
 Wal, M. Walletje.
 Waldhoren, waldhoorn, M. Waldhoornist, M.
 Walg, V. Walglijk. Walglijkheid, V.
 Walhalla, V.
 Walm, M. Zie *Adem*. Walmpje.
 Walnoot, M. *voor den boom*, V. *voor de vrucht*.
 Walnoteboom, M.
 Walros, walrus, M. *Eigenlijk* walvischros (walvischpaard). Walrossenvangst, V.
 Wals, V., walsen. Walsje.
 Walvisch, M.
 Wam, V. *Halskwab der runderen. Opengesneden buik van een visch*.
 Wambuis, O., wambuizen.
 Wammes, O. *Wambuis*.
 Wan, V. *Wanmand*.
 Wan, O. *Scheepswoord: Lek, lekkage*.
 Wanbetaling, V.
 Wand, M., wanden. Wandkaart. Wandluis.
 Wandel, M.
 Wandelen, o.w. Ik wandel, wandelde, heb en ben gewandeld.
 Wandeling, V. Wandelingetje, O.
 Wang, V. Wangetje.
 Wanhoop, V. Wanhopig.
 Wanstal, M. *Misstal, leelijkheid*. Wanstallig, *liever* Wanstaltig.
 Want, V. *Handschoen*.
 Want, O. *Visch- en sloopstuijg*.
 Want, voegw.
 Wantrouwen, O.
 Wantrouwen, b.w. Ik wantrouw, wantrouwde, heb gewantrouwd.
 Wapen, O., wapens, wapenen. *Strijdtuig*.
 Wapen, O., wapens. *Familieteeken*. Geslachtswapen en geslachtwapen.
 Wapper, M. *Wip eener ophaalbrug*.
 War, V. *In de war, uit de war*.
 Warande, V. *Park. Diergaarde*. - Lustwarande.
 Warempel, warempeltjes. Verzachtende uitdrukking voor *waarachtig*.
 Waren, o.w. Ik waar, waarde, heb gewaard.
 Waring, V. (*Scheepswoord*).
 Warm, b.n. en bijw.
 Warmoes, O. Warmoezier, M.
 Warmte, V. Zie *Aanstalte*.
 Warrel, M. *In den warrel*.
 Wars, b.n.
 Was, O. *Eene door de bijen uit bloemstof bereide zelfstandigheid*. Wassen, stoff.
 b.n. Wassen-beeldenspel.
 Was, M. *Groei*.

Wasch, V. *Te wasschen of gewasschen kledingstukken enz. In sommige streken waschte geheeten.*

Wasdom, M.

Wasem, M. Zie *Adem*. Wasemen, o.w. Waseming, V.

Wasschen, b.w. *Reinigen*. Ik wasch; waschte, wiesch; heb gewasschen.

Wasscher, M. Waschster, V.

Wassen, b.w. *Met was bestrijken*. Ik was, waste, heb gewast.

Wassen, o.w. *Groeien*. Ik was, wies, ben gewassen.

Water, O., waters, wateren.

Waterandoorn (watermalrouw), M. *Zekere plant*.

Waterlanders, M. meerv. *Tranen*. - *De waterlanders kwamen al spoedig voor den dag*.

Watersnood, M.

Watertanden, o.w. Ik watertand, watertandde, heb gewatertand.

Watten, V. meerv. Watten, stoff. b n. Wattenfabriek. Watteeren, b.w.

Wauwelen, o.w. Ik wauwel, wauwelde, heb gewauweld.

Web, O. Webbe, O. en V. Webbetje.

Wed, O., wedden. *Paardenwed.*
 Wed, V. *Weddenschap.* Wedstrijd. Wedloop. Wedijver.
 Wedde, V. *Bezoldiging.*
 Wedder, M. Wedster, V.
 Weder, weer, M. *Ram.*
 Weder, weer, O. *Luchtsgesteldheid.*
 Weder, weer, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen,* als:
 wederantwoorden, wederbrengen, wedergeven, wederkrijgen, wedernoodigen,
 wederspreken, wedervinden, wederzien.
 Wederdoop, M.
 Wederdooper, M. Wederdoopster, V.
 Wederga, weerga, wedergade, V.
 Wederhoorig, b.n. *Weerbarstig.* Gij zaagt Uw strijd bekronen Met gaven, tot
 der menschen troost, Opdat zelfs 't wederhoorig kroost Altijd bij U zou wonen.
 Wederrechtelijk, b.n.
 Wederspalt, V. *Muiterij, weerspannigheid.*
 Wederspauning, M. en V. Wederspanning, V. Zie *Aanhangeling.*
 Wederspoed, M.
 Wederstand, M.
 Wedervaren, O.
 Wederwaardigheid, V.
 Wederzijds, bijw. Wederzijdsch, b.n.
 Wedewaal, wiedewaal, weduwaal. Zie *Wielewaal.*
 Wedijver, M.
 Weduw, weduwe, weeuw, V. Weduwgeld, weduwgift, weduwjaar, weduwschap,
 weduwstaat, weduwvrouw. Weduwendracht, weduwenkas, weduwenfonds,
 weduwfonds.
 Weduwnaar, M., weduwnaars, weduwnaren.
 Wee, O., weeën.
 Wee, b.n. *Flauwhartig.*
 Wee, tussenw.
 Weedasch, V. *Eene soort van potasch, getrokken uit de weedeplant.*
 Weede, V. *Eene plant.*
 Weedom, M.
 Weefgetouw, O.
 Weeg, V., weegen. *Wand. Het houten schot, dat in eene schuur den dorschvloer
 begrenst.* Weegluis.
 Weegbree, V. *Zekere plant.*
 Week, V. *Het weeken.*
 Week, V., weken. *Een tijdperk van zeven dagen.*
 Week, O. *Week gedeelte.*
 Week, b.n. en bijw., weeker.
 Weekelijk, b.n. en bijw.
 Weeken, b.w. Ik week, weekte, heb en ben geweest.
 Weeklacht, V.
 Weekmaken, b.w. Ik maak week, maakte week, heb weekgemaakt.
 Weelde, V. *Weelderig, b.n.*

Weemoed, M.
Weenen, o.w. Ik ween, weende, heb geweend. Weening, V.
Weepsch, b.n. en bijw. *Smakeloos, laf*.
Weer, weder, M., weeren. *Ram, hamel*.
Weer, V. *Het weren: de verdediging. - Drukke, beweging*.
Weer, O. *Eelt*.
Weer, O. *Luchtgesteldheid. Zie Weder. Weersverandering, V.*
Weer, bijw. *Zie Weder*.
Weerga, V. Wat weerga. Loop naar de weerga.
Weergaasch, b.n.
Weerlichten, onp. w. Het weerlicht, weerlichtte, heeft geweerlicht
Weerszijden. Van weerszijden. Aan weerszijden, bijw. uitdr.
Wees, M. en V., weezen. Weeze, V. *Zie Aanhangeling*.
Weesje, O. *Prieeltje*.
Weeuwte O. *Verkleinwoord van weduwe*.

Weet, V. Weetal, M. en V.
 Weg, M., wegen. Wegje. Omweg.
 Weg, wegge, V., weggen. Weggetje. *Een wittebrood.*
 Weg, bijw. *Met werkw. vormt het samenstellingen:* Wegbergen, wegborstelen, wegcijferen, wegdartelen, wegdribbelen, weggaan, wegjagen, wegrooven, wegsleepen, wegsnijden enz.
 Wege, *achtervoegsel in* achterwege, van stadswege, mijnentwege enz.
 Wededoren, wegedoorn, V.
 Wegen, b. en o.w. Ik weeg, woog, heb gewogen.
 Wegens, voorz.
 Wegge. Zie *Weg.*
 Wegscheren (zich), terugw. w. *Wegpakken.* Ik scheer mij weg, scheerde mij weg, heb mij weggescheerd.
 Wegsleepend, b.n. *Verrukkelijk.*
 Wei (hui), V. *Het waterachtige deel van gewone melk.*
 Wei, weide, V. *Grasland.*
 Weide, O. *Ingewand.*
 Weiden, b. en o.w. *Grazen, hoeden.* Ik weid, weidde, heb geweid.
 Weidmes, weimes, O. *Jachtmes.*
 Weidsch, b.n. en bijw. *Prachtig, grootsch.* Weidschheid, V.
 Weifelen, o.w. Ik weifel, weifelde, heb gewiefeld. Weifelaar. Weifeling, V.
 Weigeren, b. en o.w. Ik weiger, weigerde, heb geweigerd. Weigeraar. Weigering, V. Weigerig, b.n.
 Weiman, M., weilieden, weilui. *Een jager.*
 Weinig, telw. en bijw.
 Weit, V. *Tarwe.* Weitebrood, -koek, -meel.
 Weitasch, V.
 Wekelijks, bijw. Wekelijksch, b.n.
 Wel, V. *Bron.*
 Weldaad, V. Weldadig. Weldadigheid.
 Weldoen, b.w. Ik doe wel, deed wel, heb welgedaan.
 Weldoener, M.
 Weledel, weledelgeboren, weledelgestreng, weleerwaard, weleerwaardig, b.n.
 Weleer, bijw.
 Welfsel, O., welfsels, welfselen.
 Welgaan, o.w. Het gaat wel, ging wel, heeft welgegaan.
 Welig, b.n. en bijw.
 Welkomst, V.
 Welkomthuis, O. *Een geschenk, dat men bij zijne tehuiskomst van eene reis aan een der huisgenooten geeft.*
 Wellust, M. Wellustig.
 Welp (wulp), O. *Jong van een verscheurend dier; in het bijzonder leeuwenjong.*
 Welriekend, b.n.
 Welstand, M.
 Weltevreden, b.n.
 Welvaart, V.
 Welvoeglijk, b.n. Welvoeglijkheid, V.

Welzijn, O.
Wem, M., wemmen. *Ankerhand*.
Wemelen, o.w. Het wemel, wemelde, heeft gewemeld.
Wen, V., wennen. *Een gezwel of uitwas*. Wennetje.
Wen, voegw. *Wanneer*.
Wenk, M.
Wenkbrauw, V.
Wennen, b. en o.w. Ik wen, wende, heb en ben gewend.
Wensch, M.
Wenschen, b.w. Ik wensch, wenschte, heb gewenscht. Wenschelijk.
Wereld, V., werelden. Wereldlijk. Wereldschgezind.
Werelds, bijw.
Wereldsch, b.n.
Weren, b.w. Ik weer, weerde, heb geweerd. Wering, V.
Werf, V., werven.
Werk, O. *Arbeid*. *Gewrocht*. Werkelijk, b.n. *Inderdaad*

bestaande, en veel werk vereischende. Werkzaam, b.n. *Geneigd tot werken, onledig met werken, en: veel werk vereischende.*
 Werk, O. *Ongesponnen vlas.* Werken, stoff. b.n. *Een werken deken.*
 Werken, b.w. Ik werk, werkte, heb gewerkt. Ook: ik wrocht, heb gewrocht.
 Werkman, M., werklieden, werklui.
 Werktuiglijk, b.n.
 Werpel, worpel, M. *Dobbelsteen.* Zie *Beitel.*
 Werpen, b.w. Ik werp, wierp, heb geworpen.
 Werpspiets, werpspies, V.
 Werpte, V. *De inslag, die door de schering geworpen wordt.*
 Werst, V. *Russische lengtemaat (= 1066 meters.)*
 Wervel, M., wervels en wervelen.
 Werven, b.w. Ik werf, wierf, heb geworven.
 Werwaarts, bijw.
 Wesp, V. Wespennest. Wespesteek.
 West, westen, O. Westenwind, M. Westerzon, V.
 West, V. *Nederlands Westindische bezittingen.*
 West, bijw.
 West-Indië, Westinje, O.
 Westindievaarder, Westinjevaarder, M.
 Westindisch, b.n.
 Weswege, bijw.
 Wet, V. Wettelijk. Wetsartikel.
 Weten, b.w. Ik weet, wist, heb geweten.
 Wetenschap, V. Wetenschappelijk, b.n.
 Wetering, V. *Watering, waterloop.*
 Wethouder, M., wethouders en wethouderen.
 Wethouderschap, V. *voor de gezamenlijke wethouders, O. voor de waardigheid van wethouder.*
 Wetten, b.w. Ik wet; wette, wettede, wett'e; heb gewet. Wetsteen. Wetplank.
 Wevel, M. *De inslag van een web.*
 Weveling, V. *Weeflij., touw ladder op de schepen.*
 Weven, b.w. Ik weef, weefde, heb geweven. Wever. Weverspoel. Weefsel, O.
 Wezel, V. Wezeltje.
 Wezen, o.w. Ik -, ik was, ik ben geweest. *Vergelijk Zijn.*
 Wezen, O. Opperwezen.
 Wezen, O. *Gelaat, aangezicht.* Wezenstrek.
 Wezenlijk, wezenloos, b.n.
 Whist, V. *Zeker kaartspel.*
 Wichelaar, M. Wichelaarster, V. Wichelarij, V. Wichelroede, V. *'t Werkw.*
wichelen zelf is verouderd.
 Wicht, O. *Een klein kind. - Mensch:* Booswicht. Hellewicht.
 Wicht, O. *Gewicht.*
 Wiede, O. *Onkruid.*
 Wiedemaand, V. *Juni.*
 Wieg, V. Wiegeklee, -koord, -touw, -zang.
 Wiegelen, o.w. Ik wiegel, wiegelde, heb gewiegeld.

Wiek, V.

Wiel, O.

Wieler, M. *De Nederlandsche benaming van wat men met een vreemd woord vélocipède noemt.*

Wieleren, o.w. *Met den wieler rijden.* Ik wieler, wielerde, heb en ben gewielerd.

Wielenaar, M.

Wielewaal, M. *Zekere vogel.*

Wieling, V. *Eene draaikolk.*

Wieme, V. *Een rookhok.*

Wier, O.

Wierook, M. *Eigenlijk: Wijrook, d.i. heilige rook.*

Wierookten, b.w. Ik wierook, wierookte, heb gewierookt.
 Wiewauwen, o.w. *Zich heen en weer bewegen*. Hij wiewauwt, wiewauwde, heeft gewiewauwd.
 Wiewouter. Zie *Vijfwouter*.
 Wig, wigge, V. Wigje, wiggetje. *In sommige streken*, keg, kegge.
 Wiggelen, b. en o.w. *Doen bewegen, wankelen*. Ik wiggel, wiggelde, heb gewiggeld.
 Wijd, b.n. en bijw., wijder.
 Wijden, b.w. *Wijder maken. Toeheiligen, opofferen. Inzegenen*. - Ik wijd, wijdde, heb gewijd. Wijding, V. Wijwater. Wijkwast, M.
 Wijdje, O. *Een heel klein korfje, gevlochten van wilgen teenen*. De aardbeziën en moerbeziën worden bij het wijdje verkocht.
 Wijdte, V. *Uitgestrektheid*.
 Wijf, O., wijven. Wijvenbeul. Wijvenpraat.
 Wijfje, O. *De diernamen, met wijfjes verbonden, als samenstellingen aaneen te schrijven*, b.v. wijfjesvink, wijfjesvos enz.
 Wijk, V. *Vlucht*.
 Wijk, V. *Afdeeling eener gemeente*.
 Wijken, o.w. Ik wijk, week, ben geweken. Wijkplaats.
 Wijn, wijle (soms wiele), V. *Sluier*.
 Wijn, wijle, V. *Eene poos*.
 Wijn, voegw. *Verkorting van dewijn*.
 Wijlen, bijw. *Overleden. Wijlen koning Willem I.* 't Bijwoord *wijlen* staat voor *in wijlen*. *Wijlen* is het bekende zelfst. naamw. dat hier in den 3en naamv. meerv. staat. In het Middelnederlandsch wisselde *wijlen* met *weleer*, of liever, *wilen* met *wilen ere*. Later werd *wijlen wijlend*, met paragogische *d*, die 't woord echter niet heeft mogen behouden. Eene enkele maal komt, bij dichters, *wijlen* nu nog voor in de beteekenis van *weleer, vroeger*.
 Wijn, M.
 Wijnacht, M. *Kerstnacht*. Het Hoogd. *Weihnachten*.
 Wijngaard, wingerd, M.
 Wijs, wijze, V.
 Wijs, b.n. en bijw., wijzer, wijst. Wijselijk. *De wijste mensch*.
 Wijsgeer, M., wijsgeeren. Wijsgeerig. Wijsbegeerte, V.
 Wijsmaken, b.w. Ik maak wijs, maakte wijs, heb wijsgemaakt.
 Wijte, V. *Verwijt*.
 Wijten, b.w. Ik wijt, weet, heb geweten.
 Wijting, M. *voor een enkelen visch, V. als stofnaam*.
 Wijwater, O.
 Wijze, M. *Een wijs man*.
 Wijze, wijs, V. *Manier* enz.
 Wijzen, b. en o.w. Ik wijs, wees, heb gewezen. Wijzer, M. Zie *Passer*.
 Wijzigen, b.w. Ik wijzig, wijzigde, heb gewijzigd. Wijziging, V.
 Wik, V. *Het wegen*.
 Wik, wikke, V. *Eene peulvrucht, in sommige streken Vitse geheeten*.
 Wikkenstroo, O.

Wikken, b.w. *Wegen op de hand*. Ik wik, wikte, heb gewikt. - Eene zaak wikken en wegen: *van alle zijden beschouwen*. De mensch wikt God beschikt.

Wil, M. Willetje.

Wild, O.

Wildbraad, O.

Wilde, M. en V.

Wildeman, M., wildemannen.

Wildeman, M., wildemans. *In de wapenkunde*.

Wildernis, V. Zie *Beduidenis*.

Wildschut, M., wildschutten. *Een jager*.

Wildvreemd, b.n.
 Wildzang, M. *Gezang van een vogel in de vrije natuur.*
 Wildzang, M. en V. *Een wild en roekeloos mensch.*
 Wilg, M. Wilgeboom, -blad, tak. Wilgenhout, -bloesem, -laan enz.
 Willekeur, V. Willekeurig.
 Willeloos, b.n.
 Willempje, O. *Tienguldenstuk.*
 Wimpel, M. Wimpeltje.
 Wimper, M. Wimpertje.
 Wind, M. *Luchtstroom.* - *Windhond.*
 Windas, O., windassen.
 Winde, V. *Zekere plant.*
 Windel, M., windels en windelen. *Luier.* - *Zwachtel.*
 Winden, b.w. Ik wind, wond, heb gewonden.
 Windsel, O., windsels en windselen.
 Wingerd, M., wingerden, wingerds.
 Winkel, M.
 Winkelier, M.
 Winket, O., winketten. *Een klinket.*
 Winnen, b.w. Ik win, won, heb gewonnen.
 Winst, V.
 Winter, M. Wintersch, b.n.
 Winterling, V. *Pijpkruid, scheerling, dollekervel.*
 Wip, V. *Werktuig.*
 Wip, tusschenw.
 Wip, M. *In een wip.*
 Wisch, V., wisschen. *Wischdoek, vaatdoek, wischlap.*
 Wis, b.n., wisser, wist. *Zeker.*
 Wisch, V., wisschen. *Twijg, teen.*
 Wischdoek, M.
 Wisjewasje, wissewasje, O.
 Wiskunst, V.
 Wisschen, b.w. Ik wisch, wischte, heb gewischt.
 Wisse, V.
 Wissel, M. Wisselaar.
 Wit, b.n.
 Wit, O. *Doel.*
 Witgeld, O.
 Wittebrood, O.
 Wittekool, V., wittekoolen.
 Witzijden, b.n. *Een witzijden kleed.*
 Woede, V. Woedend.
 Woeker, M. Woekeraar, M.
 Woensdag, M. Woensdagsch, b.n.
 Woerd. *Mannetjezend.* Zie *Waard.*
 Woerd, V. *Waard, land.*
 Woest, b.n. en bijw.

Woestenberg, V.
Woestijn, V.
Wol, V. Wollen, stoff. b.n. Wollenaar, V.
Wolfrig, M. *Wolfriger*, d.i. *een schaap*.
Wolf, M., wolven. Wolven. Wolvenaar. Wolvenjacht. Wolfsvel.
Wolfsklauw, M. *De klauw van een wolf*.
Wolfsklauw, V. *Eene plant*.
Wolk, V.
Wolvenbeet, M., wolvenbeten.
Wolvenspoor, O., wolvensporen.
Wond, wonde, V. Wondheeler, M.
Wonder, O., wonderen.
Wonen, o.w. Ik woon, woonde, heb gewoond. Woning, V. Woninkje.
Woon. Zie *Metterwoon*.
Woonst, woonste, V. *Woning*.
Woord. *Mannetjezend*. Zie *Waard*.
Woord, O. Woordenboek, -lijst, -schat, -spel enz.
Worden, o.w. Ik word; werd of wierd; ben geworden. Wording, V.
Worg, M. *Benauwdheid in de keel*.
Worgen, wurgen, b.w. Ik worg, worgde, heb geworgd.
Work, M. *Kikvorsch*.
Worm, wurm, M. *Zeker kruipend diertje*. Wormpje, wurmpje. Regenworm.

Worp, M. *Het werpen*.
 Worpel, M. *Dobbelsteen*. Ook: Werpel.
 Worst, V.
 Wortel, M., wortels, wortelen. *In de beteekenis van penen, geeft men aan den laatsten meervoudsvorm de voorkeur*.
 Woud, O.
 Wouterman, M., woutermans. (*scheepsw.*) *Draaglijstje, draagklos*.
 Wouw, M. *Zekere roofvogel, ook kuiken- of kiekendief geheeten*.
 Wouw, V. *Eene wilde plant, welke eene gele verfstof oplevert*.
 Wraak, wrake, V. Zie *Aanvraag*.
 Wraddel, M. *Halskwab, kossem*.
 Wrak, O., wrakken.
 Wraken, b.w. *Veroordeelen*. Ik wraak, wraakte, heb gewraakt.
 Wrang, b.n. en bijw.
 Wrang, V.
 Wratt, V. *Wrattenkruid*.
 Wreed, b.n. en bijw., wreeder. *Wreedaard*.
 Wreef, wrijf, V., wreven, wrijven. *Het bovenste gedeelte van den voet*.
 Wreken, b.w. Ik wreek, wreekte, heb gewroken. Wreker. Wreekster.
 Wrevel, M. *Wrevelig*, b.n.
 Wriemelen, wremelen, o.w. Het wriemelt, wriemelde, heeft gewriemeld.
 Wrijten, o.w. *Twisten*. Ik wrijt, wrijtte, heb gewrijt. rijven, b. en o.w. Ik wrijf, wreef, heb gewreven. Wrijf-
 Wving, V.
 Wrikken, b. en o.w. Ik wrik, wrikte, heb gewrikt.
 Wrikkelen, b. en o.w. Ik wrikkel, wrikkelde, heb gewrikkeld.
 Wringen, b.w. Ik wring, wrong, heb gewrongen.
 Wrocht. Zie *Werken*.
 Wroegen, b.w. *Aanklagen, beschuldigen, folteren*. Het wroegt, wroegde, heeft gewroegd. Wroeging, V. *Zelfbeschuldiging*.
 Wroeten, o.w. Ik wroet, wroette, heb gewroet.
 Wrok, M. *Wrokkig*, b.n.
 Wrokken, o.w. *Haat, wrok koesteren*. Ik wrok, wrokte, heb gewrokt.
 Wrong, V. *Wrongetje*.
 Wrongel, V. *Gestremde melk*.
 Wuft, b.n. en bijw. *Licht van beweging, onstandvastig*.
 Wui, wuit, V. *Een werktuig om schiemansgaren op te winden*.
 Wulp, M. *Een loszinnig mensch*. Wulpsch.
 Wulp, M. *Zekere vogel*.
 Wurm, M. Zie *Worm*.
 Wurm, M. *Stumper, sukkel*.
 Wurmen, o.w. *Moeite doen*. Ik wurm, wurmde, heb gewurmd.

Z.

Z, V., z's.

Zaad, O., zaden. Zaadje.

Zaag, V., zagen. Zaagje.

Zaagmolm, M. en O. *In sommige streken* Zaagmul.

Zaaien, b.w. Ik zaai, zaaide, heb gezaaid. Zaaiing, V.

Zaailing, M. *Zaaiplant*.

Zaailing, V. *Hennep*.

Zaak, V., zaken. Zaakje. Zakelijk. Zaakrijk.

Zaal, V. *Eene ruime kamer*. Zaalje. Eetzaal. Slaapzaal. Raadzaal.

Zaal, (zadel), O., zalen.
 Zaan, V. *Geronnen melk*.
 Zacht, b.n. en bijw., zachter, zachtst. Zachtheid, V.
 Zachts, bijw. *Lichtelijk, ten minste*.
 Zadel, M. en O. Vergelijk *Zaal*.
 Zagen, b.w. Ik zaag, zaagde, heb gezaagd. Zaagsel, O.
 Zak, M. Zakkendrager, -roller. Zakkenlinnen.
 Zalf, zalve, V., zalven.
 Zalig, b.n. en bijw.
 Zaliger. In de uitdrukking *mijn vader zaliger*, bepaalt *zaliger* niet het voorgaande zelfst. naamwoord *vader*, maar het verzwegen woord *memorie* of *gedachtenis*. Volledig luidt de uitdrukking *mijn vader zaliger gedachtenis*.
 Zalm, M. *voor een enkelen visch*, V. *als stofnaam*. Zie *Aal*. Zalmpje.
 Zaluw, b.n. *Vuil, geel, tanig, morsig*.
 Zalven, b.w. Ik zalf, zalfde, heb gezalfd.
 Zamen, bijw. Te zamen *en* samen. *Als eerste lid eener samenstelling altijd samen of saam*.
 Zand, O. Zanderig, b.n.
 Zang, M. Zangetje, O.
 Zanger, M. Zangster, V. - Zangeres, V. JENNY LIND, *de Zweedsche Nachtegaal, is eene beroemde zangeres. Vele dichters wijden een lied aan hunne Zangster of Muze*.
 Zangeressenkoor, O.
 Zangersfeest, O.
 Zanik, M. en V., zaniken. Zaniker, M. Zanikster, V.
 Zaniken, o.w. Ik zanik, zanikte, heb gezanikt.
 Zat, b.n.
 Zaterdag, M. Zaterdagsch.
 Zavel, O. *Zand*. - *Steengruis*.
 Zavelboom, zevenboom, M.
 Zebra, M., zebra's.
 Zede, V., zeden. Zedenkunde, -leer, -preek. Zedelijk, -loos. *Zede komt tegenwoordig zelden of nooit in het enkelvoud voor*.
 Zedig, b.n. en bijw. Zedigheid.
 Zee, V., zeeën. Zeetje, O.
 Zeebeer, M., zeebeeren. *Waterkeering*.
 Zeebeer, M., zeeberen. *Een roofdier*.
 Zeedrift, V. *Strandvond, zeevond*.
 Zeef, V., zeven. Zevenkramer, M.
 Zeeg, V. (*Scheepswoord*) *Rondte, kromming*.
 Zeel, O., zeelen. Leizeel. Draagzeel.
 Zeelt, V. *Zekere visch*.
 Zeem, O. *Zeemleer*. - *Ook: een lap zeemleer, en dan in het meerv. zeemen*.
 Zeemen, stoff. b.n.
 Zeem, O. *in Honingzeem, dat eigenlijk een pleonasme is, daar zeem ook honing beteekent*.
 Zeeman, M., zeelieden, zeelui. Zeemanshuis.

Zeep, V., zeepen.

Zeepen, b.w. Ik zeep, zeepte, heb gezeept. Zeeperij, V. Zeepzieder, M.

Zeer, O. Zeerig. Zeerigheid, V. Hoofdzeer.

Zeer, b.n., zeerder, zeerst. *Pijnlijk*.

Zeer, bijw.

Zeerui, O. *Een zeegewas, ook wier en zeeëik geheeten.*

Zeescheede, V. *Zeker zeedier.*

Zeet, zete, V., zeten. *Zitplaats*. Zeetje.

Zeever, V.

Zeeveren, o.w. *Kwijlen*. Ik zeever, zeeverde, heb gezeeverd.

Zefiér en zéfir, M., zefiëren en zéfirs.

Zege, V. *Overwinning*. Zegepraal, V. Zegevieren, o.w.

Zeeghaftig, b.n.: *Zegevierend, zegepralend*.
 Zegel, O. Zegeltje.
 Zegelen, b.w. Ik zegel, zegelde, heb gezegeld.
 Zegen, V. *Zeker vischnet, soms samengetrokken tot Zein*.
 Zegen, M. *Heil, voorspoed*. Zegenrijk.
 Zegenen, b.w. Ik zegen, zegende, heb gezegend. Zegening, V. Zegenaar, M.
 Zegepralen, o.w. Ik zegepraal, zegepraalde, heb gezegepraald.
 Zegevieren, o.w. Ik zegevier, zegevierde, heb gezegevierd.
 Zeggen, b.w. Ik zeg; zeide, zei; heb gezegd, gezeid. Zeggingskracht, V. Zegsman.
 Zegsvrouw.
 Zeil, O. Zeilage, V. *Zie Bagage*. Zeilmaker, zeilenmaker.
 Zeilen, o.w. Ik zeil, zeilde, heb en ben gezeild.
 Zeilsteen, M. *voor den steen*, O. *voor de stof*.
 Zein. *Zie Zegen*.
 Zeis, V., zeisen. *Hetzelfde als*
 Zeisen, V., zeisenen, zeisens.
 Zeker, b.n., bijw. en onb. telw.
 Zelden, bijw.
 Zeldzaam, b.n. - *Men wachte zich wel dit woord als bijwoord te gebruiken*.
 Zelf, pers. voorn. Zelfverloochening. Zelfliefde.
 Zelf kant, M. Zelfkanten, stoff. b.n.
 Zelfde, voorn. Dezelfde. Hetzelfde. Een zelfde. Die zelfde.
 Zelfs, bijw.
 Zelk, V. *Vuilnishoop*.
 Zelling, V. *De plaats, waar een schip of anker vastgezeten heeft. In sommige streken de met riet omgroeide plaats in eene rivier, waaruit men de klei voor de steenbakkerijen haalt*.
 Zemelen, V. meerv. *In sommige streken gruis geheeten*.
 Zemelknoopen, o.w. Ik zemelknoop, zemelknoopte, heb gezemelknoopt.
 Zemelknooper, M.
 Zenden, b.w. Ik zend, zond, heb gezonden.
 Zendeling, M. en V. Zendelinge, V. *Zie Aanhangeling*.
 Zengen, b.w. *Schroeien*. Ik zeng, zengde, heb gezengd.
 Zeneblad. *Zie Seneblad*.
 Zenuw, V.
 Zerk, V. Zerkje.
 Zerp, b.n. en bijw. *Zuur, wrang*.
 Zes, V., zessen.
 Zes, telw. Zestig. Zesderlei, zesderhande, soortget. Zesdehalf. Zeshonderd. Zes duizend.
 Zesthalf, M. *Zie Achtentwintig*.
 Zet, M.
 Zetel, M.
 Zetelen, b. en o.w. Ik zetel, zetelde, heb gezeteld.
 Zeug, zeuge, zog, V.
 Zeunie, V. *Een varkenstrog*.
 Zeur, V. *Lap, vod, leur*.

Zeur, Zeurkous, M. en V. *Zeurder, zeurster.*
Zeuren, o.w. *Lastig vallen, zaniken. Dwingen.* Ik zeur, zeurde, heb gezeurd.
Zeven, V., zevens.
Zeven, telw. *Zeventig.* Zevendehalf, zevendhalf, zevendhalfje. Zevenderlei, -hande, soortget.
Zevenoog, V. *Eene bloedvin.*
Zich, terugw. pers. voorn. *De onderwijzers geven zich (3 n.) moeite. Zij wasschen zich (4 n.)*
Zicht, V. *Eene zeis.*
Zicht, O. *Vertoon.* Veldzicht. Zichtbaar.
Zieden, b. en o.w. *Koken.* Ik zied, zood, heb gezoden. Zeepzieder. Zoutzieder. *Rij begeert het altijd gezoden en gebraden. In ziedenden toorn.*
Ziek, b.n.
Ziekbed, O.

Ziekenoppasser, ziekenvader, ziekentrooster, M.
 Ziekestoel, M.
 Ziekte, V.
 Ziel, ziele, V. Zielesmart, zielssmart. Zielevreugd, zielsvreugd. Zielsangst, -kracht, -strijd, -ziekte enz.
 Zieltogen, o.w. Ik zieltoog, zieltoogde, heb gezieltoogd. Zieltoging, V.
 Zien, b.w. Ik zie, zag, heb gezien.
 Zier, V. *Een wormpje*, en vandaar *eene kleinigheid*. Ziertje.
 Zift, V. *Zeef*. - *In sommige streken O. gebruikt*.
 Ziften, o.w. Ik zift, ziftte, heb gezift.
 Zijd, bijw. *in* Wijd en zijd.
 Zijde, zij, V., zijden. *Kant*. Zijtje.
 Zijde, zij, V. Zijden, stoff. b.n.
 Zijdelings, bijw. Zijdelingsch, b.n.
 Zijdeworm, zijworm, M.
 Zijdgeweer, O.
 Zijgang, M. *Het gaan*.
 Zijgang, V. *Gaanderij*.
 Zijgen, b. en o.w. Ik zijg, zeeg, heb en ben gezegen. Zijging, V. Zijgdoek.
 Zijl, V. *Een waterloop*.
 Zijn, o.w. Wij zijn, -, zijn geweest.
 Zijpen, zijpelen, o.w. Ik zijp, zijpte, heb gezijpt. Ik zijpel, zijpelde, heb gezijpeld.
Beter sijpen, sijpelen. Zijpnat: druipnat.
 Zijse, O. *Zeker vogeltje. Beter: Sijsje*.
 Zijwaarts, bijw.
 Zijwaartsch, b.n.
 Zilt, ziltig, b.n. *Zout, zoutachtig*.
 Zilver, O. Zilveren, stoff. b.n.
 Zilverling, M. Zie *Achtentwintig*.
 Zindelijk, b.n.
 Zin, M. Zinloos, b.n. *Zonder zin*. Zinneloos, b.n. *Zonder verstand*. Zinnelijk, zinlijk, b.n.
 Zink, O. Zinken, stoff. b.n.
 Zinking, V.
 Zinnebeeld, O.
 Zinsbedrog, O.
 Zit, M.
 Zitten, o.w. Ik zit, zat, heb gezeten. Zitting, V.
 Zode. Zie *Zoo*.
 Zode, V. *Graszode*. Zodensnijder.
 Zodiak, M. *Dierenriem*.
 Zoek, bijw. *Te zoek, te zoeken: verloren*.
 Zoekbrenge, zoekmaken, zoekraken, *als samenstellingen aaneen te schrijven*.
 Zoeken, b.w. Ik zoek, zocht, heb gezocht.
 Zoen, M. *Kus*. *Verzoening*. Zoentje, O.
 Zoet, b.n. en bijw.
 Zoetelaar, M., zoetelaars, zoetelaren. *Marketenter*.

Zoetemelk, V.
Zoetjes, bijw.
Zoetwater, O. *Rivierwater*.
Zog, O. *Moedermelk*.
Zolder, M. Zoldertje.
Zomer, M. Zomersch, b.n.
Zon, V. Zonnetje. Zonlicht, zonnlicht. Zonshoogte, -ondergang, -opgang,
-verduistering. Zonneblind, -bloem, -scherm, -straal enz.
Zondaar, M., zondaars, zondaren. Zondares, V.
Zondag, M. Zondagsschool.
Zondagsch, b.n.
Zonde, V. Zondenbok, -register.
Zonder, voorz.
Zonderling, M. en V. *Zonderling mensch*. Zonderlinge, V.
Zondvloed, M. *Eigenlijke beteekenis*: Groote vloed.
Zone, V. *Aardgordel*.
Zoo, zoi, zode, V., zoiën. *Kooksel*. Zootje, zootje.
Zoo, bijw. en voegw. Zooals. Zoodanig. Zoodat. Zodoende.

Zoogenaamd. Zoogenoemd. Zoogezegd.
 Zoogen, b.w. *Doen zuigen*. Ik zoog, zoogde, heb gezoogd.
 Zoogoed, bijw. Zoogoed als.
 Zoi, V. *Menigte*. Zoietje.
 Zool, V., zolen. Zooltje.
 Zoölogie, V. *Dierkunde*.
 Zoölogisch, b.n.
 Zoom, M., zoomen. Zoompje.
 Zoomen, b.w. Ik zoom, zoomde, heb gezoomd.
 Zoon, M., zonen, zoons.
 Zoop, M., zopen. Zoopje.
 Zoor, b.n. en bijw. *Dor, verdroogd*. Een zore tak.
 Zorg, V. Zorglijk. Zorgeloos.
 Zot, M. Zottin, V. Zottepraat, M.
 Zotternij, V.
 Zotskap, M. en V. *Iemand, die zich zot aanstelt*.
 Zotskap, V. *Kap met narrebellen: narrenkap*.
 Zout, O. Zoutevisch, V. Zoutkeet, V. Zoutwater, O. Zoutzieder, M.
 Zucht, M. *Ademhaling*. ucht, V. *Zwelling, ziekte, begeerte*. Zuchtig. *Hij is altijd ziek of zuchtig*.
 Zuchten, o.w. Ik zucht, zuchtte, heb gezocht.
 Zuid, zuiden, O. Zuid, V. *De zuidelijke streken*. Zuidenwind. Zuiderzee. Zuidzee.
 Zuigen, b. en o.w. Ik zuig, zoog, heb gezogen. Zuigeling, M. en V. Zuigeling, V. *Zie Aanhangeling*.
 Zuil, V. Zuilengang, -rij.
 Zuinigje, O. *Gewoonlijk Profijtertje geheeten*.
 Zuip, V.
 Zuipen, b. en o.w. Ik zuip, zoop, heb gezopen.
 Zuivel, O. *Al wat uit de melk bereid wordt*.
 Zuiver, b.n. en bijw., zuiverder.
 Zult, O. *Hoofdkaas*, ook wel *Hoofdvlak* geheeten. *In sommige streken Zulte*, V.
 Zundgat, O.
 Zuring, V.
 Zus, bijw. *Doe het zus of zoo*.
 Zus, zuster, V., zussen, zusters. Zusterskind, O.
 Zusterschap, O. *voor de betrekking*, V. *voor de vereeniging van zusters*.
 Zuur, b.n., zuurder, zuurst.
 Zuurdeeg, O.
 Zuurdeesem, M. *Zie Adem*.
 Zuurtoot, M. en V., zuurtoten.
 Zwaai, M.
 Zwaaien, b. en o.w. Ik zwaai, zwaaide, heb en ben gezwaaid. Zwaaiing, V.
 Zwaan, M. Zwanepen, -schacht, -zang. Zwanedons, -zwanendons. Zwanenbloem, -drift. Zwanenei, -hals, -nest.
 Zwaneborst, V. *Borst van een zwaan*.
 Zwanenborst, V. *Hoog opstekende borst*.
 Zwaard, O.

Zwaarte, V.
Zwabber, M. *Een scheepsdweil*.
Zwachtel, M. Zwachtelen, b.w.
Zwadder, M. *Slangenspog*.
Zwade, zwad, V. *Afgemaaide grasregel*.
Zwager, M. Zwagertje, O.
Zwak, O. *Iets dat zwak is*.
Zwak, b.n. en bijw. Zwakheid.
Zwalken, o.w. Ik zwalk, zwalkte, heb gezwalkt. *Ronddolen*.
Zwalp, M. Gulp.
Zwalpen, o.w. zwalp, zwalpte, heeft gezwalpt. *Zich verheffen (van de zee)*.
Zwaluw, V. Zwaluwenkruid. -nest. Zwaluwetong. Zwaluwstaart.
Zwam, V. *voor de plant*, O. *voor het tonder*.
Zwang, M. In: *in zwang*.
Zwans, V., zwansen. *Staart*. Het Hoogd. *Schwanz*.
Zwartkrijt, O. *Teekenkrijt*.
Zwartlakensch, b.n. *Eene zwartlakensche jas*.

Zwartsel, O. Zie *Aanhangsel*.
 Zwartzijden, stoff. b.n.
 Zwavel, V.
 Zweem, M. Zweempje.
 Zweemen, o.w. Ik zweem, zweemde, heb gezweemd. Zweemsel, O.
 Zweep, V., zweepen. Zweepje.
 Zweepen, b.w. Ik zweep, zweepte, heb gezweept.
 Zweer, M. *Behuwdvader*.
 Zweer, V., zweren. *De zweer is rijp*.
 Zweet, O. Zweeterig, b.n.
 Zweeten, b. en o.w. Ik zweet, zweette, heb gezweet.
 Zwei, V., zweien. *Een beweeglijke winkelhaak om hoeken te meten*.
 Zwelen, b.w. *Met een vork of gaffel het hooi omkeeren*. Ik zweel, zweelde, heb gezweeld. Zweler.
 Zwelg, M.
 Zwelgen, o. en b.w. Ik zwelg, zwolg, heb gezwolgen.
 Zwellen, o.w. zwel, zwol, is gezwollen. Zwelling.
 Zwemmen, b. en o.w. Ik zwem, zwom, heb en ben gezwommen.
 Zwendelen, o.w. Ik zwendel, zwendelde, heb gezwendeld.
 Zwengel, M.
 Zwenk, M. *Zwaai*.
 Zweren, b.w. *Een eed doen*. Ik zweer, zwoer, heb gezworen.
 Zweren, ow. *Etteren*. Het zweert, zwoor, heeft gezworen.
 Zwerk, O.
 Zwerm, M. Zwermpje.
 Zwerven, o.w. Ik zwerf, zwierf, heb gezworven.
 Zwetsen, b.w. *Pochen*. Ik zwets, zwetste, heb gezwetst.
 Zweven, o.w. Ik zweef, zweefde, heb gezweefd.
 Zwezerik, M., zwezeriken.
 Zwichten, b. en o.w. Ik zwicht, zwichtte, heb en ben gezwicht.
 Zwiepen, b.w. Ik zwiep, zwiepte, heb gezwiept.
 Zwier, M.
 Zwijgen, b. en o.w. Ik zwijg, zweeg, heb gezwegen.
 Zwijm, V.
 Zwijmel, M.
 Zwijmelen, o.w. Ik zwijmel, zwijmelde, heb gezwijmeld. Zwijmeling, V.
 Zwijmen, o.w. Ik zwijm, zwijmde, heb gezwijmd.
 Zwijn, O. Zwijnshoofd, -kop. Zwijnaard, -kot enz. Zwijnevleesch, zwijnenvleesch, O.
 Zwik, M. *Knak, verdraaiing, verstuiking*.
 Zwikje, O. *Houten pennetje voor het luchtgat van een vat*.
 Zwik, O. *Een weefsel, met dubbele draden gewerkt. Ook Tijk, beddetijk. 't Woord is eene verbastering van het Hoogd. Zwillich. - Zwilken, stoff. b.n.*
 Zwin, O., zwinnen. *Eene kreek, kil of geul. Het Zwin vormde weleer de haven van Sluis*.
 Zwingel, M. *Een werktuig, ter bereiding van het vlas*.
 Zwinksel, O. *Zweemsel, gelijkenis*.

Zwoel, b.n., zwoeler, zwoelst.

Zwoord, O. *De dikke huid van spek of ham, ook zwaard en zwoerd geheeten.*